

Budżety gospodarstw domowych w 2021 r.

Household budget survey in 2021

Budżety gospodarstw domowych w 2021 r.

Household budget survey in 2021

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych

Statistics Poland, Social Surveys Department

pod kierunkiem
supervised by

Piotr Łysoń

Zespół autorski

Editorial team

Mikołaj Haponiuk, Dariusz Jacyków, Monika Kowalewicz, Katarzyna Mucha, Krystyna Siwiak, Urszula Wągrowska

Prace redakcyjne

Editorial work

Dariusz Jacyków, Monika Kowalewicz

Tłumaczenie

Translation

Dariusz Jacyków, Monika Kowalewicz, Urszula Wągrowska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Dariusz Jacyków, Monika Kowalewicz

Mapy – Paweł Luty

ISSN 0208–9793

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publications available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208.
Informacje w sprawach sprzedaży publikacji GUS — tel. (22) 608 32 10, 608 38 10
Zam. 180/2022/ nakł. 230

Przedmowa

Publikacja jest kolejną edycją opracowania opisującego wyniki badania budżetów gospodarstw domowych, przeprowadzonego w 2021 roku.

Opracowanie składa się z części analitycznej i tabelarycznej, uwag metodologicznych oraz z aneksu.

W części analitycznej opisano wybrane zagadnienia dotyczące wyników badania budżetów gospodarstw domowych w 2021 r., wraz z odwołaniem do danych za rok 2020, a w niektórych przypadkach także do lat wcześniejszych.

Dane w części tabelarycznej zawierają wyniki dla:

- pięciu grup społeczno-ekonomicznych ludności oraz gospodarstw ogółem, według wielkości gospodarstwa, określonej liczbą osób w gospodarstwie;
- klasy miejscowości zamieszkania gospodarstwa domowego;
- województw, makroregionów;
- osób niepełnosprawnych;
- typu biologicznego gospodarstwa domowego;
- grup kwintylowych według dochodu rozporządzalnego na osobę;
- wykształcenia osoby odniesienia;
- gospodarstw domowych, w których dany dochód/wydatek wystąpił.

Prezentowane wyniki zawierają informacje o:

- gospodarstwach domowych, dotyczące: liczby badanych budżetów, liczby osób oraz struktury zbiorności osób według płci, wieku i poziomu wykształcenia w badanych gospodarstwach domowych;
- poziomie miesięcznych dochodów i wydatków w przeliczeniu na 1 osobę w gospodarstwie domowym i jednostkę ekwiwalentną;
- poziomie spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwie domowym i jednostkę ekwiwalentną;
- wyposażeniu badanych gospodarstw domowych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania, w arunkach mieszkaniowych;
- subiektywnej ocenie sytuacji materialnej gospodarstwa domowego.

Uwagi metodologiczne zawierają omówienie m.in. celu badania, metody doboru próby do badania, jego organizacji, źródeł danych o przychodach i rozchodach, ważniejszych pojęć, definicji i zasad grupowania danych oraz omówienie problemu niepodejmowania badania przez rodziny zamieszkujące mieszkania wylosowane do badania, a także zróżnicowanie wartości wskaźników realizacji badania według klasy miejscowości zamieszkania i województw.

W aneksie zamieszczono:

- dane dotyczące bezwzględnych i względnych błędów szacunku;
- klasyfikację wydatków na towary i usługi konsumpcyjne, stosowaną w badaniu budżetów gospodarstw domowych;
- dane przekrojowe za lata 2000–2021;
- wartości współczynnika Giniego i rozkład decylowy dochodów.

Publikacja została opracowana przez zespół pracowników Wydziału Społeczno-Ekonomicznych Badań Gospodarstw Domowych Departamentu Badań Społecznych pod kierunkiem Krystyny Siwiak oraz przy współpracy Departamentu Programowania i Koordynacji Badań, Centrum Informatyki Statystycznej GUS w Warszawie oraz Urzędu Statystycznego w Łodzi.

Dziękujemy wszystkim Respondentom, którzy wyrazili zgodę na udział w badaniu – za przekazane informacje i poświęcony czas.

Wyrazy podziękowania kierujemy również do Ankieterów i Osób koordynujących pracę w terenie, dziękując za przyjazną współpracę z gospodarstwami domowymi i rzetelnie wykonywaną pracę.

Dyrektor
Departamentu Badań Społecznych

dr Piotr Łysoń

Warszawa, wrzesień 2022 r.

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Preface

The current publication is another edition of elaboration on the results of household budgets survey conducted in 2021.

It consists of analytical section followed by tables with comments, methodological notes and the annex.

The analytical section includes selected conclusions from the Household Budget Survey (HBS) of 2021 with reference to data of 2020 and in certain cases to previous years.

The tabular part contains the results for:

- five basic socio-economic groups of the population and for the total number of households, by size-number of persons in a household;
- class of locality of a household;
- voivodships, macroregions;
- disabled persons;
- biological type of a household;
- quintile groups by available income per capita;
- education of a reference person;
- households, where the income and expenditure occurred.

The survey results include information on:

- general information on households, covering the number of budgets surveyed, number of persons and structure of surveyed households by households' residents' sex, age and education level;
- the level of monthly incomes and expenditure per capita in a household and by an equivalent unit/in equivalent units;
- the consumption level of certain food products per capita in a household and by an equivalent unit/in equivalent units;
- households' equipment with certain durables, dwelling conditions;
- subjective evaluation of households' material condition.

The methodological notes include – among others – a description of the sampling method, survey organization, data sources as regards income and expenditure, basic concepts, definitions and principles of data aggregation and discussion on households' non-participation in the survey as well as differences in the survey realization indicators by the class of locality and voivodships.

The annex includes:

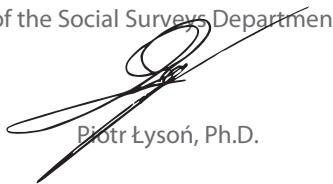
- information on the absolute and relative estimation errors;
- classification of expenditures applied in HBS;
- data for the years 2000–2021;
- Gini coefficient and decile distribution of income.

This publication has been prepared by the team from Socio-Economic Household Surveys Section in Social Surveys Department under the guidance of Krystyna Siwiak and in cooperation with Programming and Coordination of Statistical Surveys Department, Central Statistical Computing Centre of the Statistics Poland in Warsaw and Statistical Office in Łódź.

We would like to thank all the Respondents participating in the survey for information given and devoted time.

We shall also thank all the Interviewers and Field Coordinators for friendly cooperation with households and for diligent job.

Director
of the Social Surveys Department

Piotr Łysoń, Ph.D.

President
Statistics Poland

Dominik Rozkrut Ph.D.

Warsaw, September 2022

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Spis tablic	6
List of tables	6
Spis wykresów	10
List of graphs	10
Spis map	17
List of maps	17
Objaśnienie znaków umownych i ważniejsze skróty	18
Symbols and main abbreviations	18
Synteza	19
Executive summary	23
Analiza	26
Analysis	72
Uwagi metodologiczne	118
Methodological notes	135
Tablice	151
Tables	151
Aneks	181
Annex	181

Spis tabelic

List of tables

Tablica 1.	Dane ogólne o gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych ...	151
Table 1.	General information on households by socio-economic groups	151
Tablica 2.	Dane ogólne o gospodarstwach domowych według grup kwintylowych	152
Table 2.	General information on households by quintile groups	152
Tablica 3.	Dane ogólne o gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania ..	152
Table 3.	General information on households by class of locality	152
Tablica 4.	Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	153
Table 4.	Average monthly receipts per capita in households by socio-economic groups	153
Tablica 5.	Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych	154
Table 5.	Average monthly receipts per capita in households by quintile groups	154
Tablica 6.	Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania	155
Table 6.	Average monthly receipts per capita in households by class of locality	155
Tablica 7.	Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	156
Table 7.	Average monthly outgoings per capita in households by socio-economic groups	156
Tablica 8.	Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych	158
Table 8.	Average monthly outgoings per capita in quintile groups	158
Tablica 9.	Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania	159
Table 9.	Average monthly outgoings per capita in households by class of locality	159
Tablica 10.	Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	160
Table 10.	Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups	160
Tablica 11.	Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych	164
Table 11.	Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by quintile groups	164
Tablica 12.	Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania	167
Table 12.	Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality	167

Tablica 13. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według grup społeczno-ekonomicznych	170
Table 13. Households equipped with selected durable goods by socio-economic groups	170
Tablica 14. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według grup kwintylowych	172
Table 14. Households equipped with selected durable goods by quintile groups	172
Tablica 15. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według klasy miejscowości zamieszkania	173
Table 15. Households equipped with selected durable goods by class of locality	173
Tablica 16. Stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne według grup społeczno-ekonomicznych	175
Table 16. Level of dwelling equipment in technical and sanitary installations by socio-economic groups	175
Tablica 17. Stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne według grup kwintylowych	176
Table 17. Level of dwelling equipment in technical and sanitary installations by quintile groups ..	176
Tablica 18. Stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne według klasy miejscowości zamieszkania	177
Table 18. Level of dwelling equipment in technical and sanitary installations by class of locality ...	177
Tablica 19. Charakterystyka mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe według grup społeczno-ekonomicznych	178
Table 19. Characteristic of dwellings occupied by households by socio-economic groups	178
Tablica 20. Charakterystyka mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe według grup kwintylowych	178
Table 20. Characteristic of dwellings occupied by households by quintile groups	178
Tablica 21. Charakterystyka mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe według klasy miejscowości zamieszkania	179
Table 21. Characteristic of dwellings occupied by households by class of locality	179
Tablica 22. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych	179
Table 22. Subjective evaluation of material situation of households by socio-economic groups	179
Tablica 23. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup kwintylowych	180
Table 23. Subjective evaluation of material situation of households by quintile groups	180
Tablica 24. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według klasy miejscowości zamieszkania	180
Table 24. Subjective evaluation of material situation of households by class of locality	180

Precyza wyników badania za 2021 r.	181
Precision of the survey results in 2021	181
Tablica 25. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych przychodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	181
Table 25. Absolute and relative errors of estimates of average monthly receipts per capita in households by socio-economic groups	181
Tablica 26. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych przychodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania	183
Table 26. Absolute and relative errors of estimates of average monthly receipts per capita in households by class of locality	183
Tablica 27. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych wydatków na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	185
Table 27. Absolute and relative errors of estimates of average monthly expenditures on consumer goods and services per capita in households by socio-economic groups	185
Tablica 28. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych rozchodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania	187
Table 28. Absolute and relative errors of estimates of average monthly outgoings per capita in households by class of locality	187
Tablica 29. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych	189
Table 29. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups	189
Tablica 30. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania	194
Table 30. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality	194
Dane przeglądowe za lata 2000–2021	213
Review data for the years 2000–2021	213
Tablica 31. Przeciętne miesięczne dochody na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem za lata 2000–2021	213
Table 31. Average monthly incomes per capita in households for the years 2000–2021	213
Tablica 32. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem za lata 2000–2021	214
Table 32. Average monthly expenditures per capita in households for the years 2000–2021	214
Tablica 33. Przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem za lata 2000–2021	215
Table 33. Average monthly consumption per capita in households for the years 2000–2021	215

Tablica 34. Gospodarstwa domowe ogółem wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania za lata 2000–2021	216
Table 34. Households equipped with selected durable goods for the years 2000–2021	216
Tablica 35. Współczynnik Giniego za lata 2003–2021	217
Table 35. Gini coefficient for the years 2003–2021	217
Tablica 36. Rozkład dochodu rozporządzalnego według grup decylowych w gospodarstwach domowych za lata 2000–2021	217
Table 36. Available income distribution in households by decile groups for the years 2000–2021	217
Tablica 37. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2000–2021	219
Table 37. At risk of poverty rates in Poland between 2000 and 2021	219

Spis wykresów

List of graphs

Wykres 1.	Poziom przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w latach 2004–2021	26
Graph 1.	Level of average monthly income and expenditure per capita in households and the share of expenditure in available income, 2004–2021	72
Wykres 2.	Dynamika realnych dochodów i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w latach 2004–2021	27
Graph 2.	Indices of real available income and expenditure per capita in households, 2004–2021	73
Wykres 3.	Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.	28
Graph 3.	Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared with the average for Poland by socio-economic groups in 2021	74
Wykres 4.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2020–2021	28
Graph 4.	Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of average monthly expenditure in available income by socio-economic groups, 2020–2021	75
Wykres 5.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz ich mediana według grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.	29
Graph 5.	Average monthly available income and expenditure per capita in households and its median by socio-economic groups in 2021	75
Wykres 6.	Struktura przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem w latach 2020–2021	30
Graph 6.	Structure of average monthly available income per capita in households, 2020–2021	76
Wykres 7.	Zróżnicowanie dochodów mierzone współczynnikiem Giniego dla Polski według miejsca zamieszkania w latach 2004–2021	32
Graph 7.	Difference in income measured by Gini coefficient for Poland by place of residence, 2004–2021	78
Wykres 8A.	Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe w wydatkach ogółem gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2020–2021	33
Graph 8A.	Share of average monthly expenditure per capita on food and non-alcoholic beverages in the total expenditure of households by socio-economic groups, 2020–2021	79

Wykres 8B. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę związanych z utrzymaniem mieszkania lub domu i nośnikami energii w wydatkach ogółem gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2020–2021	33
Graph 8B. Share of average monthly expenditure per capita on housing, water, electricity, gas and other fuels in the total expenditure of households by socio-economic groups, 2020–2021	79
Wykres 9. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe oraz utrzymanie mieszkania lub domu i nośniki energii w całości wydatków gospodarstw domowych w latach 2004–2021	34
Graph 9. Share of average monthly expenditure per capita on food and non-alcoholic beverages as well as on housing, water, electricity, gas and other fuels in the total expenditure of households, 2004–2021	80
Wykres 10. Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych (w % wydatków ogółem) w latach 2020–2021	35
Graph 10. Structure of average monthly expenditure per capita in households (in % of total expenditure), 2020–2021	81
Wykres 11. Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych pobierających i niepobierających świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” (w % wydatków ogółem) w 2021 r.	37
Graph 11. Structure of average monthly expenditure per capita in households receiving or not receiving child-raising benefit "Family 500+" (in % of total expenditures) in 2021	83
Wykres 12. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na gospodarstwo domowe według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2020–2021	38
Graph 12. Average monthly available income and expenditure per household by socio-economic groups, 2020–2021	84
Wykres 13. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym według grup kwintylowych w latach 2020–2021 r.	39
Graph 13. Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of average monthly expenditure in available income by quintile groups, 2020–2021	85
Wykres 14. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według grup kwintylowych w 2021 r.	39
Graph 14. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared in relation to the average for Poland by quintile groups in 2021	85
Wykres 15. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe oraz użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii w wydatkach ogółem w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych w latach 2020–2021	40
Graph 15. Share of average monthly expenditure per capita on food and non-alcoholic beverages and housing, water, electricity, gas and other fuels in the total expenditure in households by quintile groups, 2020–2021	86
Wykres 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według klasy miejscowości zamieszkania w latach 2020–2021	41
Graph 16. Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of expenditure in available income by class of locality, 2020–2021	87

Wykres 17. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według klasy miejscowości zamieszkania w 2021 r.	41
Graph 17. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared in relation to the average for Poland by class of locality in 2021	87
Wykres 18. Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w latach 2020–2021 według klasy miejscowości zamieszkania	42
Graph 18. Share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit by class of locality, 2020–2021	88
Wykres 19. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej w 2021 r. według województw oraz jego zmiana w latach 2010–2021	44
Graph 19. Indicator of average monthly available income per capita in households in relation to the national average in 2021 by voivodships and its change in 2010–2021	90
Wykres 20. Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej w 2021 r. według województw oraz jego zmiana w latach 2010–2021	47
Graph 20. Indicator of average monthly expenditure per capita in households compared with the national average in 2021 by voivodships and its change in 2010–2021	93
Wykres 21. Rozpiętość pomiędzy najwyższym a najniższym średnim dochodem rozporządzalnym oraz wydatkami na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwach w stosunku do średniej krajowej w latach 2010–2021 (w p. proc.)	48
Graph 21. Range between the highest and the lowest average monthly available income and expenditure per capita households in voivodships in relation to the national average, 2010–2021 (in percentage points)	94
Wykres 22. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według typu biologicznego gospodarstwa domowego w latach 2020–2021	48
Graph 22. Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of expenditure in available income by biological type of household, 2020–2021	94
Wykres 23. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według typu biologicznego gospodarstwa domowego w 2021 r.	49
Graph 23. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared with the average for Poland by biological type of household in 2021	95
Wykres 24. Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w latach 2020–2021 według typu biologicznego gospodarstwa domowego	50
Graph 24. Share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit by biological type of household 2020–2021	96

Wykres 25. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych według typu biologicznego gospodarstwa domowego oraz dynamika nominalna wydatków w 2021 r.	50
Graph 25. Average monthly expenditure per capita in households by biological type of household and nominal indices of expenditure in 2021	96
Wykres 26. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w gospodarstwach domowych z osobami i bez osób niepełnosprawnych w latach 2020–2021	51
Graph 26. Average monthly available income and expenditure per capita as well as the share of expenditure in available income in households with or without disabled persons, 2020–2021	97
Wykres 27. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w latach 2020–2021	52
Graph 27. Average monthly available income and expenditure per capita in households as well as the share of expenditure in available income by level of education of the reference person, 2020–2021	98
Wykres 28. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2021 r.	52
Graph 28. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households in relation to the average for Poland by level of education of the reference person in 2021	98
Wykres 29. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych z osobami i bez osób w wieku 60 lat i więcej w latach 2020–2021	53
Graph 29. Average monthly available income and expenditure per capita in households with or without persons aged 60 or more, 2020–2021	99
Wykres 30. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych w 2021 r.	54
Graph 30. Average monthly consumption of selected food products per capita in households by quintile groups in 2021	100
Wykres 31. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według miejsca zamieszkania w 2021 r.	55
Graph 31. Average monthly consumption of selected food products per capita in households by place of residence in 2021	101
Wykres 32. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2021 r.	56
Graph 32. Average monthly consumption of selected food products per capita in households by the level of education of the reference person in 2021	102
Wykres 33. Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według grup kwintylowych w 2021 r.	57
Graph 33. Households equipped with selected durable goods by quintile groups in 2021	103
Wykres 34. Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według miejsca zamieszkania w 2021 r.	57
Graph 34. Households equipped with selected durable goods by place of residence in 2021	103

Wykres 35. Wyposażenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2021 r.	60
Graph 35. Households equipped with selected durable goods by level of education of the reference person in 2021	106
Wykres 36. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowana przez gospodarstwa domowe w latach 2010–2021 (w m ²)	61
Graph 36. Average floor area of dwelling occupied by households, 2010–2021 (in m ²)	107
Wykres 37. Gospodarstwa domowe zamieszkałe poszczególne rodzaje budynków według grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.	61
Graph 37. Households occupying particular types of buildings by socio-economic groups in 2021	107
Wykres 38. Gospodarstwa domowe zamieszkałe poszczególne rodzaje budynków w 2005 i 2021 r.	62
Graph 38. Households occupying particular types of buildings, 2005, 2021	108
Wykres 39. Gospodarstwa domowe zamieszkałe budynki według okresu ich wybudowania oraz grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.	62
Graph 39. Households occupying buildings by the age of the building and socio-economic groups in 2021	108
Wykres 40. Wyposażenie mieszkań w wybrane instalacje techniczno-sanitarne według miejsca zamieszkania w 2021 r.	63
Graph 40. Dwellings equipped with selected technical and sanitary installations by place of residence in 2021	109
Wykres 41. Wyposażenie mieszkań w wybrane instalacje techniczno-sanitarne w pierwszej i piątej grupie kwintylowej w 2021 r.	64
Graph 41. Dwellings equipped with selected technical and sanitary installations in the first and fifth quintile group in 2021	110
Wykres 42. Wyposażenie mieszkań w wybrane instalacje techniczno-sanitarne według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2021 r.	64
Graph 42. Dwellings equipped with selected technical and sanitary installations by level of education of the reference person in 2021	110
Wykres 43. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.	65
Graph 43. Subjective evaluation of financial situation of households by socio-economic groups in 2021	111
Wykres 44. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według miejsca zamieszkania w 2021 r.	65
Graph 44. Subjective evaluation of the financial situation of households by place of residence in 2021	111
Wykres 45. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według województw w 2021 r.	66
Graph 45. Subjective evaluation of financial situation of households by voivodships in 2021	112
Wykres 46. Subiektywna ocena sposobu gospodarowania pieniądzmi w gospodarstwach domowych w 2021 r.	66
Graph 46. Subjective evaluation of money management in households in 2021	112

Wykres 47. Subiektywna ocena użytkowanego mieszkania w I i V grupie kwintylowej w 2021 r.	67
Graph 47. Subjective evaluation of occupied dwelling in first and fifth quintile group in 2021	113
Wykres 48. Subiektywna ocena gospodarstw domowych, które w wyniku pandemii COVID-19 musiały ograniczyć wydatki według grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.	68
Graph 48. Subjective evaluation of households which, as a result of the COVID-19 pandemic, had to reduce expenditure by socio-economic groups in 2021	114
Wykres 49. Subiektywna ocena zmian w dochodach gospodarstw domowych w wyniku pandemii COVID-19 według grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.	69
Graph 49. Subjective evaluation of changes in income of households, as a result of the COVID-19 pandemic, by socio-economic groups in 2021	115
Wykres 50. Subiektywna ocena zmiany sytuacji materialnej gospodarstw domowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania w 2021 r. według grup kwintylowych	70
Graph 50. Subjective evaluation of the change in the households' situation in the last 12 months until the survey was conducted in 2021 by quintile groups	116
Wykres 51. Subiektywna ocena stopnia zaspokojenia potrzeb gospodarstw domowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania w 2021 r.	71
Graph 51. Subjective evaluation of the degree of meeting the needs of households in the last 12 months until the survey was conducted in 2021	117
Wykres 52. Wskaźnik realizacji badania i realizacji zamierzonej wielkości próby według klasy miejscowości zamieszkania respondentów w 2021 r.	131
Graph 52. The survey completion and implementation of the intended sample size indicators by class of locality of respondents in 2021	147
Wykres 53. Wskaźnik realizacji badania i realizacji zamierzonej wielkości próby według województw w 2021 r.	132
Graph 53. The survey completion and implementation of the intended sample size indicators by voivodships in 2021	148
Wykres 54. Odsetek gospodarstw domowych, które nie przystąpiły do badania w 2021 r. według przy-czyn niepodjęcia badania i klasy miejscowości zamieszkania	133
Graph 54. The percentage of households that did not participate in the survey in 2021 by reasons for non-participation and class of locality	149
Wykres 55. Relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę według liczby osób w gospodarstwie domowym do średniej krajowej w latach 2010, 2016–2021	220
Graph 55. Ratio of average monthly available income per capita by number of persons in a household to the national average in 2010, 2016–2021	220
Wykres 56. Relacja przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę według liczby osób w gospodarstwie domowym do średniej krajowej w latach 2010, 2016–2021	220
Graph 56. Ratio of average monthly expenditure per capita by number of persons in a household to the national average in 2010, 2016–2021	220
Wykres 57. Relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania do średniej krajowej w latach 2010, 2016–2021	221
Graph 57. Ratio of average monthly available income per capita in households by class of locality to the national average in 2010, 2016–2021	221

Wykres 58. Relacja przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania do średniej krajowej w latach 2010, 2016–2021	221
Graph 58. Ratio of average monthly expenditure per capita in households by class of locality to the national average in 2010, 2016–2021	221
Wykres 59. Relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych według województw do średniej krajowej w latach 2010, 2016–2021	222
Graph 59. Ratio of average monthly available income per capita in households by voivodships to the national average in 2010, 2016–2021	222
Wykres 60. Relacja przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych według województw do średniej krajowej w latach 2010, 2016–2021	223
Graph 60. Ratio of average monthly expenditure per capita in households by voivodships to the national average in 2010, 2016–2021	223

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2021 r.	43
Map 1.	Indicator of average monthly available income per capita in households in relation to the national average (Poland = 100) in 2021	89
Mapa 2.	Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w 2021 r.	45
Map 2.	Share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit in 2021	91
Mapa 3.	Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2021 r.	46
Map 3.	Indicator of average monthly expenditure per capita in households in relation to the national average (Poland = 100) in 2021	92
Mapa 4.	Gospodarstwa domowe wyposażone w wybrane dobra trwałego użytkowania w 2021 r. (w %)	58
Map 4.	Households equipped with selected durable goods in 2021 (in %)	104

Objaśnienia znaków umownych i ważniejsze skróty

Symbols and main abbreviations

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło
Dash (-)	the phenomenon did not occur
Znak (x) Symbol (x)	wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy, jest niemożliwe lub niecelowe it is impossible or inappropriate to fill in the item because of the table arrangement
Kropka (.) Dot (.)	brak informacji wiarygodnych (mniej niż 20 przypadków z próby lub względny błąd standardowy większy niż 50%) data not reliable (the phenomenon occurred in a size greater than or equal to 20 or relative standard error greater than 50%)
Gwiazdka (*) Star (*)	zjawisko zaistniało w liczبności większej lub równej 20 ale mniejszej niż 50 przypadków z próby the phenomenon occurred in a size greater than or equal to 20 but less than 50 cases in the sample
"W tym" "Of which"	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy not all the components of the sum are included

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
p. proc. pp.	punkt procentowy percentage point
tys. thousand	tysiąc thousand
zł PLN	złoty zloty

Synteza

W 2021 roku sytuacja materialna gospodarstw domowych nieznacznie poprawiła się w stosunku do roku 2020. Gospodarstwa domowe osiągały zarówno wyższe dochody, jak i wydatki. Poziom przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę w 2021 r. wyniósł 2062 zł i był realnie wyższy o 2,2% (nominalnie o 7,4%) od dochodu z 2020 r. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych osiągnęły w 2021 r. wartość 1316 zł i były realnie wyższe o 3,5% (nominalnie o 8,8%) od wydatków z 2020 r.

W 2021 r. nadal utrzymywało się względnie duże zróżnicowanie przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków pomiędzy poszczególnymi grupami społeczno-ekonomicznymi gospodarstw domowych. Podobnie jak w latach poprzednich, najwyższy przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny oraz przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych wystąpiły w gospodarstwach pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym i wyniosły odpowiednio 2487 zł i 1490 zł. Dochód osiągany przez te gospodarstwa był wyższy o 20,6% od przeciętnej dla ogółu gospodarstw domowych w Polsce, zaś wydatki o 13,2%. Analogicznie do lat poprzednich, w 2021 r. gospodarstwa domowe rencistów dysponowały najniższym przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na 1 osobę, który osiągnął w 2021 r. 1638 zł i był o 20,5% niższy od średniej ogólnopolskiej. Natomiast najwyższe przeciętne wydatki na 1 osobę odnotowano w gospodarstwach domowych rolników – 942 zł i były one o 28,4% niższe od średnich wydatków dla gospodarstw ogółem.

Najwyższy udział – 26,4% – w strukturze wydatków ogółu gospodarstw domowych miały, podobnie jak w latach poprzednich, wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe. Udział ten był zróżnicowany w poszczególnych grupach społeczno-ekonomicznych i wyniósł od 23,6% w gospodarstwach pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym do 32,3% w gospodarstwach rolników. Drugą pod względem istotności pozycję w wydatkach gospodarstw domowych stanowiły wydatki na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii. Udział tego rodzaju wydatków w wydatkach ogółem wyniósł przeciętnie 19,0%: najwyższy był w gospodarstwach domowych pracujących na własny rachunek – 16,4%, a najwyższy w gospodarstwach domowych rencistów – 23,5%.

Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych ma wyraźny wpływ na poziom i strukturę wydatków. Budżety rodzin najuboższych w największym stopniu są obciążone wydatkami na żywność i napoje bezalkoholowe oraz na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii. Wśród 20% osób o najwyższych dochodach (I grupa kwintylowa) przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę na zaspokojenie podstawowych potrzeb łącznie z dwóch grup: żywność i napoje bezalkoholowe oraz użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii, stanowiły łącznie 48,0% wydatków ogółem, zaś u 20% osób o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) – jedynie 38,6% wydatków ogółem.

Po 5 latach utrzymującej się tendencji wzrostowej udziału wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe w wydatkach ogółem gospodarstw domowych, w 2021 r. nastąpił spadek ich udziału, natomiast udział wydatków na utrzymanie mieszkania lub domu i nośniki energii po spadku w latach 2016–2019 r., utrzymał tendencję wzrostową z 2020 r. W przypadku obu tych rodzajów wydatków trzeba jednak pamiętać, że zarówno rok 2021, jak i 2020, były dotknięte ograniczeniami spowodowanymi pandemią COVID-19, które wpłynęły na strukturę dokonywanych wydatków.

W niewielkim zakresie zwiększyły się różnice w sytuacji materialnej pomiędzy gospodarstwami domowymi zamieszkującymi miasto i wieś. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w miastach był o 9,6% wyższy od średniej krajowej (w 2020 r. o 9,3%), natomiast wydatki – o 10,2% wyższe od średniej dla Polski (w 2020 r. o 11,3%). W miastach liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę był o 34,4% wyższy niż przeciętnie w kraju (w 2020 r. o 33,7%), zaś wydatki były wyższe od przeciętnych krajowych o 34,2% (w 2020 r. o 37,7%). Natomiast przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę na wsi był niższy o 15,0% od średniej krajowej (w 2020 r. o 14,6%), a wydatki o 16,0% (w 2020 r. o 17,7%).

W ujęciu terytorialnym w 2021 r. dochód na 1 osobę w gospodarstwie domowym wyższy od średniej krajowej wystąpił w województwach: mazowieckim, dolnośląskim, śląskim, lubuskim, łódzkim i warmińsko-mazurskim, natomiast w przypadku wydatków przeciętne miesięczne wartości powyżej średniej dla Polski odnotowano w województwach: dolnośląskim, mazowieckim, pomorskim, śląskim, opolskim i łódzkim.

Biorąc pod uwagę typ biologiczny gospodarstwa domowego, w 2021 r. w najlepszej sytuacji materialnej znajdowały się małżeństwa bez dzieci na utrzymaniu. Dysponowały one przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na osobę wyższym o 26,7% od średniej krajowej (w 2020 r. o 29,7%), zaś ich przeciętne miesięczne wydatki były wyższe o 29,1% niż średnia krajowa (w 2020 r. o 30,0%). Małżeństwa z 3 lub większą liczbą dzieci nadal znajdowały się w najtrudniejszej sytuacji materialnej, jednak ich sytuacja dochodowa poprawiła się – wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w tych gospodarstwach wyniósł 12,0%. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w tego typu gospodarstwach domowych był niższy o 25,8%, a wydatki na osobę były niższe o 24,1% niż średnia krajowa (w 2020 r. odpowiednio o 28,9% i 26,3%). Należy zauważać, że sytuacja małżeństw z 3 lub większą liczbą dzieci zaczęła wyraźnie poprawiać się od 2016 r., co wynikało z wprowadzenia świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+”.

W 2021 r. odnotowano spadek ilościowego spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych, a tym samym odwróciła się tendencja wzrostowa z 2020 r. Jednocześnie w 2021 r. miał miejsce znaczny wzrost wydatków na gastronomię. Na taką sytuację wpłynęło sukcesywne luzowanie obostrzeń związanych z pandemią COVID-19, a co za tym idzie stopniowe umożliwienie funkcjonowania lokali gastronomicznych po znaczących ograniczeniach w 2020 r. Na uwagę zasługuje fakt, że gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek oraz pracowników wydawały znacznie więcej na usługi gastronomiczne niż gospodarstwa domowe rolników oraz emerytów i rencistów. Zmiany w częstotliwości, wielkości i strukturze dokonywanych zakupów w 2021 r. są wynikiem zarówno tendencji, które zaszły w badanym roku, jak i specyfiki roku bazowego 2020, dotkniętego licznymi ograniczeniami związanymi z pandemią COVID-19.

Poziom spożycia większości artykułów żywnościowych różnił się w zależności od grup społeczno-ekonomicznych. Gospodarstwa domowe rolników oraz emerytów i rencistów w porównaniu z innymi grupami społeczno-ekonomicznymi spożywały znacznie więcej pieczywa, mięsa, mleka, jaj, olejów i tłuszczy, warzyw (w tym ziemniaków) oraz cukru.

Wysokość dochodów osiąganych przez gospodarstwa domowe również warunkuje poziom spożycia artykułów żywnościowych. Podobnie jak w latach poprzednich w gospodarstwach domowych osiągających najwyższe dochody (V grupa kwintylowa), w porównaniu z gospodarstwami domowymi o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa), spożywano przeciętnie miesięcznie na osobę więcej ryb i owoców morza, owoców, masła, serów i twarogów, jogurtów, wód mineralnych lub źródlanych, soków owocowych i warzywnych, warzyw oraz mięsa. Natomiast w gospodarstwach domowych o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) spożywano nieco więcej margaryny i innych tłuszczy roślinnych.

Mieszkańcy miast w porównaniu z mieszkańcami wsi spożywali przeciętnie miesięcznie w przeliczeniu na 1 osobę więcej owoców, ryb i owoców morza, serów i twarogów, jogurtów, masła, soków owocowych i warzywnych, wód mineralnych i źródlanych, natomiast mniej pieczywa, mięsa, mleka, śmietany, olejów i tłuszczy oraz cukru.

W 2021 r. poprawiło się wyposażenie gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania, zwłaszcza nowej generacji, przy jednoczesnym spadku poziomu wyposażenia w sprzęt starszego typu. Wystąpił wzrost liczby gospodarstw domowych wyposażonych w zmywarkę do naczyń, smartfon, odbiornik plazmowy lub ciekłokrystaliczny, rower, samochód osobowy, urządzenie z dostępem do Internetu oraz urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej.

Poziom wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania zależy w dużym stopniu od ich sytuacji materialnej. Gospodarstwa najbogatsze (V grupa kwintylowa) były znacznie lepiej wyposażone niż gospodarstwa najuboższe (I grupa kwintylowa). Podkreślić należy jednak, że różni-

ce w stopniu wyposażenia pomiędzy V i I grupą kwintylową zmniejszyły się w stosunku do 2020 r., najbardziej w przypadku zmywarki do naczyń oraz smartfonu.

Pod względem wyposażenia w sprzęt nowej generacji, taki jak urządzenie z dostępem do Internetu (w tym smartfon), wystąpiły niewielkie różnice w stopniu wyposażenia w te urządzenia pomiędzy gospodarstwami domowymi w miastach i na wsi, zaś w przypadku telewizora plazmowego lub LCD oraz zmywarki do naczyń wystąpiły nieco większe różnice na korzyść gospodarstw domowych mieszkających na wsi. Zdecydowanie większy odsetek gospodarstw domowych na wsi niż w mieście posiadał rower, samochód osobowy lub motocykl, skuter, motorower.

Z roku na rok systematycznie rośnie średnia powierzchnia mieszkań w Polsce. Przeciętne gospodarstwo domowe w 2021 roku zajmowało mieszkanie o powierzchni $83,9 \text{ m}^2$, składające się z 3 pokoi i w porównaniu z 2010 r. powierzchnia ta wzrosła o $10,7 \text{ m}^2$. Na jedną osobę w gospodarstwie przypadało średnio $30,0 \text{ m}^2$ powierzchni użytkowej oraz 1 pokój (w 2010 r. – $26,1 \text{ m}^2$ powierzchni użytkowej oraz 1 pokój).

Największą przeciętną powierzchnią użytkową mieszkań dysponowały gospodarstwa domowe rolników – $132,5 \text{ m}^2$, zaś najmniejszą gospodarstwa domowe rencistów – $67,9 \text{ m}^2$. Największą powierzchnię użytkową na 1 osobę posiadały gospodarstwa domowe emerytów – $41,2 \text{ m}^2$ i rencistów – $40,9 \text{ m}^2$, co wiąże się z mniejszą liczbą osób w gospodarstwie domowym, zaś najmniejszą – gospodarstwa domowe pracowników – $26,2 \text{ m}^2$.

Wielkość mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe była też zróżnicowana ze względu na poziom dochodów gospodarstwa domowego. W przypadku najbogatszych gospodarstw domowych (V grupa kwintylowa), zajmowana powierzchnia była nieznacznie mniejsza – $82,5 \text{ m}^2$ – niż w gospodarstwach o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) – $90,2 \text{ m}^2$, jednak członkowie najbogatszych gospodarstw domowych dysponowali dużo większą powierzchnią przypadającą na 1 osobę – $38,5 \text{ m}^2$ wobec $24,7 \text{ m}^2$ w najbiedniejszych gospodarstwach domowych.

Powierzchnia mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe maleje wraz ze wzrostem liczby mieszkańców danej miejscowości. Zajmowana przez gospodarstwo domowe przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań położonych na wsi wynosiła $112,0 \text{ m}^2$ i była o $47,6 \text{ m}^2$ większa niż zlokalizowanych w miastach liczących co najmniej 500 tysięcy mieszkańców. Pomimo większej liczby osób w gospodarstwach domowych na wsi, dysponowała one też największą powierzchnią użytkową przypadającą na 1 osobę, $33,4 \text{ m}^2$ wobec $26,9 \text{ m}^2$ w miastach liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców.

Systematycznie poprawia się również wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne. Mieszkania wyposażone w wodociąg w 2021 r. stanowiły 99,9% ogółu gospodarstw domowych, w ustęp spłukiwany – 99,2%, a w łazienkę – 99,0%. Tak jak w poprzednich latach, najlepiej wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne (poza wyposażeniem w gaz i centralne ogrzewanie) były mieszkania gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym, a najsłabiej – gospodarstwa rencistów.

Mieszkania gospodarstw domowych mieszkających w miastach były nieco lepiej wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne od gospodarstw zamieszkujących wieś, z wyjątkiem wyposażenia w gaz.

Istnieje wyraźna zależność między dochodami gospodarstwa domowego a wyposażeniem mieszkania w instalacje techniczno-sanitarne, z wyjątkiem gazu, z którego najbardziej korzystają najbogatsze gospodarstwa (V grupa kwintylowa). Najbardziej znacząca różnica w tym zakresie pomiędzy I i V grupą kwintylową na korzyść najbogatszych gospodarstw domowych dotyczyła wyposażenia mieszkania w centralne ogrzewanie (6,0 p. proc.), łazienkę (1,8 p. proc.) oraz ustęp spłukiwany (1,7 p. proc.).

W 2021 r. odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako raczej dobrą albo dobrą wyniósł 53,0% (w 2020 r. – 51,6%), natomiast gospodarstw postrzegających ją jako raczej złą albo złą było 5,1% (w 2020 r. – 5,8%).

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych systematycznie poprawia się we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych z wyjątkiem rencistów, wśród których w ostatnim roku

ocena ta nieznacznie pogorszyła się. Najlepiej swoją sytuację materialną postrzegały gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym – 75,8% ocen pozytywnych (w 2020 r. – 73,4%), najgorzej zaś gospodarstwa domowe rencistów – 23,3% ocen pozytywnych (w 2020 r. – 23,5%).

Gospodarstwa mieszkające na wsi gorzej oceniały swoją sytuację materialną niż mieszkańcy miast, zwłaszcza tych największych o liczbie mieszkańców 500 tys. lub więcej, choć w obu przypadkach oceny te, w stosunku do 2020 r., poprawiły się i w 2021 r. 62,7% gospodarstw domowych z miast liczących 500 tys. lub więcej mieszkańców i 48,9% mieszkańców wsi oceniało swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą (w 2020 r. było to odpowiednio 60,9% i 47,2%).

Executive summary

In 2021, the financial situation of households slightly improved in comparison to 2020. Households reached both higher income and expenditure. The level of average monthly available income per capita in 2021 amounted to PLN 2062 and in real terms it was higher by 2.2% (by 7.4% in nominal terms) than the income in 2020. The average monthly expenditure per capita in households in 2021 amounted to PLN 1316 and in real terms it was higher by 3.5% (by 8.8% in nominal terms) than expenditure in 2020.

In 2021, there was still a relatively large diversity in average monthly income and expenditure between individual socio-economic groups of households. Similarly to the previous years, the highest average monthly available income per capita and average monthly expenditure per capita in households occurred in households of the self-employed outside farming and amounted to PLN 2487 and PLN 1490, respectively. Income achieved by these households was by 20.6% higher than the average for households in total in Poland, while the expenditure by 13.2%. As in the previous years, in 2021 households of pensioners had the lowest average monthly available income per capita, which amounted to PLN 1638 and was by 20.5% lower than the national average. The lowest average expenditure was noted in the households of farmers – PLN 942 and it was by 28.4% lower than average expenditure for households in total.

The highest share – 26.4% – in the structure of expenditure for households in total had, similarly to the previous years, expenditure on food and non-alcoholic beverages. This share varied between individual socio-economic groups and ranged from 23.6% in households of the self-employed outside farming to 32.3% in households of farmers. Another important item in households expenditure was expenditure on housing, water, electricity, gas and other fuels. Its share in total expenditure was on average 19.0%: lowest share of this expenditure was in the households of self-employed (16.4%) and the highest in the households of pensioners – 23.5%.

The income situation of households is a factor that clearly distinguishes the level and structure of expenditure. The budgets of the poorest families to the greatest extent are burdened with expenditure on food and non-alcoholic beverages and housing, water, electricity, gas and other fuels. Among the 20% of persons with the lowest income (1st quintile group) average monthly expenditure per capita on basic necessities in total from two groups: non-alcoholic beverages and housing, water, electricity, gas and other fuels accounted for 48.0% of total expenditure, whereas among the 20% of persons with the highest income (5th quintile group) – only 38.6% of total expenditure.

After 5 years of a continuing upward trend in the share of expenditure on food and non-alcoholic beverages in total household expenditure, in 2021 this share decreased, while the share of expenditure on housing, water, electricity, gas and other fuels, after the decline in 2016–2019, maintained an upward trend from 2020. However, in the case of both of these types of expenditure, it must be remembered that both 2021 and 2020 were affected by the limitations caused by the COVID-19 pandemic, which influenced the structure of expenditure.

The differences in material situation between households in urban and rural areas increased slightly. The average monthly available income per capita in urban areas was by 9.6% higher than national average (in 2020 by 9.3%), while expenditure – by 10.2% higher than the average for Poland (in 2020 by 11.3%). In cities with 500 thousand and more residents, the average monthly available income per capita was by 34.4% higher than the national average (in 2020 by 33.7%) and expenditure was higher than the national average by 34.2% (in 2020 by 37.7%). On the other hand, the average monthly available income per capita in rural areas was lower by 15.0% than the national average (in 2020 by 14.6%), and expenditure was lower by 16.0% (in 2020 by 17.7%).

In territorial terms in 2021 the income per capita in households higher than the national average appeared in the voivodships: Mazowieckie, Dolnośląskie, Śląskie, Lubuskie, Łódzkie and Warmińsko-Mazurskie, whereas in the case of expenditure, average monthly values above average for Poland were recorded in voivodships: Dolnośląskie, Mazowieckie, Pomorskie, Śląskie, Opolskie and Łódzkie.

Taking into account the biological type of household, in 2021 married couples without dependent children were in the most favourable financial situation. Their average monthly available income per capita was 26.7% above the national average (in 2020 by 29.7%), while their average monthly expenditure – by 29.1% higher than the national average (in 2020 by 30.0%). As in previous years, married couples with three or more dependent children were in the most difficult financial situation, however, their income situation improved – the increase in average monthly available income per capita amounted to 12.0%. The average monthly available income per capita in this type of households was by 25.8% lower, and the expenditure per capita by 24.1% lower than the national average (in 2020 by 28.9% and 26.3% respectively). It should be noted that the situation of married couples with 3 or more dependent children began to improve significantly since 2016, which resulted from the introduction of the child-rising benefit "Family 500+".

In 2021, a decrease in the quantitative consumption of most basic foods was noted, and thus the 2020 upward trend was reversed. At the same time, in 2021 a significant increase in expenditure on catering services was observed. This situation was influenced by the gradual loosening of the restrictions related to the COVID-19 pandemic, and thus enabling the operation of catering services after significant limitations in 2020. It should be noted, that households of self-employed and employees spent much more on catering services than households of farmers, retirees and pensioners. Changes in the frequency, level and structure of purchases made in 2021 are the result of both the 2021 trend and the specificity of the 2020 base year, which was affected by numerous limitations related to the COVID-19 pandemic.

The level of consumption of most food products varied depending on the socio-economic groups. Households of farmers, retirees and pensioners, in comparison with other socio-economic groups, consumed more bread, meat, milk, eggs, oils and fats, vegetables (including potatoes) and sugar.

The level of household income also determines the level of consumption of foodstuffs. Similarly to the previous years, households with the highest income (5th quintile group), compared with the lowest-income households (1st quintile group), consumed monthly per capita on average more fish and seafood, fruit, butter, cheese and curd, yogurt, mineral and spring waters, fruit and vegetable juices, vegetables and meat. On the other hand, households with the lowest income (1st quintile group) consumed slightly more margarine and other vegetable fats.

Residents in urban areas, in comparison with residents of rural areas, consumed monthly per capita on average more fruit, fish and seafood, cheese and curd, yogurt, butter, fruit and vegetable juices, mineral and spring waters, whereas less bread, meat, milk, cream, oils and fats, and sugar.

In 2021, the equipment of households with durable goods, especially with high-tech goods, improved, while the level of equipment with older types of goods decreased. There was an increase in the number of households equipped with dishwasher, smartphone, plasma or LCD TV set, bicycle, passenger car, device with access to the Internet and satellite or cable television equipment.

The level of household equipment with durable goods largely depends on their financial situation. The richest households (5th quintile group) were much better equipped than the poorest households (1st quintile group). It should be emphasised, however, that the differences in the level of equipment between 5th and 1st quintile groups decreased in comparison with 2020, in the case of dishwasher and smartphone the most.

In terms of equipping with new generation devices, such as device with the access to the Internet (of which smartphone), there were slight differences in the level of equipment with those devices between households in urban and rural areas, whereas in the case of plasma or LCD TV set and dishwasher, there were slightly larger differences in favour of households living in rural areas. A much higher percentage of households in rural areas than in urban areas owned a bicycle, a passenger car or a motorcycle, scooter, motorbike.

The average usable floor area of dwellings in Poland systematically increases every year. The average household in 2021 occupied apartment with the area of 83.9 m², consisting of 3 rooms. And in

comparison with 2010 this area increased by 10.7 m². There was an average of 30.0 m² of usable floor area and 1 room per capita in household (in 2010 – 26.1 m² of usable floor area and 1 room).

The largest average usable floor area of dwellings was held by households of farmers – 132.5 m², while the smallest by households of pensioners – 67.9 m². The largest usable floor area per capita was in the households of retirees – 41.2 m² and pensioners – 40.9 m², which is related to a smaller number of persons in the household, while the smallest usable floor area per capita – in the households of employees – 26.2 m².

The area of dwellings occupied by households was also differentiated according to the level of the income of household. In the case of the richest households (5th quintile group) average occupied area was slightly smaller – 82.5 m² – than households with the lowest income (1st quintile group) – 90.2 m², however, the members of the richest households had much greater floor area per capita – 38.5 m² versus 24.7 m² in the poorest households.

The usable floor area of the dwellings occupied by households decreases with the growth in the number of residents in a given locality. The average usable floor area of the dwellings in rural areas amounted to 112.0 m² and was by 47.6 m² larger than those located in cities with a population of 500 thousand or more. Despite the greater number of persons in households in rural areas, they also had the largest usable floor area per capita, 33.4 m² against 26.9 m² in cities with a population of 500 thousand or more.

The equipment of dwellings with technical and sanitary installations is systematically improving. Dwellings equipped with running water in 2021 accounted for 99.9% of all households, with a flushing toilet – 99.2% and with a bathroom – 99.0%. similarly to the previous years, the best equipped with sanitary and technical installations (except gas and central heating) were dwellings of households of self-employed outside farming, and the worst – households of pensioners.

Dwellings of households in urban areas were slightly better equipped with sanitary and technical installations, except gas, than households in rural areas.

There is clear relationship between household's income and the equipment of dwellings in sanitary and technical installations, excluding gas, which was used by the richest households (5th quintile group) the least. The most significant difference in this area between 1st and 5th quintile group in favour of the richest households concerned the equipment with central heating (6.0 percentage points), bathroom (1.8 percentage points) and flushing toilet (1.7 percentage points).

In 2021, percentage of households evaluating their financial situation as rather good or good amounted to 53.0% (in 2020 – 51.6%), whereas households perceiving it as rather bad or bad were 5.1% (in 2020 – 5.8%).

Subjective evaluation of the financial situation of households is systematically improving in all socio-economic groups except households of pensioners, for whom this evaluation slightly deteriorated in the last year. Households of the self-employed outside farming evaluated their financial situation the most favourably – 75.8% positive assessments (in 2020 – 73.4%), whereas households of pensioners the worst – 23.3% positive assessments (in 2020 – 23.5%).

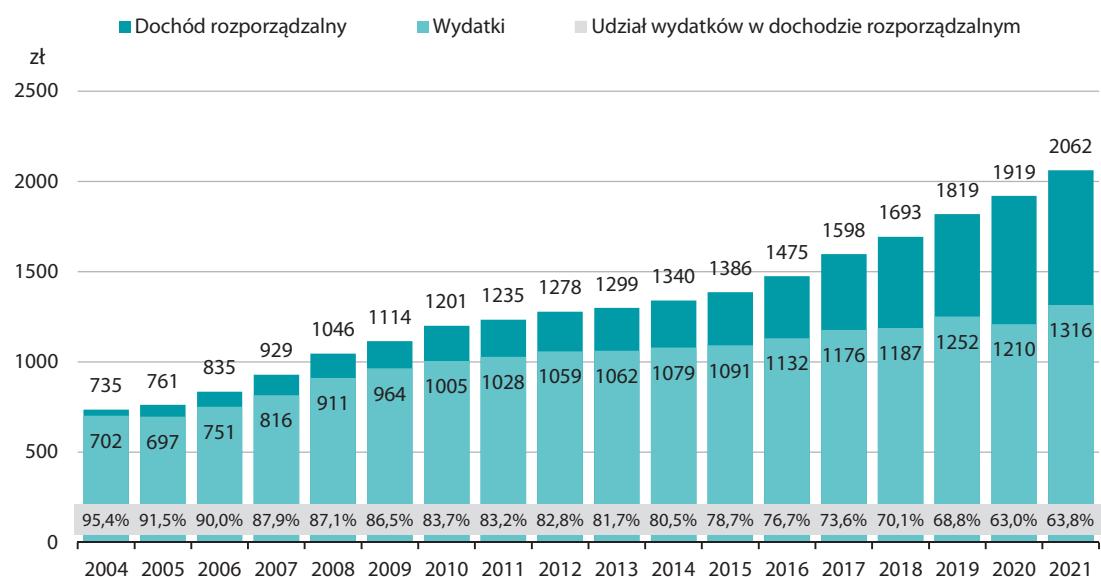
Households in rural areas evaluated their financial situation worse than urban residents, especially those from cities with a population of 500 thousand or more, however, in both cases these assessments improved in comparison with 2020, and in 2021 62.7% of household in cities with a population of 500 thousand or more as well as 48.9% households in rural areas evaluated their financial situation as good or rather good (in 2020 it was 60.9% and 47.2% respectively).

Analiza

Wstęp

W 2021 r., sytuacja materialna gospodarstw domowych nieznacznie poprawiła się pomimo trwającej pandemii COVID-19¹, która miała znaczący wpływ zwłaszcza na poziom i strukturę wydatków. Gospodarstwa domowe osiągały zarówno wyższe dochody, jak i wydatki. Poziom przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę w zaokrągleniu do 1 zł w 2021 r. wyniósł 2062 zł i był realnie wyższy o 2,2% (nominalnie o 7,4%) od dochodu z 2020 r. Tym samym tendencja wzrostowa dochodu rozporządzalnego została zachowana, a jej dynamika pozostała na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych osiągnęły w 2021 r. wartość 1316 zł i były realnie wyższe o 3,5% (nominalnie o 8,8%) od wydatków z 2020 r. Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne wyniosły 1269 zł i były realnie wyższe o 3,6% (nominalnie o 8,9%) w stosunku do 2020 r.² Największy wzrost dotyczył wydatków na edukację, restauracje i hotele, transport, odzież i obuwie oraz zdrowie. Zmiany te były uwarunkowane zmieniającą się sytuacją pandemiczną i luzowaniem obostrzeń oraz stopniowym powrotem do wydatków dokonywanych przed pandemią, a w roku 2020 istotnie zredukowanych.

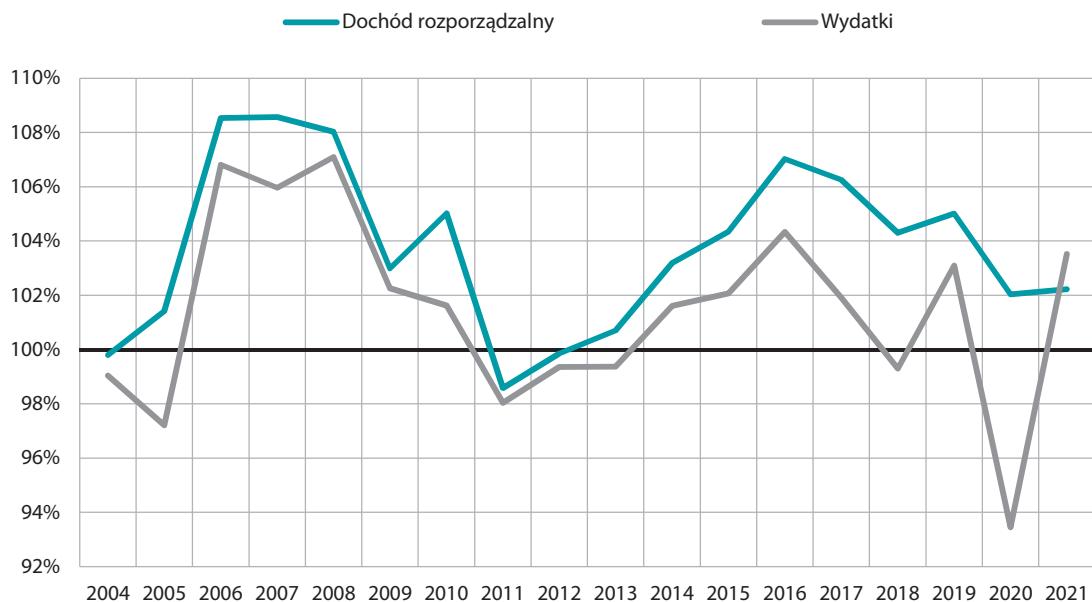
Wykres 1. Poziom przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków² na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w latach 2004–2021

¹ W 2021 r. w związku z trwającą od 2020 r. pandemią i wprowadzeniem różnego typu obostrzeń mających na celu redukcję transmisji koronawirusa poprzez ograniczenie kontaktów międzyludzkich, podtrzymywana została zmiana dotychczasowego sposobu zbierania informacji od respondentów z wywiadu bezpośredniego na wywiad telefoniczny.

² Ze względu na wprowadzenie w 2013 r. nowej klasyfikacji spożycia indywidualnego według celu, opartej na zharmonizowanej klasyfikacji COICOP dla wszystkich badań Europejskiego Systemu Statystycznego, wyniki dla okresu 2004–2021 podano w warunkach porównywalnych i do pozycji „wydatki” w latach 2004–2012 doliczono pozycję „składki na ubezpieczenie na życie”.

Wykres 2. Dynamika realnych dochodów i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w latach 2004–2021

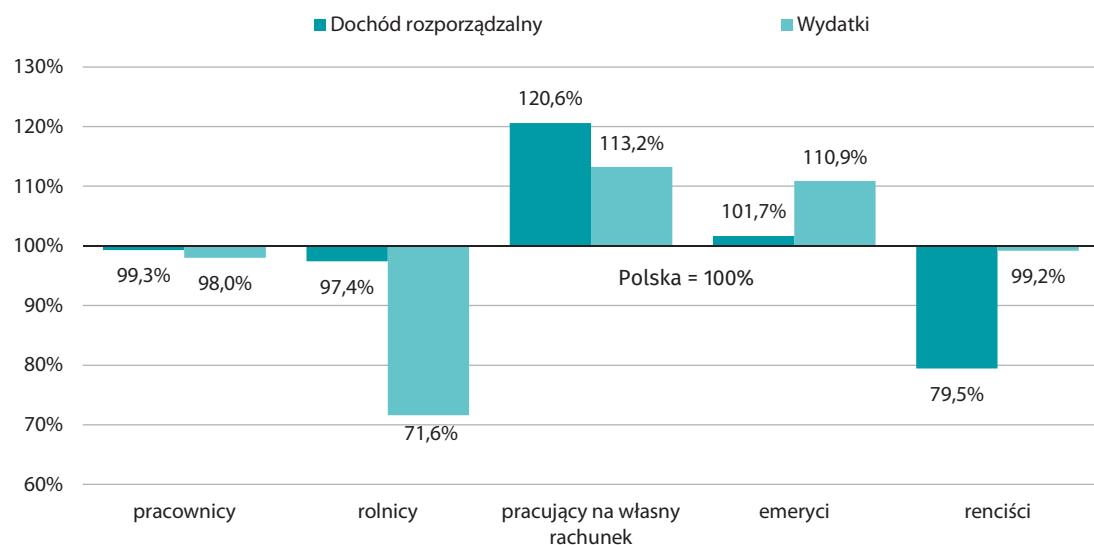

Dochody i wydatki

W 2021 r. nadal utrzymywało się relatywnie duże zróżnicowanie przeciętnych miesięcznych dochodów i wydatków pomiędzy różnymi grupami społeczno-ekonomicznymi gospodarstw domowych. Podobnie jak w latach poprzednich, najwyższy przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2487 zł) oraz przeciętne miesięczne wydatki (1490 zł) na osobę wystąpiły w gospodarstwach osób pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym. W tej grupie gospodarstw domowych – w stosunku do przeciętnej dla ogółu gospodarstw domowych w Polsce – zarówno dochód, jak i wydatki były wyższe, odpowiednio o 20,6% oraz o 13,2% (w 2020 r. odpowiednio o 16,6% i o 16,8%).

Podobnie jak w latach poprzednich najniższym przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na 1 osobę w 2021 r. dysponowały gospodarstwa domowe rencistów. Ich przeciętny dochód na 1 osobę wyniósł 1638 zł i był o 20,5% niższy od średniej ogólnopolskiej (w 2020 r. niższe o 20,7%). Natomiast najniższe przeciętne wydatki na 1 osobę odnotowano w gospodarstwach domowych rolników (942 zł) i były one o 28,4% niższe od średnich wydatków dla gospodarstw ogółem (w 2020 r. – niższe o 30,6%).

Wykres 3. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.

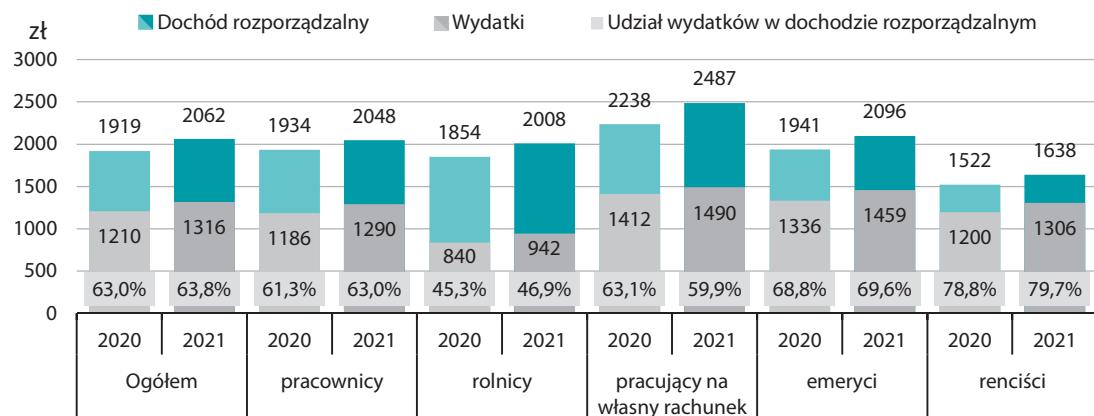

Rozpiętość wskaźnika przeciętnych miesięcznych dochodów według grup społeczno-ekonomicznych w odniesieniu do średniej krajowej wyniosła 41,1 p. proc. (w 2020 r. – 37,3 p. proc.), zaś rozpiętość przeciętnych miesięcznych wydatków – 41,6 p. proc. (w 2020 r. – 47,4 p. proc.).

Tak jak w latach poprzednich, najwyższy udział wydatków w dochodach (79,7%) i najniższą kwotę nadwyżki przeciętnych miesięcznych dochodów rozporządzalnych na osobę nad średnimi wydatkami na osobę (332 zł), odnotowano w gospodarstwach domowych rencistów. Najniższy udział wydatków w dochodach (46,9%) i największą średnią kwotę nadwyżki dochodu nad wydatkami (1066 zł), podobnie jak w roku poprzednim, miały gospodarstwa domowe rolników.

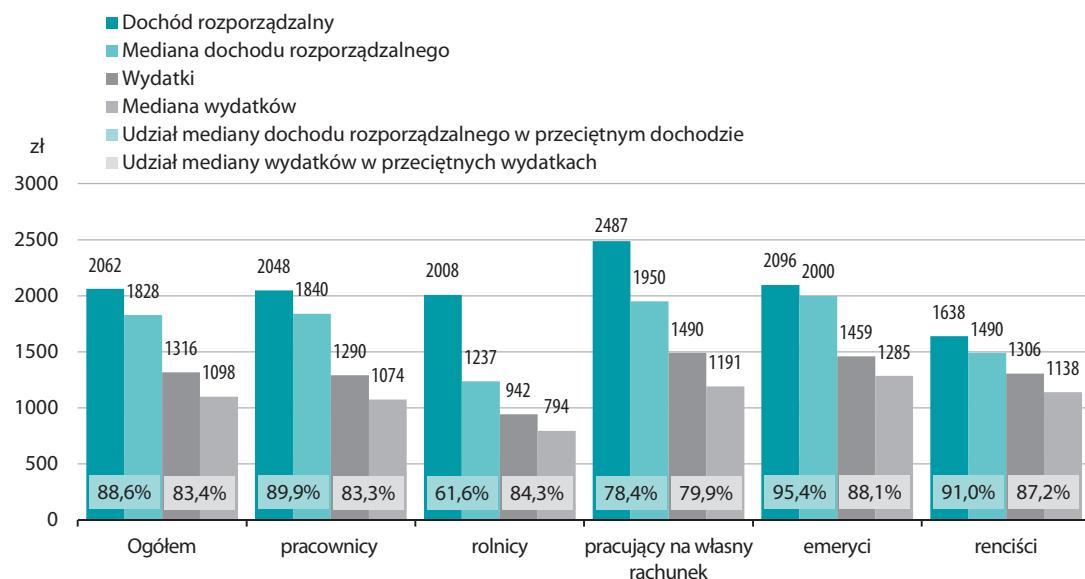
W porównaniu z rokiem poprzednim, udział wydatków w dochodach gospodarstw domowych ogółem wzrósł o 0,8 p. proc. do 63,8% (w 2020 r. obniżył się o 5,8 p. proc.), co może mieć związek z dynamiką pandemii COVID-19 i powiązanych z nią ograniczeń.

Wykres 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział przeciętnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2020–2021

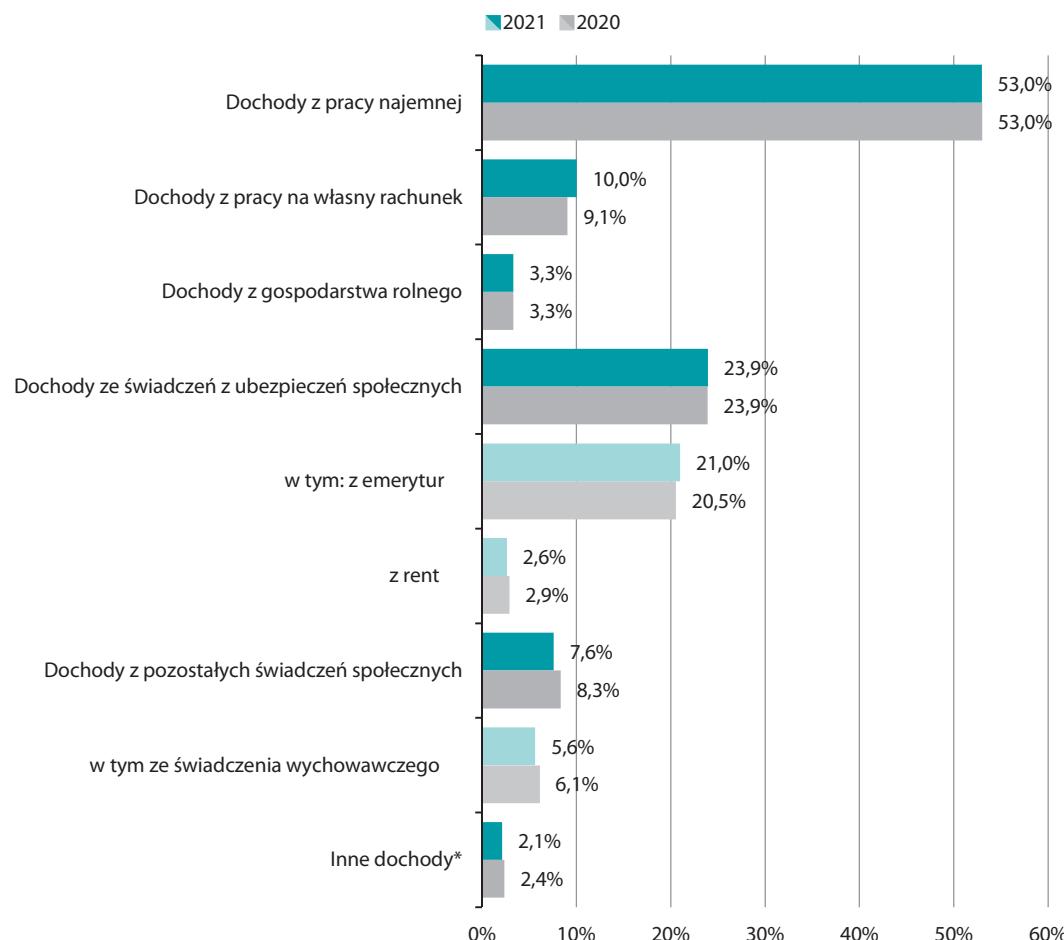
Mediana (wartość środkowa) przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w zaostrzeniu do 1 zł w 2021 r. wynosiła 1828 zł (1717 zł w 2020 r.), a przeciętnych miesięcznych wydatków 1098 zł (1007 zł w 2020 r.). Mediana dochodu rozporządzalnego na 1 osobę stanowiła 88,6% wartości przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego (w 2020 r. 89,4%), zaś mediana wydatków – 83,4% wartości przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę (83,2% w 2020 r.). Iloraz mediany do wartości przeciętnej miesięcznej na 1 osobę w przypadku dochodu rozporządzalnego był najwyższy w grupie gospodarstw domowych emerytów (95,4% wobec 95,3% w 2020), a najniższy w gospodarstwach rolników (61,6% wobec 64,8% w 2020 r.). W przypadku zaś wydatków był najwyższy w gospodarstwach domowych emerytów (88,1% wobec 88,8% w 2020 r.), a najniższy u pracujących na własny rachunek (79,9% wobec 78,5% w 2020 r.).

Wykres 5. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz ich mediana według grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.

W 2021 r. wystąpił wzrost realnego przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego ogółem na osobę – o 2,2% (w 2020 r. wzrost o 2,0%). Realny wzrost wystąpił we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych, wśród których najwyższy odnotowano w gospodarstwach domowych pracujących na własny rachunek (o 5,6%), a najniższy w grupie pracowników (o 0,6%). W gospodarstwach domowych emerytów odnotowano najwyższy udział dochodów z głównego źródła utrzymania (84,7%), a w gospodarstwach domowych rolników najwyższy (70,4%).

Wykres 6. Struktura przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem w latach 2020-2021

*Na kategorię "Inne dochody" składają się: dochody z własności, dochody z wynajmu nieruchomości oraz pozostałe dochody.

Różnice w strukturze przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r. w porównaniu z 2020 r. wyniosły od -0,7 p. proc. w przypadku dochodów z pozostałych świadczeń społecznych do +0,9 p. proc. w przypadku dochodów z pracy na własny rachunek.

W 2021 r., podobnie jak w roku poprzednim, w wyniku trwającej od marca 2020 r. pandemii COVID-19 i jej zróżnicowanej dynamiki występowały zarówno okresy zastrzania, jak i luzowania obostrzeń sanitarnych, a co za tym idzie, w poszczególnych kwartałach 2021 r. w porównaniu z analogicznymi kwartałami roku poprzedniego nastąpiły zauważalne zmiany w strukturze przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych. Największe różnice wystąpiły w przypadku dochodów z pracy na własny rachunek, dla których we wszystkich kwartałach odnotowano wzrost udziału w strukturze dochodów ogółem (największy w II kwartale – o 2,0 p. proc. w porównaniu z analogicznym okresem 2020 r.). Zmniejszenie udziału w dochodach ogółem we wszystkich kwartałach w porównaniu z rokiem poprzednim zaobserwowano w dochodach z pozostałych świadczeń społecznych, w tym ze świadczenia wychowawczego (największy spadek w II kwartale – odpowiednio

o 0,9 i 0,7 p. proc.)³. W przypadku dochodów z pracy najemnej w pierwszych trzech kwartałach 2021 r. odnotowano niewielki wzrost udziału w strukturze dochodów ogółem w stosunku do tych samych kwartałów 2020 r., a w IV kwartale nastąpił spadek (o 1,5 p. proc.), co także ma związek z dynamiką sytuacji epidemicznej i związanych z nią ograniczeń zarówno w 2020, jak i 2021 r.

Poniższa tabela ilustruje strukturę przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych wg kwartałów:

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		I kwartał		II kwartał		III kwartał		IV kwartał	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
	w % dochodów ogółem									
Dochody z pracy najemnej	53,0	53,0	52,2	52,6	52,9	53,1	53,5	54,1	53,5	52,0
Dochody z pracy na własny rachunek	9,1	10,0	8,8	9,3	9,1	11,1	9,2	9,8	9,2	9,8
Dochody z gospodarstwa rolnego	3,3 ⁴	3,3	3,9	3,9	3,2	2,6	2,5	2,6	3,6	4,3
Dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	23,9	23,9	23,9	24,0	24,6	24,0	23,8	23,1	23,4	24,5
w tym: z emerytur	20,5	21,0	20,3	20,9	21,0	20,8	20,5	20,5	20,3	21,6
z rent	2,9	2,6	3,0	2,8	3,1	2,9	2,9	2,3	2,7	2,5
Dochody z pozostałych świadczeń społecznych	8,3 ⁵	7,6	8,4	8,0	8,2	7,3	8,5	7,9	8,3	7,3
w tym ze świadczenia wychowawczego	6,1	5,6	6,2	6,0	6,2	5,5	6,0	5,6	6,1	5,6
Inne dochody*	2,4	2,1	2,9	2,2	1,9	1,9	2,5	2,5	2,2	2,0

*Na kategorię "Inne dochody" składają się: dochody z własności, dochody z wynajmu nieruchomości oraz pozostałe dochody.

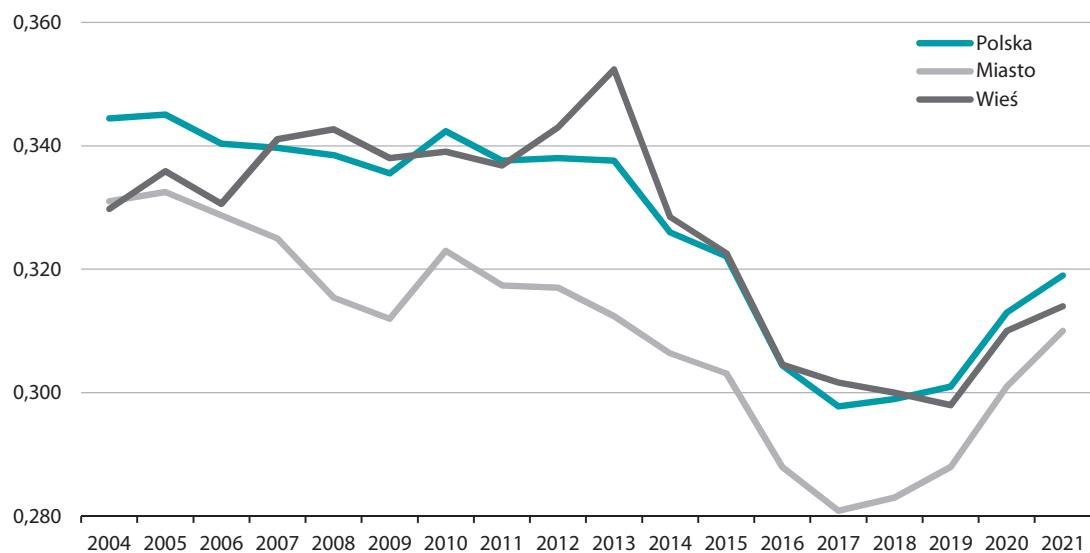
Zróżnicowanie dochodów na osobę w gospodarstwach domowych mierzone współczynnikiem Giniego, po okresie spadku w latach 2014–2017 i chwilowej stabilizacji, od roku 2019 wzrasta. W 2021 r. wartość współczynnika Giniego wyniosła 0,319 dla Polski, 0,314 na wsi i 0,310 w miastach. W miastach od 2005 r. wartość współczynnika Giniego pozostaje na niższym poziomie w porównaniu z obszarami wiejskimi.

³ Wartość udziału w strukturze jest wypadkową wielkości bezwzględnej, której udział badamy oraz wielkości, w której udział jest badany. W tym przypadku mamy do czynienia ze zmieniającą się w niewielkim stopniu kwotą wypłat świadczenia wychowawczego i istotnym wzrostem kwoty wydatków w 2021 r. w porównaniu z rokiem 2020.

⁴ W 2020 r. nastąpił wzrost dochodów z rolnictwa w grupie społeczno-ekonomicznej rolników, natomiast spadek w grupie: pracowników, pracujących na własny rachunek oraz emerytów.

⁵ W ramach tej kategorii uwzględniono dodatek solidarnościowy, z którego mogły skorzystać osoby, które w następstwie pandemii COVID-19 po 15 marca 2020 r. straciły pracę lub ich umowa wygasła. Dodatek solidarnościowy w wysokości 1400 zł przysługiwał od 1 czerwca 2020 r., maksymalnie przez 3 miesiące.

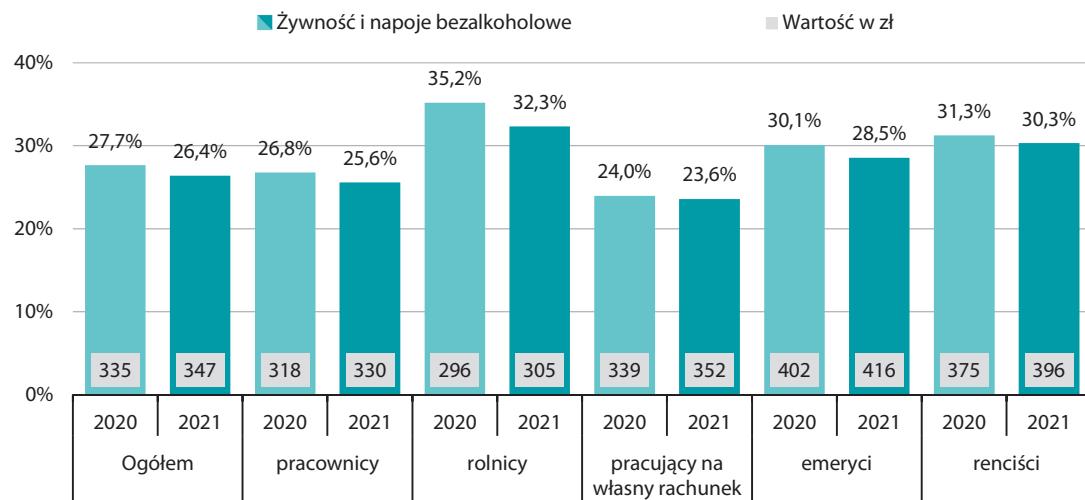
Wykres 7. Zróżnicowanie dochodów mierzone współczynnikiem Giniego dla Polski według miejsca zamieszkania w latach 2004–2021

W 2021 r., w porównaniu z poprzednim rokiem, w ujęciu realnym wystąpił wzrost przeciętnych miejscowościnych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych o 3,5%. Realny wzrost wydatków wystąpił we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych, najwyższy w gospodarstwach domowych rolników (o 6,1%), zaś najniższy – w grupie pracujących na własny rachunek (o 0,3%).

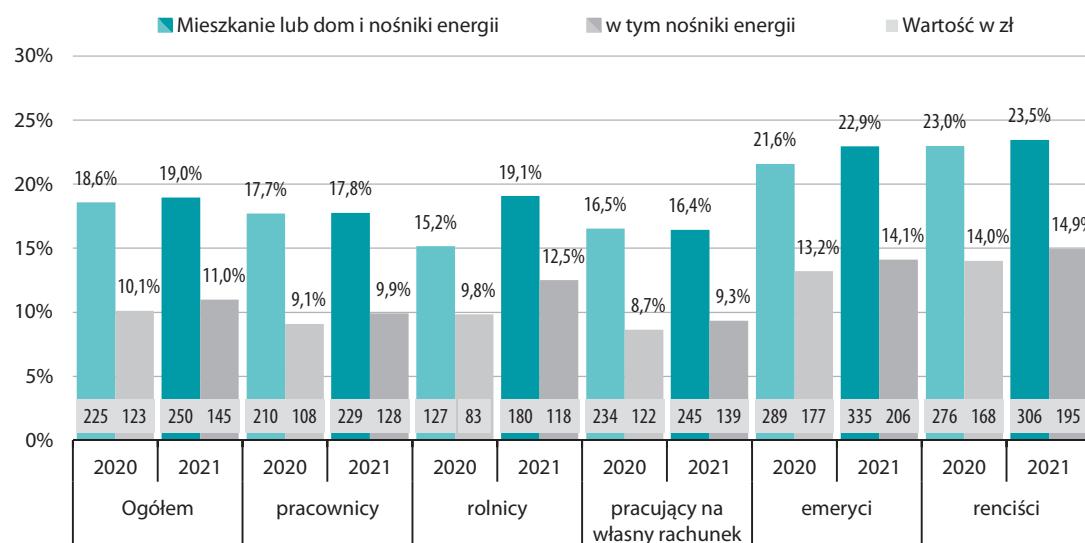
Wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe miały, podobnie jak w latach poprzednich, najwyższy udział w strukturze wydatków ogółu gospodarstw domowych – 26,4% i wyniosły on od 23,6% w gospodarstwach pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym do 32,3% w gospodarstwach rolników. Od 2016 r. udział wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe wzrastał umiarkowanie w strukturze wydatków ogółem, w 2020 r. w związku z pandemią COVID-19 silnie wzrósł, natomiast w 2021 r. zmalał o 1,3 p. proc.

Wykres 8A. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe w wydatkach ogółem gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2020–2021

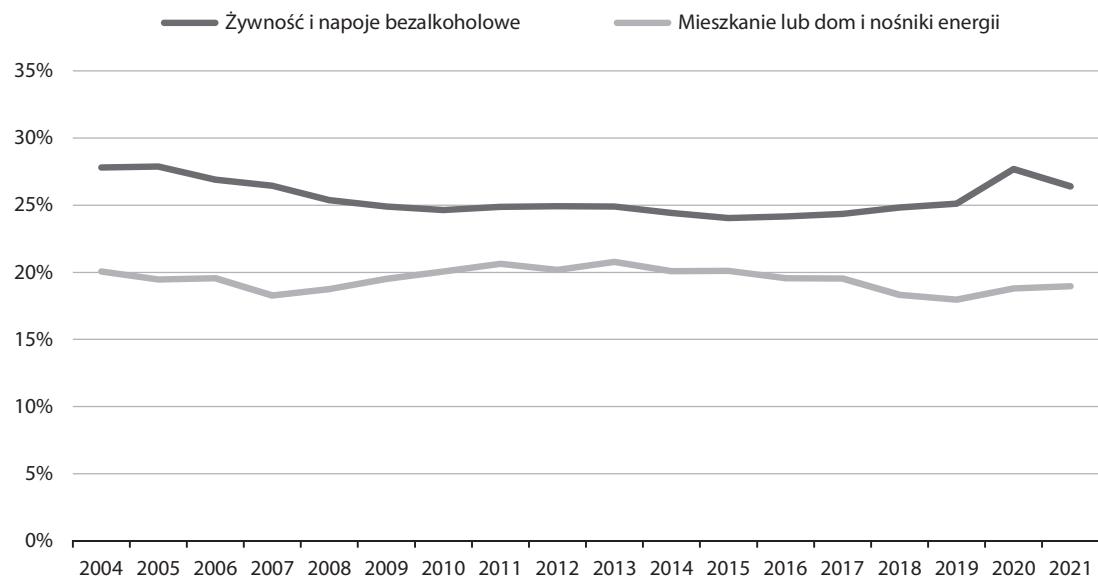
Drugą istotną pozycję w wydatkach gospodarstw domowych stanowiły wydatki na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii. Udział tego rodzaju wydatków w wydatkach ogółem wyniósł przeciętnie 19,0% i wzrósł w 2021 r. o 0,4 p. proc. Najniższy był w gospodarstwach domowych pracujących na własny rachunek (16,4%), a najwyższy w gospodarstwach domowych rencistów (23,5%).

Wykres 8B. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę związkanych z utrzymaniem mieszkania lub domu i nośnikami energii w wydatkach ogółem gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2020–2021

Po 5 kolejnych z rzędu latach utrzymującej się tendencji wzrostowej udziału wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe w wydatkach ogółem gospodarstw domowych, w 2021 r. nastąpił spadek ich udziału, natomiast udział wydatków na utrzymanie mieszkania lub domu i nośniki energii po spadku w latach 2016–2019 r., utrzymał tendencję wzrostową z 2020 r.

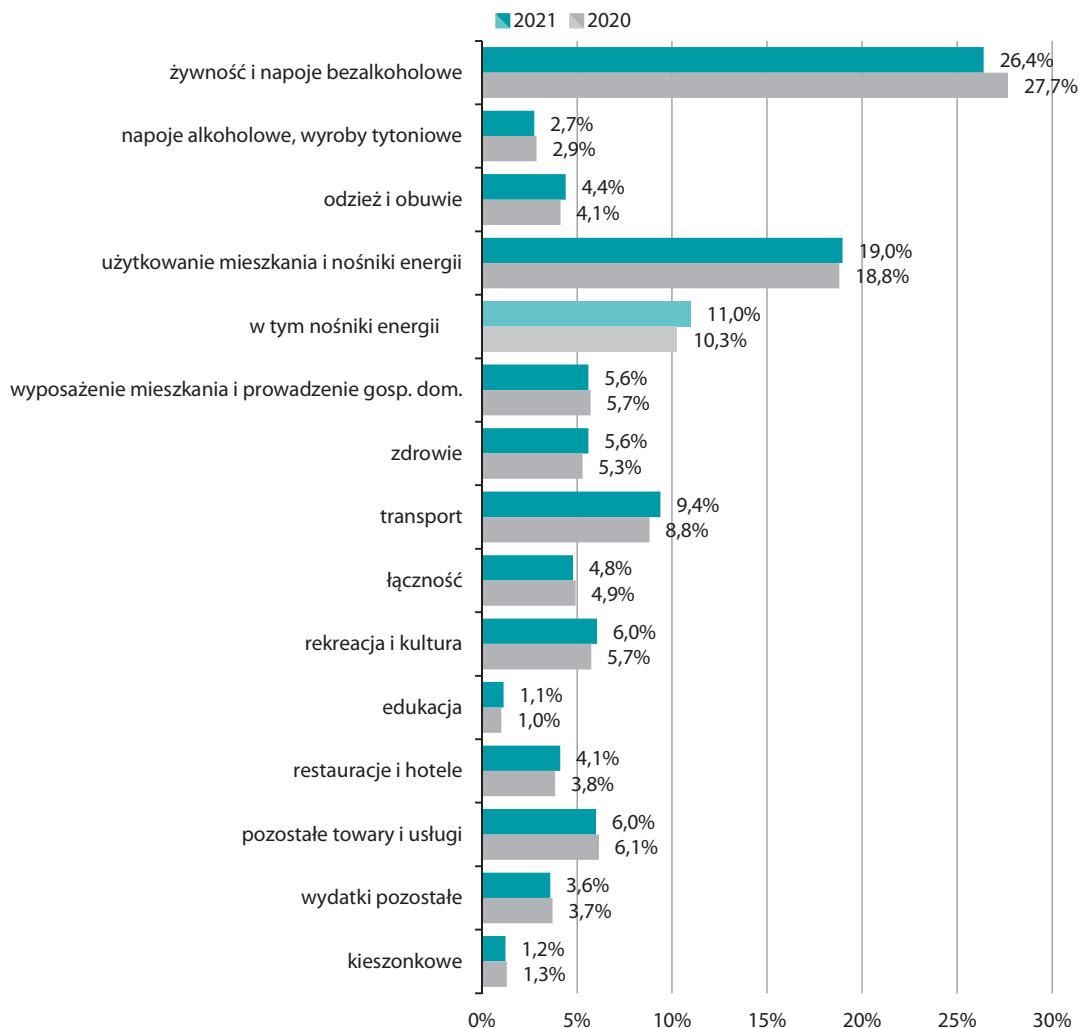
Wykres 9. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe oraz utrzymanie mieszkania lub domu i nośniki energii w całości wydatków gospodarstw domowych w latach 2004–2021

W 2021 r., drugim roku pandemii, najbardziej w odniesieniu do roku poprzedniego zwiększył się udział w strukturze wydatków takich grup jak: nośniki energii (o 0,7 p. proc.), transport (o 0,6 p. proc.), odzież i obuwie, zdrowie, restauracje i hotele oraz rekreacja i kultura (po 0,3 p. proc.), co ma związek z powolnym powrotem do stanu wydatków sprzed pandemii COVID-19 i specyficzną strukturą wydatków w bazowym 2020 r. w związku z pandemią i wynikającymi z niej ograniczeniami.

Z kolei pomiędzy rokiem 2020 a 2021 największy spadek udziału w strukturze wydatków ogółu gospodarstw domowych wyniósł 1,3 p. proc. i dotyczył wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe.

Wykres 10. Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych (w % wydatków ogółem) w latach 2020–2021

W związku z trwającą od 2020 r. pandemią COVID-19 i następującymi po sobie okresami zamknięcia gospodarki i jej otwierania oraz związanymi z tym zmianami w stylu życia ludności, zaobserwowano znaczące różnice w strukturze przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w poszczególnych kwartałach 2021 r. w porównaniu z analogicznymi kwartałami 2020 r. Wzrost udziału w wydatkach ogółem w kwartałach od drugiego do czwartego zaobserwowano w 4 grupach wydatków: transport (największy wzrost w stosunku do roku poprzedniego nastąpił w II kwartale i wyniósł 1,4 p. proc.), zdrowie (największy wzrost w II kwartale – 1,1 p. proc.), restauracje i hotele (największy wzrost w IV kwartale – 1,0 p. proc.) oraz rekreacja i kultura (największy wzrost w II kwartale – 0,5 p. proc.). Zmniejszenie udziału w wydatkach ogółem w kwartałach od drugiego do czwartego 2021 r. w stosunku do 2020 r. zanotowano w 3 grupach wydatków: żywność i napoje bezalkoholowe (największy spadek w II kwartale – o 3,2 p. proc.), wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego (największy spadek w IV kwartale – o 0,6 p. proc.) oraz napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe (największy spadek w II i IV kwartale – o 0,3 p. proc.).

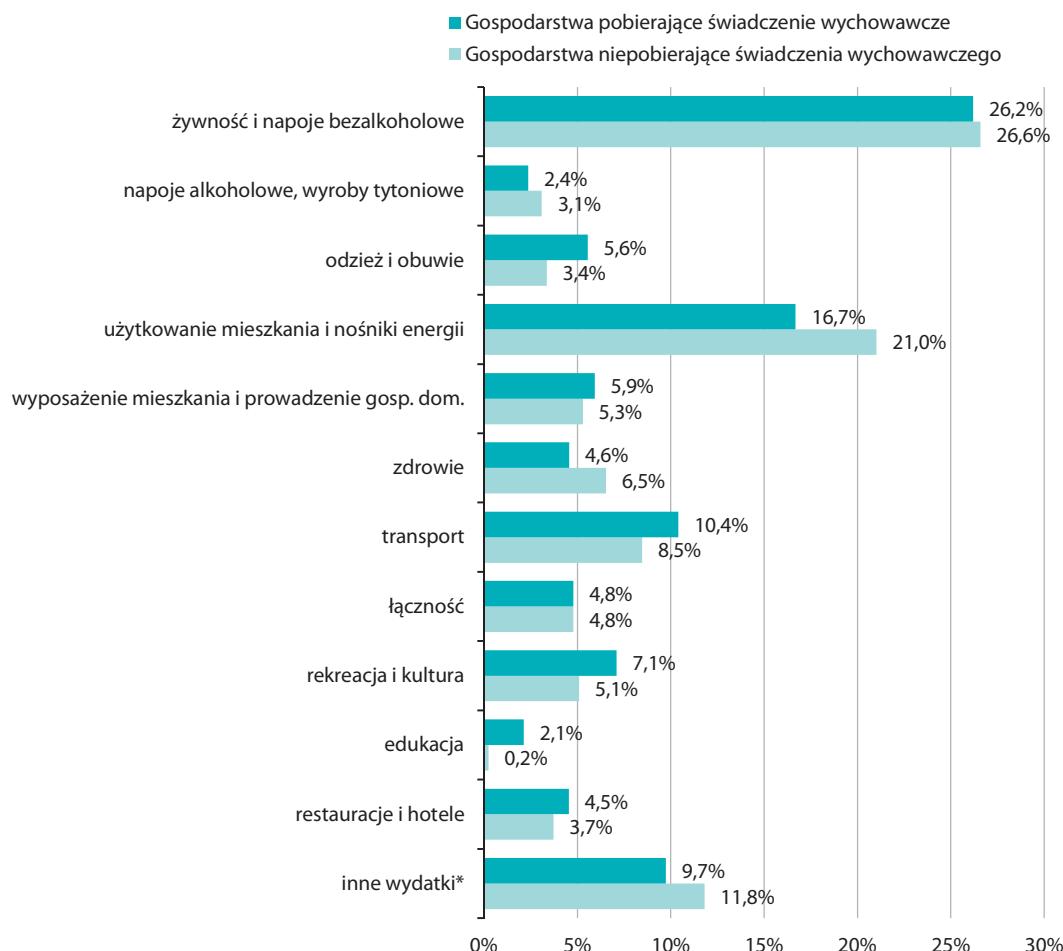
Poniższa tabela ilustruje strukturę przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych wg kwartałów:

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		I kwartał		II kwartał		III kwartał		IV kwartał	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
	w % wydatków ogółem									
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,7	26,4	27,1	27,8	29,8	26,6	25,8	25,0	28,1	26,3
Napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe	2,9	2,7	2,4	2,7	3,1	2,8	3,0	2,8	3,0	2,7
Odzież i obuwie	4,1	4,4	3,7	3,7	3,8	4,4	4,7	4,7	4,4	4,7
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	18,8	19,0	19,1	20,6	19,6	18,4	17,9	17,8	18,8	19,2
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	5,7	5,6	5,0	5,8	5,9	5,6	5,9	5,6	6,0	5,4
Zdrowie	5,3	5,6	6,1	5,9	4,4	5,5	5,0	5,2	5,6	5,8
Transport	8,8	9,4	9,1	8,6	8,8	10,2	9,4	9,5	7,9	9,2
Łączność	4,9	4,8	4,7	5,0	5,3	4,9	4,7	4,7	5,0	4,6
Rekreacja i kultura	5,7	6,0	5,7	5,1	5,4	5,9	6,5	7,5	5,3	5,6
Edukacja	1,0	1,1	1,4	1,3	0,7	1,1	0,8	1,0	1,2	1,2
Restauracje i hotele	3,8	4,1	3,9	2,4	2,9	3,8	5,8	6,4	2,7	3,7
Pozostałe towary i usługi	6,1	6,0	6,3	6,1	5,7	5,7	5,9	5,6	6,7	6,6
Wydatki pozostałe	3,7	3,6	4,1	3,7	3,3	3,6	3,4	3,1	4,1	3,9
Kieszonkowe	1,3	1,2	1,4	1,3	1,3	1,3	1,2	1,1	1,2	1,2

Przeciętne miesięczne wydatki na osobę w gospodarstwach domowych pobierających świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” w 2021 r. wyniosły 1124 zł i stanowiły 85,4% średnich wydatków na 1 osobę dla ogółu gospodarstw domowych (analogiczne wydatki w gospodarstwach domowych niepobierających tego świadczenia wyniosły 1555 zł i stanowiły 118,2% przeciętnych wydatków gospodarstw domowych ogółem). Najistotniejszą pozycję w strukturze wydatków obu grup gospodarstw domowych (pobierających i niepobierających świadczenie wychowawcze) zajmowała żywność i napoje bezalkoholowe – odpowiednio 26,2% i 26,6% oraz użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii – odpowiednio 16,7% i 21,0% ogółu wydatków.

W gospodarstwach domowych, które w 2021 r. pobierały świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym wzrósł do poziomu 61,3% (z 60,6% w 2020 r.), co oznacza, podobnie jak w całej populacji, pogorszenie możliwości oszczędzania. Trzeba jednak pamiętać, że bazowy dla tych porównań 2020 r. był znaczco dotknięty ograniczeniami spowodowanymi pandemią COVID-19 i charakteryzował się obniżonym poziomem wydatków.

Wykres 11. Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych pobierających i niepobierających świadczenia wychowawczego "Rodzina 500+" (w % wydatków ogółem) w 2021 r.

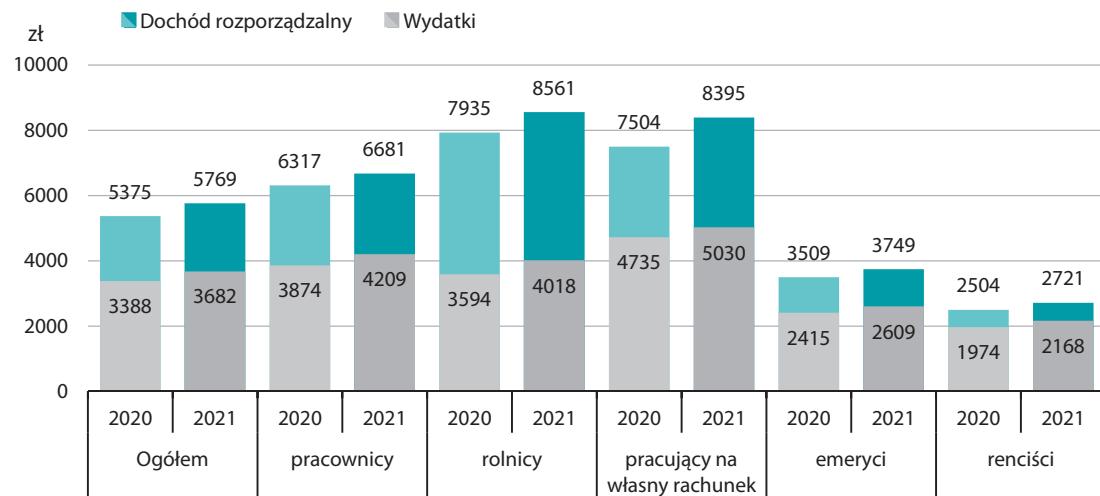

*Na kategorię "Inne wydatki" składają się: wydatki na pozostałe towary i usługi, wydatki pozostałe i kieszonkowe.

Najwyższy przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na gospodarstwo domowe osiągnęły gospodarstwa domowe rolników oraz pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym i były one 3,1 raza wyższe niż w gospodarstwach domowych rencistów, które osiągnęły najniższy dochód. W gospodarstwach domowych pracujących na własny rachunek zanotowano najwyższe wydatki i były one 2,3 raza wyższe niż w gospodarstwach domowych rencistów. Analizując te dane należy jednak wziąć pod uwagę średnią liczbę osób w poszczególnych typach gospodarstw domowych⁶.

⁶ Przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych w 2021 r. wynosiła: ogółem – 2,55; pracowników – 2,99; rolników – 3,70; pracujących na własny rachunek – 3,08; emerytów – 1,77; rencistów – 1,65.

Wykres 12. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na gospodarstwo domowe według grup społeczno-ekonomicznych w latach 2020–2021

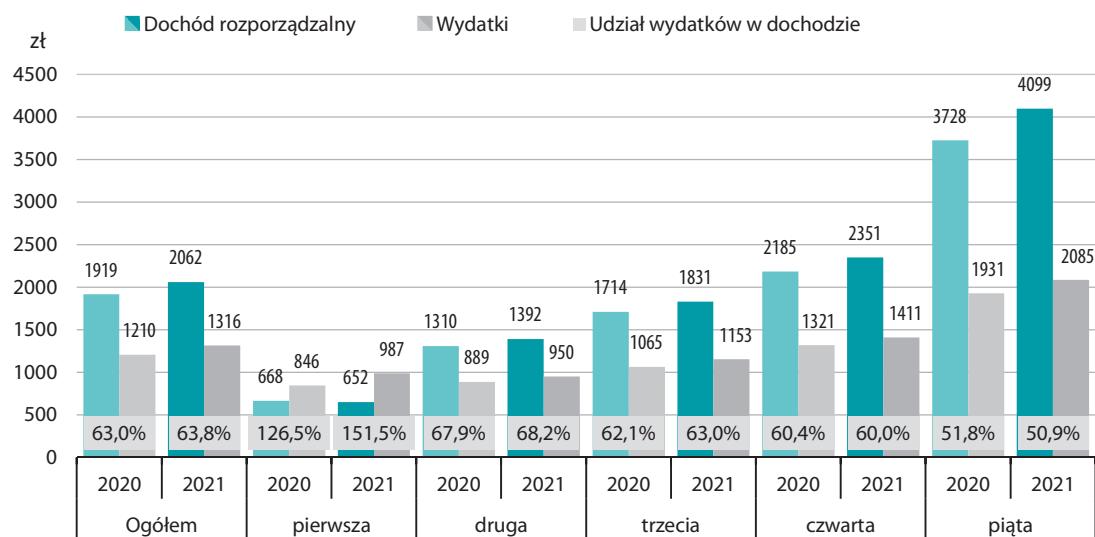

W 2021 r. 49,7% gospodarstw domowych dysponowało przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na osobę wynoszącym poniżej 2000 zł (56,0% w 2020 r.), 42,4% gospodarstw domowych miało dochód od 2000 do 4000 zł na osobę (37,6% w 2020 r.), 5,6% gospodarstw dysponowało dochodem od 4000 do 6000 zł na osobę (4,7% w 2020 r.), a 6000 zł lub więcej na osobę miało 2,3% gospodarstw domowych (1,7% w 2020 r.). W 2021 r. odsetek gospodarstw domowych z przeciętnym miesięcznym dochodem co najmniej 2000 zł na osobę wyniósł 50,3% (w 2020 r. – 44,0%).

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w grupie 20% osób o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) wyniósł 4099 zł i był 6,3 raza wyższy (w 2020 r. – 5,6 raza wyższy i wyniósł 3728 zł) od analogicznego dochodu 20% osób uzyskujących najwyższe dochody (I grupa kwintylowa). Oznacza to pogłębiający się w ostatnich latach wzrost dysproporcji pomiędzy osobami najbogatszymi i najbiedniejszymi.

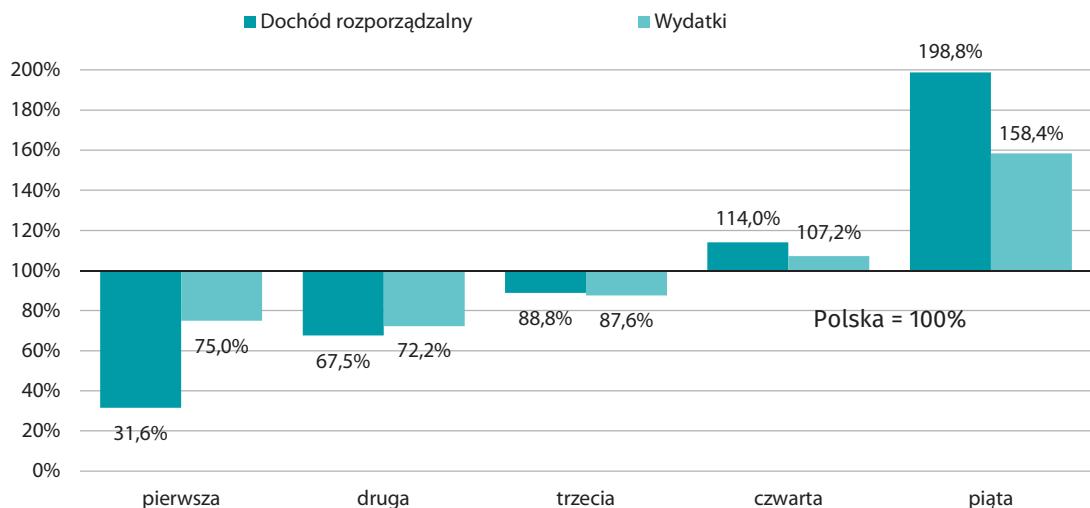
W gospodarstwach 20% osób znajdujących się w najlepszej sytuacji dochodowej skumulowanych było 39,7% dochodów całej badanej zbiorowości gospodarstw domowych (w 2020 r. – 38,8%), natomiast w gospodarstwach 20% osób pozostających w najgorszej sytuacji – 6,3% (w 2020 r. – 7,0%). Różnica udziałów dochodów skumulowanych pomiędzy skrajnymi grupami kwintylowymi wzrosła o 1,6 p. proc. do 33,4 p. proc.

Wykres 13. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział przeciwnych miesięcznych wydatków w dochodzie rozporządzalnym według grup kwintylowych w latach 2020–2021

Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w V grupie kwintylowej były 2,1 raza wyższe niż w I grupie kwintylowej (w 2020 r. – 2,3 raza wyższe). Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w najwyższej grupie kwintylowej wyniósł 50,9%, a w najniższej – 151,5%. Podobnie jak w latach poprzednich, gospodarstwa najbiedniejsze nadal były zmuszone korzystać ze swoich oszczędności lub pożyczek, czy kredytów, i to w większym stopniu niż w 2020 r., w którym ich przeciętne wydatki stanowiły 126,5% ich średnich dochodów.

Wykres 14. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według grup kwintylowych w 2021 r.

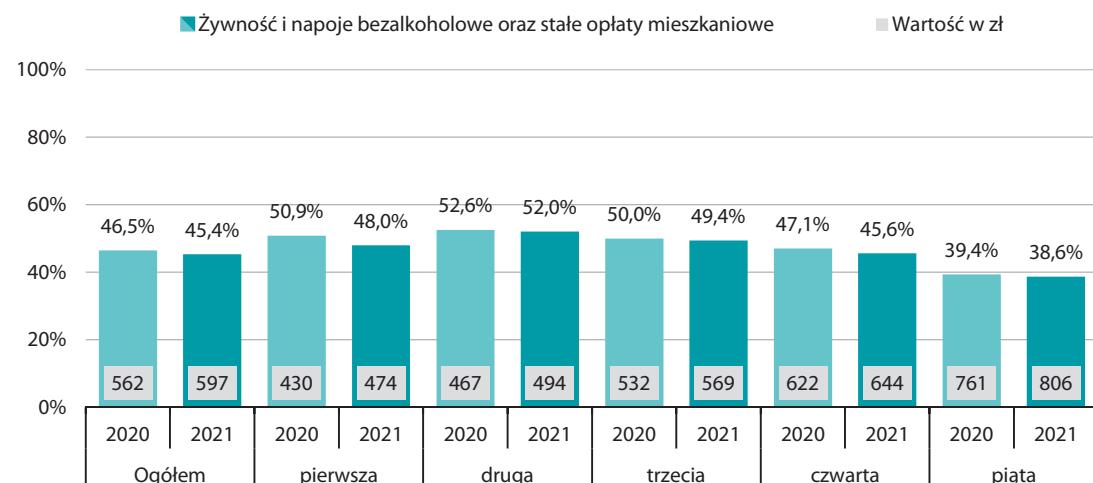
Dochód rozporządzalny w gospodarstwach domowych należących do I grupy kwintylowej był w 2021 r. niższy o 68,4%, zaś wydatki były niższe o 25,0% od średniej dla gospodarstw domowych ogółem

(w 2020 r. było to odpowiednio 65,2% i 30,1%). Z kolei w gospodarstwach należących do V grupy kwintyloowej dochód rozporządzalny był o 98,8% wyższy, zaś wydatki były wyższe o 58,4% od średniej dla gospodarstw domowych ogółem (w 2020 r. odpowiednio o 94,2% i 59,7%). Rozpiętość dochodowa między powyższymi grupami zwiększała się o 7,8 p. proc., a w przypadku wydatków spadła o 6,4 p. proc.

Sytuacja dochodowa gospodarstw domowych jest czynnikiem wyraźnie różnicującym poziom i strukturę wydatków. Wyraża się to m.in. większym obciążeniem budżetów rodzin najuboższych wydatkami na żywność i napoje bezalkoholowe oraz na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii.

W budżetach 20% osób o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę na zaspokojenie podstawowych potrzeb łącznie z dwóch grup: żywność i napoje bezalkoholowe oraz użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii, stanowiły łącznie 48,0% wydatków ogółem, zaś u 20% osób o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa) – jedynie 38,6% wydatków ogółem (w roku poprzednim było to odpowiednio 50,9% oraz 39,4%). Podkreślenia wymaga fakt, że kwota takich wydatków w grupie najbogatszych wyniosła 806 zł i była prawie 1,7 raza wyższa od analogicznych wydatków w grupie najuboższych.

Wykres 15. Udział przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę na żywność i napoje bezalkoholowe oraz użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii w wydatkach ogółem w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych w latach 2020–2021

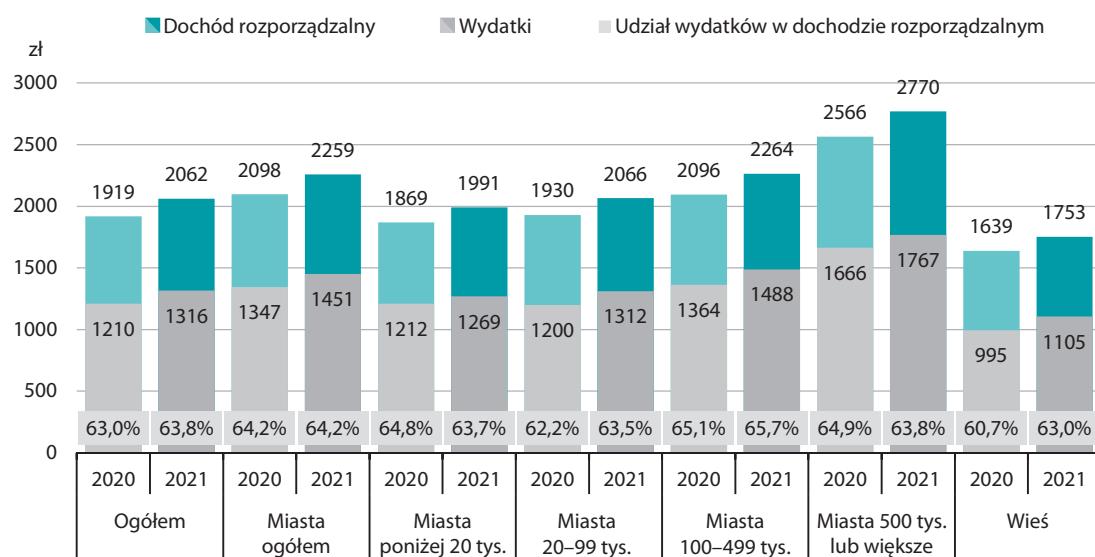

Czynnikiem silnie różnicującym dynamikę i strukturę dochodów oraz wydatków gospodarstw domowych jest miejsce zamieszkania.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta był wyższy o 28,9% niż na wsi (w 2020 r. o 28,0%). Różnice te wynikały z wysokości dochodów uzyskiwanych przez gospodarstwa domowe, jak również związane były z większą liczbą osób wchodzących w skład gospodarstw domowych zamieszkujących wieś⁷. Podobnie wyglądała sytuacja w przypadku wydatków gospodarstw domowych. Przeciętne miesięczne wydatki na osobę w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta były o 31,3% wyższe niż na wsi (w 2020 r. o 35,4%).

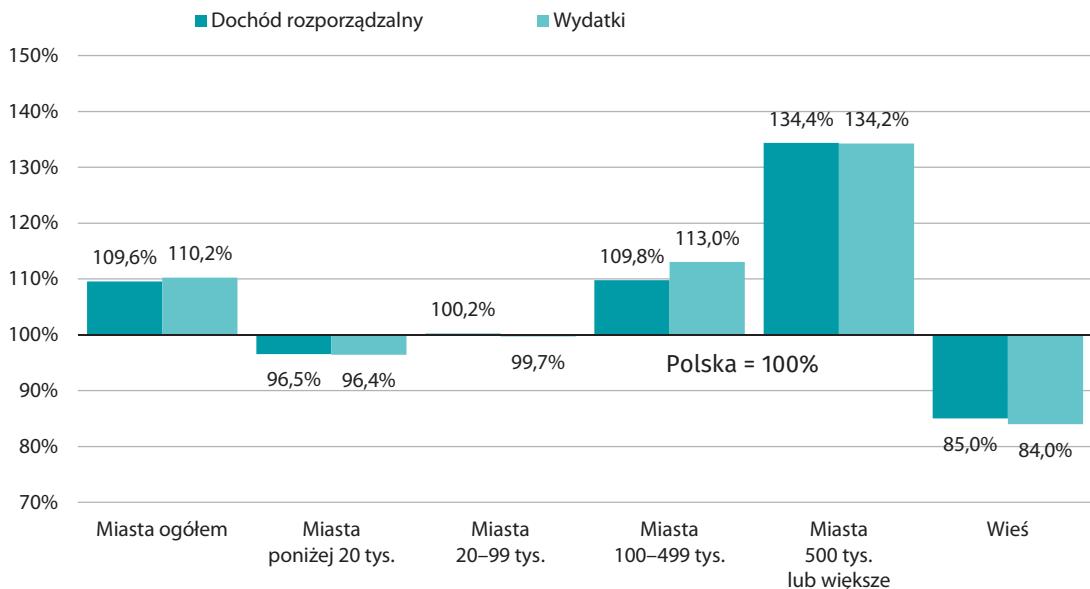
⁷ W 2021 r. przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych zamieszkujących miasta wynosiła 2,26, zaś w zamieszkujących wieś – 3,00.

Wykres 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według klasy miejscowości zamieszkania w latach 2020–2021

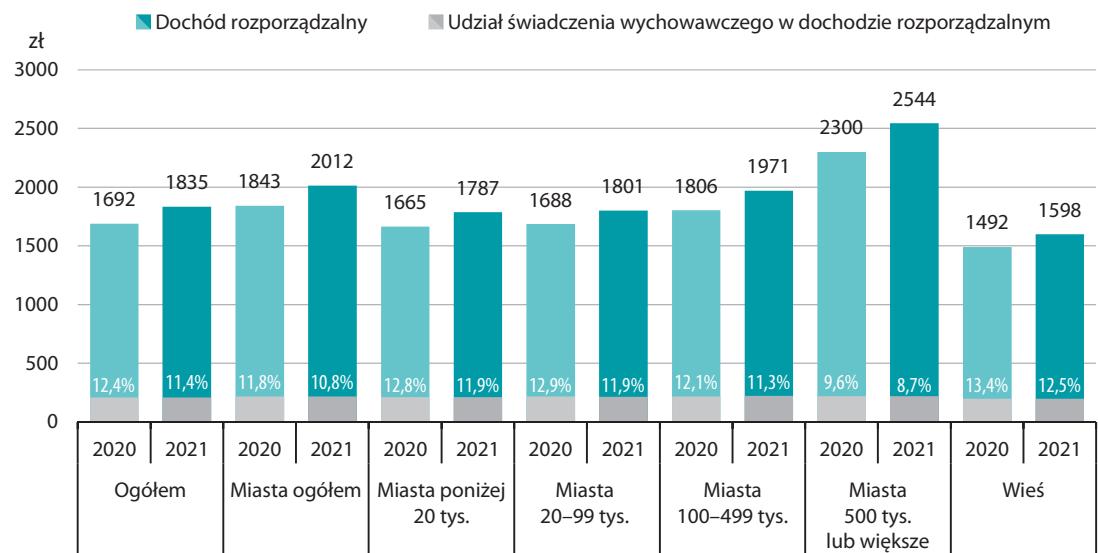
W miastach liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę był o 34,4% wyższy niż przeciętnie w kraju (33,7% w 2020 r.), natomiast wydatki były wyższe od przeciętnych wydatków krajowych o 34,2% (37,7% w 2020 r.). Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę na wsi był niższy o 15,0% od średniej krajowej (w 2020 r. o 14,6%), a wydatki o 16,0% (w 2020 r. o 17,7%).

Wykres 17. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według klasy miejscowości zamieszkania w 2021 r.

W gospodarstwach domowych, które w 2021 r. pobierały świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, udział tego świadczenia w dochodzie rozporządzalnym wyniósł przeciętnie 11,4%, w tym: 10,8% w miastach (wraz ze spadkiem wielkości miasta udział ten wzrastał i wynosił od 8,7% w miastach liczących 500 tys. lub więcej mieszkańców do 11,9% w miastach liczących poniżej 20 tys. i 20–99 tys. mieszkańców) oraz 12,5% na wsi.

Wykres 18. Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego "Rodzina 500+" w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w latach 2020-2021 według klasy miejscowości zamieszkania

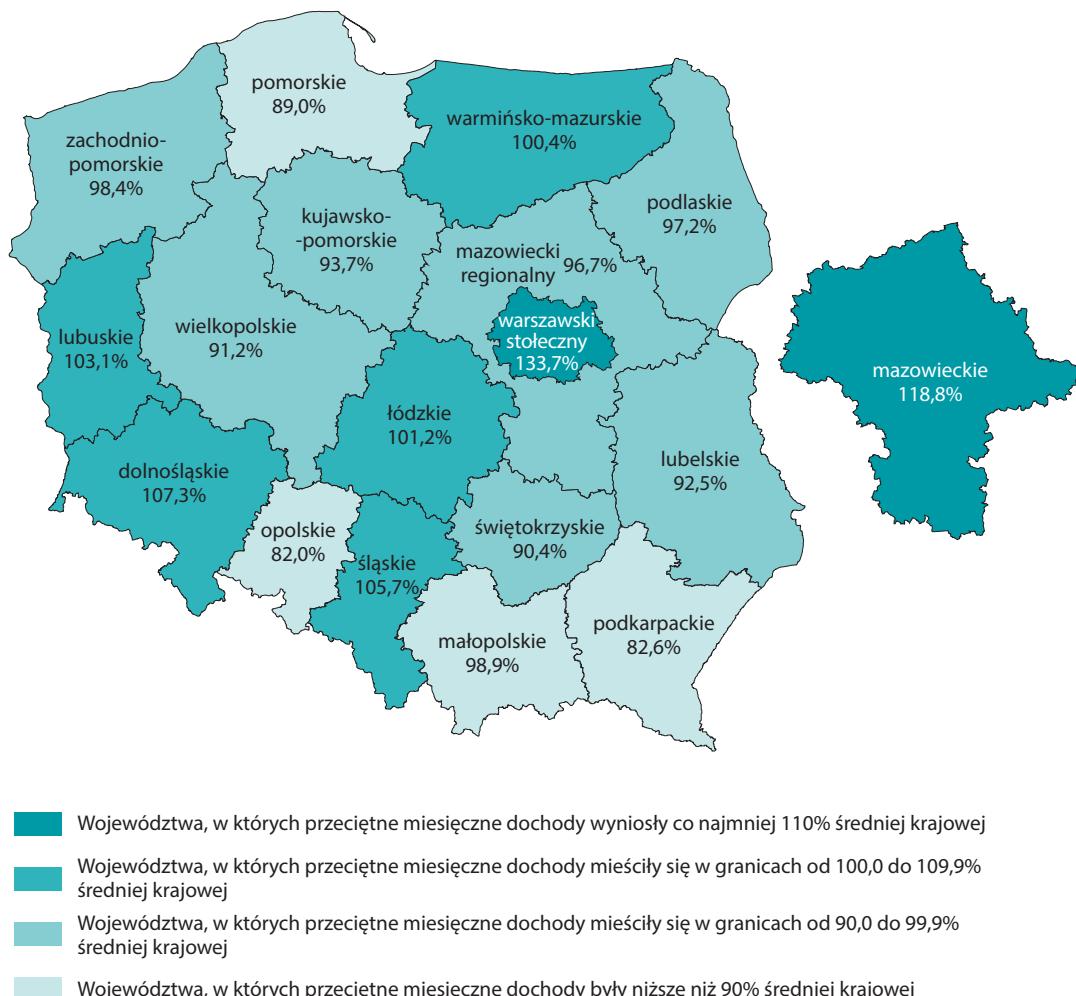

W ujęciu terytorialnym dochód wyższy od średniej krajowej w 2021 r. wystąpił w województwach: mazowieckim, dolnośląskim, śląskim, lubuskim, łódzkim i warmińsko-mazurskim. Tak jak w roku poprzednim, zdecydowanie najwyższe przeciętne dochody na 1 osobę wykazywały gospodarstwa domowe z województwa mazowieckiego – 2450 zł, w tym 2758 zł w regionie warszawskim stołecznym i 1993 zł w pozostałej części województwa mazowieckiego (region mazowiecki regionalny)⁸. Dochody te były w województwie mazowieckim wyższe niż przeciętny krajowy dochód na osobę o 18,8%, (w tym wyższe od średniej krajowej o 33,7% w regionie warszawskim stołecznym i niższe o 3,3% w pozostałej części województwa mazowieckiego). Najniższe przeciętne dochody uzyskiwały gospodarstwa z województwa opolskiego (1691 zł) – o 18,0% poniżej średniej krajowej. Kolejnymi województwami z najniższym poziomem średniego dochodu na 1 osobę w gospodarstwie domowym były województwa: podkarpackie (mniej o 17,4% od średniej dla Polski) i pomorskie (mniej o 11,0%).

Rozpiętość pomiędzy najwyższym a najniższym przeciętnym dochodem na osobę w województwach, w odniesieniu do średniej krajowej, zwiększała się o 2,9 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniosła 36,8 p. proc.

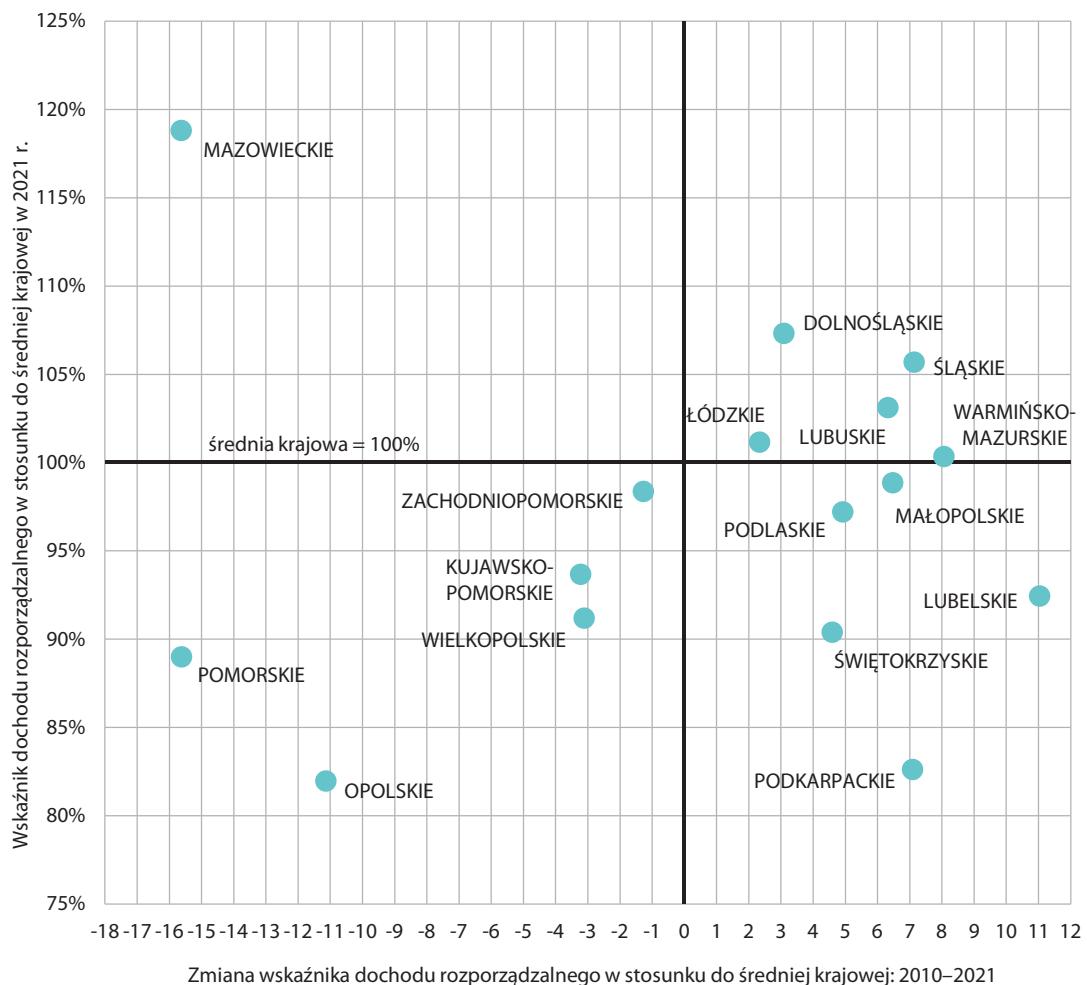
⁸ W ramach rewizji NUTS 2016 (Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych), rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dn. 21 listopada 2016 r., województwo mazowieckie podzielono na: region warszawski stołeczny obejmujący Warszawę wraz z dziewięcioma powiatami: legionowskim, mińskim, nowodworskim, otwockim, wołomińskim, grodziskim, piaseczyńskim, pruszkowskim i warszawskim zachodnim oraz region mazowiecki regionalny obejmujący pozostałą część województwa mazowieckiego. Więcej na: <https://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/jednostki-terytorialne/klasyfikacja-nuts/rewizja-klasyfikacji-nuts-2016/?pdf=1>

Mapa 1. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2021 r.

W okresie 2010–2021 wartość przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w stosunku do średniej dla Polski wzrosła w 10 województwach. Największy wzrost wskaźnika dochodów wystąpił w województwie lubelskim (o 11,0 p. proc.), a największy spadek w województwach mazowieckim i pomorskim (po 15,6 p. proc.). Trzeba jednak pamiętać o najwyższej wartości osiąganych dochodów w województwie mazowieckim, zarówno w roku 2010, jak i 2021.

Wykres 19. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej w 2021 r. według województw oraz jego zmiana w latach 2010–2021

Udział świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym w gospodarstwach domowych, które w 2021 r. pobierały to świadczenie, wynoszący 11,4% w skali kraju, był zróżnicowany pomiędzy województwami. Najwyższy udział tego świadczenia w dochodzie rozporządzalnym zanotowano w województwie opolskim – 14,7%, natomiast najniższy w województwie mazowieckim – 9,3%. Warto jednak zwrócić uwagę na zróżnicowanie wewnętrz województwa mazowieckiego, gdzie dla regionu warszawskiego stołecznego udział tego świadczenia w dochodzie rozporządzalnym wyniósł 8,4%, a dla mazowieckiego regionalnego – 11,3%. W większości województw nastąpił spadek udziału świadczenia wychowawczego w dochodzie rozporządzalnym w porównaniu z wartością z 2020 r., co jest związane ze stałą kwotą tego świadczenia; przy zwiększeniu dochodów z innych źródeł występuje spadek udziału świadczenia wychowawczego w strukturze dochodów gospodarstw domowych.

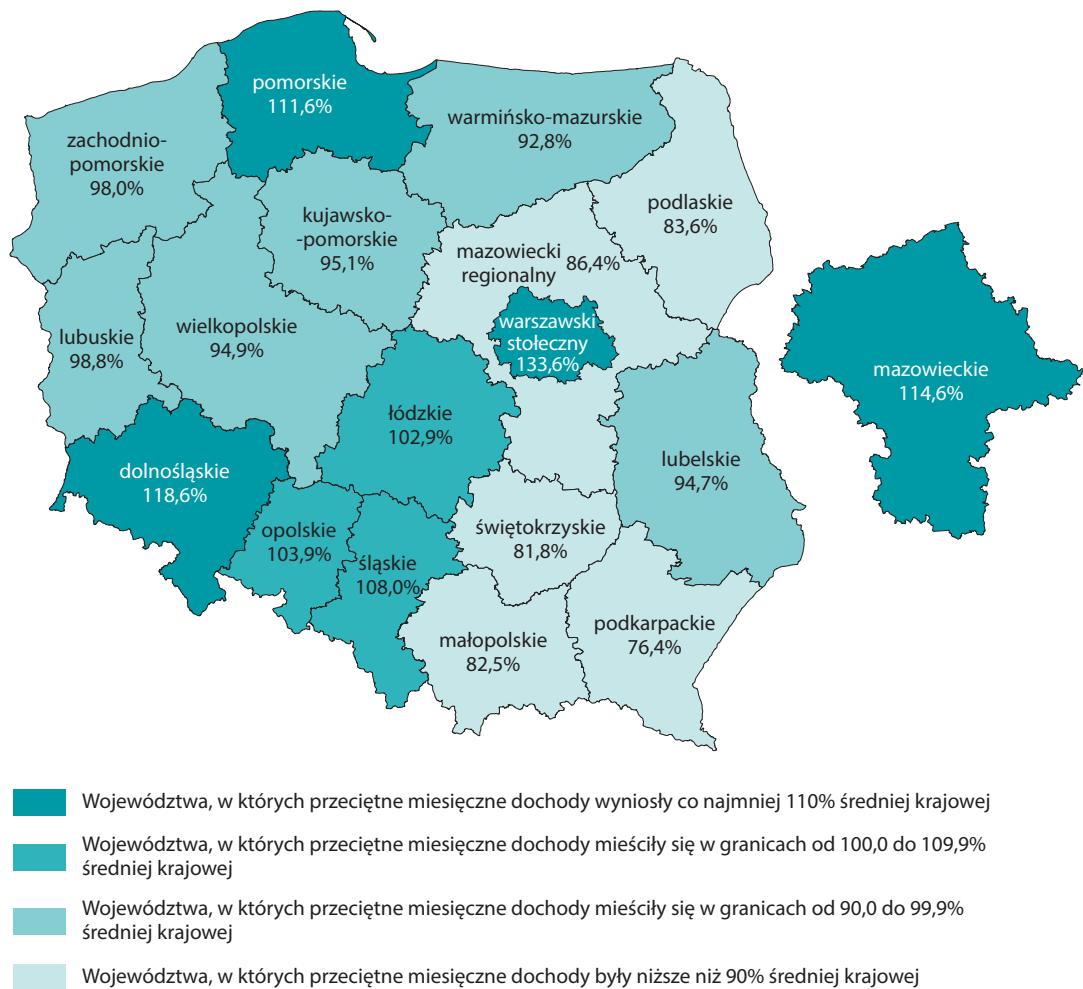
Mapa 2. Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w 2021 r.

W przypadku wydatków przeciętne miesięczne wartości powyżej średniej dla Polski w 2021 r. odnotowano w województwach: dolnośląskim, mazowieckim, pomorskim, śląskim, opolskim i łódzkim. Najwyższe przeciętne miesięczne wydatki na osobę (1561 zł) odnotowano w województwie dolnośląskim i były one wyższe od przeciętnej ogólnopolskiej o 18,6 %. Oznacza to, że po raz pierwszy wydatki te były najwyższe w województwie innym niż mazowieckie, dla którego wyniosły one 1508 zł i były wyższe od przeciętnej ogólnopolskiej o 14,6%, w tym o 33,6% wyższe w regionie warszawskim stołecznym i niższe o 13,6% w pozostałej części województwa mazowieckiego (region mazowiecki regionalny). Najniższe przeciętne wydatki na 1 osobę wystąpiły w województwie podkarpackim (1005 zł) i w porównaniu ze średnią dla całego kraju były one niższe o 23,6%, świętokrzyskim (niższe o 18,2%), małopolskim (niższe o 17,5%) oraz podlaskim (niższe o 16,4%).

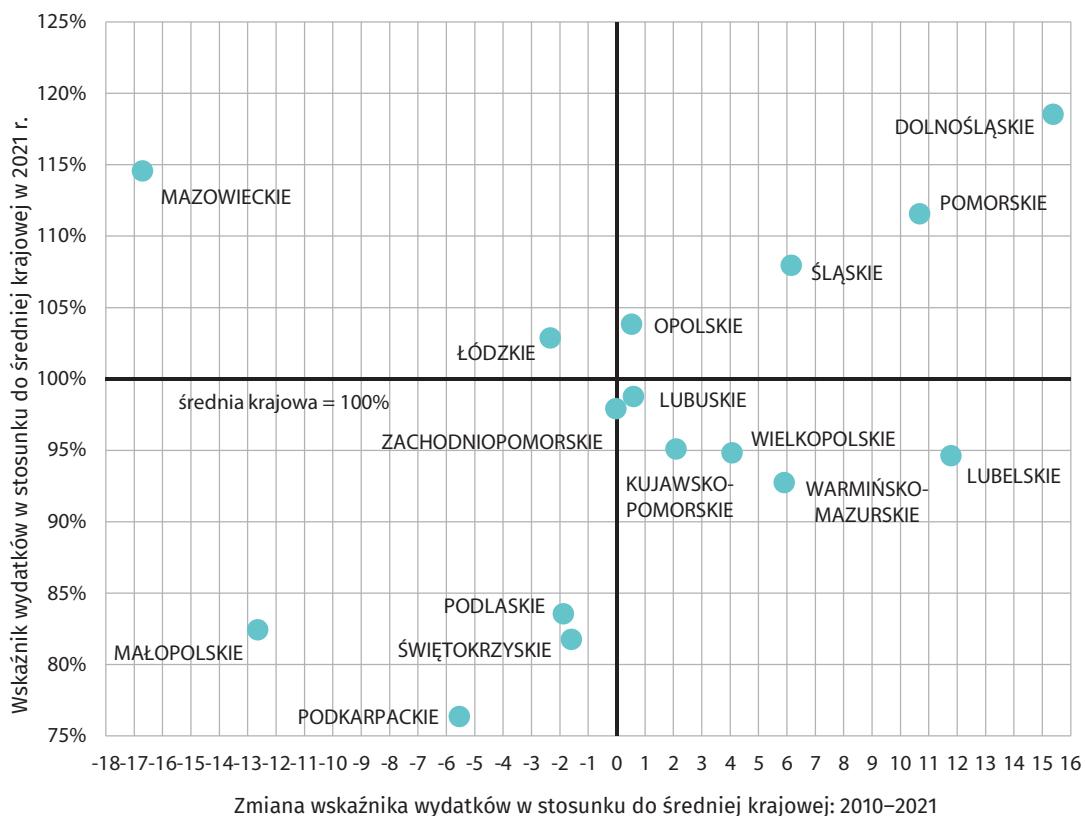
Rozpiętość pomiędzy najwyższymi i najniższymi średnimi wydatkami na osobę w województwach zmniejszyła się zaledwie o 0,1 p. proc. w porównaniu z 2020 r. i wyniosła 42,2 p. proc.

Mapa 3. Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej (Polska = 100) w 2021 r.

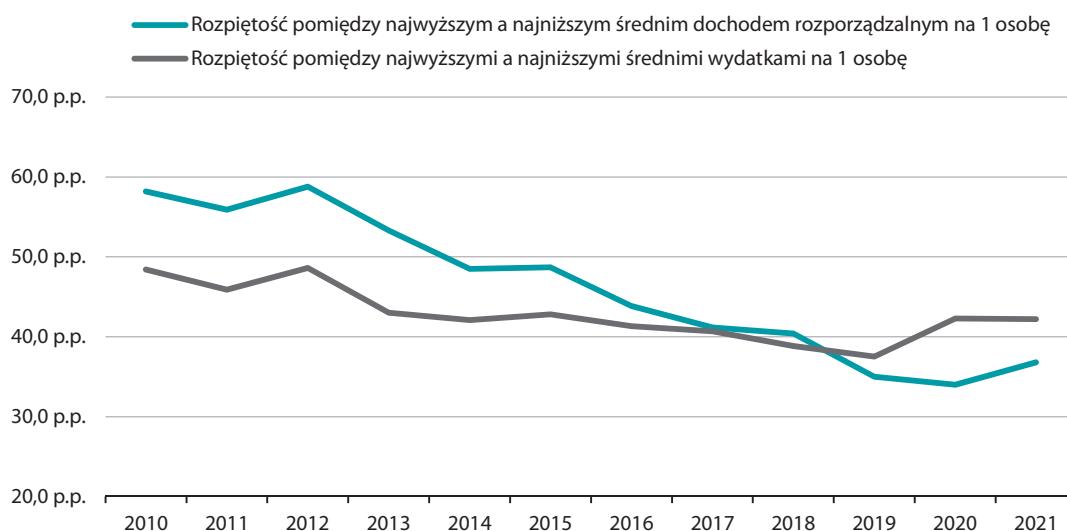
Wartość wskaźnika przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w stosunku do średniej dla Polski w okresie 2010–2021 wzrosła w 9 województwach. Największy wzrost wartości wskaźnika wydatków odnotowano w województwie dolnośląskim (o 15,4 p. proc.), a największy spadek w województwie mazowieckim (o 16,7 p. proc.).

Wykres 20. **Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej w 2021 r. według województw oraz jego zmiana w latach 2010–2021**

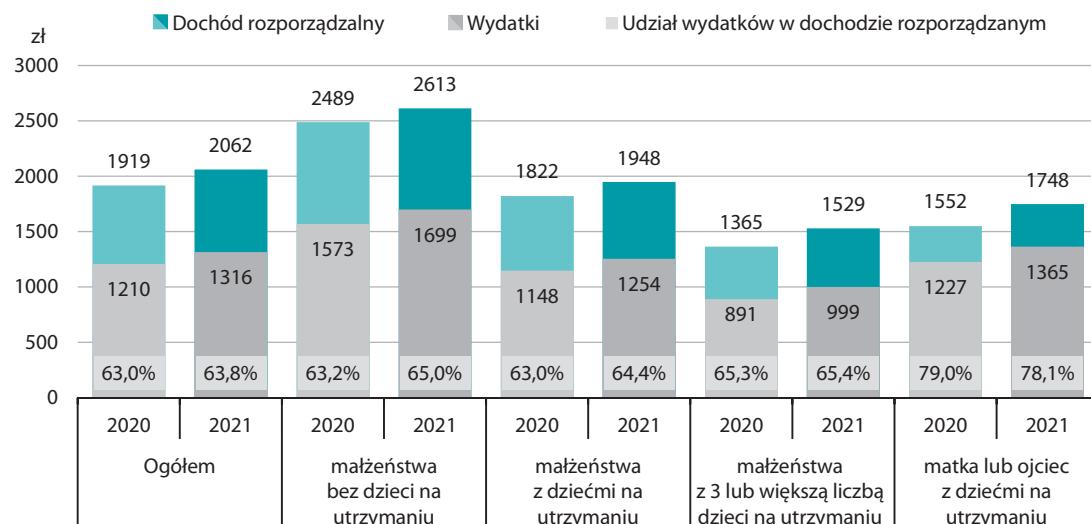
Rozpiętość pomiędzy województwem z najwyższym a województwem z najniższym średnim miesięcznym dochodem rozporządzalnym na osobę w stosunku do średniej krajowej wyniosła 36,8 p. proc., zaś analogiczna rozpiętość dla średnich miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych wyniosła 42,2 p. proc. (5,4 p. proc. różnicy), co wskazuje na spadek w porównaniu z rokiem 2020, w którym różnica ta wyniosła 8,3 p. proc.

Wykres 21. Rozpiętość pomiędzy najwyższym a najniższym średnim dochodem rozporządzalnym oraz wydatkami na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwach w stosunku do średniej krajowej w latach 2010–2021 (w p. proc.)

Biorąc pod uwagę typ biologiczny gospodarstwa domowego, w najlepszej sytuacji materialnej znajdowały się małżeństwa⁹ bez dzieci na utrzymaniu¹⁰. Dysponowały one przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na osobę wyższym o 26,7% od średniej krajowej (w 2020 r. – 29,7%), zaś ich przeciętne miesięczne wydatki były wyższe o 29,1% (w 2020 r. – 30,0%) niż średnia krajowa.

Wykres 22. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według typu biologicznego gospodarstwa domowego w latach 2020–2021

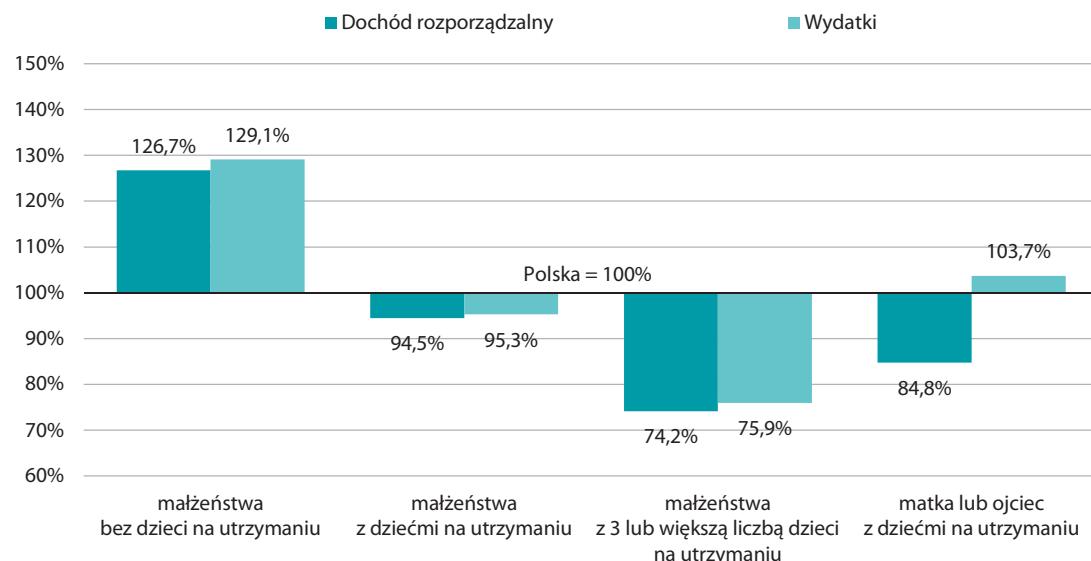

⁹ Do grupy tej dołączono także osoby żyjące w związkach nieformalnych.

¹⁰ Dziecko na utrzymaniu – osoba w wieku 0–14 lat (włącznie) będąca w składzie gospodarstwa domowego lub osoba w wieku 15–25 lat, o ile nie posiada własnego źródła utrzymania i nie pozostaje w związku małżeńskim lub związkowi nieformalnym. W grupie osób z dziećmi na utrzymaniu znajdują się małżeństwa, samotni rodzice i pozostałe osoby z dziećmi na utrzymaniu.

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2021 r. w najtrudniejszej sytuacji materialnej znajdowały się małżeństwa posiadające troje lub większą liczbę dzieci na utrzymaniu. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w tego typu gospodarstwach domowych był niższy o 25,8% (w 2020 r. – 28,9%), a wydatki na osobę były niższe o 24,1% (w 2020 r. – 26,3%) niż średnia krajowa.

Wykres 23. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według typu biologicznego gospodarstwa domowego w 2021 r.

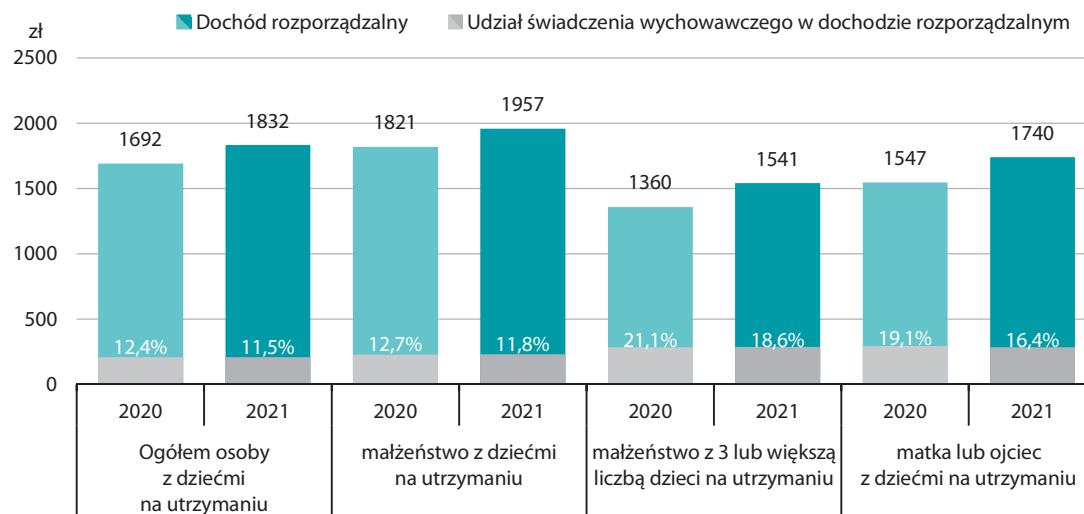

Udział dochodów ze świadczenia wychowawczego „Rodzina 500+” w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych pobierających je w 2021 r. był najwyższy w gospodarstwach rencistów – 17,6% (w 2020 r. – 18,6%), w gospodarstwach pracowników wyniósł 11,5%, a emerytów – 11,2% (w 2020 r. odpowiednio 12,1% i 13,2%). Najniższy udział tego świadczenia wśród grup społeczno-ekonomicznych wystąpił w gospodarstwach rolników oraz pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym – odpowiednio 9,2% oraz 9,7% (w 2020 r. po 10,9%) dochodu rozporządzalnego¹¹.

Przeciętne miesięczne dochody na 1 osobę w gospodarstwach domowych pobierających świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” w 2021 r. wyniosły 1832 zł i stanowiły 88,9% przeciętnych dochodów w gospodarstwach domowych ogółem. Udział świadczenia wychowawczego w dochodzie rozporządzalnym w tych gospodarstwach domowych wyniósł przeciętnie 11,5% (w 2020 r. – 12,4%), natomiast najwyższy był w rodzinach z co najmniej 3 dziećmi na utrzymaniu – 18,6% (w 2020 r. – 21,1%).

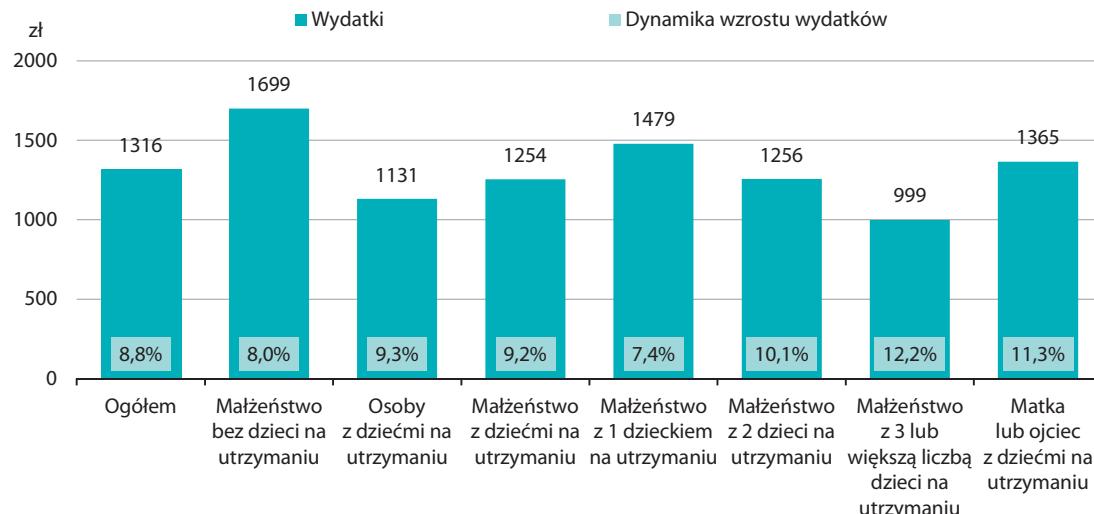
¹¹ Przeciętna liczba dzieci w wieku 0–17 lat włącznie w gospodarstwach domowych biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych i pobierających świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” w 2021 r. wynosiła: ogółem – 1,67; pracowników – 1,64; rolników – 1,85; pracujących na własny rachunek – 1,72; emerytów i rencistów – po 1,41.

Wykres 24. Udział dochodu ze świadczenia wychowawczego "Rodzina 500+" w przeciętnym miesięcznym dochodzie rozporządzalnym na 1 osobę w gospodarstwach domowych, które otrzymywały to świadczenie w latach 2020–2021 według typu biologicznego gospodarstwa domowego

W porównaniu z 2020 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem wzrosły o 8,8%, w gospodarstwach małżeństw z dziećmi na utrzymaniu wzrosły o 9,2%, a w gospodarstwach małżeństw z 3 lub większą liczbą dzieci na utrzymaniu wzrosły o 12,2%. W gospodarstwach domowych małżeństw z dziećmi na utrzymaniu największy wzrost odnotowano w przypadku wydatków na edukację – o 30,1%, odzież i obuwie – o 19,5%, transport – o 17,6%, restauracje i hotele – o 16,1% oraz rekreację i kulturę – o 14,8%. Należy jednak pamiętać, że okresem odniesienia dla tych wzrostów jest rok 2020, w którym w wyniku ograniczeń związanych z pandemią COVID-19 wystąpiły istotne spadki dla wielu kategorii wydatków w stosunku do 2019 r.

Wykres 25. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych według typu biologicznego gospodarstwa domowego* oraz dynamika nominalna wydatków w 2021 r.

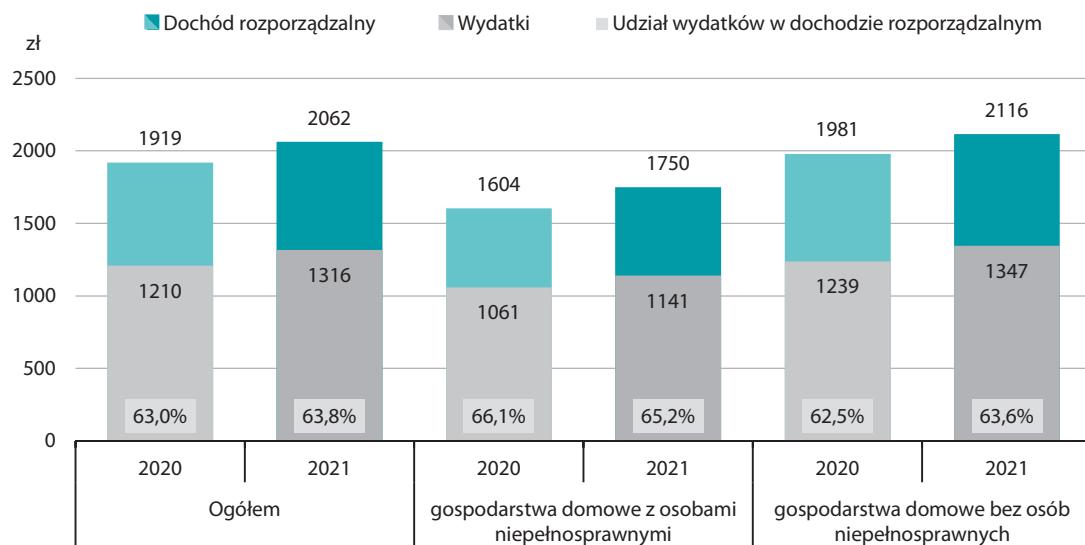

*Uwzględnione zostały gospodarstwa domowe posiadające na utrzymaniu dzieci do 25 roku życia zarówno pobierające, jak i niepobierające świadczenia wychowawczego "Rodzina 500+".

Średni miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwach domowych, które miały w swoim składzie osobę niepełnosprawną kształtał się o 15,1% poniżej przeciętnej krajowej (w 2020 r. o 16,4%). W grupie tej aż 53,5% przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na osobę stanowiły dochody ze świadczeń społecznych (54,1% w 2020 r.), podczas gdy w gospodarstwach domowych bez osób niepełnosprawnych zdecydowanie mniej – 28,4% (28,8% w 2020 r.).

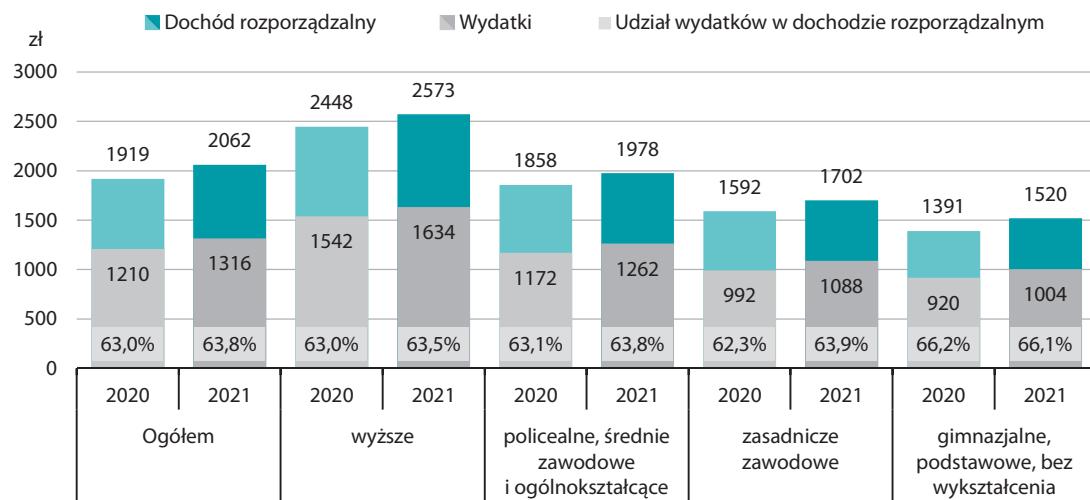
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych z osobami niepełnosprawnymi były również niższe od przeciętnych miesięcznych wydatków w gospodarstwach ogółem o 13,3% (w 2020 r. o 12,3%).

Wykres 26. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w gospodarstwach domowych z osobami i bez osób niepełnosprawnych w latach 2020–2021

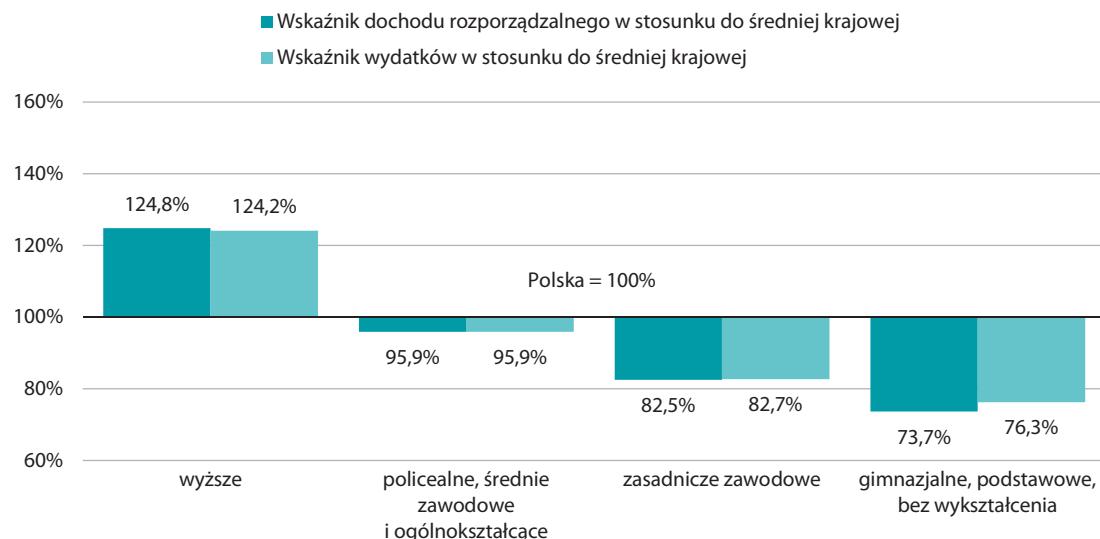
Wykształcenie osoby odniesienia istotnie różnicuje zarówno poziom dochodów jak i wydatków gospodarstw domowych. Tak jak w latach poprzednich, najwyższe dochody i wydatki odnotowano w gospodarstwach domowych, w których osoba odniesienia miała wykształcenie wyższe i były one 1,5-krotnie wyższe niż w gospodarstwach domowych, w których osoba odniesienia miała wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz 1,7-krotnie, w porównaniu z gospodarstwami domowymi, w których osoba odniesienia miała najwyższy poziom wykształcenia (gimnazjalne, podstawowe lub bez wykształcenia).

Wykres 27. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w latach 2020–2021

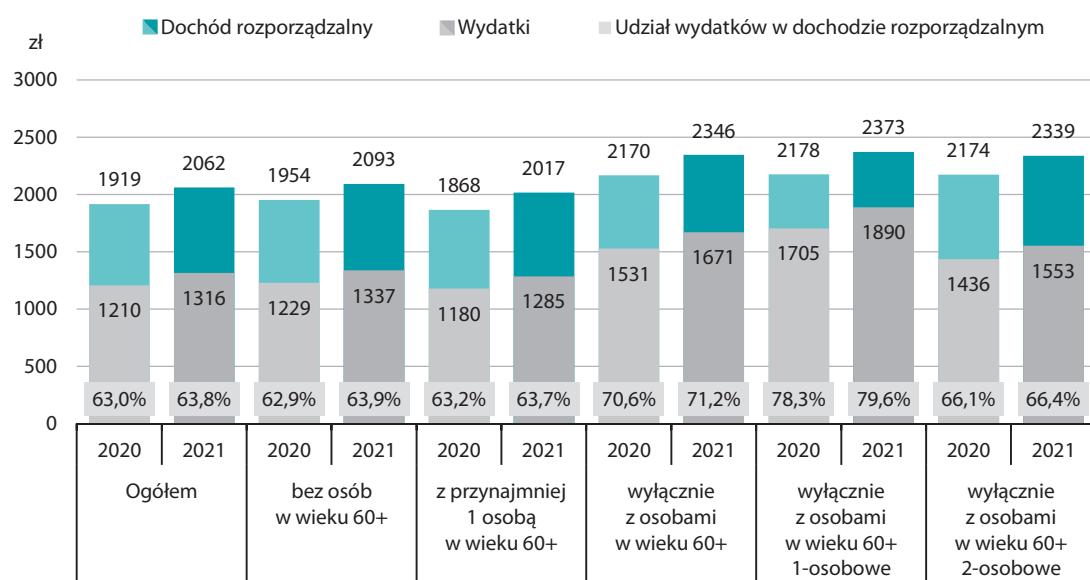
W gospodarstwach domowych, w których osoba odniesienia miała wykształcenie wyższe, przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę był o 24,8% wyższy od przeciętnej krajowej, a wydatki były wyższe o 24,2% (w 2020 r. odpowiednio 27,6% i 27,5%). W gospodarstwach domowych, w których osoba odniesienia miała najniższy poziom wykształcenia (gimnazjalne, podstawowe lub bez wykształcenia), przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na osobę był o 26,3% niższy od średniej krajowej, natomiast wydatki były niższe o 23,7% (w 2020 r. odpowiednio 27,5% i 23,9%).

Wykres 28. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w odniesieniu do średniej dla Polski według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2021 r.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych z przynajmniej 1 osobą w wieku 60 lat lub więcej był niższy o zaledwie 2,2% od średniej dla ogółu gospodarstw domowych i o 3,7% niższy w porównaniu z gospodarstwami domowymi bez osób starszych (w 2020 r. niższy odpowiednio o 2,7% i 4,4%). Z kolei gospodarstwa domowe składające się wyłącznie z osób w wieku 60 lat lub więcej dysponowały dochodem rozporządzalnym na 1 osobę wyższym o 12,1% od średniej dla gospodarstw domowych nieposiadających w swoim składzie osób starszych (13,0% w 2020 r.). Wykonika to z mniejszej liczby osób w gospodarstwach domowych składających się wyłącznie z osób starszych oraz posiadania przez nie własnych źródeł utrzymania (najczęściej emerytury)¹². Z drugiej strony warto zauważać znacznie wyższy, niż przeciętnie w gospodarstwach domowych ogółem, udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym w grupie gospodarstw wyłącznie z osobami starszymi.

Wykres 29. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych z osobami i bez osób w wieku 60 lat i więcej w latach 2020–2021

Spożycie ilościowe żywności

W 2021 r. nastąpił spadek spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych. Najwyższy spadek dotyczył: cukru (o 10,7%), mąki (o 10,0%), olejów i tłuszczy (o 5,6%, w tym margaryny i innych twardych tłuszczy roślinnych o 11,5%), mleka (o 5,2%), warzyw (o 3,8%, w tym ziemniaków o 7,8%), śmietany (o 2,8%), pieczywa i produktów zbożowych (o 2,6%, w tym pieczywa o 2,9%), wędliny i innych przetworów mięsnych (o 2,6%), mięsa (o 2,4%, w tym surowego mięsa drobiowego o 6,5%), makaronu i produktów makaronowych (o 2,4%) oraz jaj (o 2,2%). Wzrost spożycia odnotowano w przypadku ryb i owoców morza (o 3,7%), owoców (o 2,3%) oraz serów i twarogów (o 2,1%). Na spadek poziomu spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych i wzrost o 15,6% wydatków na gastronomię miało wpływ, obok wzrostu cen żywności, stopniowe luzowanie obostrzeń związanych z pandemią COVID-19, umożliwienie funkcjonowania lokali gastronomicznych oraz wynikające z tego zmiany w częstotliwości, wielkości i strukturze dokonywanych zakupów. Zmiany te przełożyły się na zauważalny spadek udziału wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe w ogóle wydatków gospodarstw domowych w 2021 r. (w 2020 r. zaobserwowano wyraźny wzrost tego typu wydatków w stosunku do okresu sprzed pandemii COVID-19).

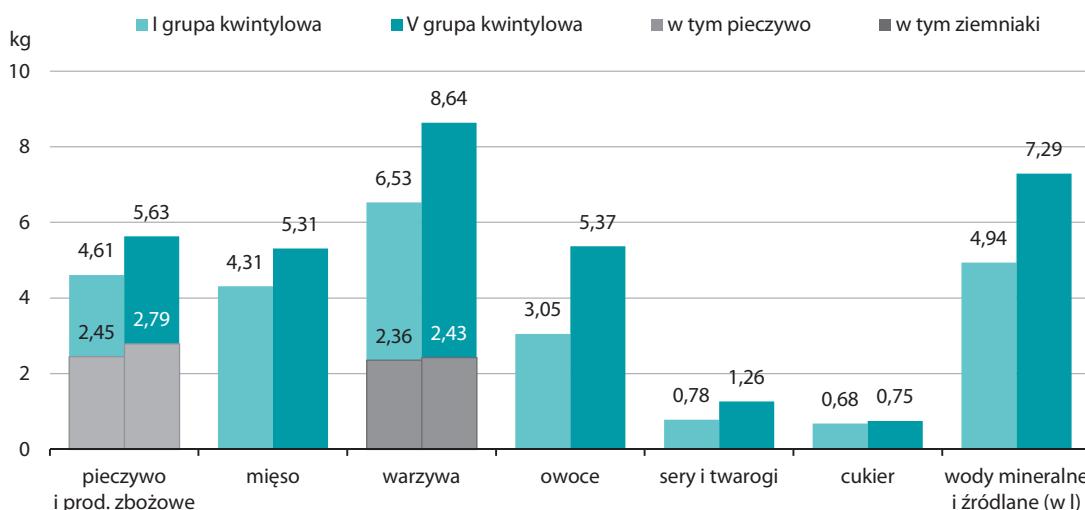
¹² Przeciętna liczba osób w gospodarstwach domowych w 2021 r. wynosiła: ogółem – 2,55; bez osób w wieku 60+ – 2,97; z przynajmniej 1 osobą w wieku 60+ – 2,16; wyłącznie z osobami w wieku 60+ – 1,53.

Poziom spożycia większości artykułów żywnościowych różnił się w zależności od grup społeczno-ekonomicznych. Gospodarstwa domowe rolników oraz emerytów i rencistów, w porównaniu z innymi grupami społeczno-ekonomicznymi, spożywały znacznie więcej pieczywa, mięsa, mleka, jaj, olejów i tłuszczy, warzyw (w tym ziemniaków) oraz cukru. Poziom spożycia większości podstawowych produktów żywnościowych w grupach społeczno-ekonomicznych w porównaniu z rokiem 2020 zmniejszył się.

Należy nadmienić, że gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek oraz pracowników wydawały znacznie więcej na usługi gastronomiczne niż gospodarstwa domowe rolników oraz emerytów i rencistów: gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek wydały na usługi gastronomiczne, pomimo ograniczonej ich dostępności w okresie pandemii koronawirusa, 5,4 raza więcej niż gospodarstwa domowe rolników oraz 2,1 raza więcej niż gospodarstwa domowe emerytów i rencistów, natomiast gospodarstwa domowe pracowników wydały na usługi gastronomiczne 3,7 raza więcej niż gospodarstwa domowe rolników, oraz 1,4 raza więcej niż gospodarstwa domowe emerytów i rencistów.

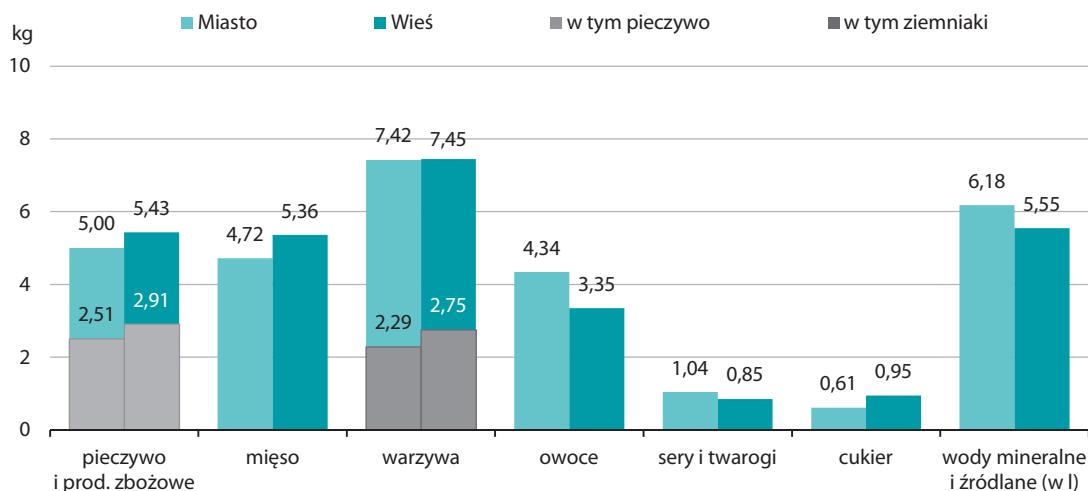
Poziom spożycia większości artykułów żywnościowych w dużym stopniu jest zależny od dochodów gospodarstwa domowego. Wraz ze wzrostem zamożności gospodarstw rośnie poziom spożycia tych artykułów. Podobnie jak w latach poprzednich, w porównaniu z gospodarstwami domowymi o najwyższych dochodach (I grupa kwintylowa), w gospodarstwach domowych osiągających najwyższe dochody (V grupa kwintylowa) spożywano przeciętnie miesięcznie na osobę 2,0-krotnie więcej ryb i owoców morza, 1,8-krotnie więcej owoców, 1,6-krotnie więcej masła oraz serów i twarogów, 1,5-krotnie więcej jogurtów, wód mineralnych lub źródlanych oraz soków owocowych i warzywnych, 1,3-krotnie więcej warzyw, 1,2-krotnie więcej mięsa. Natomiast w gospodarstwach domowych o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) spożywano nieco więcej margaryny i innych tłuszczy roślinnych.

Wykres 30. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych w 2021 r.

Na poziom spożycia żywności wpływają także nawyki żywieniowe, ceny produktów żywnościowych oraz miejsce zamieszkania. Gospodarstwa domowe zamieszkujące tereny wiejskie charakteryzują się nieco innym modelem żywienia niż gospodarstwa domowe zamieszkujące miasta. Mieszkańcy miast w porównaniu z mieszkańcami wsi spożywali przeciętnie miesięcznie w przeliczeniu na 1 osobę w gospodarstwach domowych więcej owoców, ryb i owoców morza, serów i twarogów, jogurtów, masła, soków owocowych i warzywnych, wód mineralnych i źródlanych, natomiast mniej pieczywa, mięsa, mleka, śmietany, olejów i tłuszczy oraz cukru.

Wykres 31. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według miejsca zamieszkania w 2021 r.

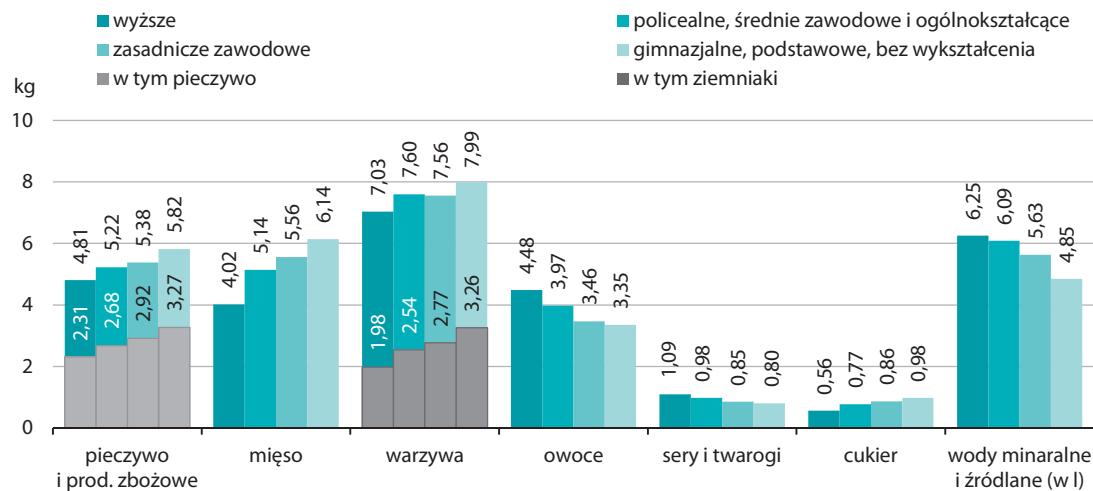

Poniższa tabela ilustruje utrzymujące się od wielu lat różnice pomiędzy województwami w modelu przeciętnego miesięcznego spożycia na 1 osobę w gospodarstwach domowych wybranych artykułów żywnościowych:

Produkty:	Największe spożycie w 2021 r.:	(kg, l)	Najmniejsze spożycie w 2021 r.:	(kg, l)
pieczywo	świętokrzyskie	3,08	dolnośląskie	2,29
mięso	podlaskie	6,27	mazowieckie	4,43
mleko	lubelskie, pomorskie	3,21	łódzkie	2,64
warzywa	lubelskie	7,99	małopolskie	6,80
owoce	pomorskie	4,42	podkarpackie	3,31
cukier	podkarpackie	1,06	pomorskie	0,60
wody mineralne i źródlane	opolskie	7,03	wielkopolskie	4,86

Poziom wykształcenia osoby odniesienia również różnicuje poziom spożycia podstawowych produktów żywnościowych w gospodarstwach domowych. Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia wyższy był poziom spożycia owoców, serów i twarogów oraz wód mineralnych i źródlanych, zaś niższy – pieczywa i produktów zbożowych, mięsa, warzyw i cukru.

Wykres 32. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2021 r.

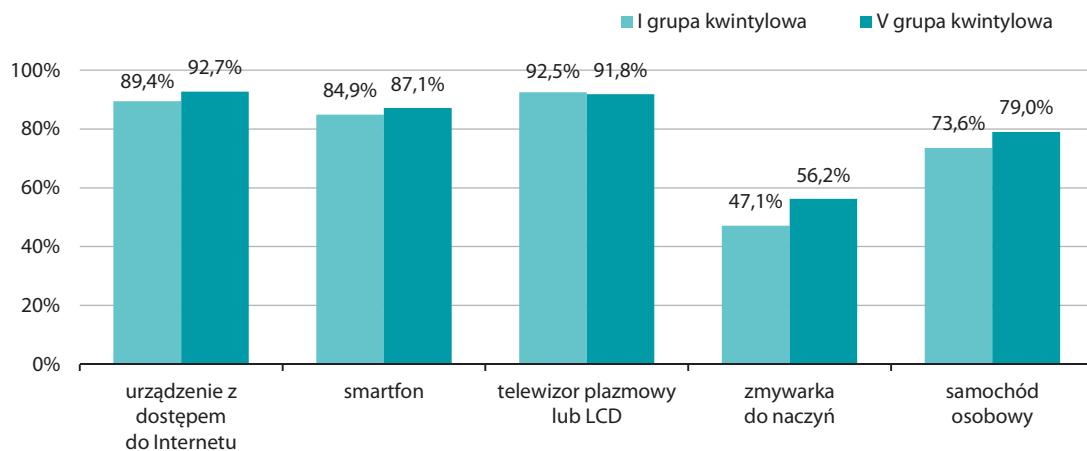
Wypożyczenie w przedmioty trwałego użytkowania

W 2021 r. wystąpił wzrost liczby gospodarstw domowych wyposażonych w zmywarkę do naczyń (o 4,2%), smartfon (o 2,2%), odbiornik plazmowy lub ciekłokrystaliczny oraz rower (po 1,6%), samochód osobowy (o 1,3%), urządzenie z dostępem do Internetu (o 1,2%) oraz urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej (o 1,0%). Należy zwrócić uwagę na fakt, iż w przypadku samochodów osobowych największy wzrost w stosunku do 2020 r. odnotowano w grupie rencistów (o 17,8%), co wynika z faktu małego nasycenia w to dobro gospodarstw rencistów (jedynie 1/3 spośród nich posiadała samochód osobowy). Dla niektórych rodzajów dóbr nastąpił dalszy spadek liczby gospodarstw domowych w nie wyposażonych i dotyczyło to takich dóbr jak: odbiornik kineskopowy (spadek o 42,9% liczby gospodarstw go posiadających), motocykl, skuter, motorower (spadek o 11,9%), zestaw kina domowego (spadek o 5,6%), sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku (spadek o 4,3%).

Najwyższą dynamikę wzrostu wyposażenia w niektóre przedmioty trwałego użytkowania ze względu na typ gospodarstwa domowego w stosunku do 2020 roku odnotowano w przypadku: samochodu osobowego (o 17,8% u rencistów), zmywarki do naczyń (o 16,4% u rolników), zestawu kina domowego (o 13,9% u emerytów), urządzenia do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej (o 13,5% u rolników), smartfonu (o 13,1% u rencistów), komputera osobistego (o 11,6% u rencistów), konsoli do gier (o 10,5% u pracujących na własny rachunek).

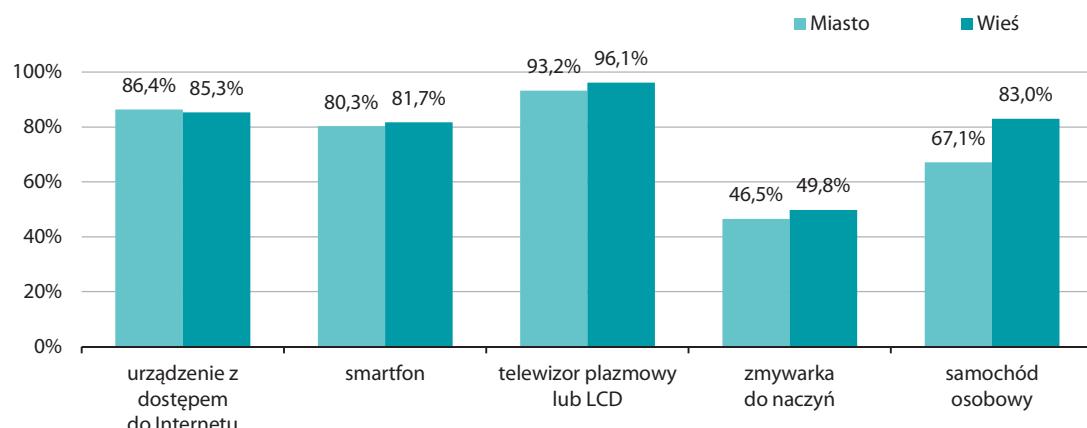
Poziom wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania zależy w dużym stopniu od ich sytuacji materialnej. Gospodarstwa najbogatsze (V grupa kwintylowa) były znacznie lepiej wyposażone niż gospodarstwa najuboższe (I grupa kwintylowa). Podkreślić należy jednak, że różnice w stopniu wyposażenia pomiędzy V i I grupą kwintylową zmniejszyły się w stosunku do 2020 r., najbardziej – o 3,6 p. proc. – w przypadku zmywarki do naczyń i – o 3,1 p. proc. – dla smartfonu. Dla pozostałych dóbr zmiany były nieznaczne.

Wykres 33. Wypożyczenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według grup kwintylowych w 2021 r.

Pod względem wyposażenia w sprzęt nowej generacji, taki jak urządzenie z dostępem do Internetu¹³, w tym smartfon¹⁴, wystąpiły niewielkie różnice w stopniu wyposażenia w te urządzenia pomiędzy gospodarstwami domowymi w miastach i na wsi (odpowiednio o 1,1 p. proc. na korzyść miast i o 1,4 p. proc. na korzyść wsi). W przypadku telewizora plazmowego lub LCD i zmywarki do naczyń wystąpiły nieco większe różnice (odpowiednio o 2,9 p. proc. oraz o 3,3 p. proc.) na korzyść gospodarstw domowych mieszkających na wsi. Zdecydowanie większy odsetek gospodarstw domowych na wsi niż w mieście posiadał rower (o 25,2 p. proc.), samochód osobowy (o 15,9 p. proc.) lub motocykl, skuter, motorower (o 4,1 p. proc.). W porównaniu z 2020 r. dystans wsi do miast w stopniu wyposażenia w sprzęt nowej generacji zmniejszył się, a w przypadku wyposażenia w zmywarkę zwiększała się różnica pomiędzy lepiej wyposażonymi w to dobro gospodarstwami domowymi na wsi a tymi z miasta. W 2021 r. więcej gospodarstw na wsi posiadało smartfon – o 1,4 p. proc., podczas gdy do 2020 r. sytuacja wyglądała odwrotnie – mieszkańcy miast byli lepiej wyposażeni w to urządzenie (w 2020 r. – o 4,3 p. proc.).

Wykres 34. Wypożyczenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według miejsca zamieszkania w 2021 r.

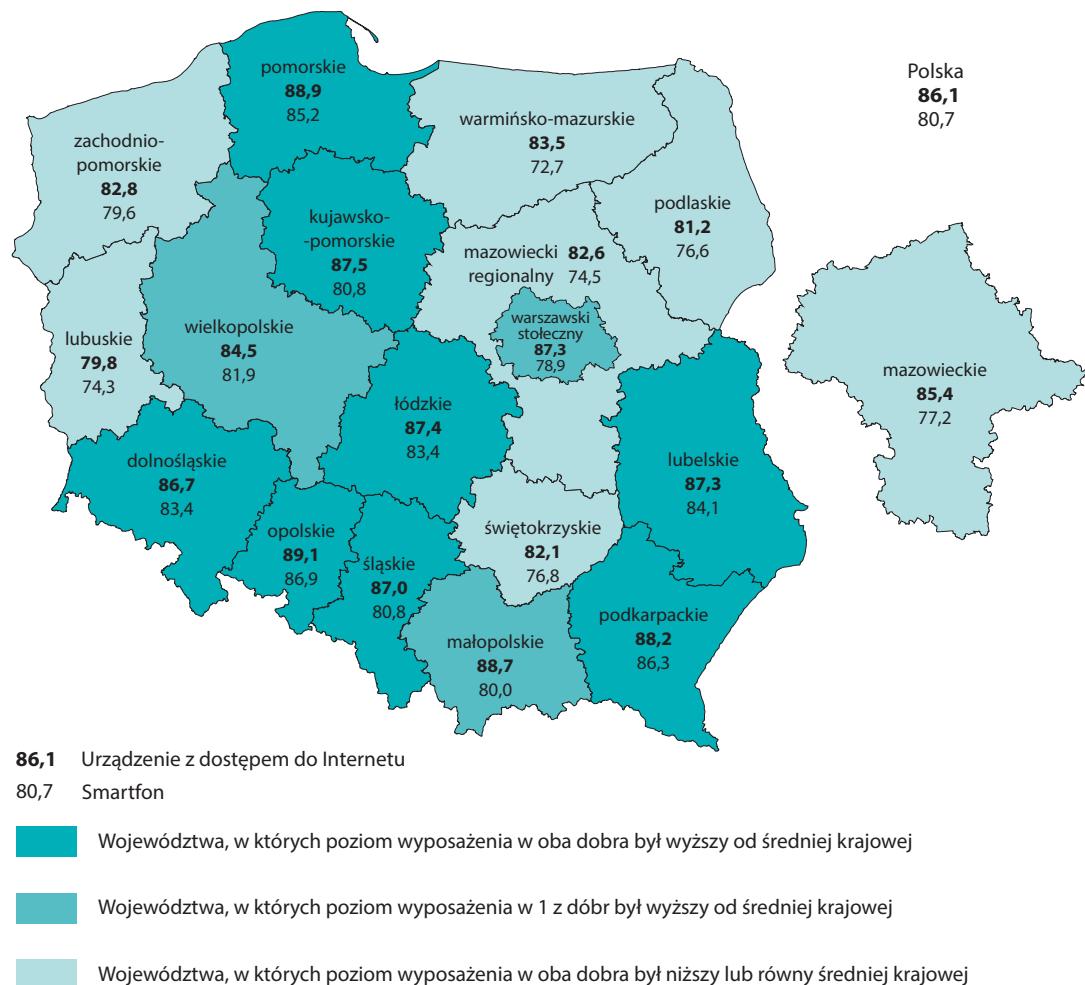

¹³ Kategoria ta obejmuje urządzenia umożliwiające połączenie z Internetem, niezależnie od rodzaju urządzenia i typu połączenia internetowego (np. komputer stacjonarny, laptop, tablet, telewizor, smartfon).

¹⁴ Pomimo zaliczenia smartfonu do kategorii „Urządzenie z dostępem do Internetu”, prezentowany jest również poziom wyposażenia w sam smartfon, jako osobny rodzaj urządzenia, z uwagi na jego powszechność i różne zastosowania.

Także pomiędzy poszczególnymi województwami wystąpiły znaczące różnice w wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania. W 2021 roku najwyższy poziom wyposażenia w urządzeniach z dostępem do Internetu odnotowano w województwach (regionie w woj. mazowieckim): opolskim, pomorskim, małopolskim, podkarpackim, kujawsko-pomorskim, łódzkim, lubelskim, warszawskim stołecznym, śląskim, dolnośląskim. Z kolei najlepiej wyposażone w smartfon były gospodarstwa domowe w województwach (regionie w woj. mazowieckim): opolskim, podkarpackim, pomorskim, lubelskim, łódzkim, dolnośląskim, wielkopolskim, kujawsko-pomorskim, śląskim.

Mapa 4. Gospodarstwa domowe wyposażone w wybrane dobra trwałego użytkowania w 2021 r. (w %)

Najczęściej samochód osobowy posiadały gospodarstwa domowe z województw: podkarpackiego – 81,6%, lubelskiego – 78,2% oraz opolskiego – 78,1%, przy średniej dla Polski wynoszącej 72,3%. Najrzadziej zaś – z województw: zachodniopomorskiego – 64,8%, warmińsko-mazurskiego – 65,6% i lubuskiego – 66,8%.

Poniższa tabela ilustruje stopień wyposażenia w samochód osobowy gospodarstw domowych w poszczególnych województwach:

Województwo/region:	Stopień wyposażenia w samochód osobowy w 2021 r. (w %)	Województwo/region:	Stopień wyposażenia w samochód osobowy w 2021 r. (w %)
dolnośląskie	70,8	opolskie	78,1
kujawsko-pomorskie	73,0	podkarpackie	81,6
lubelskie	78,2	podlaskie	71,9
lubuskie	66,8	pomorskie	70,8
łódzkie	72,3	śląskie	70,5
małopolskie	74,9	świętokrzyskie	71,2
mazowieckie	70,8	warmińsko-mazurskie	65,6
region mazowiecki regionalny	68,7	wielkopolskie	75,3
region warszawski stołeczny	74,1	zachodniopomorskie	64,8

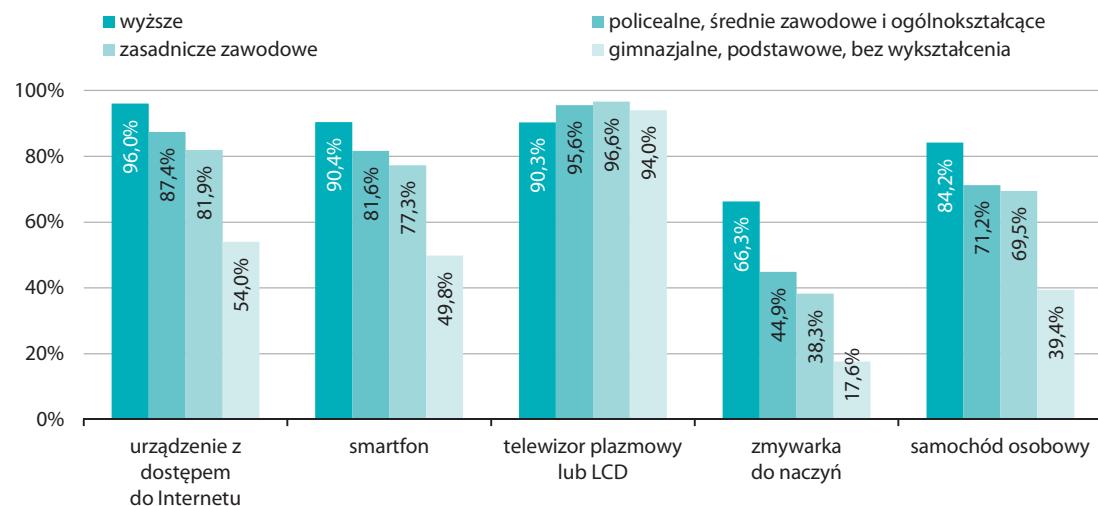
Analizując gospodarstwa domowe wybrane ze względu na ich typ biologiczny można zauważyć, że gospodarstwa małżeństw z dziećmi na utrzymaniu były zdecydowanie lepiej wyposażone w dobra trwałego użytkowania, niż gospodarstwa małżeństw bez dzieci na utrzymaniu. Aż 99,0% gospodarstw domowych małżeństw z dziećmi na utrzymaniu i 82,2% gospodarstw małżeństw bez dzieci na utrzymaniu posiadało urządzenie z dostępem do Internetu, smartfon – odpowiednio 94,4% i 75,1%, natomiast zmywarkę do naczyń – odpowiednio 70,7% i 47,5%. Samochód osobowy posiadało 92,5% gospodarstw domowych małżeństw z dziećmi na utrzymaniu i 76,8% gospodarstw małżeństw bez dzieci na utrzymaniu. W przypadku gospodarstw wyodrębnionych ze względu na zamieszkiwanie z osobą niepełnosprawną – były one gorzej wyposażone w przedmioty trwałego użytkowania, a zwłaszcza w urządzenia zaawansowane technologicznie, niż gospodarstwa domowe bez osób niepełnosprawnych.

Urządzenie z dostępem do Internetu posiadało 86,8% gospodarstw domowych bez osób niepełnosprawnych i 82,0% gospodarstw domowych z osobami niepełnosprawnymi, smartfon – odpowiednio 81,4% oraz 76,7%, zmywarkę do naczyń – odpowiednio 49,5% oraz 36,5%. Samochód osobowy posiadało 73,7% gospodarstw domowych bez osób niepełnosprawnych i 64,2% gospodarstw z osobami niepełnosprawnymi.

Stopień wyposażenia w przedmioty trwałego użytkowania gospodarstw domowych z osobami niepełnosprawnymi stopniowo poprawia się. Najbardziej widoczny był w porównaniu z rokiem 2020 wzrost wyposażenia w drukarkę wielofunkcyjną – o 9,8%, konsolę do gier – o 7,1%, smartfon – o 6,5%, zmywarkę do naczyń – o 4,2%, urządzenie z dostępem do Internetu – o 3,5%. Dynamika wzrostu wyposażenia w te dobra w gospodarstwach domowych z osobami niepełnosprawnymi była wyższa, niż w gospodarstwach domowych bez osób niepełnosprawnych.

Im wyższy poziom wykształcenia osoby odniesienia, tym zazwyczaj gospodarstwa domowe były lepiej wyposażone w dobra trwałego użytkowania. Różnice w poziomie wyposażenia między gospodarstwami domowymi, w których osoba odniesienia ma wykształcenie wyższe a tymi, w których ma ona wykształcenie gimnazjalne, podstawowe lub nie ma wykształcenia były bardzo duże i sięgały niekiedy kilkudziesięciu punktów procentowych.

Wykres 35. Wypożyczenie gospodarstw domowych w wybrane dobra trwałego użytkowania według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2021 r.

Warunki mieszkaniowe

Przeciętne gospodarstwo domowe w 2021 r. zajmowało mieszkanie o powierzchni 83,9 m² (w 2020 r. 81,9 m²), składające się z 3 pokoi. Na jedną osobę w gospodarstwie przypadało średnio 30,0 m² powierzchni użytkowej oraz 1 pokój (w 2020 r. – 29,2 m² oraz 1 pokój).

Największą przeciętną powierzchnią użytkową mieszkań dysponowały gospodarstwa domowe rolników – 132,5 m², zaś najmniejszą gospodarstwa domowe rencistów – 67,9 m². W porównaniu z 2020 r. największy wzrost powierzchni użytkowanego mieszkania wystąpił w gospodarstwach domowych pracowników (o 2,5 m²), natomiast najmniejszy wzrost – w gospodarstwach domowych rolników (o 0,5 m²).

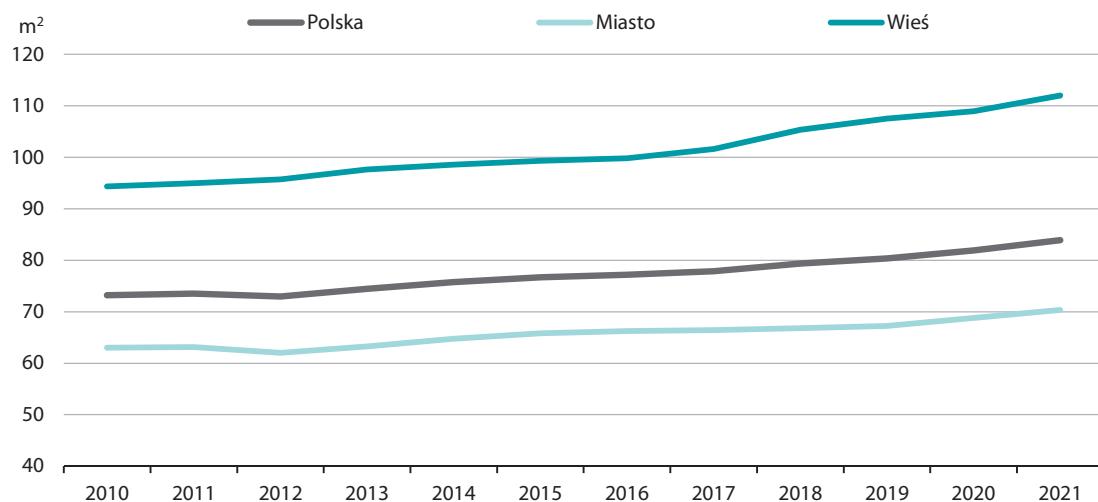
Największą powierzchnię użytkową na 1 osobę posiadały gospodarstwa domowe emerytów (41,2 m²) i rencistów (40,9 m²), co wiąże się z mniejszą liczbą osób w gospodarstwie domowym, zaś najmniejszą – gospodarstwa domowe pracowników (26,2 m²).

Wielkość mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe była też zróżnicowana ze względu na poziom dochodów gospodarstwa domowego. W przypadku gospodarstw domowych o najwyższych dochodach (V grupa kwintylowa), zajmowana powierzchnia była mniejsza (82,5 m²) niż w gospodarstwach o najniższych dochodach (I grupa kwintylowa) – 90,2 m², jednak ich członkowie dysponowali dużo większą powierzchnią przypadającą na 1 osobę (odpowiednio 38,5 m² wobec 24,7 m²)¹⁵.

W ciągu ostatnich lat wielkość użytkowanych mieszkań systematycznie rosła w skali kraju, zjawisko to miało miejsca zarówno w miastach, jak i na wsi. Mieszkańcy miast dysponowali wyraźnie mniejszą od przeciętnej w skali kraju powierzchnią użytkową mieszkań, podczas gdy mieszkańców wsi – zdecydowanie większą od przeciętnej krajowej. W porównaniu z 2010 r. przeciętna powierzchnia mieszkań w skali kraju wzrosła o 10,7 m² do 83,9 m², w miastach o 7,3 m² do 70,3 m², zaś na wsi o 17,6 m² do 112,0 m².

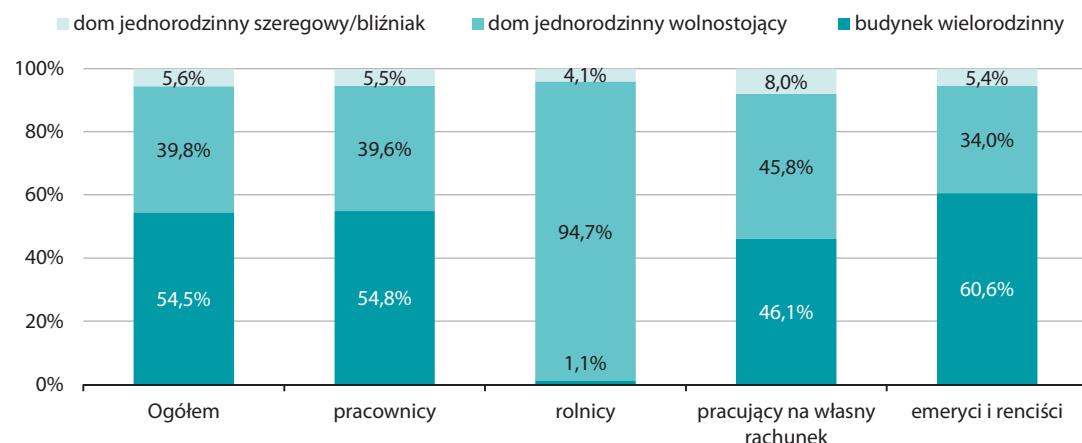
¹⁵ Przeciętna liczba osób w gospodarstwach należących do I grupy kwintylowej wynosiła 3,25, a w V grupie kwintylowej – 2,04.

Wykres 36. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania zajmowanego przez gospodarstwa domowe w latach 2010–2021 (w m²)

Powierzchnia mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe maleje wraz ze wzrostem liczby mieszkańców danej miejscowości. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań położonych na wsi zajmowana przez gospodarstwo domowe wynosiła 112,0 m² i była o 47,6 m² większa niż zlokalizowanych w miastach liczących co najmniej 500 tysięcy mieszkańców. Różnica ta nieznacznie zwiększyła się w porównaniu z rokiem 2020, przy systematycznym wzroście powierzchni mieszkań w obu grupach gospodarstw domowych. Wynika to ze wzrostu wielkości mieszkań zarówno w grupie gospodarstw domowych zamieszkujących miasta liczące co najmniej 500 tys. mieszkańców, jak i w gospodarstwach domowych zamieszkujących wieś. Pomimo większej liczby osób w gospodarstwach domowych na wsi, dysponowały one też największą powierzchnią użytkową przypadającą na 1 osobę (33,4 m² wobec 26,9 m² w miastach liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców).

Wykres 37. Gospodarstwa domowe zamieszczające poszczególne rodzaje budynków* według grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.

* Odsetek gospodarstw domowych zamieszczających inne rodzaje budynków nie przekroczył 0,1% dla żadnej z grup społeczno-ekonomicznych.

Udział gospodarstw domowych mieszkających w budynkach wielorodzinnych w ogólnej liczbie gospodarstw wyniósł 54,5% (tak samo jak w 2020 r.), w domach jednorodzinnych wolnostojących – 39,8%, w domach jednorodzinnych w zabudowie szeregowej lub bliźniaczej – 5,6%, zaś w innych rodzajach budynków – mniej niż 0,1%. Najczęściej w budynkach wielorodzinnych zamieszkiwały gospodarstwa domowe emerytów i rencistów – 60,6%, zaś najrzadziej – gospodarstwa domowe rolników – jedynie 1,1% spośród nich. W miastach budynki wielorodzinne zamieszkiwało 75,5% gospodarstw domowych, a na wsi – 11,0%.

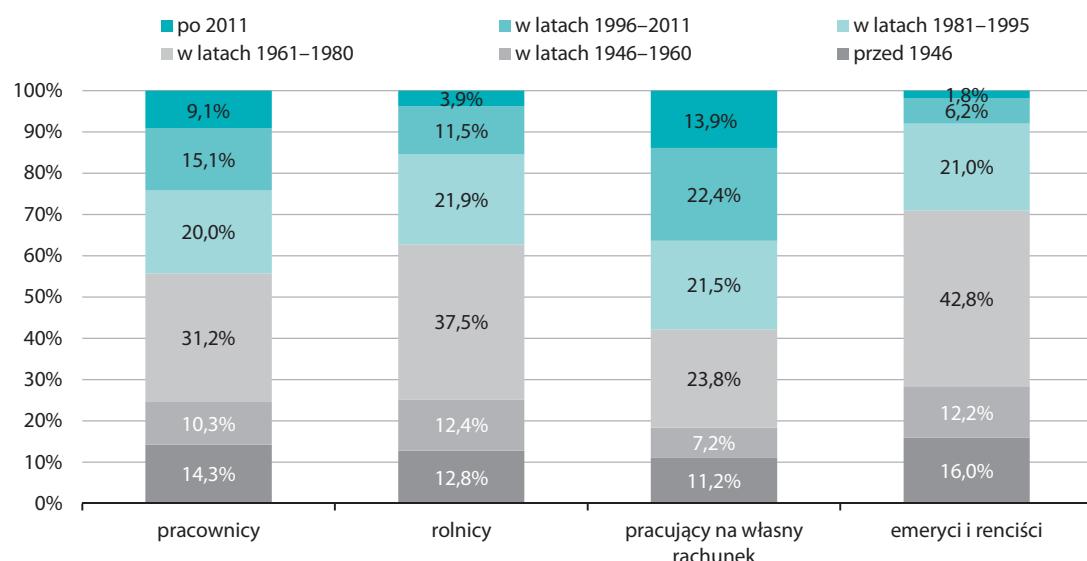
Wykres 38. Gospodarstwa domowe zamieszkujące poszczególne rodzaje budynków w 2005 i 2021 r.

W okresie 2005–2021 udział gospodarstw domowych mieszkających w budynkach wielorodzinnych spadł o 4,7 p. proc. (do 54,5%), a wzrósł w domach jednorodzinnych wolnostojących o 4,7 p. proc. (do 39,8%) oraz w domach jednorodzinnych w zabudowie szeregowej lub bliźniaczej o 0,2 p. proc. (do 5,6%).

W mieszkaniach wybudowanych w 1960 r. lub wcześniej, zamieszkiwało 27,6% gospodarstw domowych na wsi i 24,9% w miastach. W mieszkaniach wybudowanych po roku 2011 mieszkało 6,4% gospodarstw domowych na wsi i 6,8% w miastach.

Wykres 39. Gospodarstwa domowe zamieszkujące budynki według okresu ich wybudowania oraz grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.

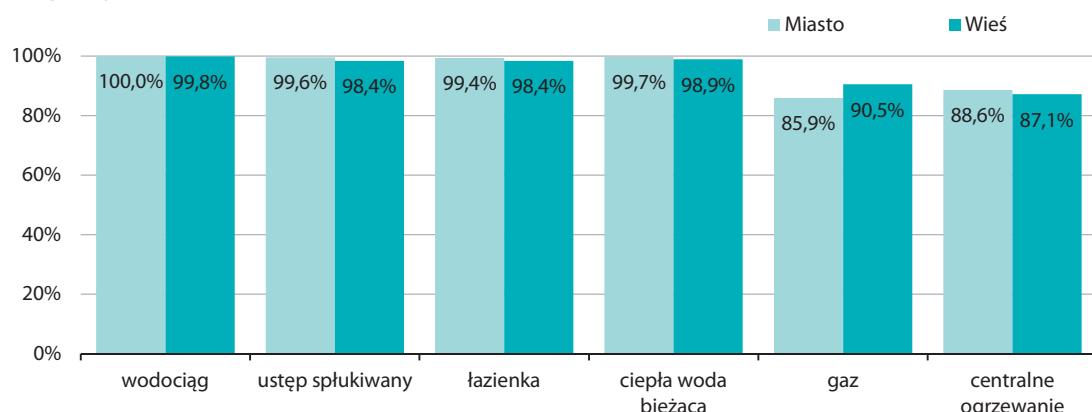

Budynki wybudowane w 1960 r. lub wcześniej, najczęściej zamieszkiwały gospodarstwa domowe emerytów i rencistów (28,2%), a najrzadziej gospodarstwa pracujących na własny rachunek (18,4%). W budynkach zbudowanych po roku 2011 mieszkało 13,9% gospodarstw pracujących na własny rachunek i zaledwie 1,8% gospodarstw domowych emerytów i rencistów.

Systematycznie poprawia się wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne. Mieszkania wyposażone w wodociąg stanowiły 99,9% ogółu mieszkań gospodarstw domowych, w ustęp spłukiwany – 99,2%, a w łazienkę – 99,0%. Oznacza to wzrost w porównaniu do 2005 r. o odpowiednio: 2,7 p. proc., 9,0 p. proc. i 9,0 p. proc.

Tak jak w poprzednich latach najlepiej wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne (poza wyposażeniem w gaz i centralne ogrzewanie) były mieszkania gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym, a naj słabiej – gospodarstwa rencistów. Największa różnica pomiędzy tymi gospodarstwami wystąpiła w przypadku łazienki i ustępu spłukiwanego (po 3,1 p. proc.) oraz centralnego ogrzewania (3,0 p. proc.). Różnice w poziomie wyposażenia w porównaniu z 2020 r. zmniejszyły się.

Wykres 40. Wypożyczenie mieszkań w wybrane instalacje techniczno-sanitarne według miejsca zamieszkania w 2021 r.

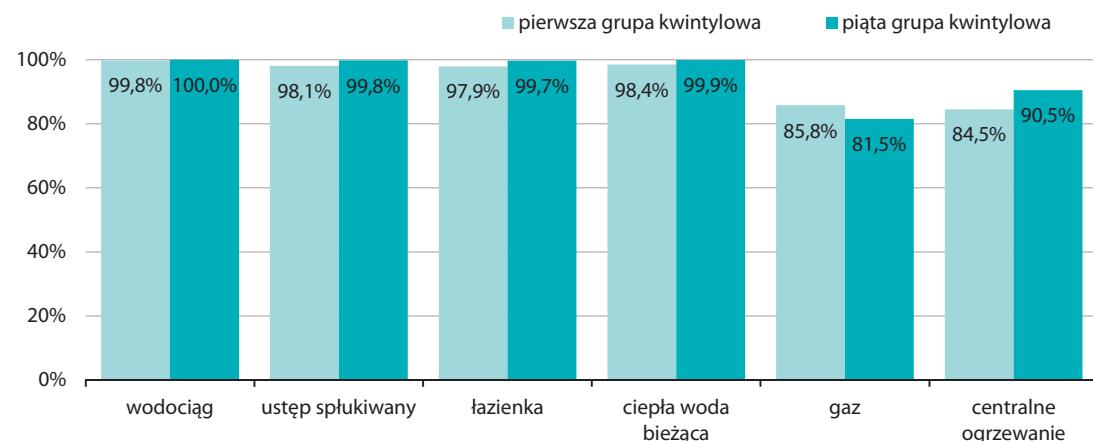
Mieszkania gospodarstw domowych mieszkających w miastach były nieco lepiej wyposażone w instalacje sanitarno-techniczne od gospodarstw zamieszczających wieś, z wyjątkiem wyposażenia w gaz. Wśród gospodarstw domowych na wsi korzystne zmiany w stosunku do 2020 r. zaszyły w przypadku wyposażenia w łazienkę (wzrost o 0,8 p. proc.) i ustęp spłukiwany (wzrost o 0,7 p. proc.). Dla porównania w 2005 r. różnice te były znacznie większe i wynosiły w przypadku: ustępu spłukiwanego – 14,3 p. proc., ciepłej wody bieżącej – 14,2 p. proc., łazienki – 11,4 p. proc., centralnego ogrzewania – 11,1 p. proc., wodociągu – 5,8 p. proc. oraz gazu – 3,8 p. proc. (w przypadku gazu tendencja odwróciła się w okresie ostatnich kilkunastu lat).

Poniższa tabela ilustruje różnice w stopniu wyposażenia mieszkań w instalacje sanitarno-techniczne w miastach i na wsi w 2005 i 2021 r.:

Wyszczególnienie	2005		2021	
	miasto	wieś	miasto	wieś
wodociąg	99,1	93,3	100,0	99,8
ustęp spłukiwany	94,8	80,5	99,6	98,4
łazienka	93,8	82,4	99,3	98,4
ciepła woda bieżąca	91,5	77,3	99,7	98,8
gaz	94,3	90,5	85,9	90,5
centralne ogrzewanie	78,8	67,7	88,6	87,1

Istnieje wyraźna zależność między dochodami gospodarstwa a wyposażeniem mieszkania w instalacje techniczno-sanitarne, z wyjątkiem gazu, z którego najbardziej korzystają najbogatsze gospodarstwa (V grupa kwintylowa). Najbardziej znacząca różnica w tym zakresie pomiędzy I i V grupą kwintylową na korzyść najbogatszych gospodarstw domowych dotyczyła wyposażenia w centralne ogrzewanie (6,0 p. proc.), łazienkę (1,8 p. proc.) oraz ustęp spłukiwany (1,7 p. proc.).

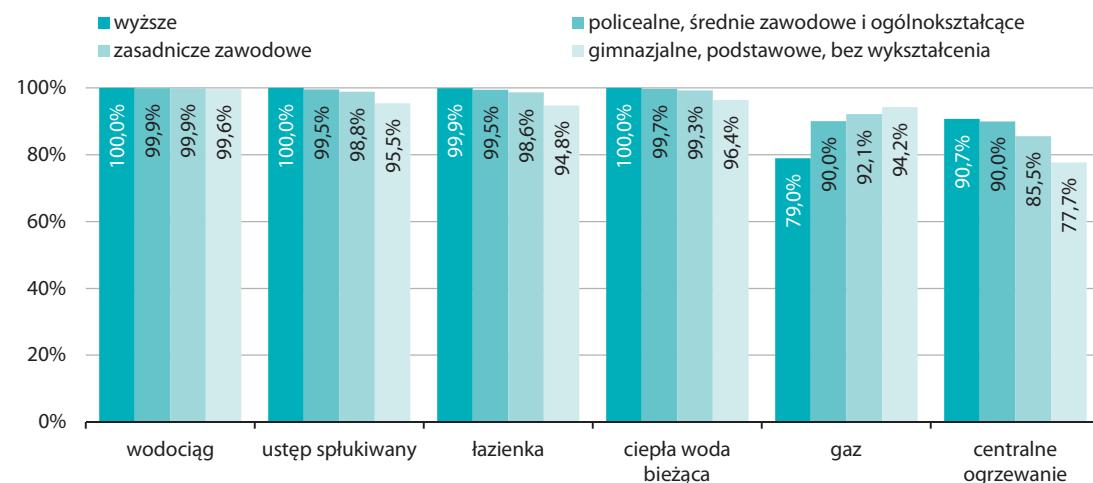
Wykres 41. Wypożyczenie mieszkań w wybrane instalacje techniczno-sanitarne w pierwszej i piątej grupie kwintylowej w 2021 r.

Różnice w poziomie wyposażenia między gospodarstwami domowymi zamieszkującymi miasto i wieś, jak również pomiędzy gospodarstwami domowymi należącymi do I i V grupy kwintylowej zmalały w porównaniu z 2020 r.

Im wyższy poziom wykształcenia osoby odniesienia, tym mieszkania gospodarstw domowych były lepiej wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne (poza wyposażeniem w gaz). Największe różnice pomiędzy najwyższym i najniższym poziomem wykształcenia wystąpiły w przypadku centralnego ogrzewania (o 13,0 p. proc.). W porównaniu z 2020 r. różnice te zmniejszyły się (za wyjątkiem wyposażenia w gaz, dla którego różnica wzrosła).

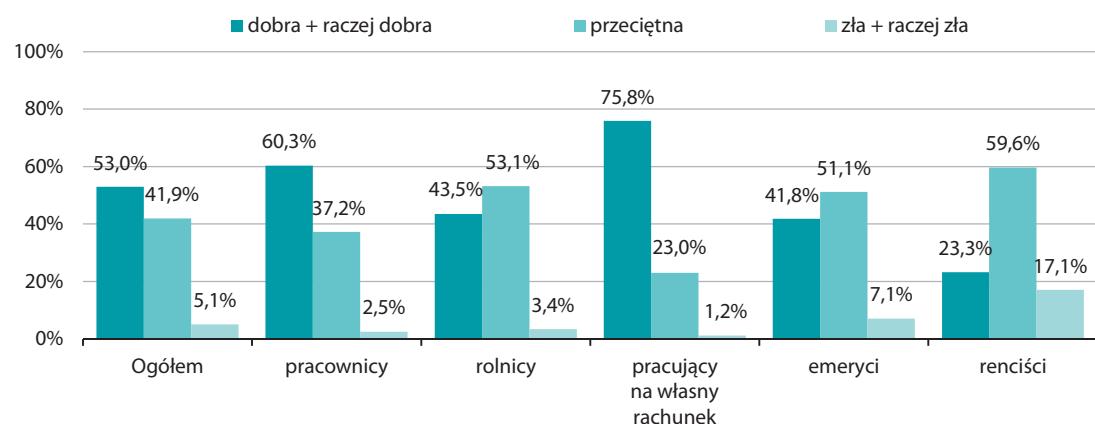
Wykres 42. Wypożyczenie mieszkań w wybrane instalacje techniczno-sanitarne według poziomu wykształcenia osoby odniesienia w 2021 r.

Ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych

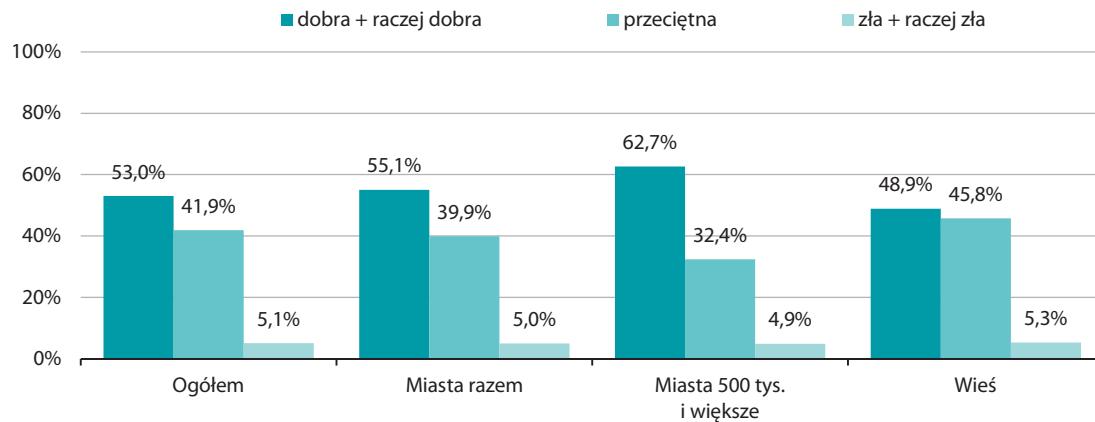
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych systematycznie poprawia się we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych z wyjątkiem rencistów, wśród których w ostatnim roku ocena ta nieznacznie pogorszyła się. W 2021 r. nastąpił dalszy wzrost odsetka gospodarstw oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą albo raczej dobrą (53,0% gospodarstw domowych ogółem wobec 51,6% w 2020 r.) oraz spadek odsetka gospodarstw postrzegających ją jako raczej złą albo złą (5,1% wobec 5,8% w 2020 r.). Najlepiej swoją sytuację materialną postrzegały gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym (75,8% ocen pozytywnych – dobra lub raczej dobra – wobec 73,4% w 2020 r.), najgorzej zaś gospodarstwa domowe rencistów (23,3% ocen pozytywnych wobec 23,5% w 2020 r.).

Wykres 43. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.

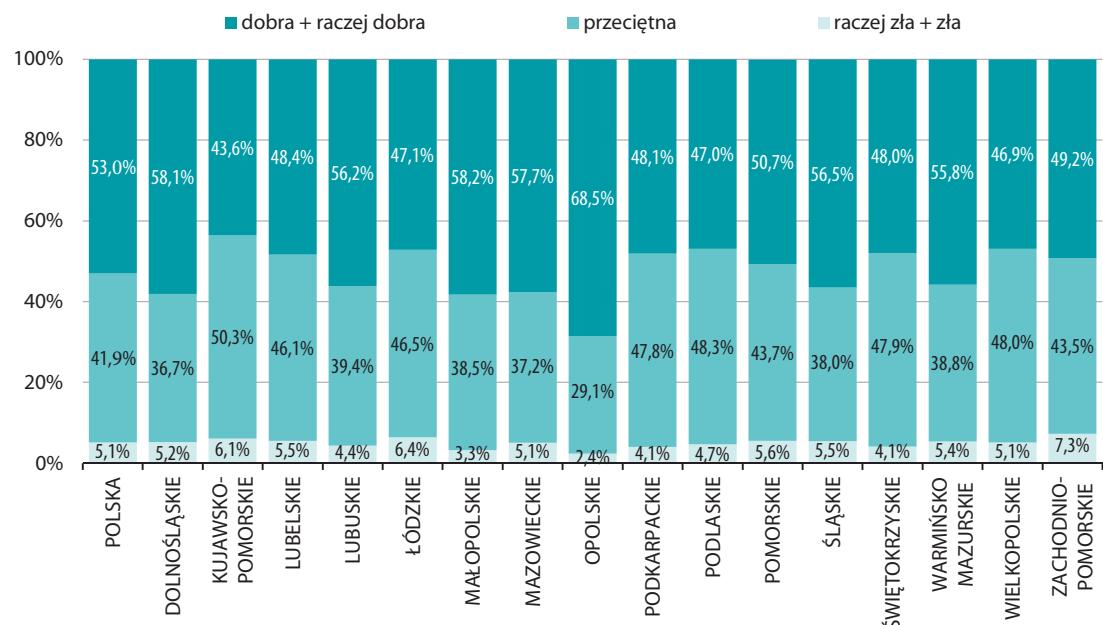
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w znacznym stopniu zależy od miejsca zamieszkania gospodarstwa domowego. Gospodarstwa mieszkające na wsi gorzej oceniały swoją sytuację materialną niż mieszkańcy miast, zwłaszcza tych największych o liczbie mieszkańców 500 tys. lub więcej, choć w obu przypadkach oceny te, w stosunku do 2020 r., poprawiły się. 62,7% gospodarstw domowych z miast liczących 500 tys. lub więcej mieszkańców i 48,9% mieszkańców wsi oceniało swoją sytuację materialną jako dobrą lub raczej dobrą (w 2020 r. było to odpowiednio 60,9% i 47,2%).

Wykres 44. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według miejsca zamieszkania w 2021 r.

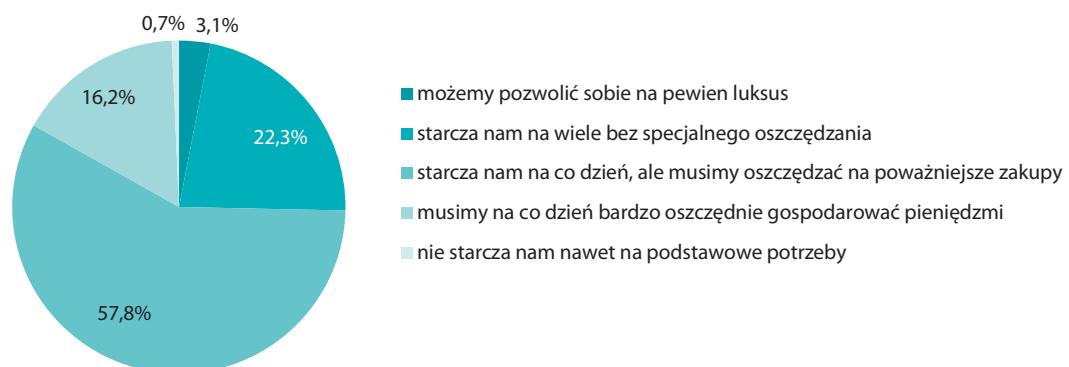
Najlepiej swoją sytuację materialną oceniały gospodarstwa domowe z województwa opolskiego (68,5% ocen bardzo dobrych i raczej dobrych), zaś najniższy poziom tych ocen zarejestrowano w województwie kujawsko-pomorskim (43,6%). Z drugiej strony najwyższy odsetek ocen złych lub raczej złych odnotowano w województwie zachodniopomorskim (7,3%), a najniższy w województwie opolskim (2,4%).

Wykres 45. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według województw w 2021 r.

Subiektywna ocena sposobu gospodarowania pieniędzmi wskazuje, że 57,8% (w 2020 r. 57,1%) gospodarstw domowych dysponowało środkami, które wystarczały na co dzień, ale musiały oszczędzać na poważniejsze zakupy. Tylko 3,1% gospodarstw domowych zadeklarowało, że może sobie pozwolić na pewien luksus, a 22,3% może pozwolić sobie na wiele bez specjalnego oszczędzania (w 2020 r. odpowiednio 2,7% i 21,1%). Z drugiej strony 0,7% gospodarstw domowych pieniędzy nie starczało nawet na podstawowe potrzeby, a 16,2% gospodarstw domowych musiało na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować pieniędzmi (w 2020 r. było to odpowiednio 0,9% i 18,2%).

Wykres 46. Subiektywna ocena sposobu gospodarowania pieniędzmi w gospodarstwach domowych w 2021 r.

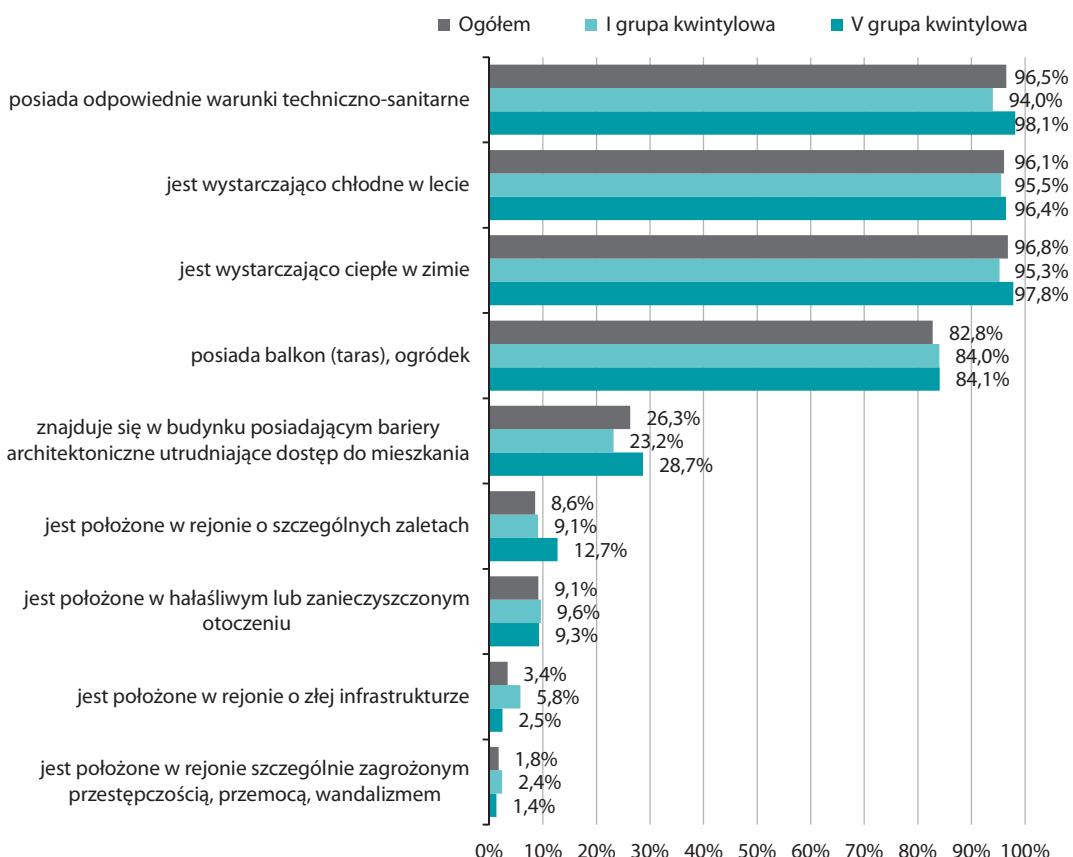

27,0% gospodarstw domowych było zadłużonych. Dla 47,7% gospodarstw zadłużonych, zadłużenie nie stanowiło obciążenia i z jego spłaty gospodarstwa wywiązywały się terminowo. Dla 48,3% gospodarstw domowych zadłużenie stanowiło pewne obciążenie, jednak z jego spłaty również wywiązywały się terminowo. Dla pozostałych 4,0% gospodarstw domowych zadłużenie stanowiło duże obciążenie i nie zawsze gospodarstwa te mogły wywiązać się terminowo z jego spłaty lub w ogóle nie były w stanie spłacić zobowiązań. W porównaniu z 2020 r. nieznacznie zmniejszyła się liczba zadłużonych gospodarstw domowych (o 1,0 p. proc.), bardzo nieznacznie zmniejszył się odsetek gospodarstw domowych terminowo wywiązujących się ze spłaty zadłużenia (o 0,1 p. proc.) przy jednoczesnym wzroście odsetka tych spośród nich, dla których spłata zadłużenia stanowiła pewne obciążenie, ale wywiązywały się z niej terminowo (o 0,8 p. proc.) oraz spadku odsetka tych, dla których spłata zadłużenia była problematyczna (o 0,7 p. proc.).

Spośród wszystkich gospodarstw domowych mających kłopoty z terminowym wywiązaniem się ze spłaty zadłużenia (stanowiło ono duże obciążenie i nie zawsze gospodarstwa te mogły wywiązać się terminowo z jego spłaty lub w ogóle nie były w stanie spłacić zobowiązań), 37,2% należało do I grupy kwintylowej, a jedynie 11,2% do grupy V, co oznacza niewielki spadek – o 0,2 p. proc. tego odsetka dla I grupy i minimalny wzrost – o 0,1 p. proc. dla V grupy kwintylowej w porównaniu z 2020 r.

Możliwość oszczędzania części dochodów wykazało 82,5% gospodarstw domowych (24,8% odkładało regularnie, a 57,7% nieregularnie), 4,3% gospodarstw domowych mogłyby odkładać część dochodów, ale tego nie robiło, zaś 13,3% gospodarstw domowych nie odkładało i nie mogło nic odłożyć (31,5% spośród tych gospodarstw należało do I grupy kwintylowej, a 6,7% do V grupy kwintylowej). W porównaniu do 2020 r. wystąpił ogólny wzrost liczby gospodarstw domowych odkładających część dochodu i spadek liczby tych nieodkładających, przy jednoczesnym wzroście udziału gospodarstw najuboższych i spadku udziału gospodarstw najzamożniejszych w grupie gospodarstw, które nie odkładały i nie mogły nic odłożyć.

Wykres 47. Subiektywna ocena użytkowanego mieszkania w I i V grupie kwintylowej w 2021 r.

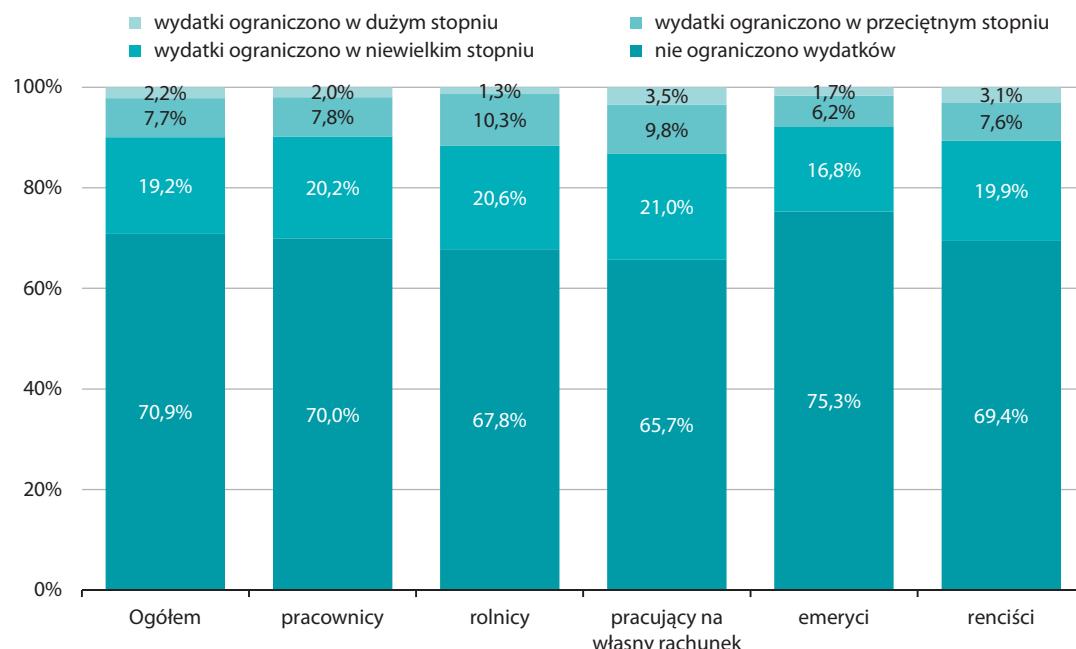

Ze swoich warunków mieszkaniowych, stanu technicznego budynku, jak i jego usytuowania najbardziej zdowolone były najbogatsze gospodarstwa domowe (V grupa kwintylowa). W porównaniu z najuboższymi gospodarstwami domowymi (I grupa kwintylowa), najzamożniejsze gospodarstwa domowe znacznie lepiej oceniali następujące walory użytkowanych przez siebie mieszkań: odpowiednie warunki techniczno-sanitarne (różnica 4,1 p. proc.), wystarczające ciepło w zimie (różnica 2,5 p. proc.) oraz położenie w rejonie o szczególnych zaletach (różnica 3,6 p. proc.).

Dane liczbowe dla miar obiektywnych, jak i subiektywna ocena gospodarstw domowych wskazują na stałą poprawę przeciętnej sytuacji materialnej gospodarstw domowych.

W wyniku trwającej od 2020 r. pandemii COVID-19¹⁶ część gospodarstw domowych była zmuszona do podejmowania decyzji o: ograniczaniu wydatków, korzystaniu z oszczędności, zaciąganiu kredytów lub pożyczek, sprzedaży części majątku, rezygnacji ze spłaty stałych zobowiązań finansowych czy udzielenia wsparcia finansowego rodzinie i znajomym. Zdecydowanie najczęściej podejmowaną w gospodarstwach domowych decyzją odnoszącą się do zarządzania finansami było ograniczenie wydatków, co uczyniło w różnym stopniu 29,1% (37,2% w 2020 r.) gospodarstw domowych oraz skorzystanie z oszczędności, co miało miejsce w 11,7% (15,8% w 2020 r.) gospodarstw domowych (pozostałe decyzje były podejmowane zdecydowanie rzadziej). Analogicznie do 2020 r. pandemia wpłynęła w największym stopniu na sytuację gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek. Więcej niż co trzecie z nich (w 2020 r. prawie co drugie) musiało ograniczyć swoje wydatki, w tym 3,5% ogółu tego typu gospodarstw (6,9% w 2020 r.) w znacznym stopniu. Trzeba jednak pamiętać, że pomimo tego gospodarstwa domowe pracujące na własny rachunek osiągały przeciętnie najwyższy dochód przypadający na jedną osobę w gospodarstwie domowym. Podobnie jak w roku poprzednim w najlepszej sytuacji pod względem skali konieczności redukcji wydatków znalazły się gospodarstwa domowe emerytów, gdzie wydatki ograniczyły 24,7% (29,5% w 2020 r.) gospodarstw domowych.

Wykres 48. Subiektywna ocena* gospodarstw domowych, które w wyniku pandemii COVID-19 musiały ograniczyć wydatki według grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.

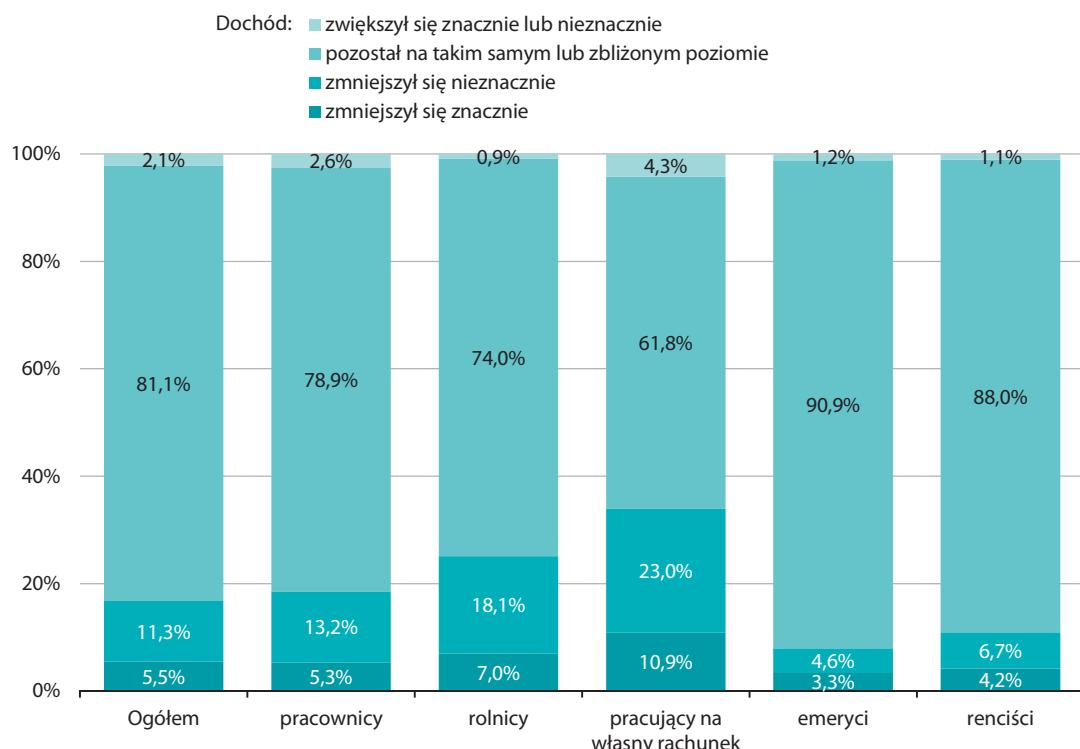
*Nie uwzględniono oceny "trudno powiedzieć".

¹⁶ W II kwartale 2020 r. w kwestionariuszu BR-04 do badania budżetów gospodarstw domowych dodane zostały pytania dotyczące wybranych aspektów funkcjonowania gospodarstw domowych w warunkach zagrożenia epidemicznego choroby zakaźnej wywołanej wirusem SARS-CoV-2 zwanej „COVID-19”.

Według subiektywnej oceny respondentów, odsetek gospodarstw domowych, w których w wyniku trwającej od 2020 r. pandemii COVID-19 całkowity dochód pozostał na takim samym lub zbliżonym poziomie wyniósł 81,1% (74,8% w 2020 r.), a gospodarstw domowych, którym dochody spadły w stopniu znacznym – 5,5% (8,2% w 2020 r.) lub nieznaczny – 11,3% (15,7% w 2020 r.). Wzrost dochodów według subiektywnej oceny odnotowano dla 2,1% (1,3% w 2020 r.) gospodarstw domowych. W przekroju według grup społeczno-ekonomicznych najmniej dotknięte spadkiem dochodów były ponownie gospodarstwa domowe emerytów – ich dochód w zdecydowanej większości pozostał na takim samym lub zbliżonym poziomie – 90,9% gospodarstw domowych (91,2% w 2020 r.). Podobnie jak w 2020 r. w najtrudniejszej sytuacji pod względem spadku dochodów w stosunku do roku poprzedniego znalazły się gospodarstwa domowe pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym, wśród których 33,9% doświadczyło spadku dochodów, w tym w stopniu znacznym – 10,9% ogółu tego typu gospodarstw wobec 20,8% w 2020 r., a w stopniu nieznaczny – 23,0% wobec 30,5% w 2020 r.

Trzeba jednak podkreślić, że pomimo powyższych uwarunkowań grupa gospodarstw domowych pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym pozostała grupą o najwyższym poziomie dochodów rozporządzalnych przypadających na jedną osobę, a jednocześnie w tej grupie społeczno-ekonomicznej odnotowano najwyższy odsetek deklaracji wzrostu dochodów w porównaniu z 2020 r. (4,3%).

Wykres 49. Subiektywna ocena* zmian w dochodach gospodarstw domowych w wyniku pandemii COVID-19 według grup społeczno-ekonomicznych w 2021 r.

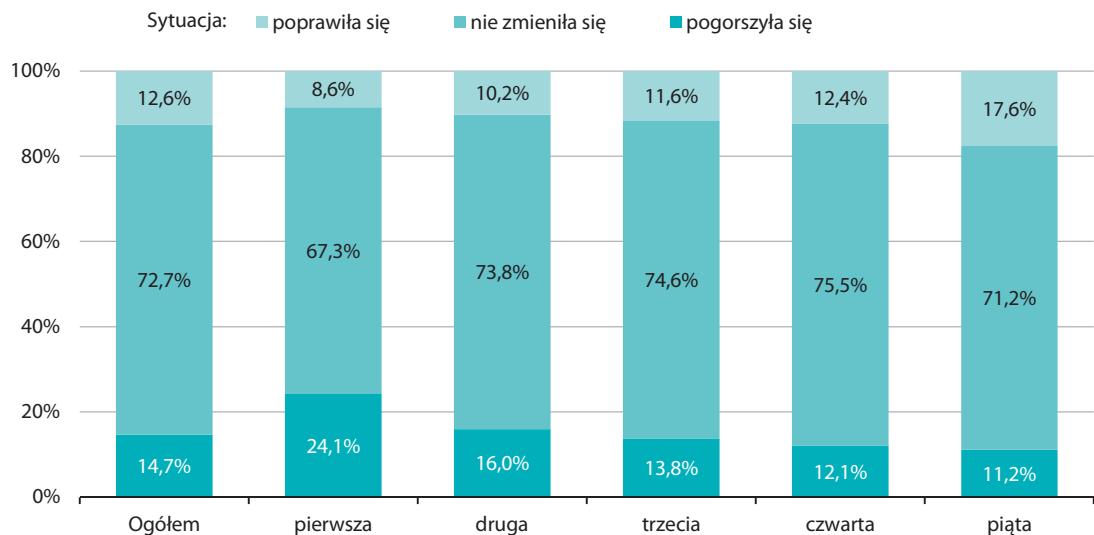

*Nie uwzględniono oceny "trudno powiedzieć".

W przypadku zmiany sytuacji dochodowej w drugim roku pandemii COVID-19, znaczenie miał również poziom dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwie domowym. W najlepszej sytuacji znajdowały się osoby z gospodarstw domowych najbogatszych (V grupa kwintylowa), które w 81,9% (75,6% w 2020 r.) deklarowały, że ich dochody nie zmieniły się znacząco. Natomiast w 14,6% gospodarstw domowych z tej grupy kwintylowej dochody spadły w ich ocenie: w stopniu znacznym (4,2% wobec 6,9% w 2020 r.) lub nieznaczny (10,4% wobec 15,3% w 2020 r.). Wśród gospodarstw domowych najuboższych (I grupa kwi-

tylowa) 74,4% (68,2% w 2020 r.) stwierdziło, że ich dochody pozostały na zbliżonym poziomie, natomiast oceniających, że ich dochód zmniejszył się było 24,2% gospodarstw domowych, w tym w stopniu znacznym – 9,9% (13,1% w 2020 r.), zaś nieznaczny – 14,3% (17,8% w 2020 r.). Wzrost dochodów w stopniu znacznym lub nieznaczny w V grupie kwintylowej deklarowało 3,5% gospodarstw domowych (2,2% w 2020 r.), natomiast w I grupie kwintylowej – 1,4% gospodarstw domowych (0,9% w 2020 r.).

Wykres 50. Subiektywna ocena zmiany sytuacji materialnej gospodarstw domowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania w 2021 r. według grup kwintylowych

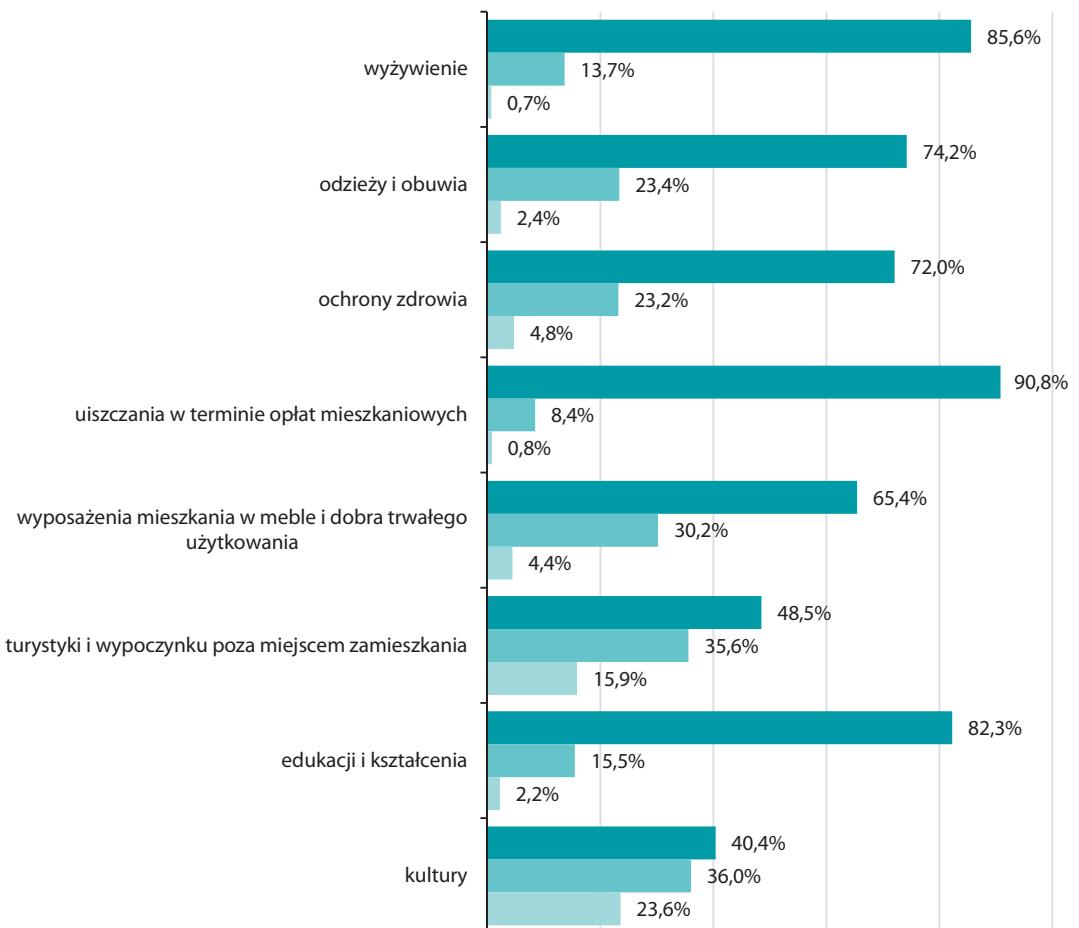

W 2021 r. zdecydowana większość gospodarstw domowych, bo aż 72,7% oceniło, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy ich sytuacja materialna nie zmieniła się (69,6% w 2020 r.), w 12,6% gospodarstw domowych sytuacja poprawiła się (15,4% w 2020 r.), a w 14,7% – pogorszyła się (15,0% w 2020 r.). W 2021 r. wraz ze wzrostem zamożności gospodarstw domowych wzrastał odsetek oceniających swoją sytuację materialną jako poprawiającą się – od 8,6% w przypadku gospodarstw w pierwszej grupie kwintylowej do 17,6% w piątej grupie kwintylowej. Natomiast odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako pogarszającą się malał wraz ze wzrostem zamożności gospodarstw – od 24,1% w grupie gospodarstw najbiedniejszych do 11,2% w grupie gospodarstw najbogatszych.

Ocena poziomu zaspokojenia potrzeb takich jak: wyżywienie, odzież i obuwie, ochrona zdrowia, uiszczenie w terminie opłat mieszkaniowych, wyposażenie mieszkania w meble i dobra trwałego użytkowania, kultura, edukacja i kształcenie oraz turystyka i wypoczynek poza miejscem zamieszkania przez gospodarstwa domowe deklarujące ich wystąpienie w ciągu 12 miesięcy poprzedzających moment przeprowadzenia badania była zróżnicowana pomiędzy poszczególnymi grupami społeczno-ekonomicznymi. Najlepiej były zaspokojone podstawowe potrzeby w zakresie wyżywienia oraz uiszczenia w terminie opłat mieszkaniowych, natomiast najsłabiej w zakresie kultury oraz turystyki i wypoczynku poza miejscem zamieszkania. Zaspokojenie wszystkich potrzeb najlepiej oceniały gospodarstwa pracujących na własny rachunek, zaś najsłabiej – gospodarstwa domowe rencistów.

Wykres 51. Subiektywna ocena stopnia zaspokojenia potrzeb gospodarstw domowych w ciągu ostatnich 12 miesięcy do momentu przeprowadzenia badania w 2021 r.

Ocena stopnia zaspokojenia potrzeb: ■ dobrze + raczej dobrze ■ przeciętnie ■ źle + raczej źle

Analysis

Introduction

In 2021, the financial situation of households slightly improved despite the COVID-19 pandemic¹⁷, which had a significant impact on the level and structure of expenditure in particular. Households reached higher income and expenditure. The level of average monthly available income per capita rounded up to 1 PLN in 2021 amounted to PLN 2062 and in real terms it was higher by 2.2% (by 7.4% in nominal terms) than the income in 2020. Thereby the upward trend in available income was maintained and its dynamics remained at a level similar to the previous year. The average monthly expenditure per capita in households in 2021 amounted to PLN 1316 and in real terms it was higher by 3.5% (by 8.8% in nominal terms) than expenditure in 2020. Expenditure on consumer goods and services amounted to PLN 1269 and in real terms it was higher by 3.6% (by 8.9% in nominal terms) in comparison with 2020. The highest increase was in expenditure on education, restaurants and hotels, transport, clothing and footwear, and health. These changes were conditioned by the changing pandemic situation and the loosening of the restrictions, as well as a gradual return to expenditure made before the pandemic, and in 2020 significantly reduced.

Graph 1. Level of average monthly income and expenditure² per capita in households and the share of expenditure in available income, 2004–2021

¹⁷ In 2021, in connection with the lasting from 2020 pandemic and the introduction of various types of restrictions aimed at reducing the transmission of coronavirus by limiting interpersonal contacts, the change in the current method of collecting information from respondents from personal interview to telephone interview was maintained.

¹⁸ Due to the introduction of a new classification of individual consumption by purpose in 2013, based on harmonized COICOP for all surveys of the European Statistical System, the results for 2004–2021 are presented in comparable conditions – each “expenditure” item from 2004–2012 was supplemented by the “life-insurance contributions” item.

Graph 2. Indices of real available income and expenditure per capita in households, 2004–2021

Income and expenditure

In 2021, there was still a relatively large diversity in average monthly income and expenditure between socio-economic groups of households. Similarly to the previous years, the highest average monthly available income per capita in households (PLN 2487) and average monthly expenditure per capita (PLN 1490) were recorded in households of the self-employed outside farming. In this group of households – in comparison with the average for the total of households in Poland – both income and expenditure were higher by 20.6% and 13.2% respectively (in 2020, by 16.6% and 16.8% respectively).

Similarly to the previous years, the lowest average monthly available income per capita in 2021 had households of pensioners. Their average income per capita amounted to PLN 1638 and was by 20.5% lower than the national average (in 2020 lower by 20.7%). Whereas the lowest average expenditure per capita was noted in the households of farmers (PLN 942) and it was by 28.4% lower than average for households in total (in 2020 lower by 30.6%).

Graph 3. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared with the average for Poland by socio-economic groups in 2021

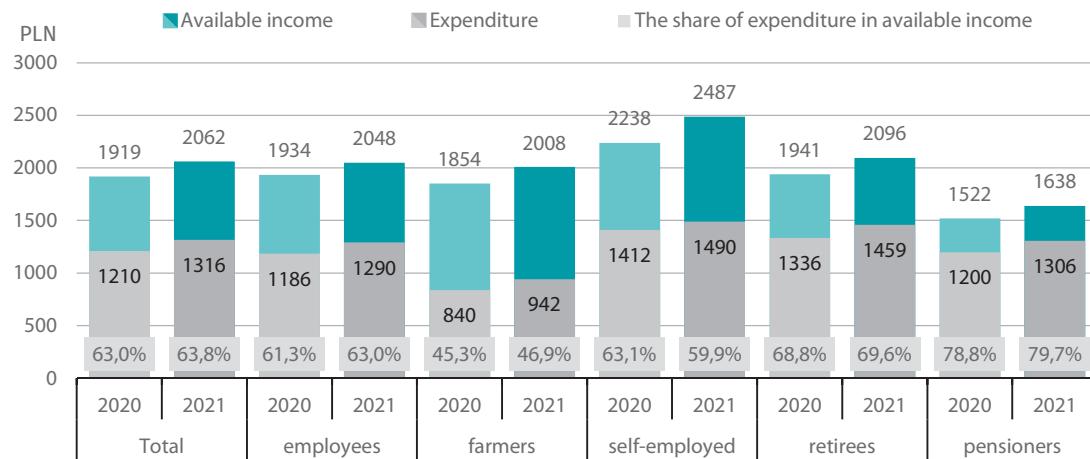

The spread of the average monthly income indicator by socio-economic groups in relation to the national average was 41.1 percentage points (in 2020 – 37.3 percentage points), while spread of average monthly expenditure – 41.6 percentage points (in 2020 – 47.4 percentage points).

As in previous years, the highest share of expenditure in income (79.7%) and the lowest amount of average monthly excess of available income over expenditure per capita (PLN 332) was recorded in the households of pensioners. The lowest share of expenditure in income (46.9%) and the highest average excess of income over expenditure (PLN 1066), similarly to the previous year, was observed in the households of farmers.

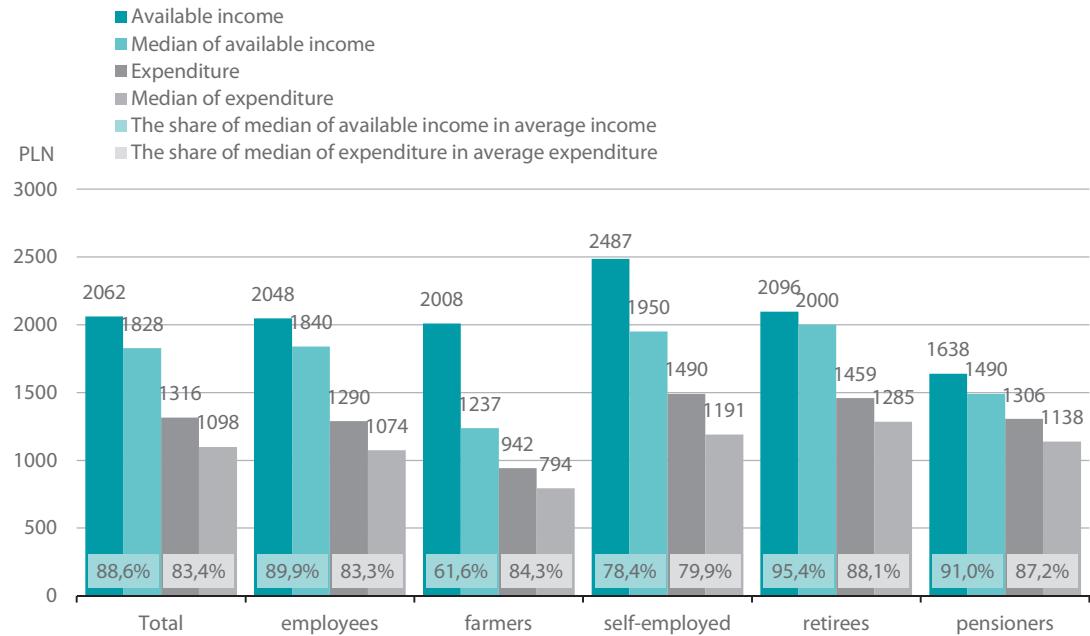
In comparison with the previous year, the share of expenditure in income for total households increased by 0.8 percentage points to 63.8% (in 2020 decreased by 5.8 percentage points), which may be related to the dynamics of the COVID-19 pandemic and its associated limitations.

Graph 4. Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of average monthly expenditure in available income by socio-economic groups, 2020–2021

In 2021, the median of the monthly available income per capita rounded up to PLN 1 amounted to PLN 1828 (PLN 1717 in 2020) and the average monthly expenditure to PLN 1098 (PLN 1007 in 2020). The median of the monthly available income per capita accounted for 88.6% of the value of the average available income per capita (in 2020 – 89.4%), while the median of expenditure – 83.4% of the value of the average monthly expenditure per capita (in 2020 – 83.2%). The quotient of the median to the average available income per capita was the highest in retirees' households (95.4% as compared with 95.3% in 2020) and the lowest in the households of farmers (61.6% as compared with 64.8% in 2020). In the case of expenditure, it was the highest in retirees' households (88.1% as compared with 88.8% in 2020) and the lowest in self-employed households (79.9% as compared with 78.5% in 2020).

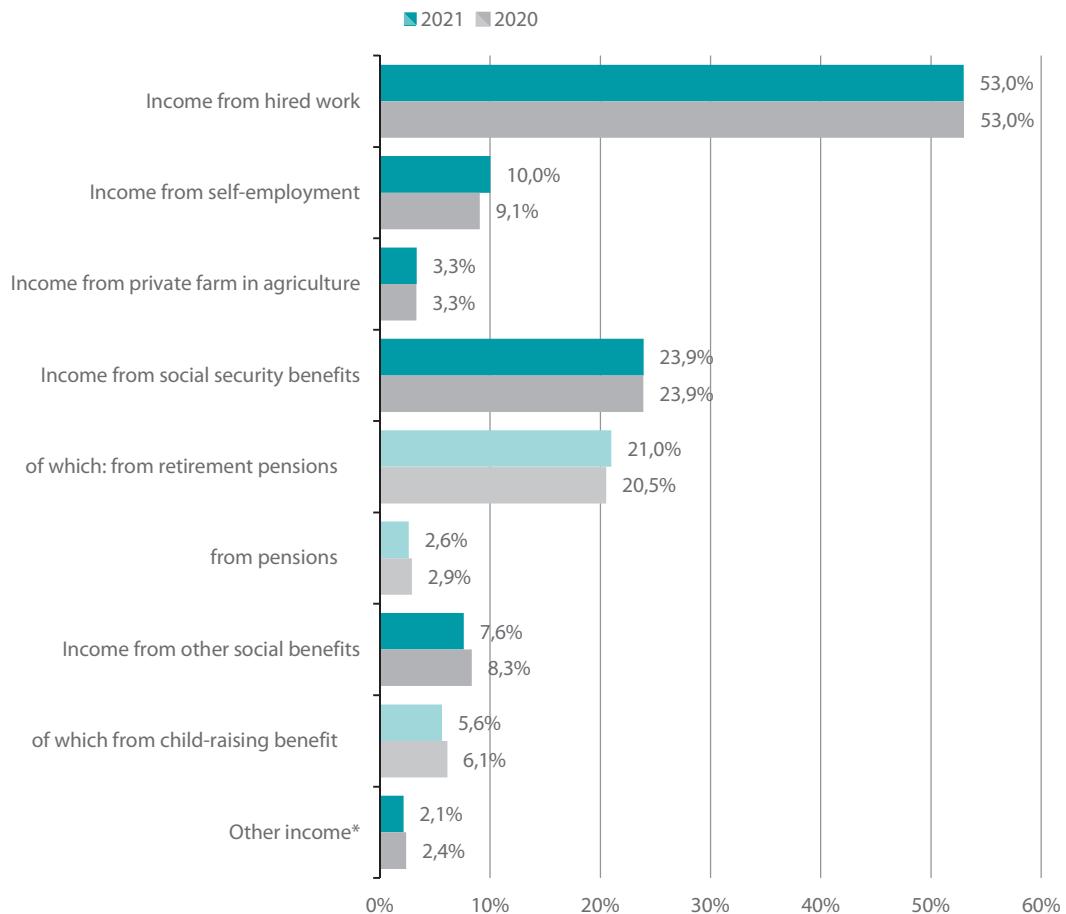
Graph 5. Average monthly available income and expenditure per capita in households and its median by socio-economic groups in 2021

In 2021, there was a growth in average monthly available income per capita in real terms in total – by 2.2% (in 2020 – by 2.0%). This was observed in all socio-economic groups of households, among which the highest was recorded in households of the self-employed (by 5.6%), and the lowest in the group of employees (by 0.6%).

The highest share of income from the main source of income occurred in the households of retirees (84.7%) and the lowest in the households of farmers (70.4%).

Graph 6. Structure of average monthly available income per capita in households, 2020–2021

*In the category 'Other income' are included: income from property, income from real estate renting and other income.

In comparison with 2020, differences in the structure of the average monthly available income per capita in households ranged from -0.7 percentage points in the case of income from other social benefits to +0.9 percentage points in the case of income from self-employment.

In 2021, similarly to the previous year, as a result of lasting from 2020 the COVID-19 pandemic and its diverse dynamics, there were both periods of tightening and loosening of sanitary restrictions, and thus in individual quarters of 2021 compared with the corresponding quarters of the previous year, there were noticeable changes in the structure of the average monthly available income per capita in households. The largest differences occurred in the case of income from hired work, for which in all quarters was recorded an increase in the share in the structure of total income (the largest in the second quarter – by 2.0 percentage point in comparison with the same period of 2020). A decrease in the share in total income in all quarters in comparison with the previous year was recorded for the income from other social benefits, of which from child-rising benefits (the highest decrease in the second quarter – by 0.9 and

0.7 percentage points, respectively)¹⁹. In the case of income from the self-employment in the first three quarters of 2021, there was a slight increase in the share in the structure of total income in relation to the same quarters of 2020, and in the fourth quarter there was a decrease (by 1.5 percentage points), which also is connected with the dynamics of the epidemic situation and related restrictions, both in 2020 and 2021.

The table given below illustrates the structure of average monthly available income per capita in households by quarters:

SPECIFICATION	Total		the 1st quarter		the 2nd quarter		the 3rd quarter		the 4th quarter	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
	in % of total income									
Income from the hired work	53.0	53.0	52.2	52.6	52.9	53.1	53.5	54.1	53.5	52.0
Income from self-employment	9.1	10.0	8.8	9.3	9.1	11.1	9.2	9.8	9.2	9.8
Income from private farm in agriculture	3.3 ²⁰	3.3	3.9	3.9	3.2	2.6	2.5	2.6	3.6	4.3
Income from social security benefits	23.9	23.9	23.9	24.0	24.6	24.0	23.8	23.1	23.4	24.5
of which: from retirement pensions	20.5	21.0	20.3	20.9	21.0	20.8	20.5	20.5	20.3	21.6
from rents	2.9	2.6	3.0	2.8	3.1	2.9	2.9	2.3	2.7	2.5
Income from other social benefits	8.3 ²¹	7.6	8.4	8.0	8.2	7.3	8.5	7.9	8.3	7.3
of which from child-rising benefits	6.1	5.6	6.2	6.0	6.2	5.5	6.0	5.6	6.1	5.6
Other income*	2.4	2.1	2.9	2.2	1.9	1.9	2.5	2.5	2.2	2.0

* In the category 'Other income' are included: income from property, income from real estate renting and other income.

The diversity of income per capita in households, measured by the Gini coefficient, after a period of decline in 2014–2017 and temporary stabilisation, since 2019 increases. In 2021, the value of the Gini coefficient amounted to 0.319 in Poland, 0.314 in rural areas and 0.310 in urban areas. Since 2005, in urban areas the value of Gini coefficient remains on a lower level in comparison with rural areas.

¹⁹ The value of the share in the structure is the resultant of the absolute value whose share is researched and the value in which the share is researched. In this case, we are dealing with a slight change in the amount of child-rising benefit payments and a significant increase in the amount of expenses in 2021 compared with 2020.

²⁰ In 2020, there was an increase in income from a private farm in agriculture in the socio-economic group of farmers, while it decreased in the group of: employees, self-employed and retirees.

²¹ This category includes the solidarity allowance, which could be used by people who lost their job or their contract expired after 15 March 2020 as a result of the COVID-19 pandemic. The solidarity allowance in the amount of PLN 1400 was available since 1 June 2020, for a maximum 3 months.

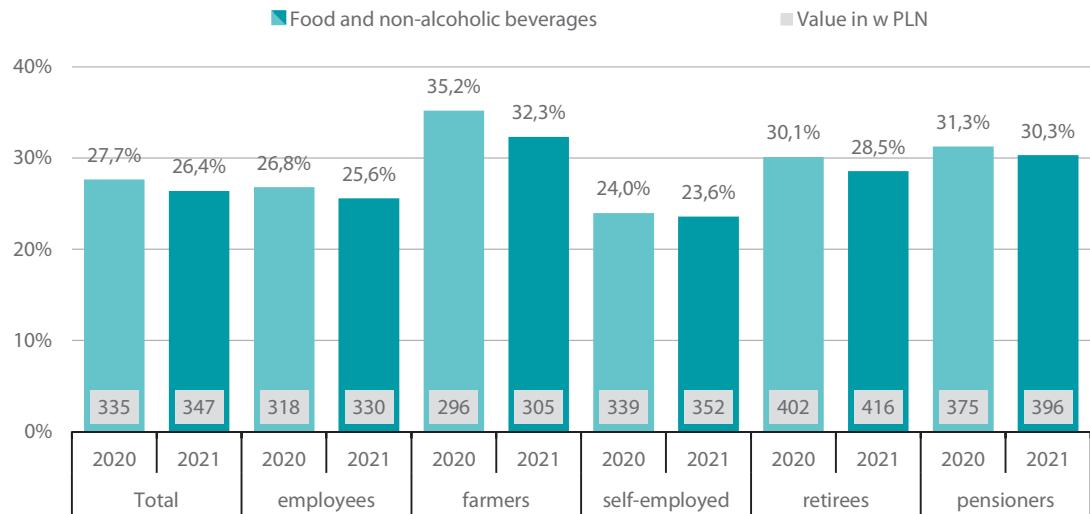
Graph 7. Difference in income measured by Gini coefficient for Poland by the place of residence, 2004–2021

In 2021, in comparison with the previous year, in real terms, there was an increase in the average monthly expenditure per capita in households by 3.5%. This increase was recorded in all socio-economic groups of households, the highest in the group of farmers (by 6.1%), while the lowest – in the group of self-employed (by 0.3%).

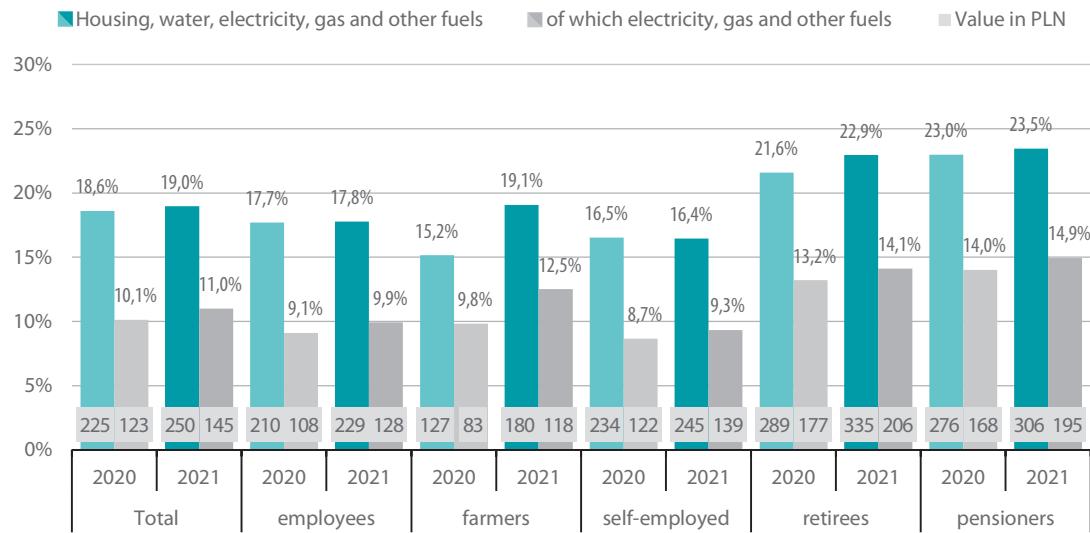
Expenditure on food and non-alcoholic beverages, similarly to the previous years, had the highest share in the structure of expenditure for households in total – 26.4%, and it ranged from 23.6% in households of the self-employed outside farming to 32.3% in households of farmers. Since 2016, the share of expenditure on food and non-alcoholic beverages in the structure of total expenditure increased moderately, and in 2020 significantly rose due to the COVID-19 pandemic, whereas in 2021 decreased by 1.3 percentage points.

Graph 8A. Share of average monthly expenditure per capita on food and non-alcoholic beverages in the total expenditure of households by socio-economic groups, 2020–2021

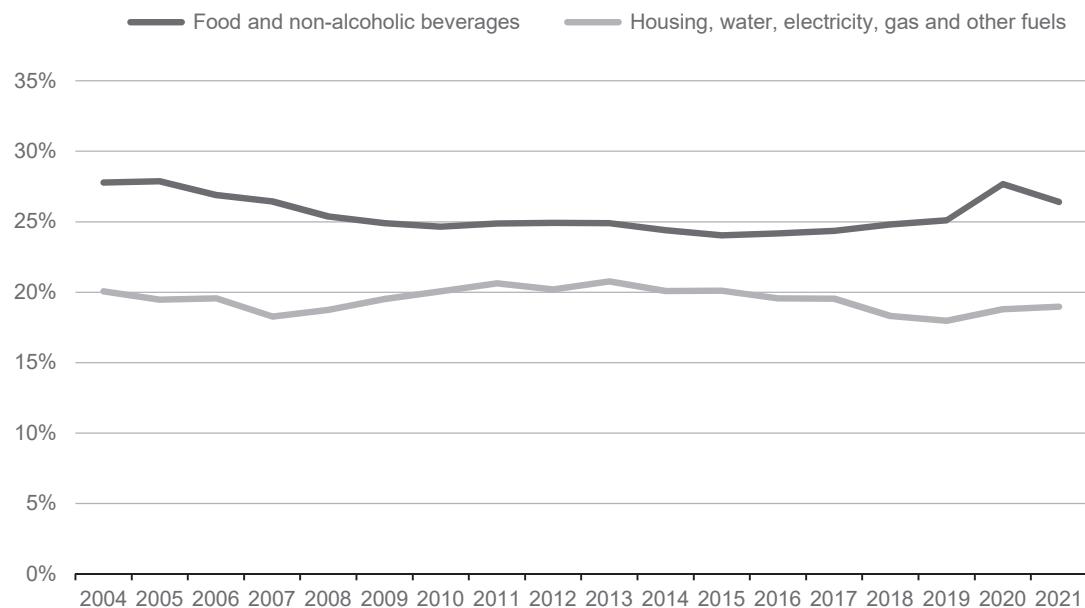
Another important item in households' expenditure was expenditure on housing, water, electricity, gas and other fuels. Its share in total expenditure was on average 19.0% and increased by 0.4 percentage points in 2021. The lowest was in the households of self-employed (16.4%) and the highest in the households of pensioners (23.5%).

Graph 8B. Share of average monthly expenditure per capita on housing, water, electricity, gas and other fuels in the total expenditure of households by socio-economic groups, 2020–2021

After 5 consecutive years of a sustained upward trend in the share of expenditure on food and non-alcoholic beverages in total households' expenditure, in 2021 this share decreased, while the share of expenditure on housing, water, electricity, gas and other fuels, after the decline in 2016–2019, it maintained its upward trend from 2020.

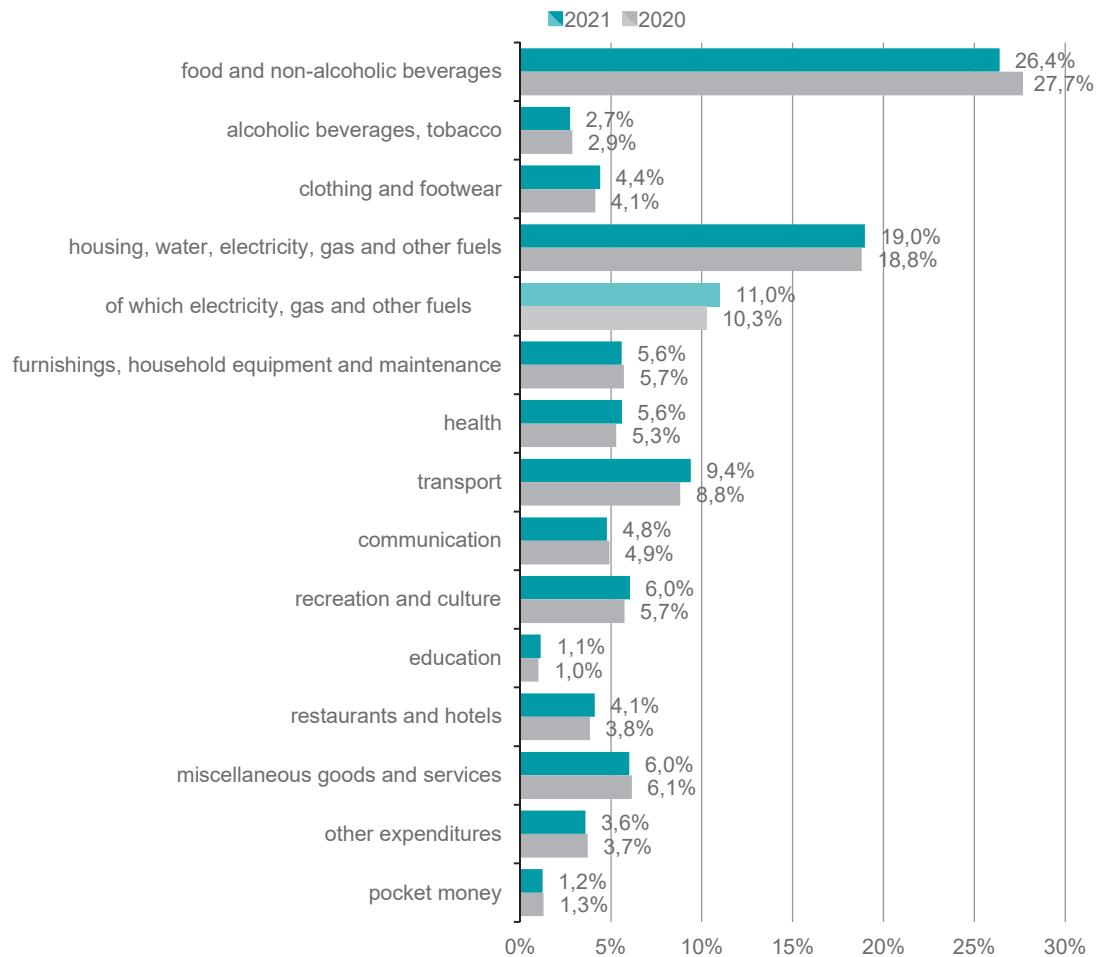
Graph 9. Share of average monthly expenditure per capita on food and non-alcoholic beverages as well as on housing, water, electricity, gas and other fuels in the total expenditure of households, 2004–2021

In 2021, the second year of the pandemic, in comparison with the previous year, the most increased the share in the structure of expenditure of such groups as: electricity, gas and other fuels (by 0.7 percentage points), transport (by 0.6 percentage points), clothing and footwear, health, restaurants and hotels, as well as recreation and culture (by 0.3 percentage points each), which is related to the slow return to the level of expenditure before the COVID-19 pandemic and the specific structure of expenditure in the base year 2020, connected with the pandemic and the resulting from it limitations.

On the other hand, between 2020 and 2021, the largest decrease in the share in the structure of total household expenditure amounted to 1.3 percentage points. and it concerned expenditure on food and non-alcoholic beverages.

Graph 10. Structure of average monthly expenditure per capita in households (in % of total expenditure), 2020–2021

In connection with the lasting from 2020 COVID-19 pandemic and consecutive periods of closure of the economy and its opening as well as related changes in the lifestyle of population, there were observed significant differences in the structure of average monthly expenditure per capita in households in individual quarters of 2021 in comparison with the corresponding quarters of 2020. An increase in the share in total expenditure in quarters II–IV of 2021, in comparison with corresponding quarters of 2020, was observed in 4 expenditure groups: transport (the largest increase in relation to the previous year took place in the 2nd quarter and amounted to percentage points), health (the largest increase in the 2nd quarter – by 1.1 percentage points), restaurants and hotels (the largest increase in the 4th quarter – by 1.0 percentage points), recreation and culture (the largest increase in the 2nd quarter – by 0.5 percentage points). A decrease in the share in total expenditure in quarters II–IV of 2021 in relation to 2020 was recorded in 3 expenditure groups: food and non-alcoholic beverages (the largest decrease in the 2nd quarter – by 3.2 percentage points), furnishings, household equipment and routine maintenance of the house (the largest decrease in the 4th quarter – by 0.6 percentage points), alcoholic beverages and tobacco (the largest decrease in the 2nd and 4th quarter – by 0.3 percentage points).

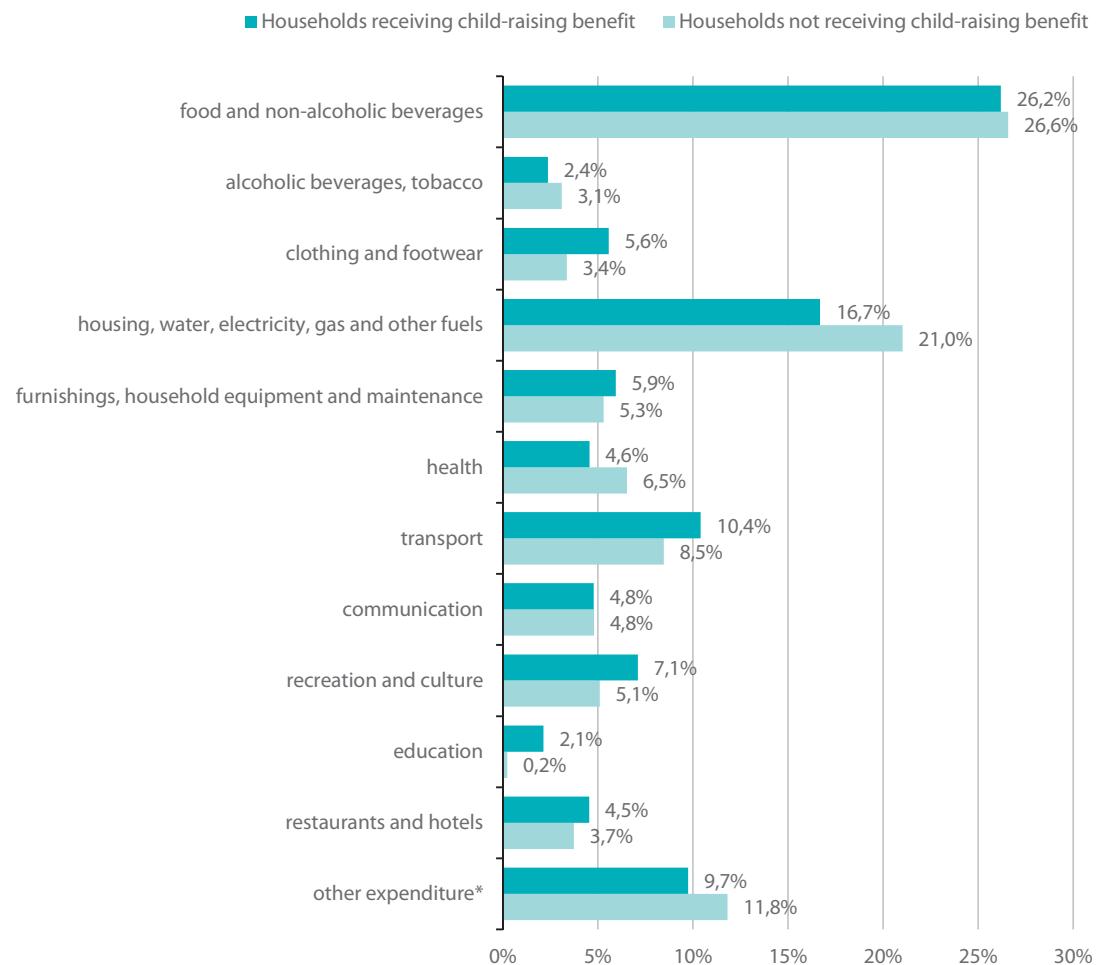
The table given below illustrates the structure of average monthly expenditure per capita in households by quarters:

SPECIFICATION	Total		the 1st quarter		the 2nd quarter		the 3rd quarter		the 4th quarter	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
	in % of total expenditure									
Food and non-alcoholic beverages	27.7	26.4	27.1	27.8	29.8	26.6	25.8	25.0	28.1	26.3
Alcoholic beverages, tobacco	2.9	2.7	2.4	2.7	3.1	2.8	3.0	2.8	3.0	2.7
Clothing and footwear	4.1	4.4	3.7	3.7	3.8	4.4	4.7	4.7	4.4	4.7
Housing, water, electricity, gas and other fuels	18.8	19.0	19.1	20.6	19.6	18.4	17.9	17.8	18.8	19.2
Furnishings, household equipment and routine maintenance of the house	5.7	5.6	5.0	5.8	5.9	5.6	5.9	5.6	6.0	5.4
Health	5.3	5.6	6.1	5.9	4.4	5.5	5.0	5.2	5.6	5.8
Transport	8.8	9.4	9.1	8.6	8.8	10.2	9.4	9.5	7.9	9.2
Communication	4.9	4.8	4.7	5.0	5.3	4.9	4.7	4.7	5.0	4.6
Recreation and culture	5.7	6.0	5.7	5.1	5.4	5.9	6.5	7.5	5.3	5.6
Education	1.0	1.1	1.4	1.3	0.7	1.1	0.8	1.0	1.2	1.2
Restaurants and hotels	3.8	4.1	3.9	2.4	2.9	3.8	5.8	6.4	2.7	3.7
Miscellaneous goods and services	6.1	6.0	6.3	6.1	5.7	5.7	5.9	5.6	6.7	6.6
Other expenditure	3.7	3.6	4.1	3.7	3.3	3.6	3.4	3.1	4.1	3.9
Pocket money	1.3	1.2	1.4	1.3	1.3	1.3	1.2	1.1	1.2	1.2

The average monthly expenditure per capita in households receiving the child-raising benefit "Family 500+" in 2021 amounted to PLN 1124 and accounted for 85.4% of the average monthly expenditure per capita for the total households (similarly expenditure on households without this benefit amounted to PLN 1555 and accounted for 118.2% of total households' average expenditure). The most important item in the structure of expenditure of both households' groups (receiving and not receiving child-rising benefit) were food and non-alcoholic beverages – 26.2% and 26.6% respectively, as well as housing, water, electricity, gas and other fuels – 16.7% and 21.0% of total expenditure respectively.

In households, which in 2021 received the child-rising benefit "Family 500+", the share of expenditure in available income increased to the level 61.3% (from 60.6% in 2020), which means, as in the general population, a deterioration of saving possibilities. However, it should be remembered that 2020, the base for these comparisons, was significantly affected by the restrictions caused by the COVID-19 pandemic and was characterized by a lower level of expenditure.

Graph 11. Structure of average monthly expenditure per capita in households receiving and not receiving child-raising benefit "Family 500+" (in % of total expenditure) in 2021

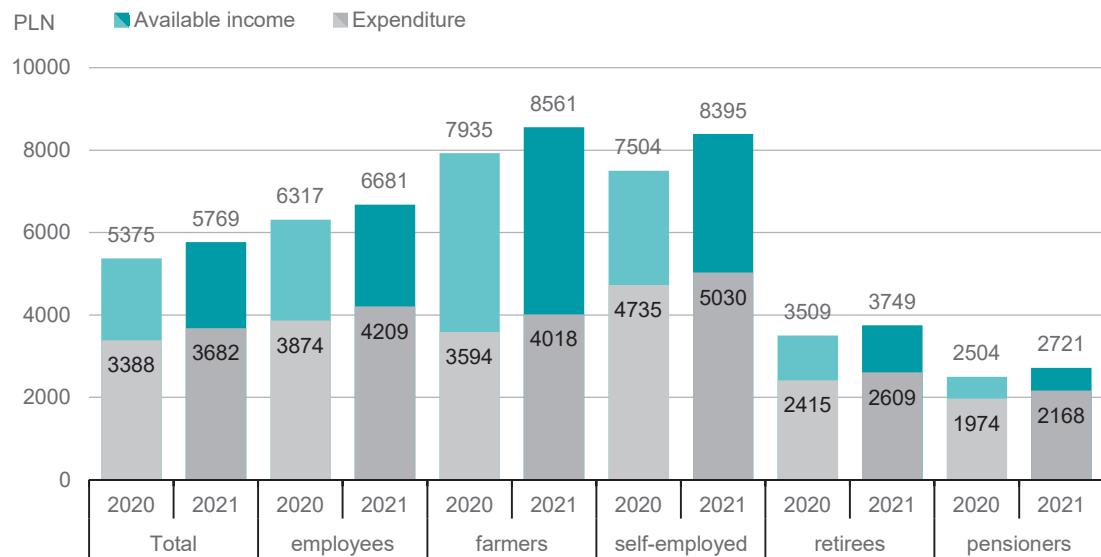

*In the category "Other expenditure" are included: miscellaneous goods and services, other expenditures and pocket money.

The highest available income per household was reached by the households of farmers and self-employed outside farming and it was 3.1 times higher than in the households of pensioners, which had the lowest income. The highest expenditure was noted in the households of the self-employed and it was 2.3 times higher than in the households of pensioners. However, when analysing these data, the average number of people living in respective types of households should be taken into consideration²².

²² In 2021, the average number of people living in households amounted to: in total – 2.55; employees – 2.99; farmers – 3.70; self-employed – 3.08; retirees – 1.77, pensioners – 1.65.

Graph 12. Average monthly available income and expenditure per household by socio-economic groups, 2020-2021

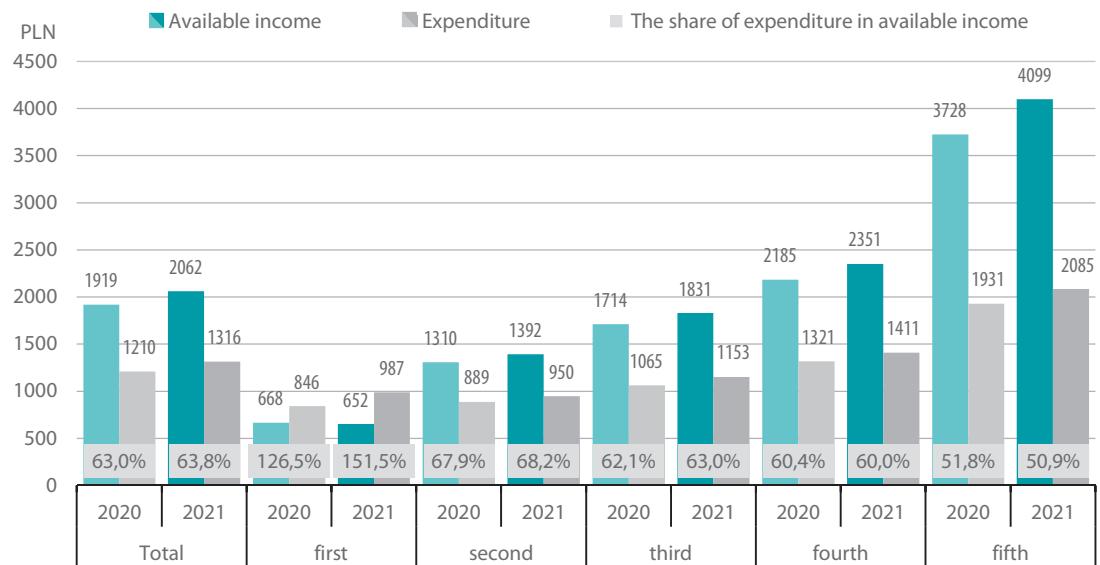

In 2021, 49.7% of households had an average monthly available income per capita below PLN 2000 (56.0% in 2020), 42.4% of households had an income between PLN 2000 and PLN 4000 per capita (37.6% in 2020), 5.6% of households had an income from PLN 4000 to PLN 6000 per capita (4.7% in 2020) and PLN 6000 or more per capita had 2.3% of households (1.7% in 2020). In 2021, the percentage of households with an average monthly income of at least PLN 2000 per capita amounted to 50.3% (in 2020 – 44.0%).

The average monthly available income per capita in the group of the 20% of persons with the highest income (5th quintile group) amounted to PLN 4099 per capita, and it was 6.3 times higher (in 2020 – 5.6 times higher and amounted to PLN 3728) than the respective income of the 20% of persons with the lowest income (1st quintile group). This means that there was an increase in disproportion between the richest and the poorest persons during the last years.

In the households of 20% of persons in the most favourable income situation, there was accumulated 39.7% of income of entire surveyed population of households (in 2020 – 38.8%), while in the households of 20% of persons in the worst income situation – 6.3% (in 2020 – 7.0%). The difference in accumulated income between the extreme quintile groups increased by 1.6 percentage points to 33.4 percentage points.

Graph 13. Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of average monthly expenditure in available income by quintile groups, 2020–2021

The average monthly expenditure per capita in the 5th quintile group were 2.1 times higher than in the 1st quintile group (in 2020 – 2.3 times higher). The share of expenditure in available income in the highest quintile group amounted to 50.9%, and in the lowest – 151.5%. Similarly to the previous years, the poorest households still were forced to use their savings, or loans, or credits, and to greater extent than in 2020, when expenditure amounted to 126.5% of their average income.

Graph 14. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared in relation to the average for Poland by quintile groups in 2021

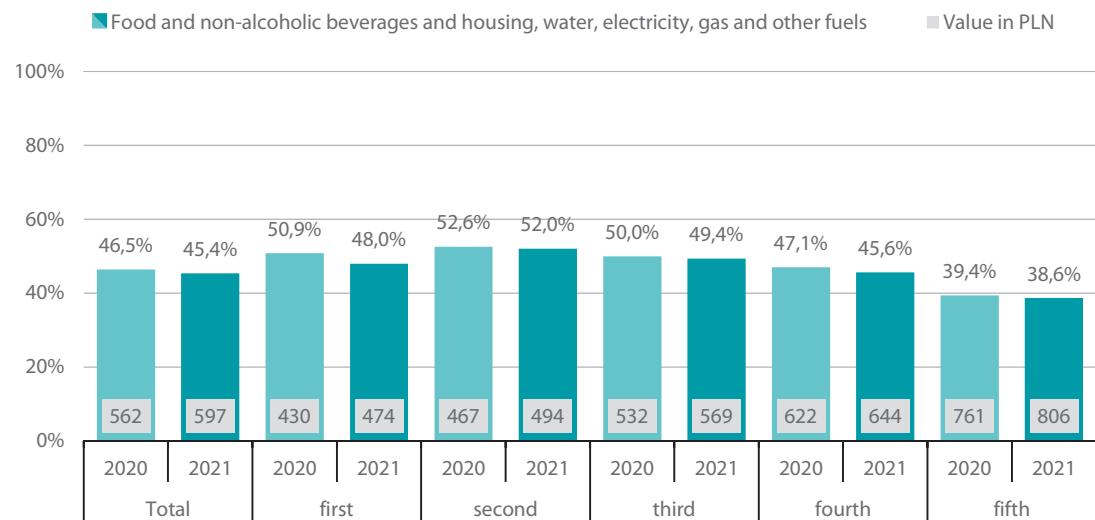
Available income in households belonging to the 1st quintile group was in 2021 by 68.4% lower, while expenditure was by 25.0% lower than the average for total households (in 2020 it was 65.2% and 30.1% respectively). On the other hand, in households belonging to the 5th quintile group, available income was by 98.8% higher, and expenditure was by 58.4% higher than the average for total households (in

2020 by 94.2% and 59.7%, respectively). The income spread between the mentioned above groups increased by 7.8 percentage points, and in the case of expenditure, it decreased by 6.4 percentage points.

The income situation of households is a factor that clearly distinguishes the level and structure of expenditure. It is expressed, among others, in a greater burden on the budgets of the poorest families on expenditure on food and non-alcoholic beverages and housing, water, electricity, gas and other fuels.

In the budgets of the 20% of persons with the lowest income (1st quintile group) average monthly expenditure per capita on basic necessities in total from two groups: non-alcoholic beverages and housing, water, electricity, gas and other fuels, accounted for 48.0% of total expenditure, whereas among the 20% of persons with the highest income (5th quintile group) – only 38.6% of total expenditure (in the previous year it was 50.9% and 39.4% respectively). It is worth emphasizing that the amount of such expenditure in the richest group amounted to PLN 806 and was almost 1.7 times higher than corresponding expenditure in the poorest group.

Graph 15. Share of average monthly expenditure per capita on food and non-alcoholic beverages and housing, water, electricity, gas and other fuels in the total expenditure of households by quintile groups, 2020–2021

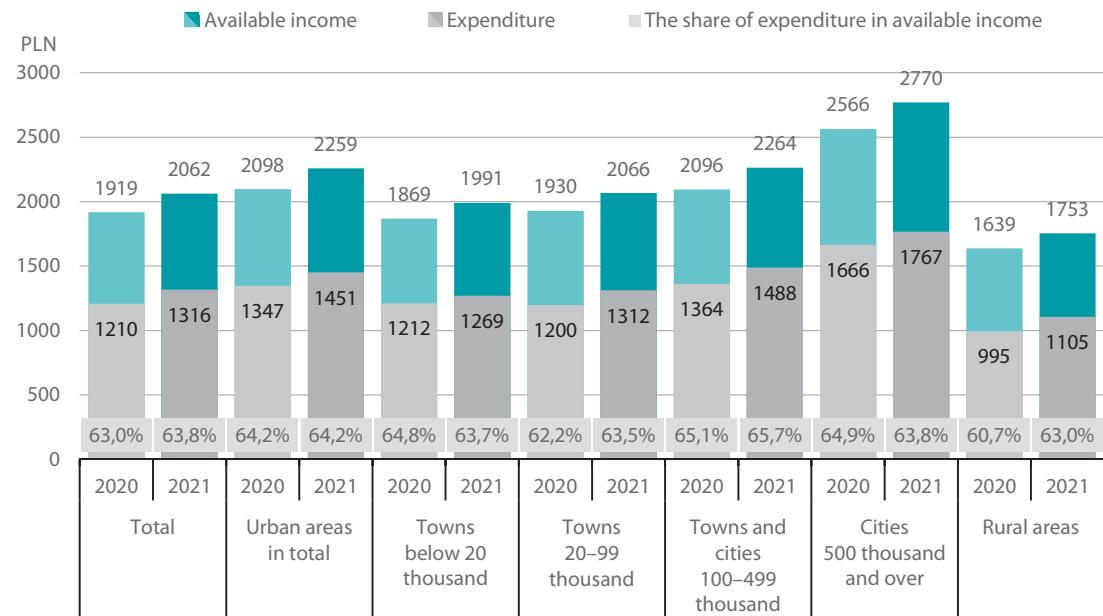

The place of residence is another factor that substantially diversifies dynamics and structure of income and expenditure of households.

The average monthly available income per capita in urban households was by 28.9% higher than in rural households (in 2020 by 28.0%). These differences resulted from the amount of income obtained by households, but were also connected with the larger number of persons living in rural households²³. Similar situation was observed in the case of expenditure of households. Average monthly expenditure per capita in urban households was by 31.3% higher than in rural households (in 2020 – 35.4%).

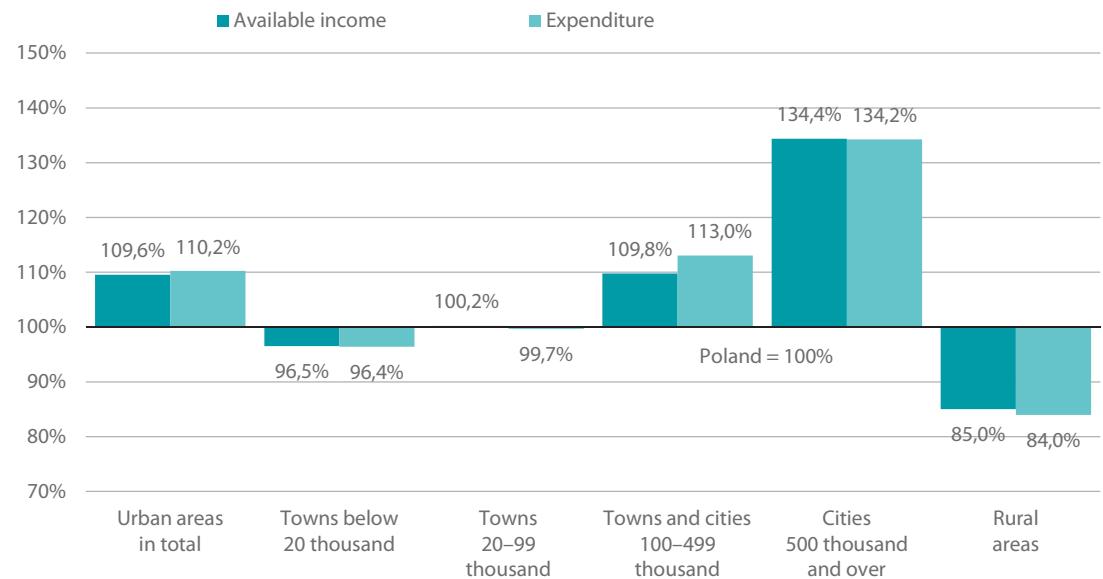
²³ In 2021 the average number of persons in urban households was 2.26, while in rural households – 3.00.

Graph 16. Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of expenditure in available income by the class of locality, 2020–2021

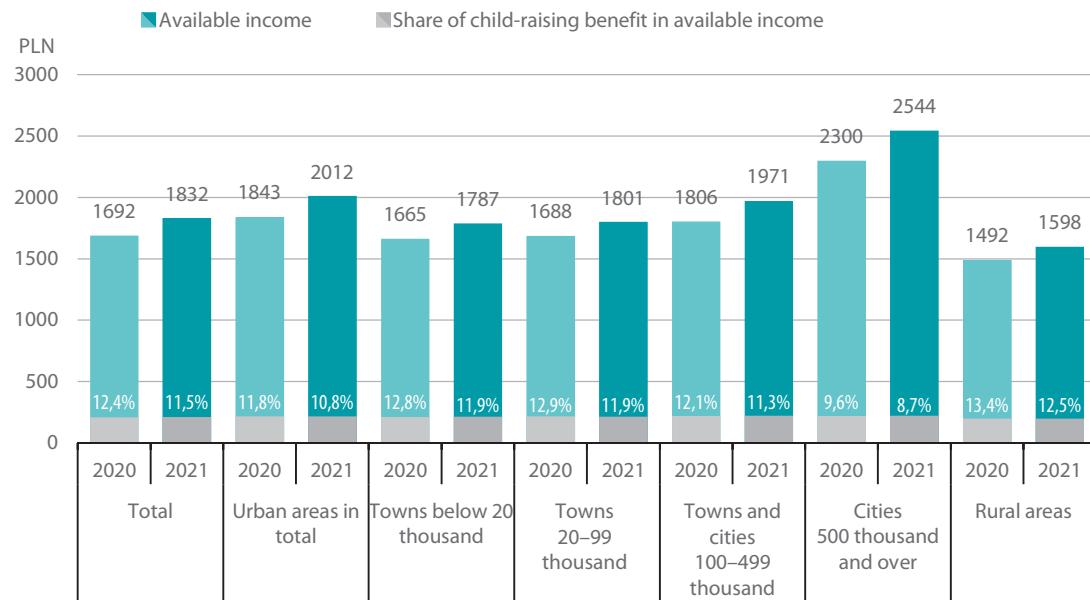
In cities with 500 thousand and more residents, the average monthly available income per capita was by 34.4% higher than the national average (33.7% in 2020), while expenditure was higher than the national average expenditure by 34.2% (37.7% in 2020). The average monthly available income per capita in rural areas was lower by 15.0% than the national average (in 2020 by 14.6%) and expenditure was lower by 16.0% (in 2020 by 17.7%).

Graph 17. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared in relation to the average for Poland by the class of locality in 2021

The share of the child-raising benefit "Family 500+" in available income of households receiving the benefit amounted in average to 11.5%, of which: 10.8% in urban areas (along with the decrease in the city size, this share increased and ranged from 8.7% in cities with 500 thousand or more residents to 11.9% in towns with 20–99 thousand and towns below 20 thousands residents) and 12.5% in rural area.

Graph 18. Share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit by the class of locality, 2020–2021

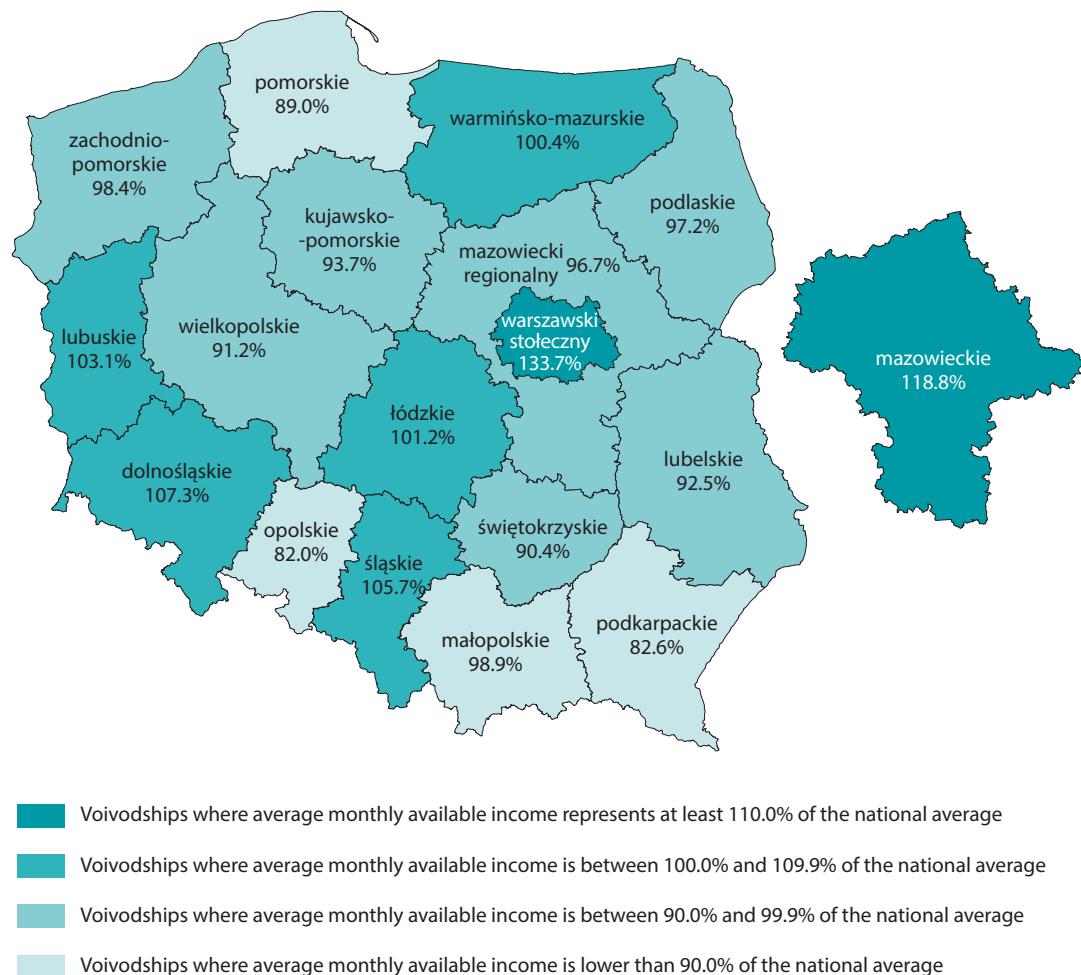

In territorial terms the income higher than the national average in 2021 appeared in the voivodships: Mazowieckie, Dolnośląskie, Śląskie, Lubuskie, Łódzkie, and Warmińsko-Mazurskie. As in the previous year, definitely the highest average income per capita was in households in Mazowieckie Voivodship – PLN 2450, of which PLN 2758 in Warsaw Capital Region and PLN 1993 in the remaining part of Mazowieckie Voivodship (Mazowiecki Regional Region). This income was in Mazowieckie Voivodship higher than the average national income per capita by 18.8% (of which higher than national average by 33.7% in Warsaw Capital Region and lower by 3.3% in the remaining part of Mazowieckie Voivodship).²⁴ The lowest average income obtained households in Opolskie Voivodship (PLN 1691) – by 18.0% below the national average. The next voivodships with the lowest level of average income per capita in household were: Podkarpackie (by 17.4% lower than the average for Poland) and Pomorskie (lower by 11.0%).

The difference between the highest and the lowest average income per capita in voivodships in relation to the national average compared with the previous year increased by 2.9 percentage points and amounted to 36.8 percentage points.

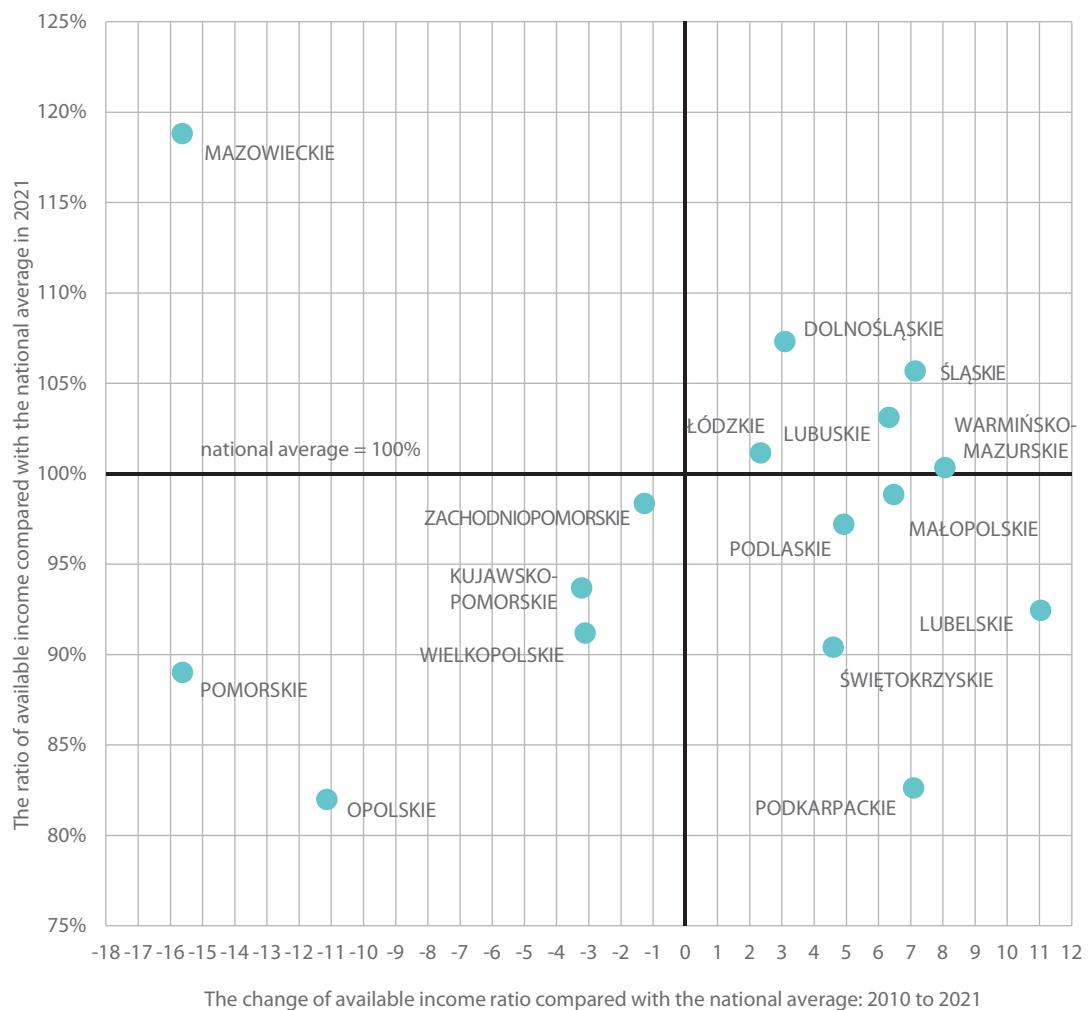
²⁴ As a consequence of NUTS 2016 revision (Classification of Territorial Units for Statistics) introduced on the base of The Commission Regulation (EU) 2016/2066 of 21 November 2016, Mazowieckie Voivodship has been divided into two statistical units (regions): Warsaw capital (including Warsaw with nine powiaty: legionowski, miński, nowodworski, otwocki, wolański, grodziski, piaseczyński, pruszkowski and warszawski zachodni) and Mazovian regional covering the remaining part of Mazowieckie Voivodship. More information available on: <https://stat.gov.pl/en/regional-statistics/classification-of-territorial-units/classification-of-territorial-units-for-statistics-nuts/the-history-of-the-nuts-classification/nuts-2016-revision/?pdf=1>

Map 1. Indicator of average monthly available income per capita in households in relation to the national average (Poland = 100) in 2021

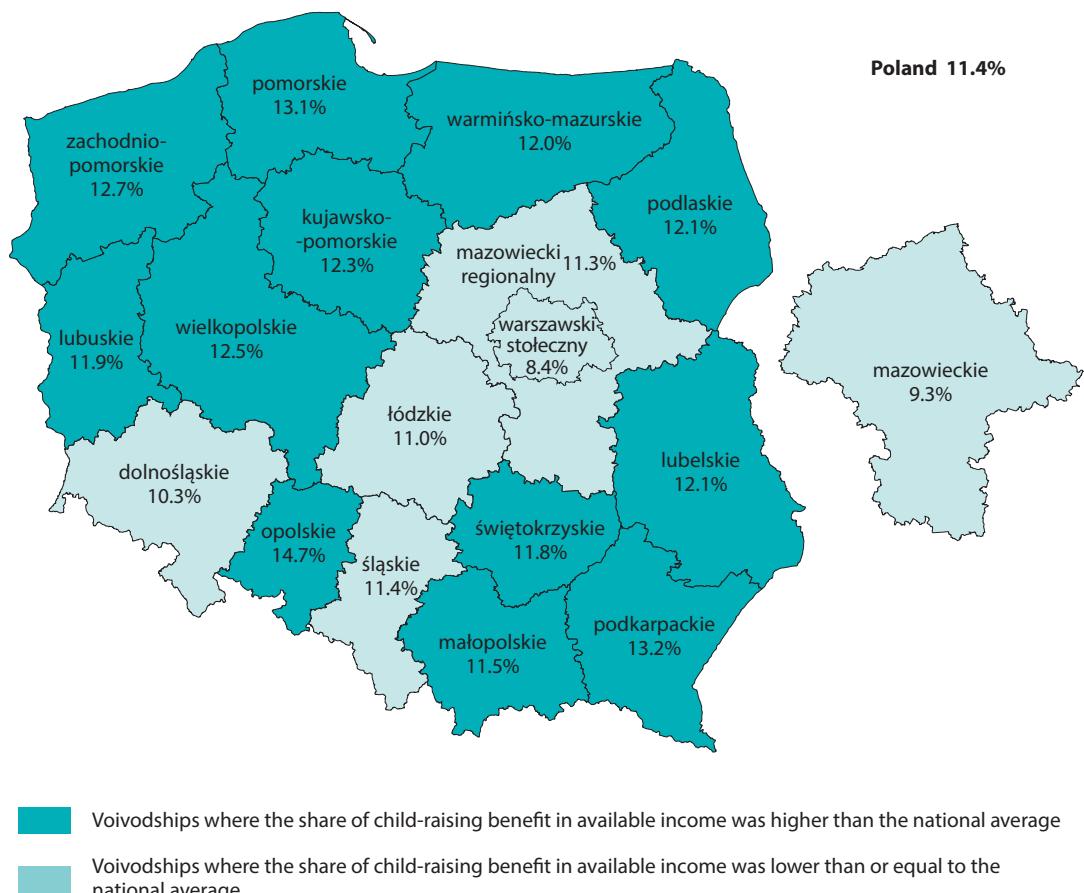
In 2010-2021 the value of the average monthly available income per capita in relation to the average for Poland increased in 10 voivodships. The highest increase was observed in the Lubelskie Voivodships (by 11.0 percentage points), and the highest decrease in the Mazowieckie and Pomorskie Voivodships (by 15.6 percentage points each). However, it is important to remember about the highest value of income generated in the Mazowieckie Voivodship, both in 2010 and 2021.

Graph 19. Indicator of average monthly available income per capita in households in relation to the national average in 2021 by voivodships and its change in 2010–2021

The share of the child-raising benefit "Family 500+" in the average monthly available income in households which received this benefit in 2021 amounted to 11.4% nationwide but was differentiated between voivodships. The highest share of this benefit in the available income was recorded in Opolskie Voivodship – 14.7%, whereas the lowest in Mazowieckie Voivodship – 9.3%. However, it is worth paying attention to diversification within Mazowieckie Voivodship, where for Warsaw Capital Region the share of this benefit in available income was 8.4%, and for Mazowiecki Regional Region– 11.3%. In most voivodships the share of the child-rising benefit in available income decreased in comparison with the value from 2020, which is related to the fixed amount of this benefit; with the increase in income from other sources, the share of the child-rising benefit in the structure of household income decreases.

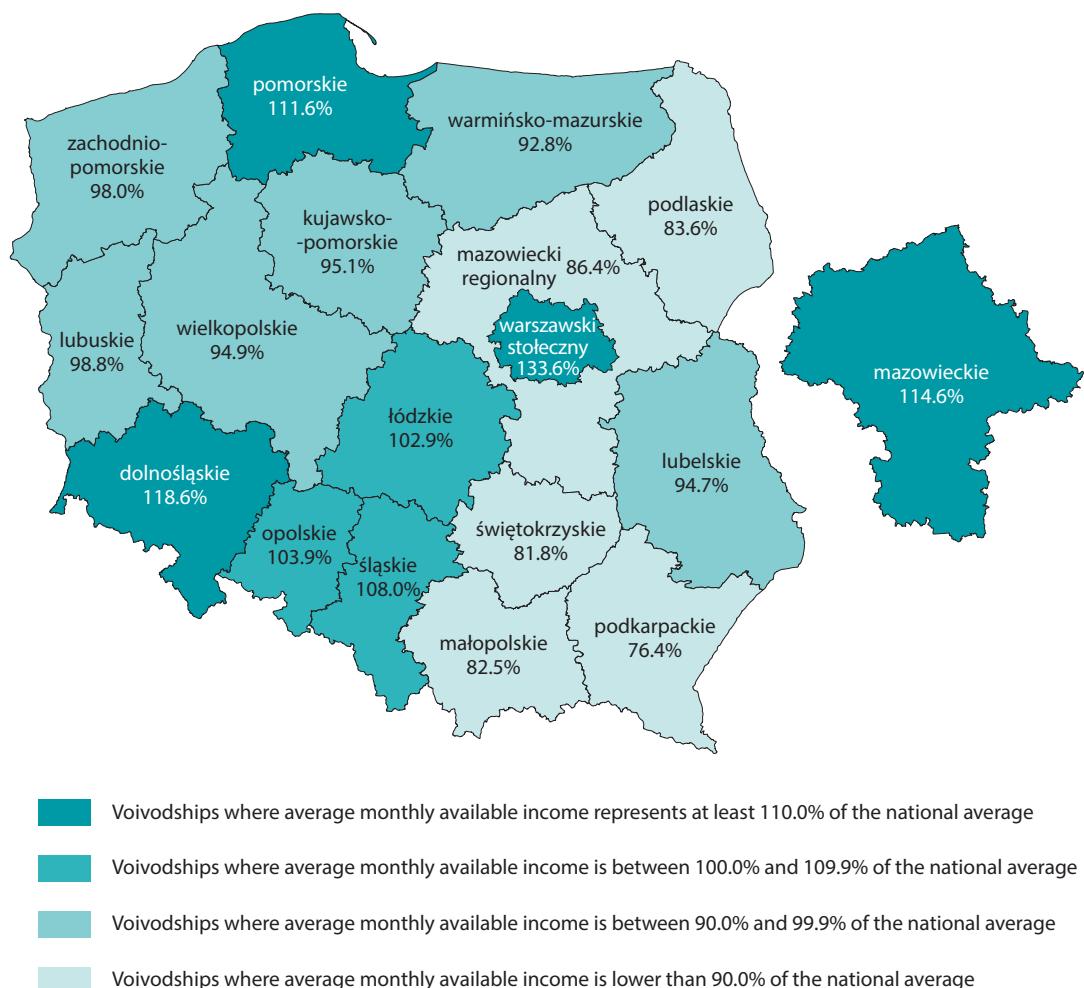
Map 2. Share of child-rising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit in 2021

In the case of expenditure, average monthly values above average for Poland in 2021 were recorded in voivodships: Dolnośląskie, Mazowieckie, Pomorskie, Śląskie, Opolskie and Łódzkie. The highest average monthly expenditure per capita (PLN 1561) was noted in Dolnośląskie Voivodship and it was higher than the national average by 18.6%. This means that for the first time this expenditure was the highest in a voivodship other than Mazowieckie, for which it amounted to PLN 1508 and was higher than the national average by 14.6%, of which by 33.6% higher in Warsaw Capital Region and lower by 13.6% in the remaining part of Mazowieckie Voivodship (Mazowiecki Regional Region). The lowest average expenditure per capita occurred in: Podkarpackie Voivodship (PLN 1005) and in comparison with the average for the whole country was lower by 23.6%, Świętokrzyskie Voivodship (lower by 18.2%), Małopolskie Voivodship (lower by 17.5%) and Podlaskie Voivodship (lower by 16.4%).

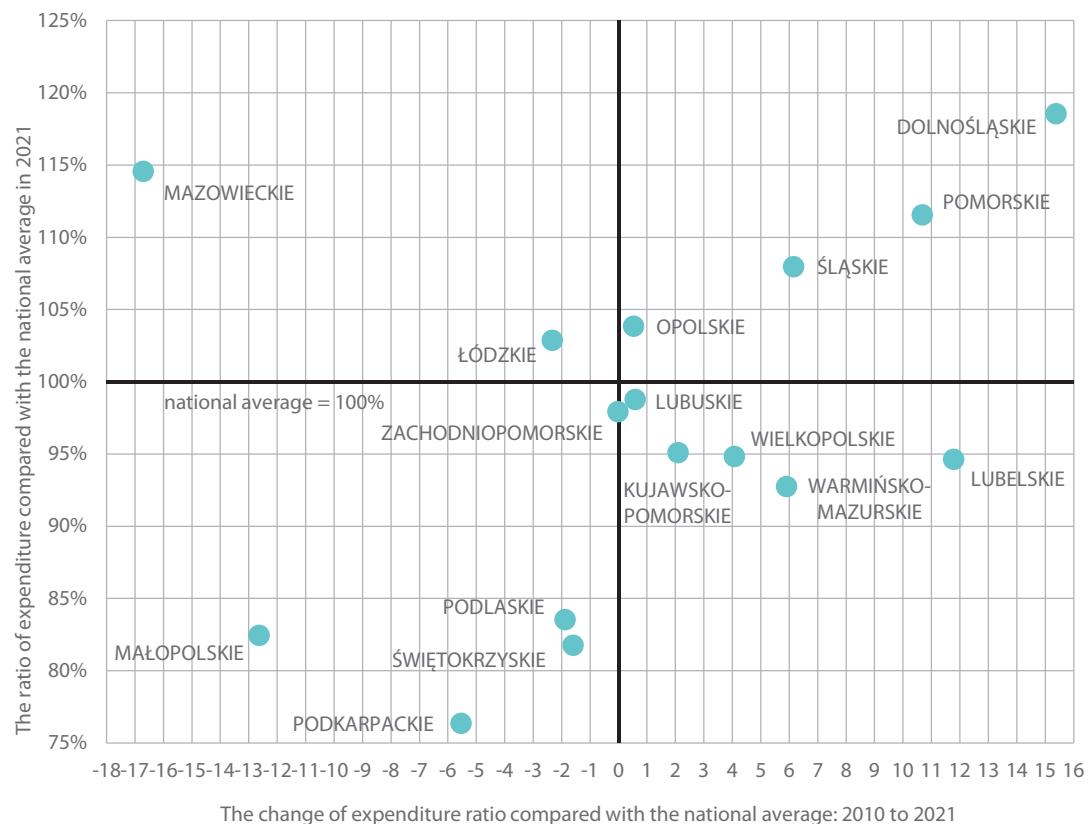
The difference between the highest and the lowest average expenditure per capita in voivodships decreased by only 0.1 percentage points in comparison with 2020 year and amounted to 42.2 percentage points.

Map 3. Indicator of average monthly expenditure per capita in households in relation to the national average (Poland = 100) in 2021

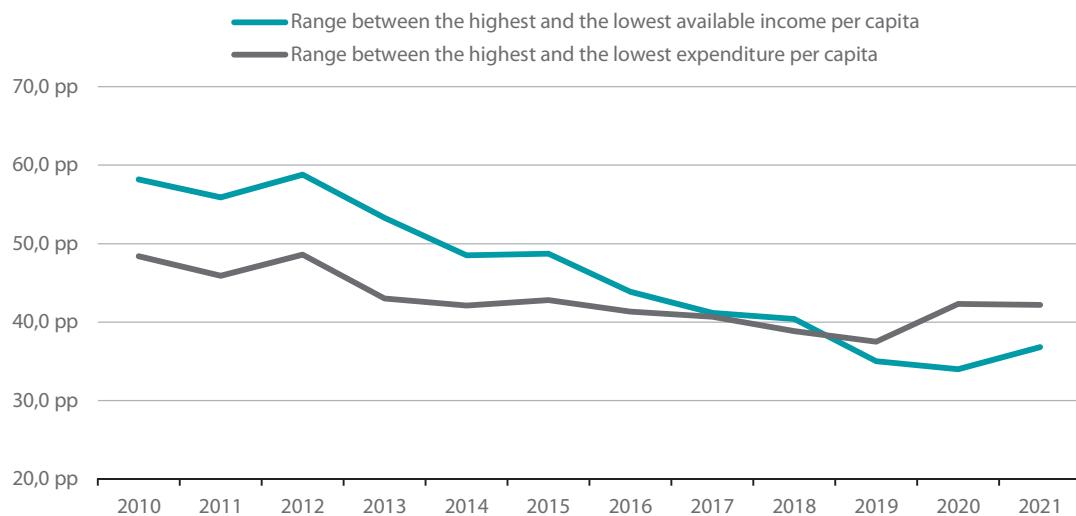
In 2010–2021, the value of the indicator of average monthly expenditure per capita in comparison with the average for Poland increased in 9 voivodships. The highest increase in the value of the expenditure indicator was recorded in Dolnośląskie Voivodship (by 15.4 percentage points) and the largest decrease in Mazowieckie Voivodship (by 16.7 percentage points).

Graph 20. Indicator of average monthly expenditure per capita in households compared with the national average in 2021 by voivodships and its change in 2010–2021

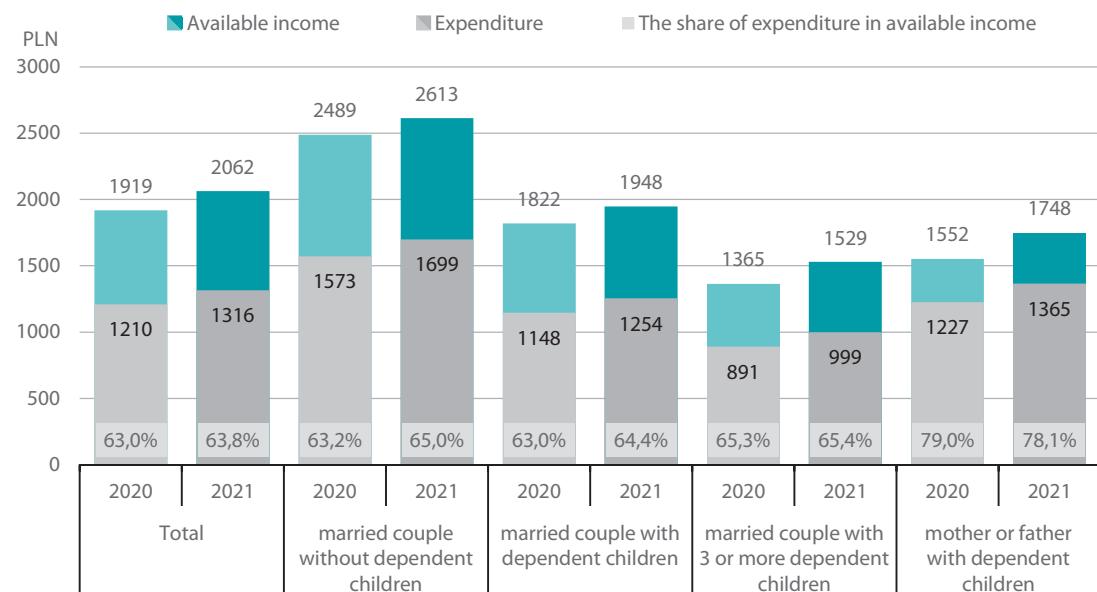
The range between voivodships with the highest and the lowest level of average monthly available income per capita in relation to the national average was 36.8 percentage points, while corresponding spread for the average monthly expenditure per capita in households was 42.2 percentage points (5.4 percentage points of difference), which indicates a decrease in comparison with 2020, when this difference amounted to 8.3 percentage points.

Graph 21. Range between the highest and the lowest average monthly available income and expenditure per capita in households in voivodships in relation to the national average, 2010–2021 (in percentage points)

Taking into account the biological type of household, married couples²⁵ without dependent children²⁶ were in the most favourable financial situation. Their average monthly available income per capita was 26.7% above the national average (in 2020 – 29.7%) and their average monthly expenditure by 29.1% higher than the national average (in 2020 – 30.0%).

Graph 22. Average monthly available income and expenditure per capita in households and the share of expenditure in available income by biological type of household, 2020–2021

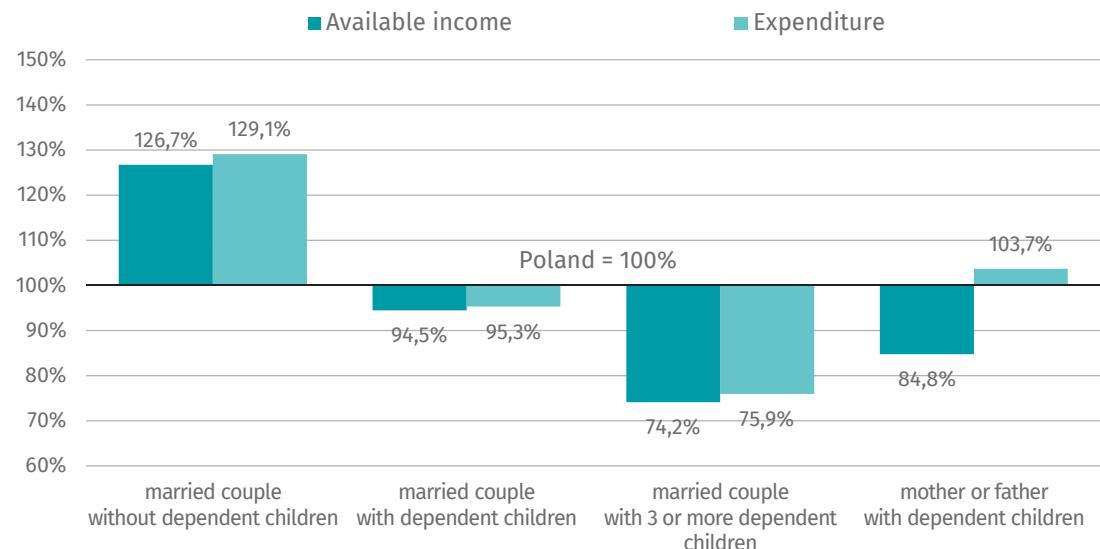

²⁵ This group includes persons living in non-marital relationships.

²⁶ Dependent child – person aged 0–14 years (inclusive) being a member of household or person aged 15–25 without one's own source of maintenance, not married or not being in non-marital relationship. In a group of persons with dependent children there are married couples, single parents and other persons with dependent children.

Similarly to the previous years, in 2021 married couples with three or more dependent children were in the most difficult financial situation. The average monthly available income per capita in this type of households was by 25.8% lower (in 2020 – 28.9%), and the expenditure per capita by 24.1% lower (in 2020 – 26.3%) than the national average.

Graph 23. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households compared with the average for Poland by biological type of household in 2021

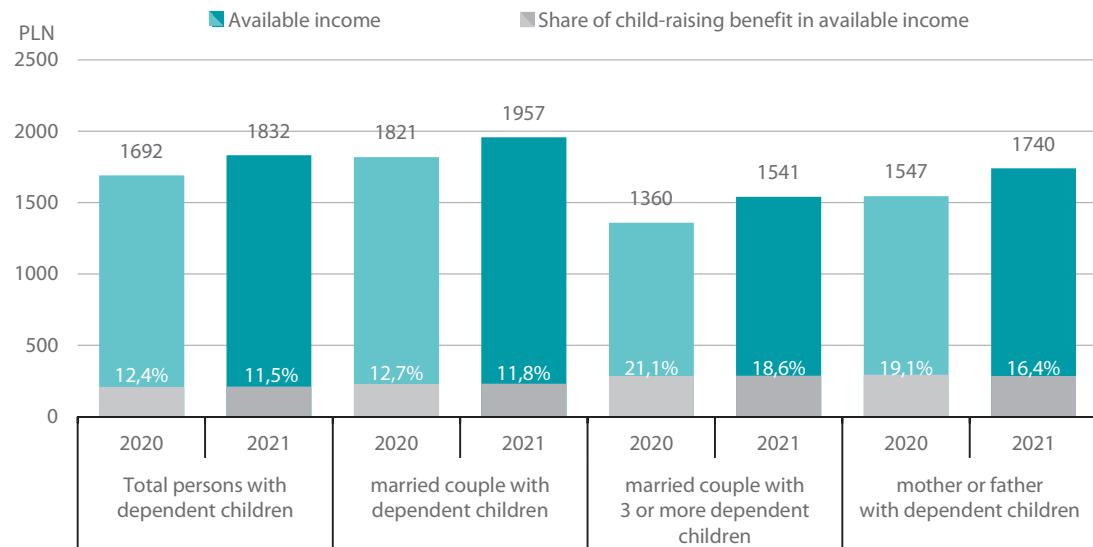

The share of income from the child-rising benefit "Family 500+" in the average monthly available income per capita in households receiving it in 2021, was the highest in households of pensioners – 17.6% (in 2020 – 18.6%), in the households of employees it amounted to 11.5% and retirees – 11.2% (in 2020 12.1% and 13.2% respectively). The lowest share of this benefit among socio-economic groups occurred in the households of farmers and self-employed outside farming – 9.2% and 9.7% respectively (in 2020 – 10.9% each) of available income²⁷.

The average monthly income per capita in households receiving the child-raising benefit "Family 500+" in 2021 amounted to PLN 1832 and it was 88.9% of average income in the total households. The share of this benefit in available income in these households was on average 11.5% (in 2020 – 12.4%), whereas the highest was in families with at least 3 dependent children – 18.6% (in 2020 – 21.1%).

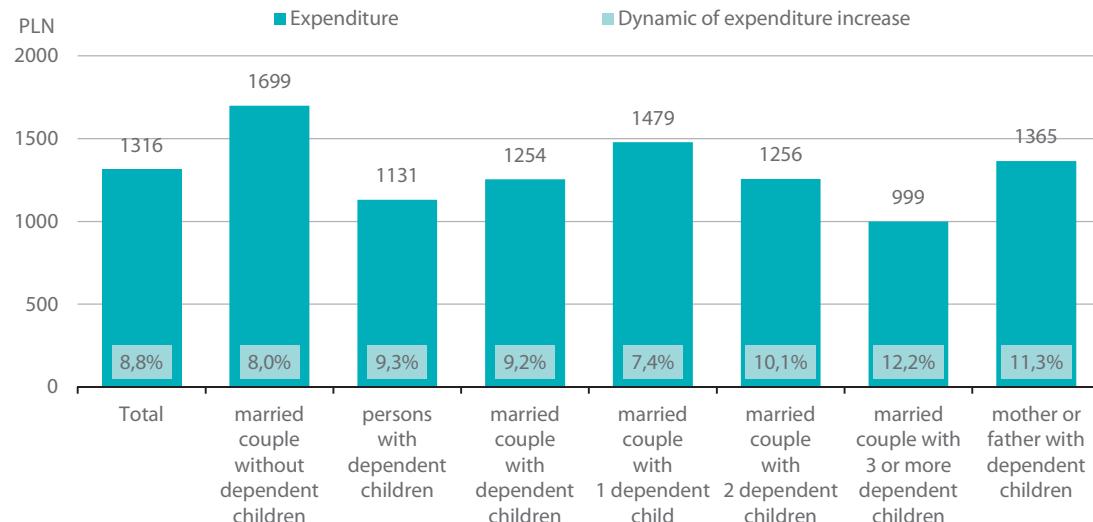
²⁷ The average number of children aged 0–17 years in households participating in the Household Budget Survey and receiving the child-raising benefit "Family 500+" in 2021 was 1.67 in total households, in the group of employees – 1.64, farmers – 1.85, self-employed – 1.72, retirees and pensioners – 1.41.

Graph 24. Share of child-raising benefit "Family 500+" in average monthly available income per capita in households receiving this benefit by biological type of household, 2020–2021

In comparison with 2020, the average monthly expenditure per capita in households in total increased by 8.8%, in households of married couples with dependent children increased by 9.2%, and in households of married couples with 3 or more dependent children increased by 12.2%. In households of married couples with dependent children the highest increase was noted in the case of the expenditure on education – by 30.1%, clothing and footwear – by 19.5%, transport – by 17.6%, restaurants and hotels – by 16.1%, and recreation and culture – by 14.8%. However, it should be remembered that the reference period for these increases is 2020, when due to the constraints related to the COVID-19 pandemic there were significant decreases for many categories of expenditure in comparison with 2019.

Graph 25. Average monthly expenditure per capita in households by biological type of household* and nominal indices of expenditure in 2021

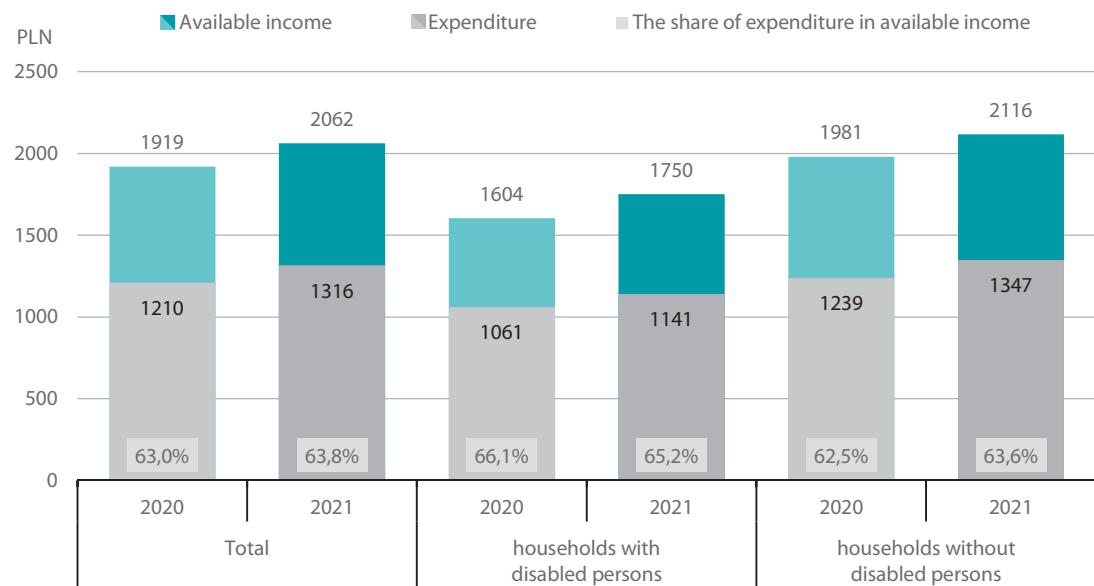

*Comparison includes households with dependent children up to 25 years old receiving and not receiving child-raising benefit "Family 500+".

The average monthly available income per capita in households with a disabled person was by 15.1% below the national average (in 2020 by 16.4%). In this group as much as 53.5% of average monthly available income per capita came from social benefits (54.1% in 2020), while in households without disabled persons it was significantly less – 28.4% (28.8% in 2020).

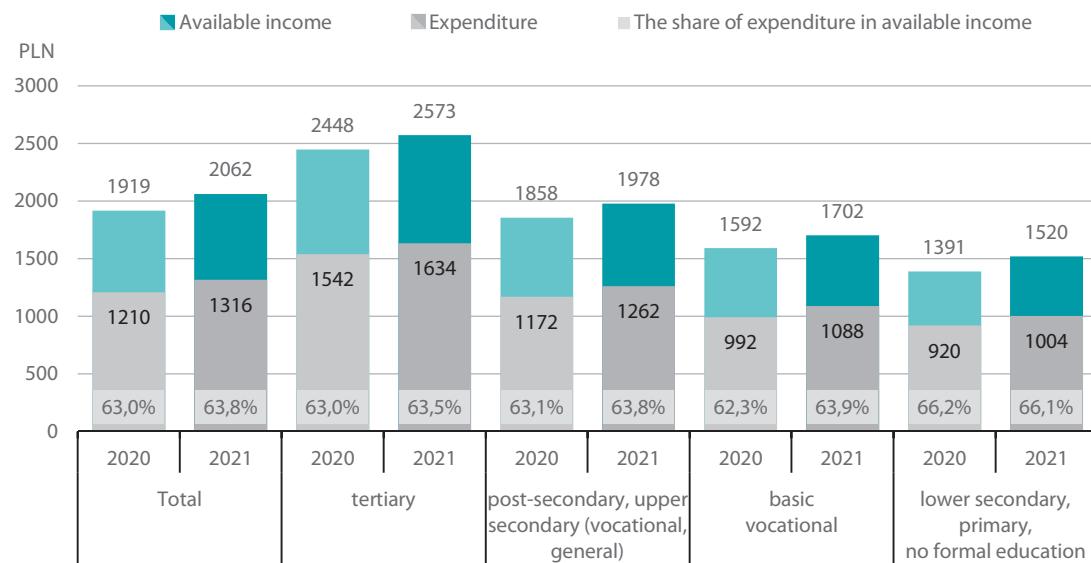
The average monthly expenditure per capita in households with disabled persons were also lower than average monthly expenditure of households in total by 13.3% (in 2020 by 12.3%).

Graph 26. Average monthly available income and expenditure per capita as well as the share of expenditure in available income in households with or without disabled persons, 2020–2021

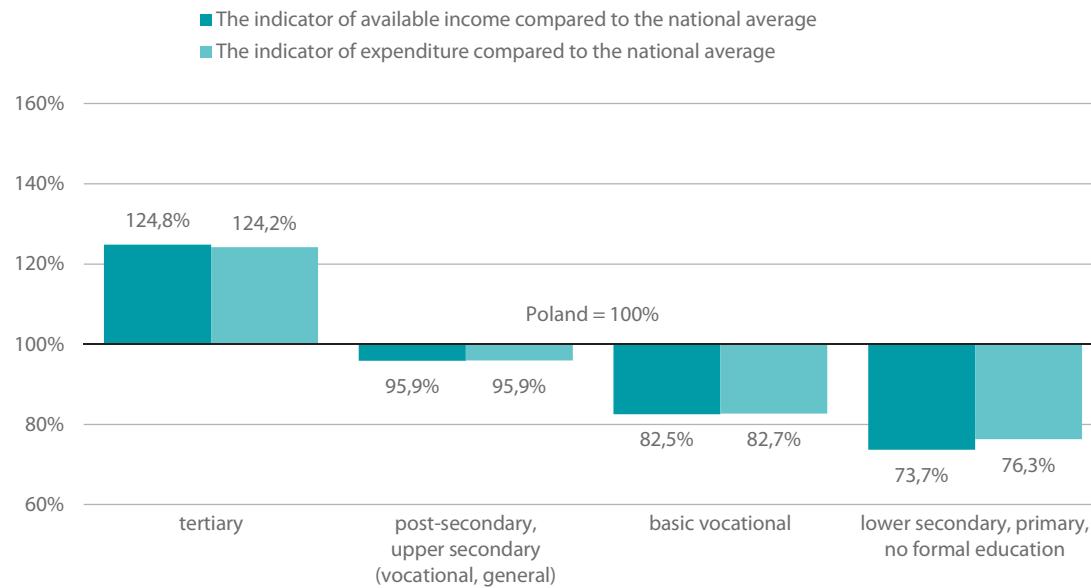
The education of the reference person significantly differentiates both the level of income and expenditure of households. As in previous years, the highest monthly available income and expenditure were recorded in households where the reference person had a tertiary education and they were 1.5 times higher than in households, in which the reference person had basic vocational education as well as 1.7 times higher in comparison with households, in which the reference person had the lowest level of education (lower secondary, primary or no formal education).

Graph 27. Average monthly available income and expenditure per capita in households as well as the share of expenditure in available income by level of education of the reference person, 2020–2021

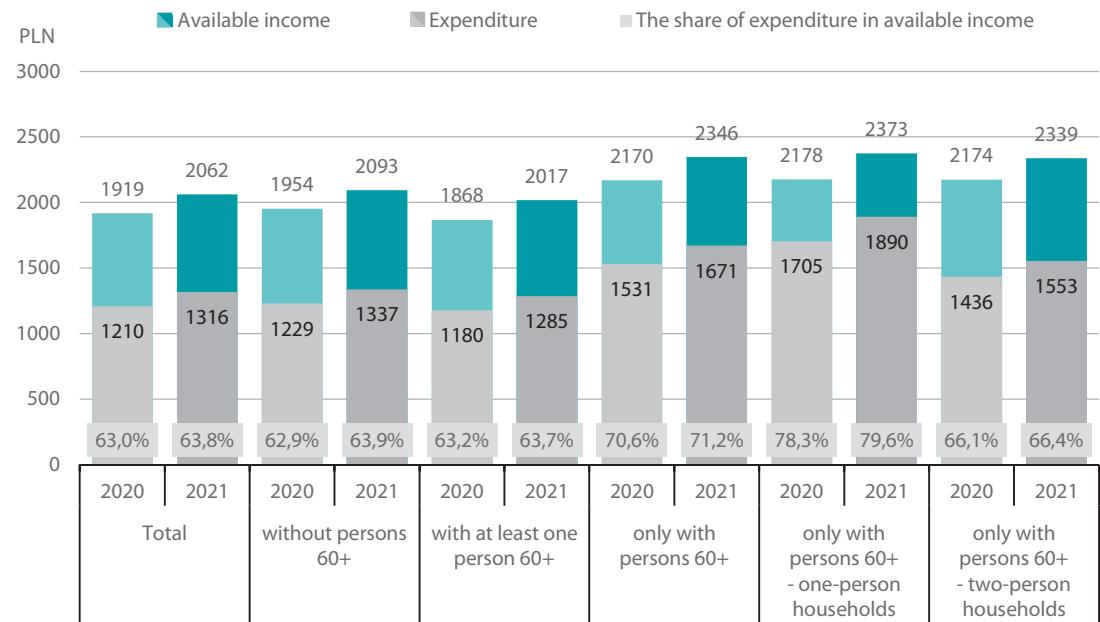
In households where the reference person had tertiary education, the average monthly available income per capita was by 24.8% higher than the national average and expenditure was higher by 24.2% than the national average (in 2020 it was 27.6% and 27.5% respectively). In households where the reference person had the lowest level of education (lower secondary, primary or no formal education) the average monthly available income per capita was by 26.3% lower than the national average, while expenditure was by 23.7% lower than the national average (in 2020 it was 27.5% and 23.9% respectively).

Graph 28. Indicator of average monthly available income and expenditure per capita in households in relation to the average for Poland by the level of education of the reference person in 2021

The average monthly available income per capita in households with at least one person aged 60 or more, was only by 2.2% lower than the average in households in total and by 3.7 lower than the average in households without people aged 60+ (in 2020 it was lower by 2.7% and 4.4% respectively). Households consisted only of persons aged 60 or more had an available income per capita higher by 12.1% than average for households without elderly persons (13.0% in 2020). This is due to the smaller number of persons in households with only elderly people and possession their own source of income (mostly pensions)²⁸. On the other hand, it is worth noting that the share of expenditure in available income in households with only elderly people is much higher than in households in total.

Graph 29. Average monthly available income and expenditure per capita in households with or without persons aged 60 or more, 2020–2021

Quantitative food consumption

In 2021, there was a decrease in consumption of the majority of basic foodstuffs. The highest drop was recorded in: sugar (by 10.7%), flour (by 10.0%), oils and fats (by 5.6%, of which margarine and other solid fats by 11.5%), milk (by 5.2%), vegetables (by 3.8%, of which potatoes by 7.8%), cream (by 2.8%), bread and cereals (by 2.6%, including bread by 2.9%), processed meat and other meat preparations (by 2.6%), meat (by 2.4%, of which raw poultry by 6.5%), pasta and pasta products (by 2.4%), and eggs (by 2.2%). The increase in consumption was recorded in the case of fish and seafood (by 3.7%), fruit (by 2.3%), and cheese and curd (by 2.1%). The decrease in the level of consumption of most basic food products and an increase by 15.6% in expenditure on catering services was influenced, in addition to the increase in food prices, by the gradual loosening of the restrictions related to the COVID-19 pandemic, enabling the operation of catering services and resulting from it changes in the frequency, size and the structure of purchases made. These changes caused a noticeable decline in the share of expenditure on food and non-alcoholic beverages in the total expenditure of households in 2021 (in 2020, a significant increase in this type of expenditure was observed compared with the period before the COVID-19 pandemic).

Depending on the socio-economic groups, the level of consumption of most food products varied. Households of farmers, retirees and pensioners, in comparison with other socio-economic groups, consumed

²⁸ Average number of people living in households in 2021 was: total – 2,55; without persons 60+ – 2,97; with at least one person 60+ – 2,16; only with persons 60+ – 1,53.

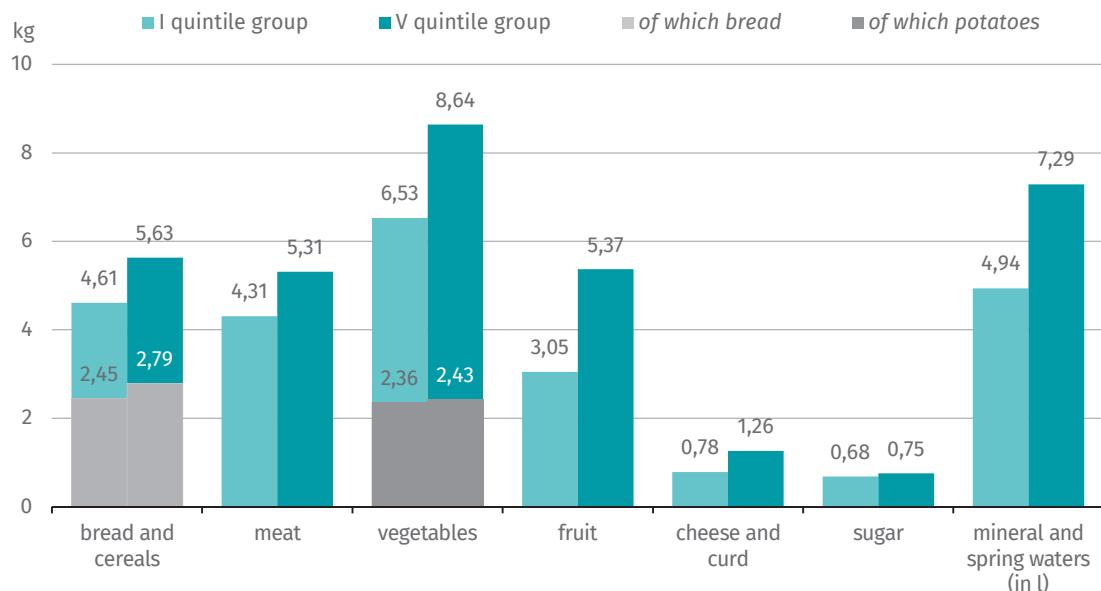
more bread, meat, milk, eggs, oils and fats, vegetables (including potatoes) and sugar. In comparison with 2020, the level of consumption of basic food products in socio-economic groups decreased.

It should be noted, that households of self-employed and employees spent much more on catering services than households of farmers, retirees and pensioners: households of self-employed spent 5.4 times more on catering services, despite their limited availability connected with the COVID-19 pandemic, than households of farmers and 2.1 times more than households of retirees and pensioners. Households of employees spent 3.7 times more on catering services than households of farmers and 1.4 times more than households of retirees and pensioners.

The level of consumption of most foodstuffs greatly depends on household income. As the wealth of households increases, so does the level of consumption of certain foodstuffs. Similarly to the previous years, households with the highest income (5th quintile group), compared with the lowest-income households (1st quintile group), consumed on average monthly per capita: 2.0 times more fish and seafood, 1.8 times more fruit, 1.6 times more butter, cheese and curd, 1.5 times more yogurt, mineral and spring waters, fruit and vegetable juices, 1.3 times more vegetables, 1.2 times more meat.

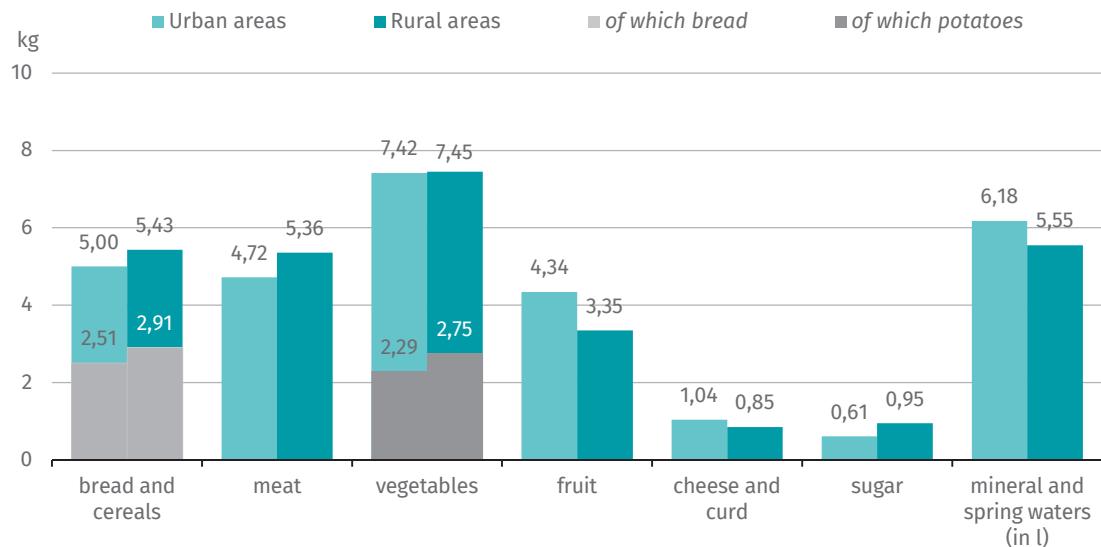
On the other hand, households with the lowest income (1st quintile group) consumed slightly more margarine and other vegetable fats.

Graph 30. Average monthly consumption of selected food products per capita in households by quintile groups in 2021

The level of food consumption is also affected by dietary habits as well as prices of foodstuffs and the place of residence. Households in rural areas compared with households in urban areas are characterised by a slightly different model of nutrition. Residents in urban areas, in comparison with residents in rural areas, consumed average monthly per capita in households more fruit, fish and seafood, cheese and curd, yogurt, butter, fruit and vegetable juices, mineral and spring waters, whereas less bread, meat, milk, cream, oils and fats, and sugar.

Graph 31. Average monthly consumption of selected food products per capita in households by the place of residence in 2021

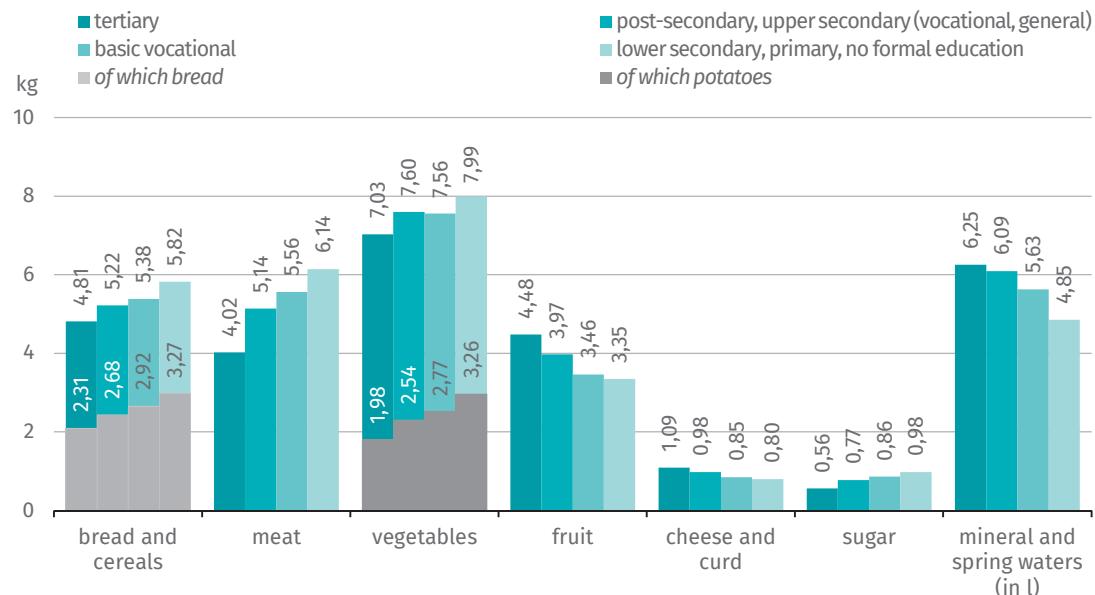

The table given below illustrates the long-standing differences between voivodships in the model of average monthly consumption per capita in households of selected foodstuffs:

Products:	The greatest consumption in 2021: (kg, l)	The smallest consumption in 2021: (kg, l)
bread	Świętokrzyskie 3.08	Dolnośląskie 2.29
meat	Podlaskie 6.27	Mazowieckie 4.43
milk	Lubelskie, Pomorskie 3.21	Łódzkie 2.64
vegetables	Lubelskie 7.99	Małopolskie 6.80
fruit	Pomorskie 4.42	Podkarpackie 3.31
sugar	Podkarpackie 1.06	Pomorskie 0.60
mineral and spring waters	Opolskie 7.03	Wielkopolskie 4.86

The education level of a reference person also differentiates the level of consumption of basic food products in households. Along with the increase in the level of education, the level of consumption of fruit, cheese and curd as well as mineral and spring waters was higher, while the consumption level of bread and cereals, meat, vegetables and sugar was lower.

Graph 32. Average monthly consumption of selected food products per capita in households by the level of education of the reference person in 2021

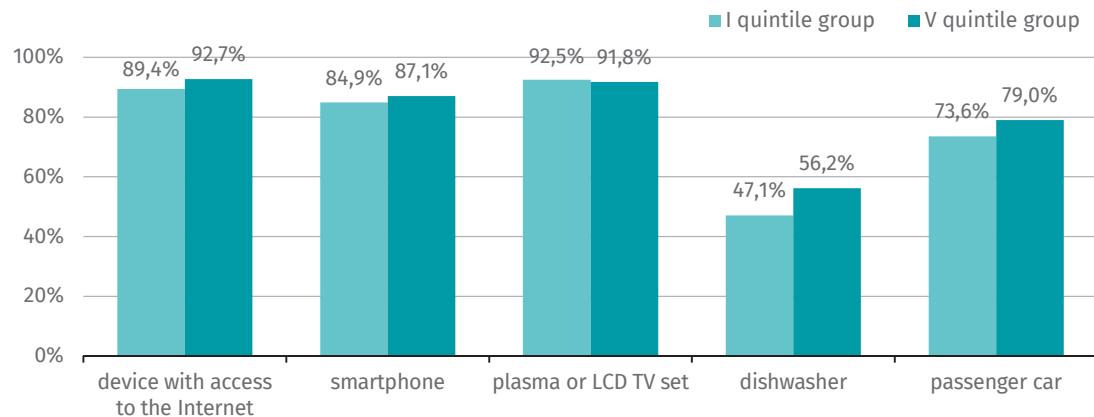
The equipment of households with durable goods

In 2021, there was an increase in the level of household equipment with dishwasher (by 4.2%), smartphone (by 2.2%), plasma or LCD TV set and bicycle (by 1.6% each), passenger car (by 1.3%), device with access to the Internet (by 1.2%) and satellite or cable television equipment (by 1.0%). It should be noted that in the case of passenger cars, the highest increase in relation to 2020 was recorded in the group of pensioners (by 17.8%), which results from the low level of equipment of pensioners with this good (only 1/3 of them had passenger car). For some types of goods, there was a further decline in the number of households equipped with them, and it concerned such goods as: CRT TV set (decrease by 42.9% in the number of households that own it), motorcycle, scooter, motorbike (decrease by 11.9%), home theatre system (decrease by 5.6%), equipment for the reception, recording and reproduction of sound (decrease by 4.3%).

The highest dynamics of growth in equipment with some durable goods due to the type of household, in comparison with 2020, was recorded in the case of: passenger car (by 17.8% for pensioners), dishwasher (by 16.4 for farmers), home theatre system (by 13.9% for retirees), satellite or cable television equipment (by 13.5% for farmers), smartphone (by 13.1% for pensioners), personal computer (by 11.6% for pensioners), game console (by 10.5% for the self-employed).

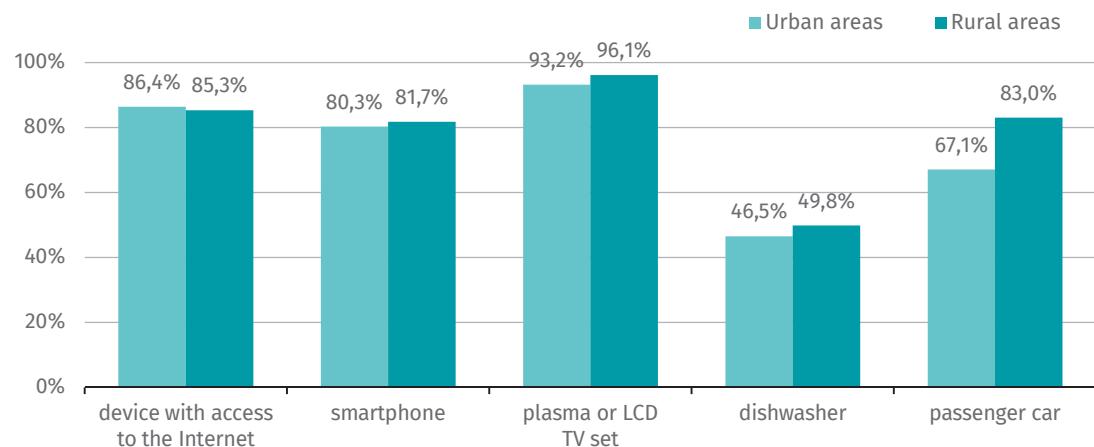
The level of household equipment with durable goods largely depends on their financial situation. The richest households (5th quintile group) were much better equipped than the poorest households (1st quintile group). It should be emphasised, however, that the differences in the degree of equipment between 5th and 1st quintile groups decreased in relation to 2020, the most – by 3.6 percentage points – in the case of dishwasher and – by 3.1 percentage points – for smartphone. For other goods the changes were insignificant.

Graph 33. Households equipped with selected durable goods by quintile groups in 2021

In terms of equipping with new generation devices, such as device with the access to the Internet²⁹, of which smartphone³⁰, there were slight differences between households in urban and rural areas (by 1.1 percentage points in favour of cities and by 1.4 percentage points in favour of rural areas respectively). In the case of plasma or LCD TV sets and dishwashers, there were slightly larger differences (by 2.9 percentage points and 3.3 percentage points respectively) in favour of households living in rural areas. A much higher percentage of households in rural areas than in urban areas owned a bicycle (by 25.2 percentage points), a passenger car (by 15.9 percentage points) or a motorcycle, scooter, motorbike (by 4.1 percentage points). Compared with 2020, the distance between rural areas and urban areas in terms of equipment with new generation equipment has decreased, and in the case of dishwasher, the difference between better equipped households in rural areas and those in urban areas has increased. In 2021, more households in rural areas had a smartphone – by 1.4 percentage points, while since 2020 the situation was the other way around – households in urban areas were better equipped with this device – by 4.3 percentage points.

Graph 34. Households equipped with selected durable goods by place of residence in 2021

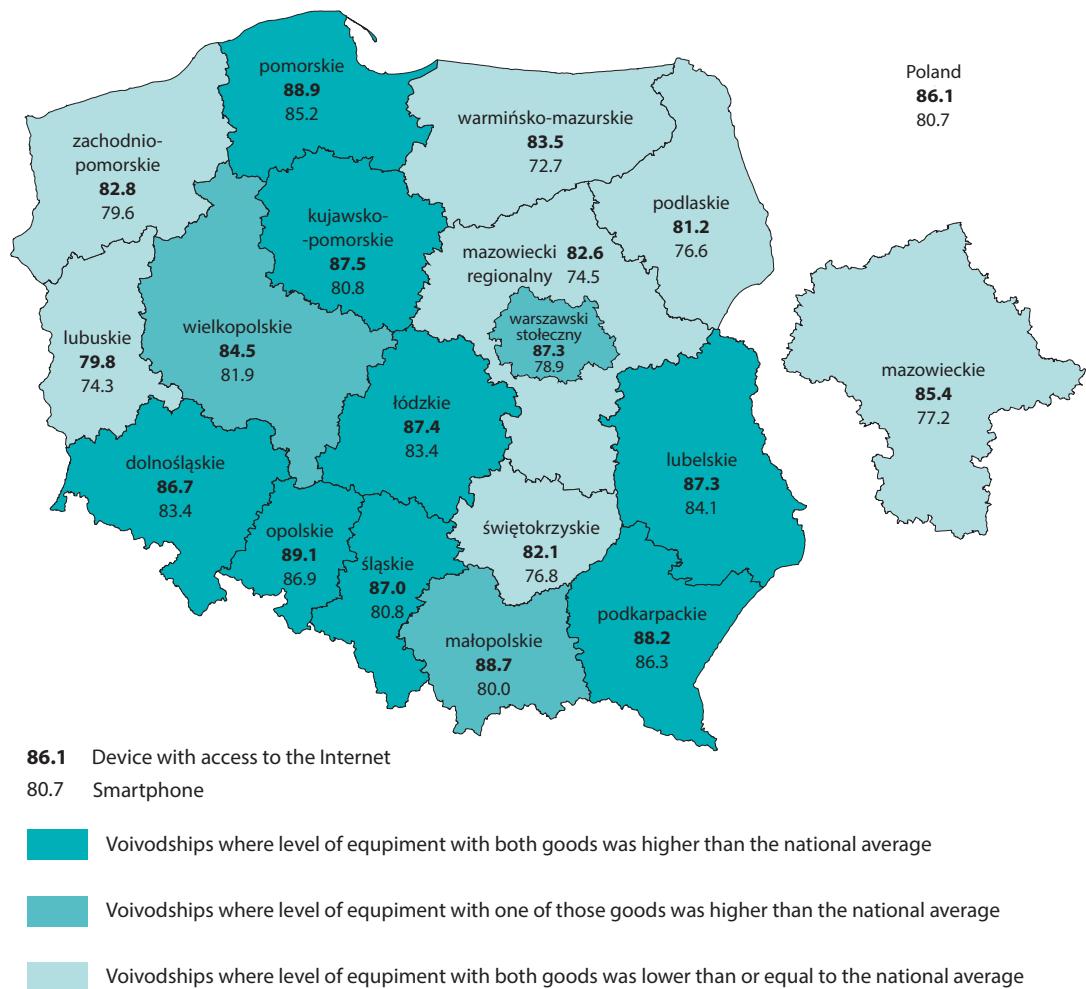

²⁹ This category includes devices that enable connection to the Internet, regardless of the type of device and type of Internet connection (e.g. desktop computer, laptop, tablet, TV set, smartphone).

³⁰ Despite the smartphone was included in the category "Device with access to the Internet", the level of equipment with the smartphone is also presented as a separate category of device due to its universality and various uses.

There were also significant differences between individual voivodships in the equipment of households with durable goods. In 2021, the highest level of equipment with device with access to the Internet was recorded in voivodships (region in the Mazowieckie Voivodship): Opolskie, Pomorskie, Małopolskie, Podkarpackie, Kujawsko-Pomorskie, Łódzkie, Lubelskie, Warsaw Capital Region, Śląskie, Dolnośląskie. In turn, the best equipped with smartphone were households in voivodships (region in the Mazowieckie Voivodship): Opolskie, Podkarpackie, Pomorskie, Lubelskie, Łódzkie, Dolnośląskie, Wielkopolskie, Kujawsko-Pomorskie, Śląskie.

Map 4. Households equipped with selected durable goods in 2021 (in 2021)

Most often, the passenger car was owned by households in the following voivodships: Podkarpackie – 81.6%, Lubelskie – 78.2% and Opolskie – 78.1%, with the average for Poland of 72.3%. The least often – in the voivodships: Zachodniopomorskie – 64.8%, Warmińsko-Mazurskie – 65.6%, Lubuskie – 66.8%.

The table given below illustrates the level of equipment of households with the passenger car between voivodships:

voivodship/region	The level of equipment with the passenger car in 2021 (in %)	voivodship/region	The level of equipment with the passenger car in 2021 (in %)
Dolnośląskie	70,8	Opolskie	78,1
Kujawsko-Pomorskie	73,0	Podkarpackie	81,6
Lubelskie	78,2	Podlaskie	71,9
Lubuskie	66,8	Pomorskie	70,8
Łódzkie	72,3	Śląskie	70,5
Małopolskie	74,9	Świętokrzyskie	71,2
Mazowieckie	70,8	Warmińsko-Mazurskie	65,6
Mazowiecki Regional Region	68,7	Wielkopolskie	75,3
Warsaw Capital Region	74,1	Zachodniopomorskie	64,8

When analysing households selected according to their biological type, it can be noticed that households of married couples with dependent children were much better equipped with durable goods than households of marriages without dependent children. As many as 99.0% of households of married couples with dependent children and 82.2% of households without dependent children owned device with access to the Internet, smartphone – 94.4% and 75.1% respectively, and dishwasher – 70.7% and 47.5% respectively. A passenger car was owned by 92.5% of households of married couples with dependent children and 76.8% of households of married couples without dependent children.

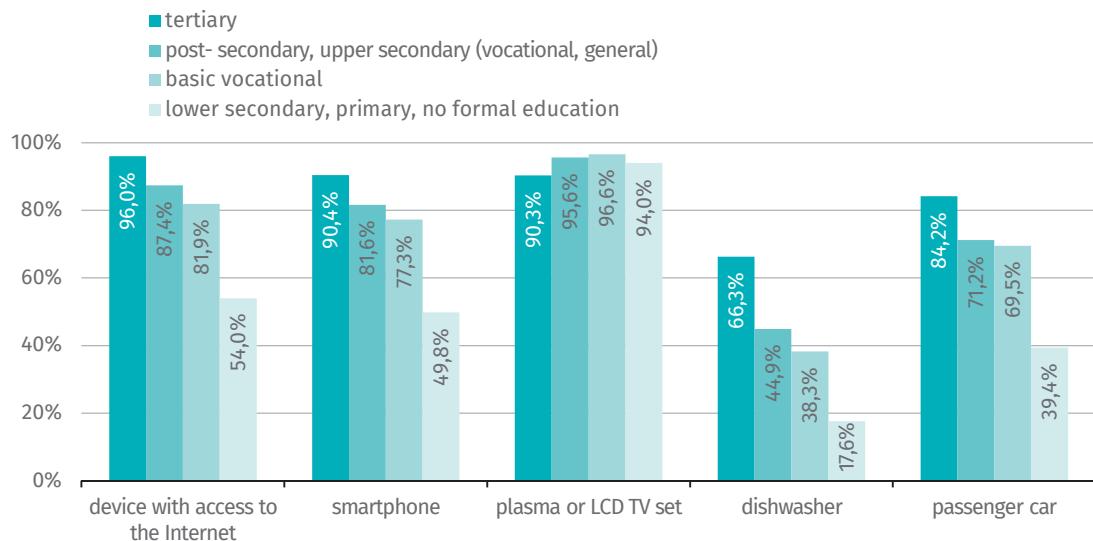
In the case of households distinguished according to living with disabled person – they were worse equipped with durable goods, particularly in high-tech devices, than households without disabled persons.

Device with access to the Internet possessed 86.8% of households without disabled persons and 82.0% of households with disabled persons, smartphone – 81.4% and 76.7% respectively, dishwasher – 49.5% and 36.5% respectively. Passenger car was owned by 73.7% of households without disabled persons and 64.2% of household with disabled persons.

The level of equipment with durable goods in households with disabled persons is gradually improving. The most visible, in comparison with 2020, was the increase in equipment with multifunction printer – by 9.8%, game console – by 7.1%, smartphone – by 6.5%, dishwasher – by 4.2%, device with access to the Internet – by 3.5%. The growth dynamics of equipping with these goods in households with disabled persons was higher than in households without disabled persons.

The higher the level of education of reference person, the better households were equipped with durable goods. Differences in the level of equipment between households in which the reference person had tertiary education and those in which had lower secondary, primary or no formal education were very large and reached in some cases several dozen percentage points.

Graph 35. Households equipped with selected durable goods by level of education of the reference person in 2021

Dwelling conditions

The average household in 2021 occupied a dwelling with a floor area of 83.9 m² (in 2020 81.9 m²), which consisted of 3 rooms. There was an average of 30.0 m² of usable floor area and 1 room per capita in the household (in 2020 – 29.2 m² and 1 room).

The largest average usable floor area of dwellings was held by households of farmers – 132.5 m², while the smallest by households of pensioners – 67.9 m². In comparison with 2020, the highest increase in the floor area of the dwellings occupied by households occurred in the households of employees (by 2.5 m²), while the lowest increase – in households of farmers (by 0.5 m²).

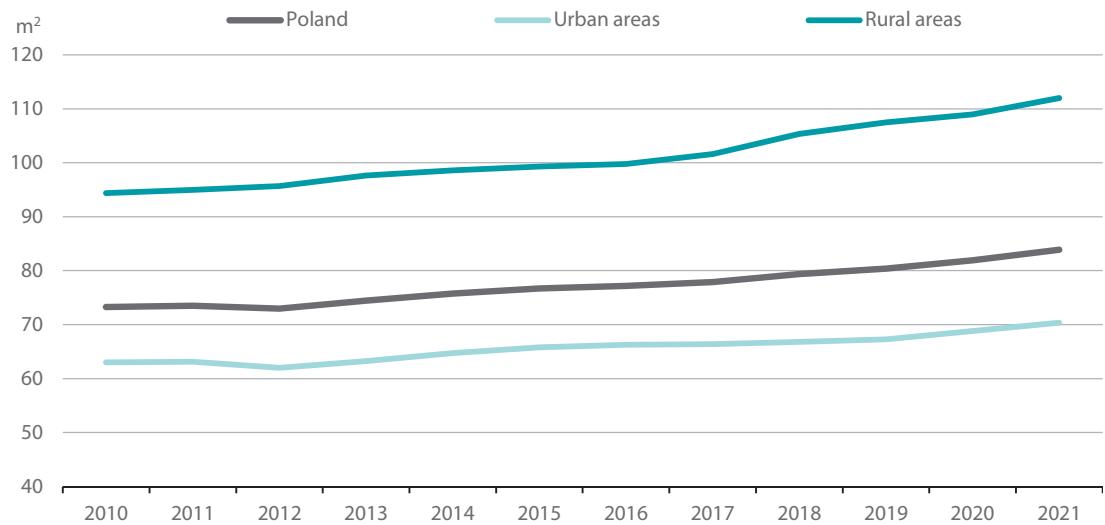
The largest usable floor area per capita was in the households of retirees (41.2 m²) and pensioners (40.9 m²), which is related to a smaller number of persons in the household, while the smallest usable floor area per capita – in the households of employees (26.2 m²).

The area of dwellings occupied by households was also differentiated according to the level of the household's income. In the case of the households with the highest income (5th quintile group) average occupied area was smaller (82.5 m²) than in households with the lowest income (1st quintile group) – 90.2 m², however, their members had much greater floor area per capita (38.5 m² as compared with 24.7 m² respectively)³¹.

Over the last few years, the usable floor area of the dwelling occupied by households has been steadily growing nationwide, this phenomenon took place both in urban and rural areas. Residents in urban areas had a clearly smaller usable floor area of the dwelling than the national average, while residents in rural areas – much larger than the national average. In comparison with 2010, the average usable floor area of the dwelling in the country increased by 10.7 m² to 83.9 m², in urban areas by 7.3 m² to 70.3 m², while in rural areas by 17.6 m² to 112.0 m².

³¹ The average number of persons in 1st quintile group of households was 3.25, and in 5th quintile group – 2.04.

Graph 36. Average floor area of dwelling occupied by households, 2010–2021 (in m²)

The usable floor area of the dwellings occupied by households decreases with the growth in the number of residents in a given locality. The average usable floor area of the dwellings in rural areas amounted to 112.0 m² and was by 47.6 m² larger than those located in cities with a population of 500 thousand or more. This difference slightly increased in comparison with 2020, with systematic growth of dwelling areas in both groups of households. This is due to increase in the size of dwellings both in the group of households from cities with a population of 500 thousand or more and in households living in rural areas. Despite the greater number of persons in households in rural areas, they also had the largest usable floor area per capita (33.4 m² as compared with 26.9 m² in cities with a population of 500 thousand or more).

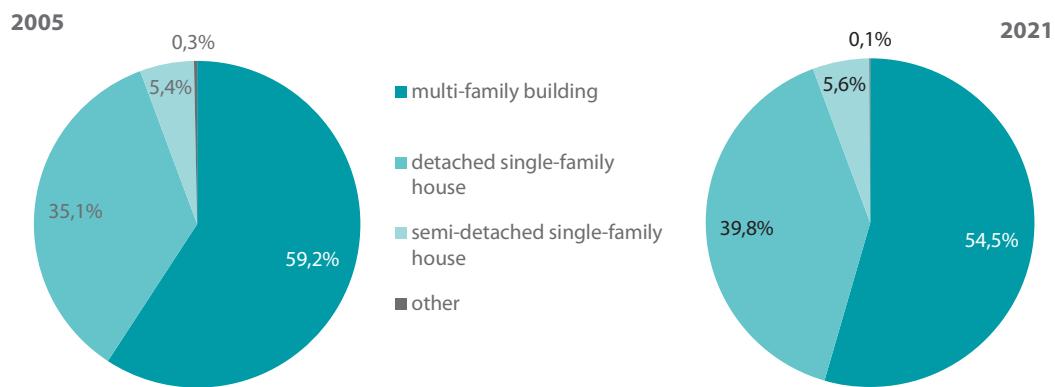
Graph 37. Households occupying particular types of buildings* by socio-economic groups in 2021

* Percentage of households living in other types of buildings did not exceed 0.1% for any of the socio-economic groups.

The share of households living in dwellings in multi-family buildings amounted to 54.5% (the same as in 2020), in detached single-family houses – 39.9%, in semi-detached single-family houses – 5.6%, while in other types of buildings – less than 0.1%. Most often, households of retirees and pensioners lived in multi-family buildings – 60.6%, while the least frequently – households of farmers – only 1.1% of them. In urban areas, multi-family buildings were inhabited by 75.5% of households, and in rural areas – 11.0%.

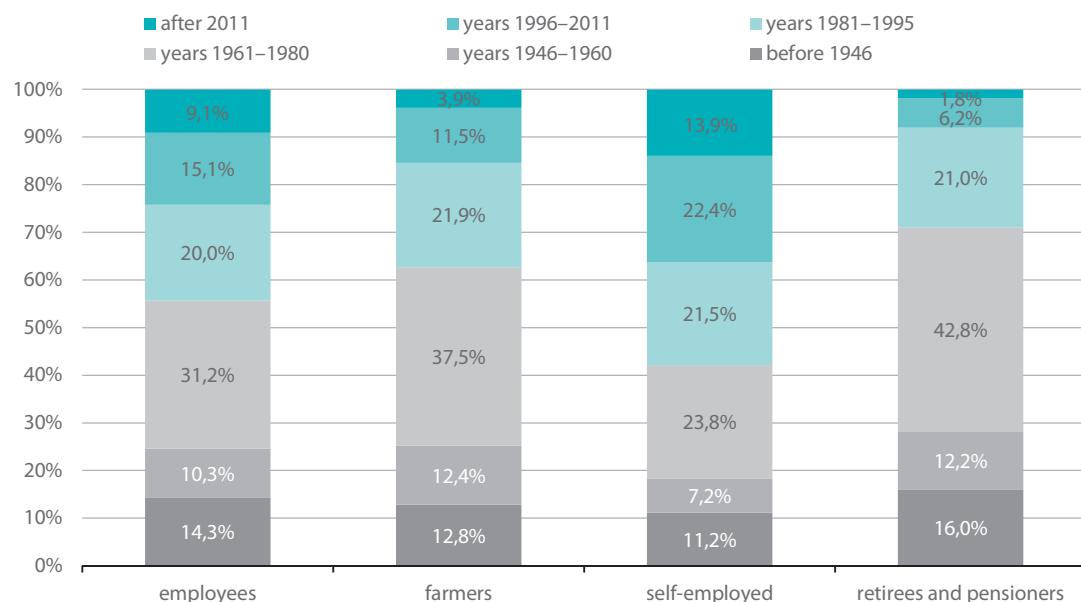
Graph 38. Households occupying particular types of buildings, 2005, 2021

In the period 2005–2021, the share of households living in multi-family buildings dropped by 4.7 percentage points (to 54.5%) and increased in single-family houses by 4.7 percentage points (to 39.8%) as well as in detached or semi-detached family houses by 0.2 percentage points (to 5.6%).

In dwellings built in 1960 or earlier, lived 27.6% of households in rural areas and 24.9% in urban areas. Buildings constructed after 2011 were inhabited by 6.4% of households in rural areas and by 6.8% of households in urban areas.

Graph 39. Households occupying buildings by the age of the building and socio-economic groups in 2021

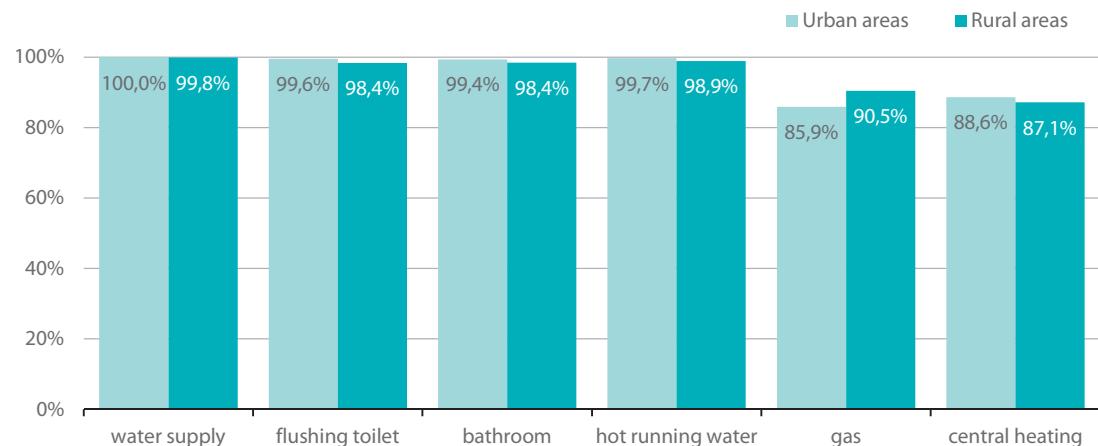

Buildings constructed in 1960 or earlier were most often inhabited by households of retirees and pensioners (28.2%), and the least frequently by households of self-employed (18.4%). In buildings constructed after 2011 lived 13.9% of households of self-employed and only 1.8% of households of retirees and pensioners.

The equipment of dwellings with technical and sanitary installations is systematically improving. Dwellings equipped with running water accounted for 99.9% of all households' dwellings, with a flushing toilet – 99.2% and with a bathroom – 99.0%. This means an increase in comparison with 2005 by: 2.7 percentage points, 9.0 percentage points and 9.0 percentage points respectively.

As in the previous years, the best equipped with sanitary and technical installations (except gas and central heating) were dwellings of households of self-employed outside farming, and the worst – households of pensioners. The largest difference between these households was observed in the case of bathroom and flushing toilet (3.1 percentage points each) and central heating (3.0 percentage points). These differences decreased in comparison with 2020.

Graph 40. Dwellings equipped with selected technical and sanitary installations by place of residence in 2021

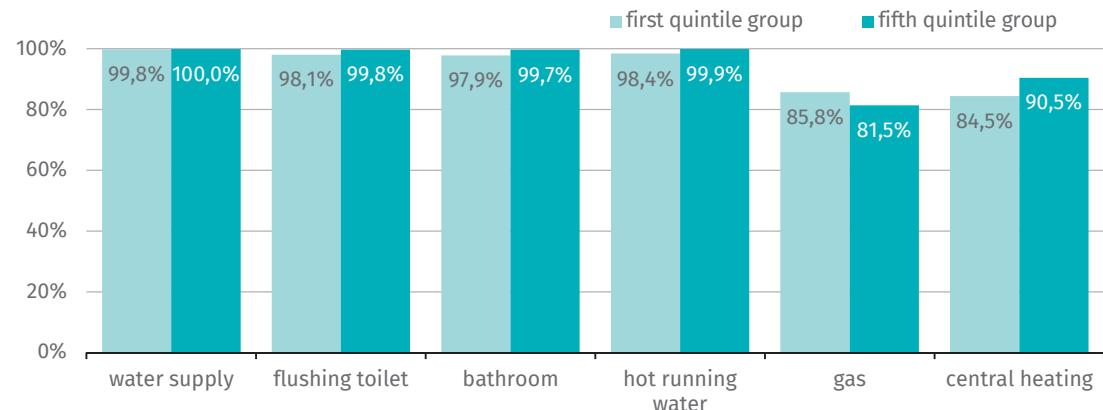
Dwellings of households in urban areas were slightly better equipped with sanitary and technical installations, except gas, than households in rural areas. Among households in rural areas, favourable changes compared with 2020 took place in the case of equipment with bathroom (increase by 0.8 percentage points) and flushing toilet (increase by 0.7 percentage points). For comparison, in 2005 these differences were much larger and amounted to: flushing toilet – 14.3 percentage points, hot running water – 14.2 percentage points, bathroom – 11.4 percentage points, central heating – 11.1 percentage points, water supply – 5.8 percentage points, and gas – 3.8 percentage points (in the case of gas, the trend was reversed over the last dozen of years).

The table given below illustrates the differences in the level of equipment of dwellings with sanitary and technical installations in urban and rural areas in 2005 and 2021:

specification	2005		2021	
	urban areas	rural areas	urban areas	rural areas
water supply	99,1	93,3	100,0	99,8
flushing toilet	94,8	80,5	99,6	98,4
bathroom	93,8	82,4	99,4	98,4
hot running water	91,5	77,3	99,7	98,9
gas	94,3	90,5	85,9	90,5
central heating	78,8	67,7	88,6	87,1

There is clear relationship between household's income and the equipment of dwellings in sanitary and technical installations, excluding gas, which was used by the richest households the least (5th quintile group). The most significant difference in this area between 1st and 5th quintile group in favour of the richest households concerned the equipment with central heating (6.0 percentage points), bathroom (1.8 percentage points) and flushing toilet (1.7 percentage points).

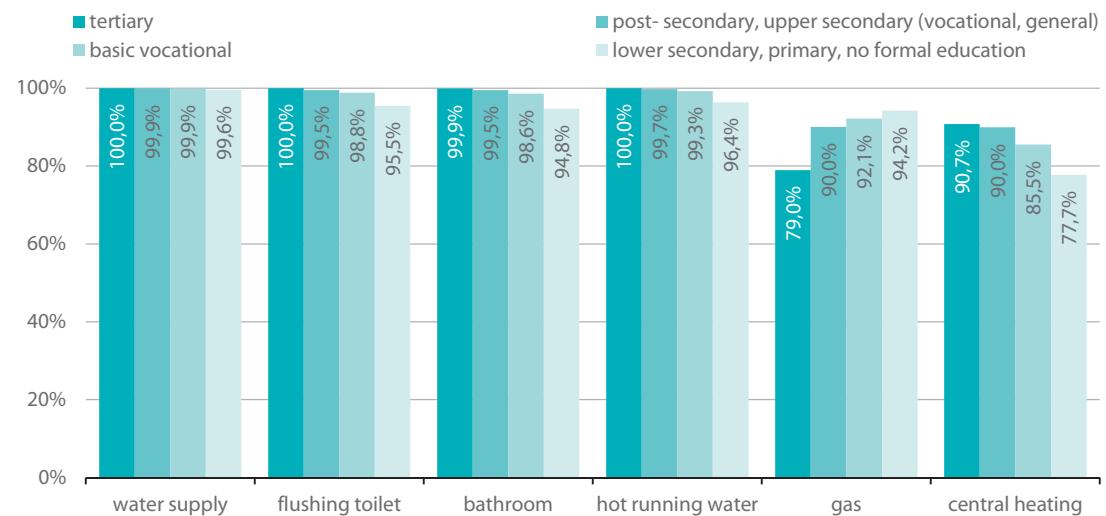
Graph 41. Dwellings equipped with selected technical and sanitary installations in the first and fifth quintile group in 2021

Differences in the level of equipment between households residing in urban and rural area, as well as between the households belonging to the 1st and 5th quintile group, decreased in comparison with 2020.

The higher the level of education of the reference person, the better the household was equipped with sanitary and technical installations (excluding gas). The greatest differences between the highest and the lowest level of education occurred in the case of central heating (by 13.0 percentage points). In comparison with 2020, these differences decreased (except for gas, for which the difference increased).

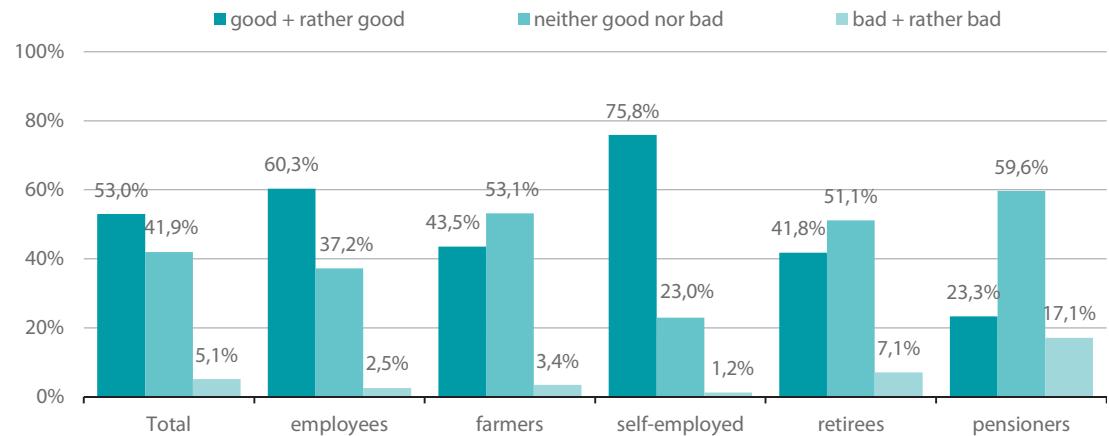
Graph 42. Dwellings equipped with selected technical and sanitary installations by level of education of the reference person in 2021

A subjective evaluation of the financial situation of households

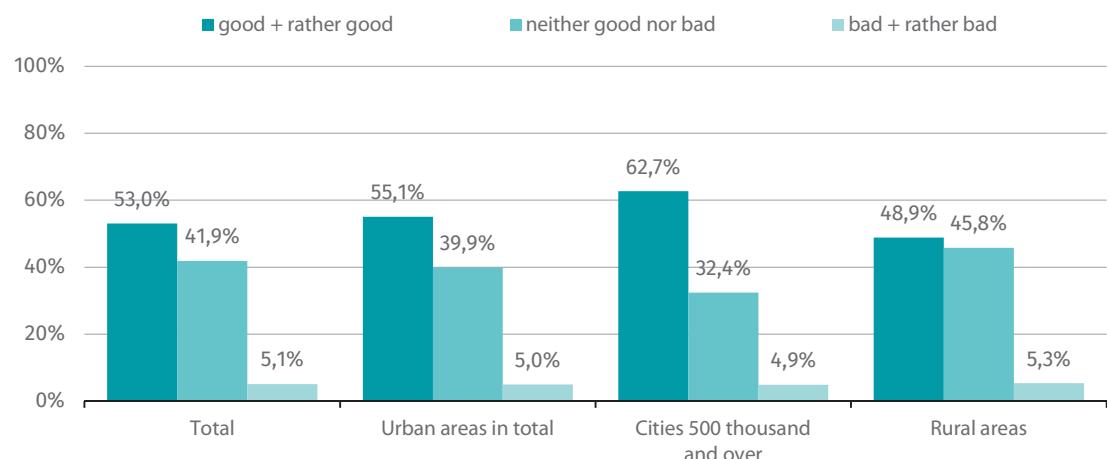
In all socio-economic groups, the subjective evaluation of the financial situation of households is systematically improving except households of pensioners for whom this assessment slightly deteriorated in the last year. In 2021, there was a further increase in the percentage of households assessing their financial situation as good or rather good (53.0% of households as compared with 51.6% in 2020) and decrease in the percentage of households perceiving it as bad or rather bad (5.1% as compared with 5.8% in 2020). Households of the self-employed outside farming assessed their financial situation the most favourably (75.8% positive assessments – good or rather good – as compared with 73.4% in 2020), whereas households of pensioners assessed their situation the worst (23.3% positive assessments as compared with 23.5% in 2020).

Graph 43. Subjective evaluation of financial situation of households by socio-economic groups in 2021

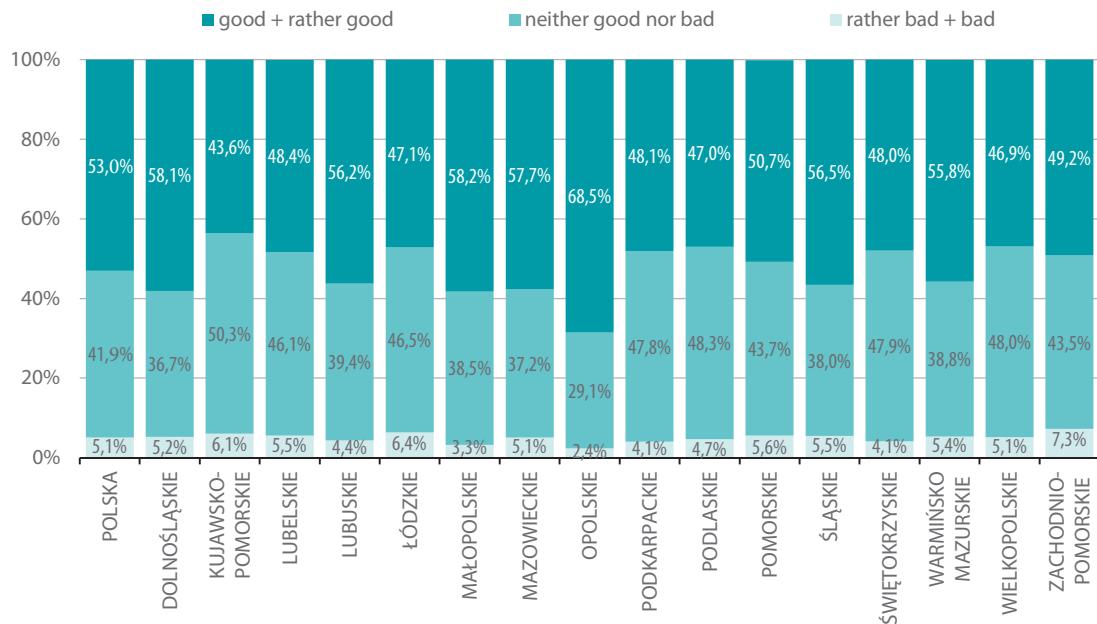
The subjective evaluation of the financial situation of households depends to a large extent on the place of residence of a household. Households in rural areas assessed their financial situation worse than urban residents, especially those from cities with a population of 500 thousand or more, however, for both groups of households the assessments improved in comparison with 2020. 62.7% of household in cities with a population of 500 thousand or more and 48.9% households in rural areas assessed their financial situation as good or rather good (in 2020 it was 60.9% and 47.2% respectively).

Graph 44. Subjective evaluation of financial situation of households by place of residence in 2021

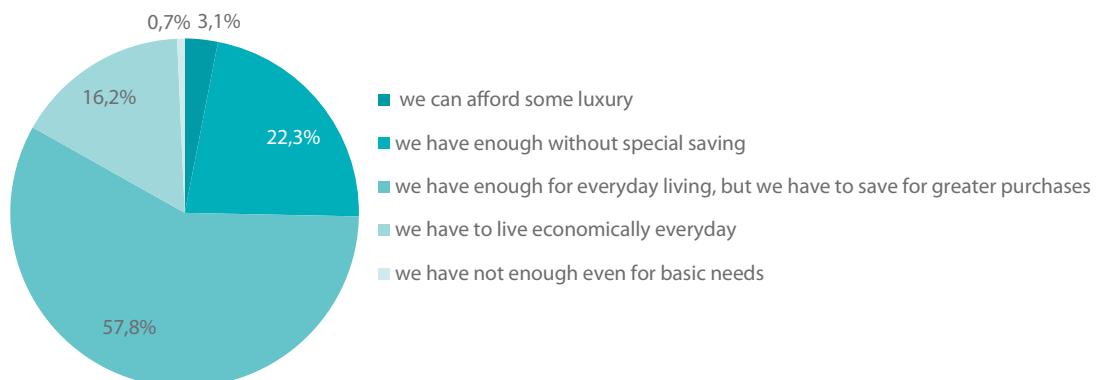
Households in Opolskie Voivodship evaluated their financial situation as the most favourable (68.5% of good and rather good answers) and the lowest level of these evaluations was recorded in Kujawsko-Pomorskie Voivodship (43.6%). On the other hand, the highest percentage of bad or rather bad evaluations was recorded in Zachodniopomorskie Voivodship (7.3%) and the lowest in Opolskie Voivodship (2.4%).

Graph 45. Subjective evaluation of financial situation of households by voivodships in 2021

A subjective evaluation of the way of managing money indicates that 57.8% (57.1% in 2020) of households had financial resources that were sufficient on a daily basis, but they had to save money for greater purchases. Only 3.1% of households declared being able to afford some luxury and 22.3% could afford much without special savings (in 2020, 2.7% and 21.1% respectively). On the other hand, 0.7% of households were too poor to satisfy their basic needs, and 16.2% of households had to spend money very economically on a daily basis (in 2020 it was 0.9% and 18.2% respectively).

Graph 46. Subjective evaluation of money management in households in 2021

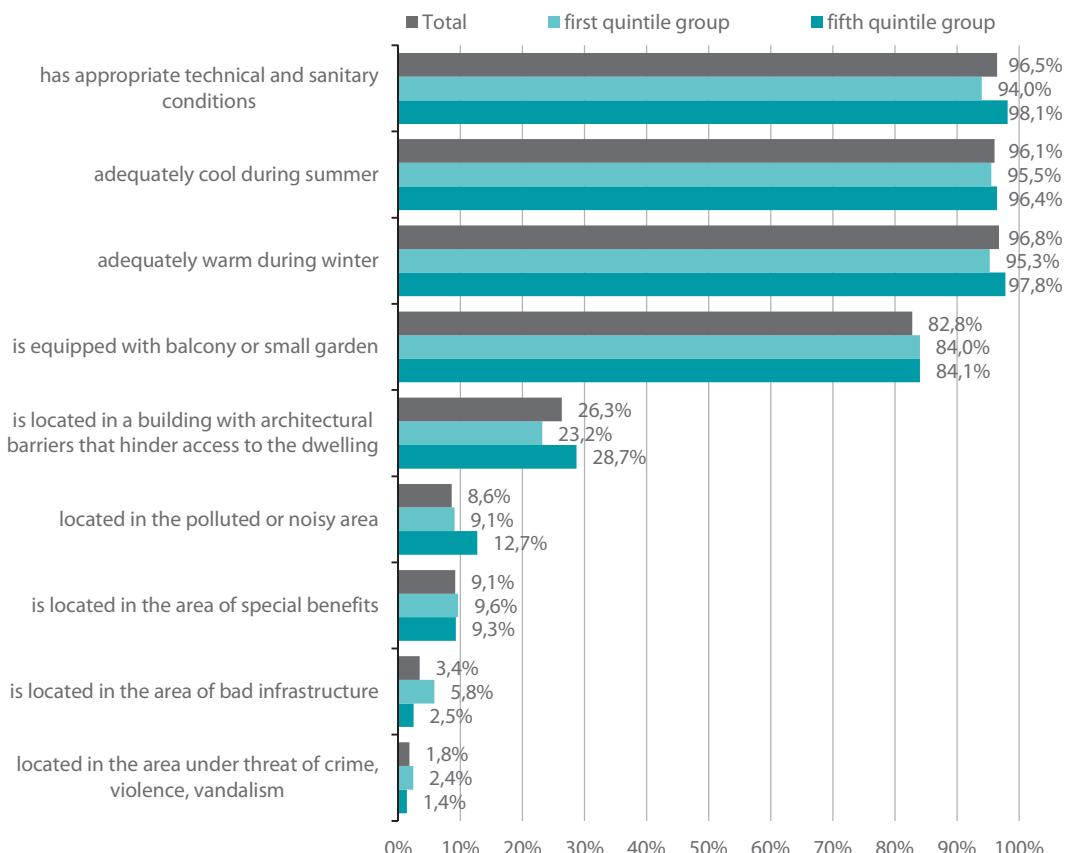

27.0% of households were in debt. For 47.7% of indebted households, the debt was not a burden and repayments were made on time. For 48.3% of households, debt was somewhat a burden, but repayments were also made on time. For the remaining 4.0% of households, debt was a heavy burden and these households not always made repayments on time or they were unable to pay off their liabilities at all. In comparison with 2020, the number of indebted households decreased slightly (by 1.0 percentage points), the percentage of households meeting their debt on time decreased very slightly (by 0.1 percentage points), with a simultaneous increase in the percentage of those for which debt repayment was a certain burden, but fulfilled it on time (by 0.8 percentage points) and for which debt repayment was problematic (by 0.7 percentage points).

Among all households that had problems with timely debt repayment (it was a heavy burden and these households not always made repayments on time or they were unable to pay off their liabilities at all), 37.2% belonged to the 1st quintile group and only 11.2% to the 5th quintile group, which means a slight decrease in this percentage by 0.2 percentage points for the 1st group and a minimal increase by 0.1 percentage points for the 5th quintile group, in comparison with 2020.

The possibility of saving a part of income was shown by 82.5% of households (24.8% put aside regularly, and 57.7% irregularly), 4.3% of households could save part of their income, but did not do it, while 13.3% of households did not save and were unable to do so (31.5% of these households belonged to the 1st quintile group and 6.7% to the 5th quintile group). In comparison with 2020, there was a general increase in the number of households that put aside a part of their income and a decrease in the number of non-saving households, with a simultaneous increase in the share of the poorest households and a decrease in the share of the richest households in the group of households that did not and could not save anything.

Graph 47. Subjective evaluation of occupied dwelling in the first and fifth quintile group in 2021

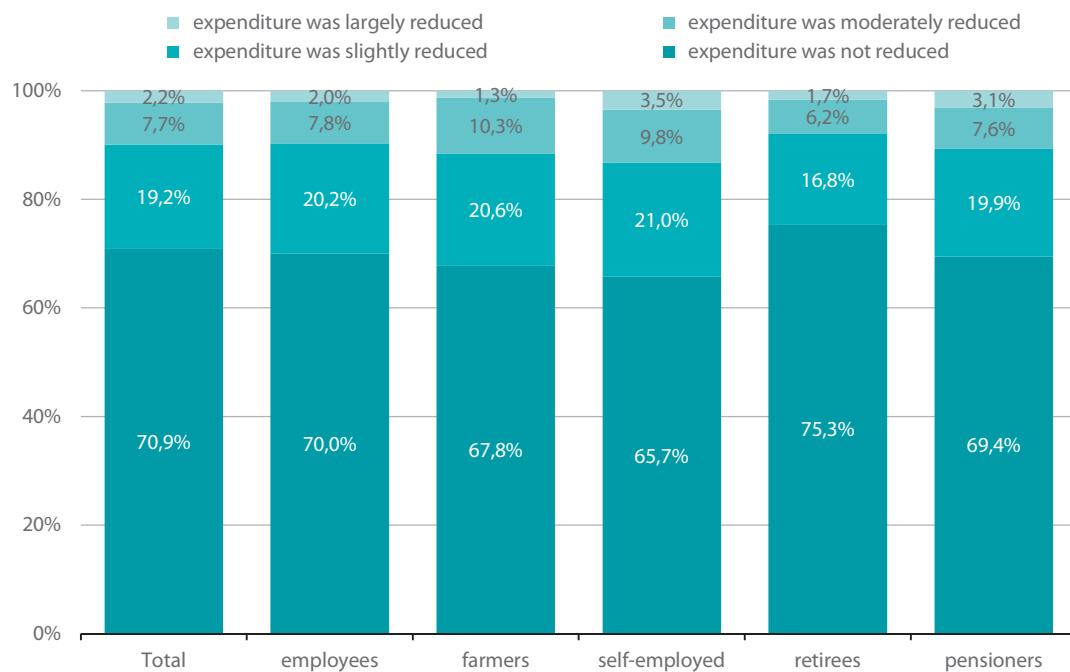

The richest households (5th quintile group) were the most satisfied with their housing conditions, the technical condition of the building and its location. In comparison with the poorest households (1st quintile group), the richest households much better assessed the following qualities of their dwellings: appropriate technical and sanitary conditions (difference of 4.1 percentage points), adequate warmth during winter (difference of 2.5 percentage points) and location in the area of special benefits (difference of 3.6 percentage points).

Figures for the measurement of objective and subjective evaluation of households indicate constant improvement in the average material situation of households.

As a result of the COVID-19 pandemic lasting from 2020³², a part of households were forced to make decisions on: reducing expenditure, using savings, taking out credits or loans, selling some assets, resigning from repayment of fixed financial liabilities or providing financial support to family and friends. The most frequent decision taken by households was to reduce expenditure, which was done to a different extent by 29.1% (37.2% in 2020) of households and to use savings, which was done by 11.7% (15.8% in 2020) of households (the remaining decisions were taken much less frequently). As in the last year, situation of households of the self-employed was the most severely affected by the pandemic. More than every third of them (in 2020 almost every second of them) had to reduce their expenditure and as much as 3.5% (6.9% in 2020) to a significant extent. However, it should be remembered that despite this, households of self-employed achieved the highest average income per capita in a household. Similarly to 2020, the best situation in terms of the necessity to reduce expenditure were households of retirees, where expenditure was reduced by 24.7% (29.5% in 2020 of households).

Graph 48. Subjective evaluation* of households which, as a result of the COVID-19 pandemic, had to reduce expenditure by socio-economic groups in 2021

* "Hard to say" evaluation was not included.

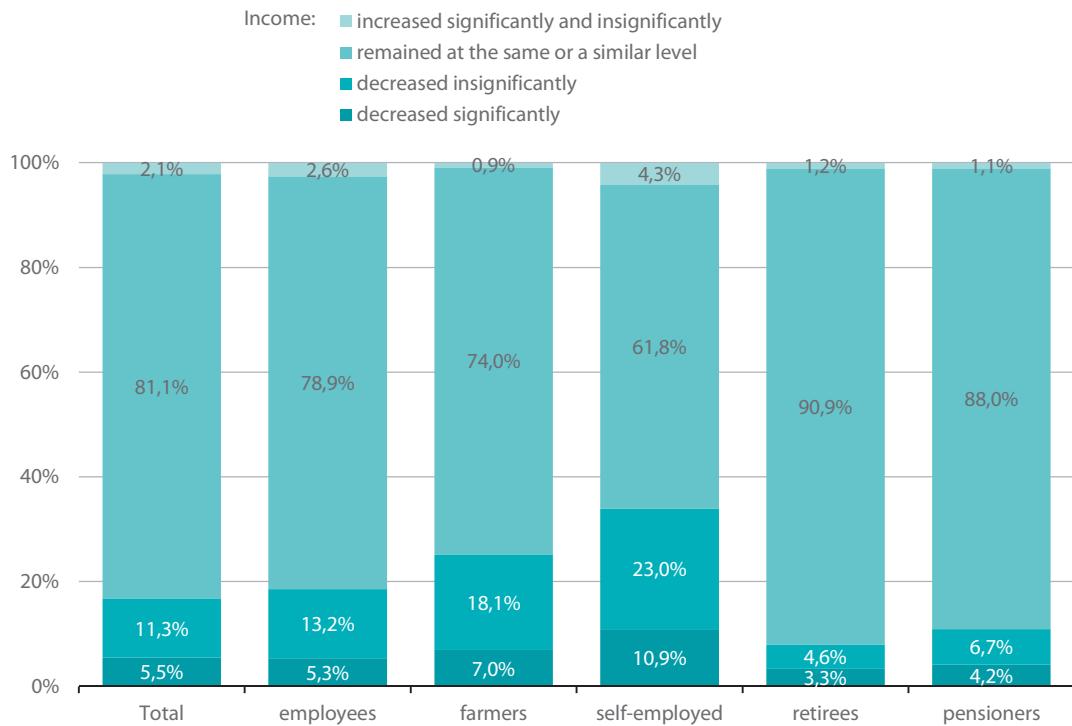
The percentage of households in which, as a result of the COVID-19 pandemic lasting from 2020, according to the subjective opinion of respondents total income remained at the same or similar level amounted to

³² In the 2nd quarter of 2020, in the BR-04 questionnaire, questions concerning selected aspects of the functioning of households in the conditions of an epidemic threat of an infectious disease caused by SARS-CoV-2 called "COVID-19" were added to the Household Budgets Survey.

81.1% (74.8% in 2020), and the percentage of households where income decreased significantly – 5.5% (8.2% in 2020) or insignificantly – 11.3% (15.7% in 2020). The increase in income according to the subjective evaluation of respondents was recorded for 2.1% (1.3% in 2020) of households. When analysing the situation in individual socio-economic groups, it can be noticed that the least affected by the decline in income were the households of retirees – their income in the vast majority remained at the same or similar level – 90.9% of households (91.2% in 2020). In the most difficult situation regarding a decrease in income compared with the previous year were the households of the self-employed outside farming, among which 33.9% experienced decline in income, of which in significant extent – 10.9% of households (20.8% in 2020) or insignificant – 23.0% (30.5% in 2020).

However, it should be emphasized that despite the above changes, the group of self-employed households outside farming, remained the group with the highest level of available income per capita. At the same time, this socio-economic group recorded the highest percentage of declarations of income growth compared with 2020 (4.3%).

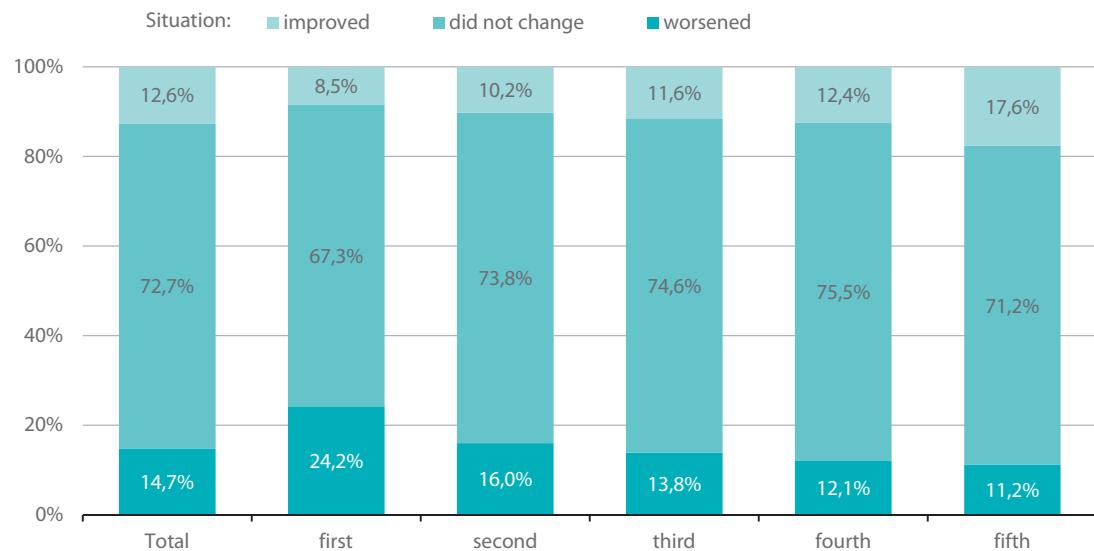
Graph 49. Subjective evaluation* of changes in income of households, as a result of the COVID-19 pandemic, by socio-economic groups in 2021

* "Hard to say" evaluation was not included.

In the case of a change in the income situation in second year of the COVID-19 pandemic, the level of available income per capita in the household was also important. The best situation was for persons in the richest households (5th quintile group), which in 81.9% (75.6% in 2020) of households declared that their income did not change significantly, and in 14.6% of households their income decreased significantly (4.2% as compared with 6.9% in 2020) or insignificantly (10.4% as compared with 15.3% in 2020). Among the poorest households (1st quintile group), 74.4% (68.2% in 2020) stated that their income remained at a similar level, while those who assessed that their income decreased were 24.2%: significantly – 9.9% (13.1% in 2020), and insignificantly – 14.3% (17.8% in 2020). A significant or insignificant increase in income in the 5th quintile group was declared by 3.5% of households (2.2% in 2020), while in the 1st quintile group – 1.4% of households (0.9% in 2020).

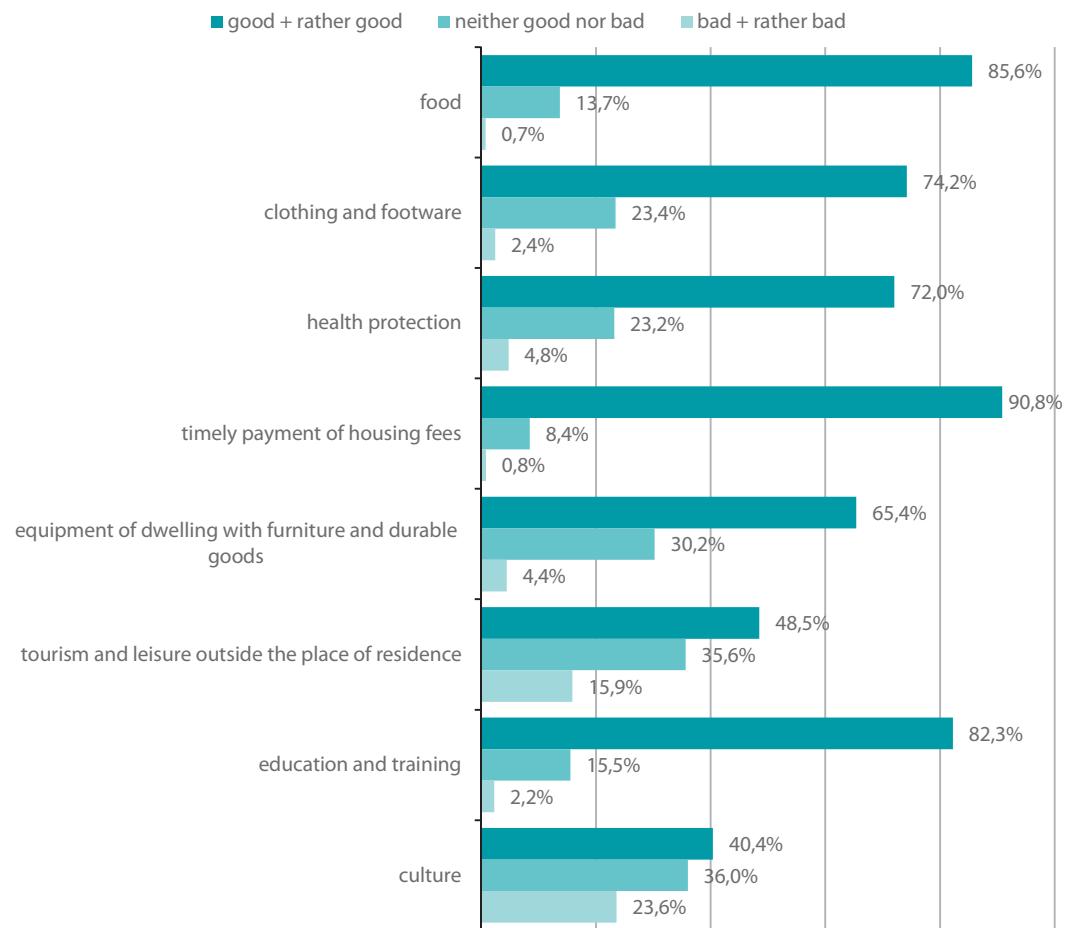
Graph 50. Subjective evaluation of the change in the households' situation in the last 12 months until the survey was conducted in 2021 by quintile groups

In 2021, the vast majority of households, as many as 72.7%, assessed that their financial situation did not change in the last 12 months (69.6% in 2020), in 12.6% of households the situation improved (15.4% in 2020), and deteriorated in 14.7% (15.0% in 2020). In 2021, along with the increase in the wealth of households, increased the percentage of households assessing their financial situation as improving – from 8.6% in the case of households in the first quintile group to 17.6% in the fifth quintile group. On the other hand, the percentage of households assessing their situation as deteriorating decreased along with the increase in household wealth – from 24.1% in the group of the poorest households to 11.2% in the group of the richest households.

The evaluation of the level of satisfaction of needs such as: food, clothing and footwear, health protection, timely payment of housing fees, equipment the dwelling with furniture and durable goods, culture, education and training, as well as tourism and leisure outside the place of residence by households declaring their occurrence during 12 months preceding the survey, varied between individual socio-economic groups. The best were satisfied the basic needs in the field of food and timely payment of housing fees, while the worst in the field of culture, tourism and leisure outside the place of residence. Satisfying all the needs was the best evaluated by the households self-employed, and the lowest – by the households of pensioners.

Graph 51. Subjective evaluation of the degree of meeting the needs of households in the last 12 months until the survey was conducted in 2021

Uwagi metodologiczne

Cel badania

Badanie budżetów gospodarstw domowych spełnia ważną rolę w analizach poziomu życia ludności. Stanowi podstawowe źródło informacji o rozchodach, spożyciu ilościowym żywności, przychodach oraz o innych aspektach warunków życia określonych grup ludności.

Badanie budżetów gospodarstw domowych dostarcza szczegółowych informacji o:

- poziomie i strukturze realizowanych wydatków, źródłach pozyskiwania towarów i usług;
- poziomie spożycia podstawowych artykułów żywnościowych w ujęciu ilościowym oraz w przeliczeniu na wartości energetyczne i składniki odżywcze;
- cenach płaconych przez gospodarstwa domowe za wybrane towary i usługi;
- poziomie i źródłach osiąganych dochodów;
- wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania;
- warunkach mieszkaniowych;
- subiektywnej ocenie sytuacji materialnej gospodarstw domowych;
- strukturze demograficzno-społecznej gospodarstw domowych, tj. o liczbie, wieku, płci, wykształceniu, niepełnosprawności, aktywności ekonomicznej osób wchodzących w skład badanego gospodarstwa domowego.

Dane uzyskane z badania budżetów gospodarstw domowych umożliwiają dokonywanie analiz warunków życia ludności, ocenę wpływu różnych czynników na kształtowanie się poziomu i zróżnicowania sytuacji materialnej podstawowych grup gospodarstw domowych.

Wyniki badania budżetów gospodarstw domowych wykorzystywane są m.in. do:

- analizy poziomu i zróżnicowania warunków życia podstawowych grup społeczno-ekonomicznych gospodarstw domowych oraz przyczyn powodujących to zróżnicowanie;
- analizy poziomu oraz zróżnicowania warunków życia podstawowych grup gospodarstw domowych w ujęciu dynamicznym;
- tworzenia wag służących do obliczania wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych, a tym samym pośrednio do rewaloryzacji rent i emerytur oraz innych świadczeń społecznych;
- ustalania poziomu minimalnego wynagrodzenia;
- szacowania obciążień podatkowych gospodarstw domowych oraz analiz pomocniczych przy ustalaniu świadczeń społecznych;
- badania spożycia naturalnego;
- szacowania spożycia w gospodarstwach domowych;
- badania ubóstwa ekonomicznego oraz strefy niedostatku;
- badanie ubóstwa energetycznego;
- badania poziomu oraz zachodzących zmian w dochodach nominalnych i realnych poszczególnych grup gospodarstw domowych;
- szczegółowych badań rynku konsumpcyjnego, opracowań progностycznych oraz innych analiz ekonomicznych;
- badań socjologicznych i innych o charakterze monograficznym.

Metoda badania

Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą reprezentacyjną, która daje możliwość uogólnienia, z określona precyzją, uzyskanych wyników na wszystkie gospodarstwa domowe w kraju.

Zastosowana od 1993 r. miesięczna rotacja gospodarstw domowych oznacza, że w ciągu roku w każdym miesiącu podejmują badanie inne gospodarstwa domowe. Każde z nich przekazuje informacje o rozchodach, spożyciu ilościowym i przychodach za okres jednego miesiąca.

Od 2005 r. w badaniu budżetów gospodarstw domowych klasyfikuje się gospodarstwa domowe według pięciu podstawowych grup społeczno-ekonomicznych ludności kraju. Są to:

- gospodarstwa pracowników – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej w sektorze publicznym lub prywatnym; dodatkowym źródłem utrzymania tych gospodarstw może być emerytura, renta lub inne niezarobkowe źródło, praca na własny rachunek w indywidualnym gospodarstwie rolnym i poza indywidualnym gospodarstwem rolnym lub wykonywanie wolnego zawodu; oznacza to, że dochód uzyskiwany ze źródeł dodatkowych jest niższy od dochodów uzyskiwanych z pracy najemnej;
- gospodarstwa rolników – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie; dodatkowym źródłem utrzymania tych gospodarstw może być emerytura, renta lub inne źródło niezarobkowe, praca najemna, praca na własny rachunek, bądź wykonywanie wolnego zawodu; oznacza to, że dochód uzyskiwany ze źródeł dodatkowych jest niższy od dochodów uzyskiwanych z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie;
- gospodarstwa pracujących na własny rachunek – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest praca na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie lub wykonywanie wolnego zawodu; dodatkowym źródłem utrzymania może być: praca najemna, użytkowanie gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, emerytura, renta lub inne niezarobkowe źródło; oznacza to, że dochód uzyskiwany z dodatkowych źródeł jest niższy od dochodów z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie;
- gospodarstwa emerytów i rencistów – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania jest emerytura lub renta; dodatkowym źródłem utrzymania może być: inne źródło niezarobkowe poza emeryturą lub rentą (np. dochód z własności, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, dary), praca najemna, praca na własny rachunek w indywidualnym gospodarstwie rolnym i poza indywidualnym gospodarstwem rolnym lub wykonywanie wolnego zawodu; oznacza to, że dochód uzyskiwany ze źródeł dodatkowych jest niższy od dochodów uzyskiwanych z emerytur i rent;
- gospodarstwa utrzymujące się z niezarobkowych źródeł – gospodarstwa domowe, których wyłącznym lub głównym (przeważającym) źródłem utrzymania są źródła niezarobkowe inne niż emerytura lub renta, np. zasiłki dla bezrobotnych, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielone na podstawie ustawy o pomocy społecznej, dodatki mieszkaniowe, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, alimenty, darowizny, dochody z tytułu własności i z wynajmu nieruchomości; dodatkowym źródłem utrzymania tych gospodarstw może być: praca najemna, emerytura lub renta, praca na własny rachunek, wykonywanie wolnego zawodu lub użytkowanie gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie; oznacza to, że dochód uzyskiwany ze źródeł dodatkowych jest niższy od dochodów uzyskiwanych ze źródeł niezarobkowych innych niż emerytura lub renta. Ze względu na małą liczebność gospodarstw domowych w tej grupie oraz jej duże wewnętrzne różnice dane dla gospodarstw domowych utrzymujących się z niezarobkowych źródeł nie są publikowane.

Prezentowane wyniki badania budżetów gospodarstw domowych nie obejmują gospodarstw domowych zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania, tj. domów studenckich, domów opieki społecznej i innych oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywatele obcego państwa zamieszkujące w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujące się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Schemat doboru próby do badania

W celu wylosowania próby zastosowano schemat losowania dwustopniowego, warstwowego z różnymi prawdopodobieństwami wyboru na I stopniu. Jednostkami losowania pierwszego stopnia (jps) były rejony statystyczne lub zespoły rejonów³³, a na drugim stopniu losowane były mieszkania.

Podstawę operatu losowania jednostek pierwszego stopnia stanowił wykaz rejonów statystycznych opracowany dla potrzeb Narodowego Spisu Powszechnego, aktualizowany co roku o zmiany wynikające z podziału administracyjnego kraju, z nowego budownictwa oraz z ubytków w starym budownictwie lub zmian przeznaczenia lokalni. Dla każdego rejonu zostały zapisane w operacie informacje dotyczące cech adresowych oraz dane o liczbie mieszkańców. Minimalna liczba adresów, którą powinna zawierać jednostka pierwszego stopnia jest zróżnicowana w zależności od wielkości miejscowości i wynosi: 540 dla Warszawy, 440 dla innych miast o liczbie mieszkańców co najmniej 500 tys., 240 dla pozostałych miast i 160 dla terenów wiejskich. W związku z tym, mniejsze rejony statystyczne łączone były z sąsiednimi. Łącznie utworzono około 30 tysięcy jps.

W związku ze stopniowym zmniejszeniem próby do badania budżetów gospodarstw domowych oraz modyfikacją schematu losowania, w 2021 roku w badaniu budżetów gospodarstw domowych wykorzystanie były dwie podpróbki o różnej liczebności i wylosowane według innego schematu:

- podpróbka 1 – wylosowana w 2019 r. do badania na lata 2020–2021 i licząca 783 jps (tj. 18 792 mieszkańców rocznie);
- podpróbka 2 – wylosowana w 2020 r. do badania na lata 2021-2022 i licząca 634 jps (tj. 15 216 mieszkańców rocznie).

Schemat losowania podpróbki 1

Przed losowaniem jednostki pierwszego stopnia zostały powarstwowane. Miasta pow. 100 tys. mieszkańców stanowiły na ogół samodzielne warstwy. W Warszawie, Krakowie, Łodzi, Poznaniu i Wrocławiu utworzono po kilka warstw poprzez połączenie sąsiadujących ze sobą dzielnic. Z kolei mniejsze miasta (w dwóch klasach: do 20 tys. i 20–100 tys.) i tereny wiejskie zostały powarstwowane według podregionów (NTS 3). Liczba powstałych warstw wyniosła od 5 w województwie opolskim i świętokrzyskim do 27 w województwie mazowieckim i śląskim. Łącznie utworzono 206 warstw, w tym 66 wiejskich i 26 warstw określanych jako zamożniejsze. Warstwy zamożniejsze wyodrębniono na podstawie informacji o wysokości podatku dochodowego od osób fizycznych na 1 mieszkańca w gminach³⁴ składających się na te warstwy. Do warstw zamożniejszych zostało zaalokowane około 1,2 raza więcej jednostek niż to by wynikało z alokacji proporcjonalnej. Resztę jednostek zaalokowano proporcjonalnie do liczby mieszkańców w warstwach mniej zamożnych. W ten sposób alokowano 675 jps. Począwszy od 2005 roku, dla uzyskania lepszej precyzji ocen dotyczących gospodarstw domowych rolników, liczba wiejskich jps została zwiększena o około 50%. W związku z tym wylosowano dodatkowo próbę 108 jps wiejskich, które zostały rozdzielone proporcjonalnie do liczby mieszkańców w warstwach wiejskich. Począwszy od 2017 roku wprowadzono modyfikację alokacji dodatkowych jednostek wiejskich. Liczbę zaalokowanych jednostek uzależniono nie tylko od wielkości warstwy, ale również do frakcji rolników w danej warstwie.

³³ Do 2015 r. określane jako „terenowe punkty badań (tpb)”.

³⁴ Bank Danych Lokalnych, dziedzina: Finanse publiczne.1711

Schemat losowania podpróbki 2

Aby ograniczyć negatywne skutki zmniejszenia podpróbki 2 zastosowano zmieniony schemat losowania (od 2022 r. obie badane podpróbki będą wylosowane wg analogicznego schematu):

1. Zmieniono metodę alokacji jednostek pierwszego stopnia pomiędzy województwa z proporcjonalnej na pierwiastkową w celu zachowania możliwości publikacji wyników dla województw³⁵ (poprzez ograniczenie błędu względnego dla najmniejszych województw). Zmiany w alokacji polegały na:
 - a. alokacji proporcjonalnej do pierwiastka z liczby mieszkańców w regionach z uwzględnieniem podziału województwa mazowieckiego na regiony: warszawski stołeczny i mazowiecki regionalny oraz województwa śląskiego: na Górnoułańsko-Zagłębiowską Metropolię i pozostałą część,
 - b. w obrębie każdego regionu (z uwzględnieniem województwa śląskiego w całości) na alokacji proporcjonalnej do liczby mieszkańców w warstwie.
2. Skorygowano warstwy w celu lepszej identyfikacji i nadpróbkowania w warstwach silnie rolniczych i zamożniejszych. W miejsce dotychczasowych 206 warstw, utworzono 217 warstw. Zmiany w warstwowania polegały na podziale niektórych warstw wiejskich na dwie części: bardziej i mniej rolniczą oraz na podziale niektórych warstw ze względu na poziom przeciętnych dochodów podatkowych gmin z PIT przypadających na jednego mieszkańca.
3. Zastosowano nadpróbkowanie w warstwach określonych jako silnie rolnicze i zamożniejsze mające na celu poprawę precyzji wyników dla gospodarstw domowych rolników i gospodarstw domowych z górnego krańca rozkładu dochodów.

Poniższa tabela przedstawia liczbę wylosowanych jednostek pierwszego stopnia według województw.

Województwo	Razem		Miasta		Wieś	
	podpróbka 1	podpróbka 2	podpróbka 1	podpróbka 2	podpróbka 1	podpróbka 2
POŁSKA	783	634	469	409	314	225
dolnośląskie	64	46	44	33	20	13
kujawsko-pomorskie	38	32	23	21	15	11
lubelskie	43	35	18	17	25	18
lubuskie	19	24	11	17	8	7
łódzkie	51	42	32	29	19	13
małopolskie	71	45	37	27	34	18
mazowieckie	127	87	85	59	42	28
opolskie	21	23	11	14	10	9
podkarpackie	38	31	15	13	23	18
podlaskie	23	27	12	16	11	11
pomorskie	46	38	31	26	15	12
śląskie	86	74	65	60	21	14
świętokrzyskie	25	24	10	12	15	12
warmińsko-mazurskie	31	28	17	17	14	11
wielkopolskie	67	47	37	27	30	20
zachodniopomorskie	33	31	21	21	12	10

³⁵ A w przypadku województw mazowieckiego i śląskiego – także dla ich wewnętrznego podziału na 2 części, odpowiednio region stołeczny warszawski i mazowiecki regionalny oraz górnoułańsko-zagłębiowską metropolię i pozostałą część województwa śląskiego.

Operat losowania II stopnia stanowiły wykazy mieszkańców w wylosowanych jednostkach pierwszego stopnia, opracowane na podstawie TERYT. Losowanie mieszkańców przeprowadzono w oparciu o następujące założenia:

- 1) w badaniu stosuje się model rotacji całkowitej z miesięcznym okresem wymiany próby;
- 2) dla każdego miesiąca losuje się po dwa mieszkania w danej jps, a w wylosowanych mieszkańach badane są wszystkie gospodarstwa domowe;
- 3) w wylosowanym mieszkaniu badanie przeprowadzane jest w danym miesiącu w dwóch kolejnych latach, tj. w 2020–2021 w podpróbce pierwszej oraz w 2021–2022 w podpróbce drugiej;
- 4) dla każdego mieszkania z danej jednostki pierwszego stopnia losuje się rezerwową próbę mieszkań ze względu na możliwość nieprzystąpienia do badania gospodarstw domowych zamieszkujących w wylosowanym mieszkaniu; mieszkania z próby rezerwowej wchodzą do badania w miejsce mieszkań zamieszkań przez gospodarstwa domowe nieprzystępujące do badania w kolejności, w jakiej zostały wylosowane. Wielkość próby rezerwowej zależna jest od klasy miejscowości zamieszkania, w której znajduje się jps.

Uwzględniając powyższe założenia wylosowano w każdej jps 24 mieszkania do tzw. „próby zasadniczej” (po dwa na każdy miesiąc) oraz dwie próby rezerwowe liczące zależnie od klasy miejscowości odpowiednio: 250 mieszkań dla Warszawy, 200 mieszkań dla miast liczących co najmniej 500 tys. mieszkańców, 100 mieszkań dla pozostałych miast i 60 mieszkań dla wsi³⁶.

Na skutek nieprzystąpienia do badania części gospodarstw zamieszkałych w wylosowanych mieszkańach struktura próby zbadanej ze względu na cechy społeczno-demograficzne gospodarstw może się różnić od struktury próby wylosowanej.

Ze względu na ograniczenia spowodowane pandemią COVID-19 liczba zbadanych gospodarstw domowych stanowiła ok. 91% zamierzonej próby. Dlatego zastosowano dodatkowy krok w korekcie wag. Wagi zostały podzielone przez wskaźnik odpowiedzi w podziale na województwo i klasę wielkości miejscowości³⁷.

Następnie wagi zostały skorygowane poprzez uwzględnienie struktury gospodarstw domowych według liczby osób w gospodarstwie domowym (sześć grup wielkości) oraz miejsce zamieszkania (miasto lub wieś) z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 r.

Organizacja badania

Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzą w terenie urzędy statystyczne. Nadzór merytoryczny nad przebiegiem tego badania sprawuje Główny Urząd Statystyczny – Departament Badań Społecznych we współpracy z Urzędem Statystycznym w Łodzi, specjalizującym się w obszarze statystyki warunków życia.

W każdym miesiącu 2021 r. badaniem objęto 2834 mieszkania (1566 z podpróbki 1 i 1268 z podpróbki 2). Zatem zaplanowano pozyskanie w ciągu roku wyników od gospodarstw domowych zamieszkujących w 34008 mieszkańach³⁸. Faktyczna liczba zbadanych gospodarstw domowych wyniosła 30867.

³⁶ Ze względu na utrudnienia w werbunku gospodarstw domowych spowodowane pandemią COVID-19, wylosowane próbki rezerwowe zostały zwiększone w ciągu roku.

³⁷ Wyodrębniono sześć klas wielkości miejscowości: miasta pow. 500 tys., miasta 200–500 tys., miasta 100–200 tys., miasta 20–100 tys., miasta do 20 tys., wieś.

³⁸ Podana liczba dotyczy jednostek, dla których powinny być wyniki roczne, gdyby w każdym wylosowanym mieszkaniu do opracowania weszło jedno gospodarstwo domowe.

Liczba gospodarstw domowych zbadanych i mieszkańców wylosowanych w poszczególnych województwach przedstawia poniższe zestawienie:

Województwo	Mieszkania wylosowane	Gospodarstwa zbadane	Województwo	Mieszkania wylosowane	Gospodarstwa zbadane
Polska	34008	30867			
dolnośląskie	2640	2437	podkarpackie	1656	1574
kujawsko-pomorskie	1680	1522	podlaskie	1200	1171
lubelskie	1872	1771	pomorskie	2016	1831
lubuskie	1032	966	śląskie	3840	3449
łódzkie	2232	1959	świętokrzyskie	1176	1132
małopolskie	2784	2451	warmińsko-mazurskie	1416	1317
mazowieckie	5136	4506	wielkopolskie	2736	2435
opolskie	1056	986	zachodniopomorskie	1536	1360

Od 2018 r. badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest przez ankieterów metodą wywiadu bezpośredniego wspomaganego komputerowo (CAPI), a zapisy w „Książeczce budżetowej” badane gospodarstwa domowe prowadzą w książeczce papierowej lub w książeczce elektronicznej dość późnej poprzez przeglądarkę internetową (metoda CAII), bądź też zbierają paragony. W 2021 r. w dalszym ciągu obowiązywały zmiany organizacyjne wprowadzone do badania w 2020 r. w związku z pandemią COVID-19: zbieranie informacji od respondentów w trakcie wywiadu telefonicznego i telefoniczny werbunek gospodarstw domowych do badania.

Ankieterzy prowadzący badanie są pracownikami urzędów statystycznych w województwach. Do ich obowiązków należy m.in.:

- werbowanie w każdym miesiącu w wylosowanych mieszkańach gospodarstw domowych do badania i przeprowadzanie wywiadu wstępnego dotyczącego charakterystyki społeczno-demograficznej gospodarstwa domowego³⁹;
- odwiedzanie co najmniej cztery razy w miesiącu każdego gospodarstwa domowego prowadzącego zapisy w książeczce papierowej (obowiązuje dwutygodniowy cykl dokonywania zapisów przez rodzinę)⁴⁰;
- odwiedzenie co najmniej dwa razy w miesiącu każdego gospodarstwa domowego prowadzącego zapisy w formie elektronicznej oraz monitorowanie wpisów dokonywanych przez rodzinę w książeczce elektronicznej⁴¹;
- udzielanie badanym gospodarstwom domowym (niezależnie od metody prowadzenia zapisów) instruktażu dotyczącego prowadzenia zapisów w książeczce budżetowej oraz wyjaśnienia wpisów budzących wątpliwości;
- przeprowadzenie wywiadu na koniec miesiąca dotyczącego statusu na rynku pracy oraz opinii respondentów o warunkach życia gospodarstwa domowego⁴²;
- zestawianie i analizowanie informacji zebranych od gospodarstw domowych na kwestionariuszach i w książeczkach budżetowych;
- rejestracja w aplikacji elektronicznej papierowych książeczek budżetowych lub zebranych paragonów przekazanych przez respondentów i przeprowadzenie kontroli rachunkowej i logicznej dla wszystkich kwestionariuszy;
- opracowywanie dla każdego gospodarstwa domowego „Miesięcznego budżetu gospodarstwa domowego”;
- przeprowadzanie wywiadu kwartalnego z badanymi gospodarstwami domowymi odnośnie rozchodów rzadkich poniesionych w ciągu kwartału przez wszystkie gospodarstwa domowe biorące udział w badaniu oraz w przypadku gospodarstw domowych z tzw. podpróbki „nowej” (wylosowanej do badania na lata 2021-2022) - wyposażenia gospodarstw w niektóre przedmioty trwałego użytkowania i nieruchomości⁴³.

³⁹ W 2021 r. werbunek i wywiady wstępne w dużej części odbywały się z wykorzystaniem metody telefonicznej.

⁴⁰ W 2021 r. wizyty te w dużej części zostały zastąpione kontaktami telefonicznymi.

⁴¹ W 2021 r. wizyty te w dużej części zostały zastąpione kontaktami telefonicznymi.

⁴² W 2021 r. wywiady te odbywały się w dużej części z wykorzystaniem metody telefonicznej.

⁴³ W 2021 r., ze względu na realizację wywiadów metodą telefoniczną, zrezygnowano dla podpróbki „wychodzącej” (wylosowanej do badania na lata 2020-2021) z części wywiadu dotyczącej zasobności gospodarstwa domowego. Pozostała część wywiadu kwartalnego odbywała się w dużej części z wykorzystaniem metody telefonicznej.

Źródła danych o rozchodach i przychodach

Główym źródłem informacji o rozchodach i przychodach (pieniężnych i niepienieżnych) każdego badanego gospodarstwa domowego jest „Książeczka budżetowa”, prowadzona przez gospodarstwo domowe w formie papierowej, zbieranych paragonów lub elektronicznej. Rodzina wypełniająca książeczkę papierową dokonuje zapisów przez pierwszą połowę miesiąca, a następnie przekazuje ankieterowi do analizy i opracowania. Za drugą połowę miesiąca, gospodarstwo domowe rejestruje swoje rozchody i przychody w kolejnej książeczce. Alternatywną formą jest zbieranie przez rodzinę paragonów i wpisywanie do papierowej książeczki tylko tych pozycji, które nie znajdują się na paragonach. Rodzina pracująca z książeczką elektroniczną dokonuje wpisów w ciągu całego badanego miesiąca, a ankieter analizuje, na bieżąco w ciągu miesiąca badania, i opracowuje uzyskane informacje za pośrednictwem aplikacji elektronicznej. W 2021 r., ze względu na szczególną sytuację spowodowaną pandemią COVID-19, dopuszczone było przykazywanie informacji o rozchodach i przychodach łącznie za cały miesiąc, po zakończeniu miesiąca badania (zamiast oddziennie co 2 tygodnie).

W książeczce budżetowej rodzina zapisuje rozchody związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego, a więc zakupy artykułów i usług, opłaty związane z użytkowaniem mieszkania/domu, spłaty kredytów i pożyczek, wpłyty gotówkowe związane z nabyciem towarów na kredyt, lokaty wpłacone, zakup papierów wartościowych, dary i alimenty, opłaty ubezpieczeniowe, płacone podatki, udzielone pożyczki, wartość artykułów (usług) otrzymywanych bezpłatnie (podarki). Gospodarstwo notuje również przychody, jakie wpłynęły do gospodarstwa domowego w miesiącu badania spoza gospodarstwa domowego, jak również z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie czy z prowadzonej działalności na własny rachunek, przeznaczone na potrzeby gospodarstwa domowego.

Gospodarstwo domowe notuje także wartości wszystkich artykułów pobranych na własne potrzeby z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, z działalności prowadzonej na własny rachunek oraz towarów wyprodukowanych w użytkowym gospodarstwie rolnym i przekazanych poza gospodarstwo domowe. W książeczce wpisywane są również rozchody przeznaczone na użytkowane gospodarstwo rolne.

Ważniejsze pojęcia, zasady obliczeń i grupowania

Jednostką badania jest gospodarstwo domowe jednoosobowe lub wieloosobowe.

Gospodarstwo domowe jednoosobowe to osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełączącą swoich dochodów z innymi osobami, bez względu na to czy mieszka sama czy też z innymi osobami.

Gospodarstwo domowe wieloosobowe to zespół osób mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się. Wielkość gospodarstwa domowego określana jest liczbą osób wchodzących w skład danego gospodarstwa.

Budżet gospodarstwa domowego jest to systematyczne zestawienie (wg klasyfikacji) przychodów i rozchodów (pieniężnych i niepienieżnych) gospodarstwa domowego za dany okres.

Przychody netto są to wszystkie wartości wpływające do gospodarstwa domowego, bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych przez płatnika w imieniu podatnika, jak również bez składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Na przychody netto składają się dochód rozporządzalny i pozycje oszczędnościowe po stronie przychodowej.

Rozchody netto są to wszystkie wartości wypływające z gospodarstwa na zewnątrz, bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych przez płatnika w imieniu podatnika, jak również bez składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Na rozchody netto składają się wydatki i pozycje oszczędnościowe po stronie rozchodowej.

Dochód rozporządzalny jest to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika (od dochodów z pracy najemnej oraz od niektórych świadczeń z ubezpieczenia społecznego i pozostałych świadczeń społecznych), o podatki od dochodów z własności, podatki pła-

ne przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. W skład dochodu rozporządzalnego wchodzą dochody pieniężne i niepieniężne, w tym spożycie naturalne (towary i usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek) oraz towary i usługi otrzymane nieodpłatnie.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Na dochód rozporządzalny składają się:

- dochód z pracy najemnej;
- dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie;
- dochód z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie, z wykonywania wolnego zawodu;
- dochód z tytułu własności;
- dochód z wynajmu nieruchomości;
- świadczenia z ubezpieczeń społecznych (w tym emerytury i renty);
- pozostałe świadczenia społeczne (w tym świadczenia rodzinne);
- pozostały dochód (w tym dary i alimenty).

Dochód z pracy najemnej obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym:

- wynagrodzenie za pracę;
- zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze;
- dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę), np.: wartość usług związanych z korzystaniem z mieszkania służbowego, z samochodu służbowego do celów prywatnych, dopłaty do biletów na środki transportu publicznego;
- kwoty uzyskane z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych;
- odprawy wypłacone osobom przechodzącym na emeryturę lub zwolnionym.

Dochód z pracy najemnej obejmuje dochody uzyskane we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy.

Dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie jest obliczany jako różnica między wartością sprzedaży produkcji rolnej (w tym spożyciem naturalnym) i dopłatami związanymi z użytkowaniem gospodarstwa rolnego a bieżącymi nakładami poniesionymi na produkcję rolną i podatkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Do gospodarstw indywidualnych w rolnictwie zalicza się:

- gospodarstwa indywidualne, tj. gospodarstwa o powierzchni powyżej 1,0 ha użytków rolnych prowadzone na gruntu własnych i nie własnych;
- gospodarstwa indywidualne o powierzchni do 1 ha (włącznie) użytków rolnych (w tym działki służbowe);
- właściciele zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych.

Definicja gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie nie jest jednoznaczna z definicją stosowaną w Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej (dział Rolnictwo, Łowiectwo i Leśnictwo. Rybołówstwo). O przynależności do grupy rolników, w badaniu budżetów gospodarstw domowych, decyduje wyłącznie przeważający dochód osiągany przez badane gospodarstwo domowe z tytułu prowadzenia gospodarstwa indywidualnego (skala produkcji nie jest bezpośrednio brana pod uwagę).

Dochód z pracy na własny rachunek obejmuje część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) i wykonywania wolnego zawodu lub świadczenia postojowego dla osób prowadzących działalność gospodarczą przyznawanego w 2021 r. w związku z pandemią COVID-19, jaka została przeznaczona na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (np. budowa domu mieszkalnego, zakup mieszkania) i oszczędności na potrzeby gospodarstwa domowego. Uzyskany dochód z pracy na własny rachunek może być w formie pieniężnej jak i niepieniężnej (spożycie naturalne).

Dochód z tytułu własności obejmuje wartość odsetek od lokat, bonów skarbowych, obligacji, udzielonych pożyczek oraz udziałów w zyskach przedsiębiorstw.

Dochód z wynajmu nieruchomości obejmuje dochód brutto (przychody minus nakłady) pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz dochód z wynajmu ziemi.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych obejmują świadczenia otrzymane przez osoby ubezpieczone oraz ich rodziny, wynikające z faktu ubezpieczenia się w funduszu ubezpieczeń społecznych. Są to emerytury, renty strukturalne za przekazane gospodarstwo rolne, świadczenia o charakterze rent tj. renty z tytułu niezdolności do pracy, szkoleniowe, renty przyznane rolnikom indywidualnym (bez rent socjalnych), renty rodzinne, świadczenia rehabilitacyjne oraz zasiłki, w tym macierzyńskie, pogrzebowe i chrobowe (po ustaniu stosunku pracy). Do świadczeń z ubezpieczeń społecznych zaliczane są także emerytury i renty przyznane byłym żołnierzom zawodowym oraz byłym funkcjonariuszom i członkom ich rodzin przez odpowiednie resorty.

Pozostałe świadczenia społeczne⁴⁴ obejmują świadczenia finansowane z budżetu państwa bądź gmin, ze specjalnych funduszy, jak również towary i usługi otrzymane od instytucji niekomercyjnych. Są to przede wszystkim zasiłki rodzinne, dodatki do zasiłków rodzinnych, świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, świadczenie „Dobry start” (300+), świadczenie pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne, dodatki mieszkaniowe, świadczenia pieniężne i nie pieniężne udzielone na podstawie ustawy o pomocy społecznej, renty socjalne, stypendia, jak również zasiłki dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, dodatek solidarnościowy dla osób, które w następstwie COVID-19, straciły pracę lub ich umowa wygasła oraz zasiłki i świadczenia przedemerytalne.

Pozostały dochód obejmuje odszkodowania wypłacane przez instytucje ubezpieczeniowe, dary i alimenty otrzymane od innych gospodarstw domowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych oraz pozostałe rodzaje dochodów.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

Pozycje oszczędnościowe po stronie przychodowej składają się z:

- pobranych lokat, w tym także sprzedaży papierów wartościowych;
- zaciągniętych pożyczek i kredytów;
- zwrotu pożyczek pieniężnych udzielonych osobom prywatnym;
- sprzedaży majątku rzeczowego (nieruchomości, środki trwałe użytkowane w gospodarstwie rolnym);
- sprzedaży użytkowanych artykułów konsumpcyjnych (w tym przedmiotów trwałego użytkowania).

Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne⁴⁵ oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują one towary zakupione za gotówkę również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej, na kredyt, otrzymane bezpłatnie oraz spożycie naturalne (towary i usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności rolniczej bądź działalności gospodarczej na własny rachunek). Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np.: żywność, napoje, lekarstwa, półtrwałego użytkowania (np.: odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np.: samochody, pralki, lodówki, telewizory).

⁴⁴ Do roku 2008 – „Świadczenia pomocy społecznej”; w latach 2009–2010 – „Świadczenia pozostałe”.

⁴⁵ Klasyfikacja wydatków na towary i usługi konsumpcyjne oparta jest na Klasyfikacji COICOP 2013 (Classification of Individual Consumption by Purpose, Klasyfikacja Spożycia Indywidualnego według Celu).

Pozostałe wydatki składają się z:

- darów przekazanych innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym;
- niektórych podatków, w tym podatku od spadków i darowizn, podatku od nieruchomości, opłaty za wieczyste użytkowanie gruntu;
- zaliczek na podatek od dochodów osobistych oraz składek na ubezpieczenia społeczne płaconych samodzielnie przez podatnika;
- pozostałych rodzajów wydatków nie przeznaczonych bezpośrednio na cele konsumpcyjne, w tym strat pieniężnych, odszkodowań za wyrządzone szkody.

Pozycje oszczędnościowe po stronie rozchodowej składają się z:

- wpłaconych lokat, w tym zakupu papierów wartościowych;
- spłaconych pożyczek i kredytów;
- pożyczek pieniężnych udzielonych osobom prywatnym;
- zakupu, remontu i modernizacji majątku rzecznego (w tym nieruchomości, środków trwałych użytkowanych w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie).

Źródła utrzymania członków gospodarstwa domowego są to źródła, z których pochodzą uzyskiwane środki pieniężne, jak i niepieniężne. Ustala się je na podstawie dochodów (przychodów) członków gospodarstwa, pod warunkiem, że mają one charakter stały lub powtarzalny.

Przez główne (podstawowe) źródło utrzymania rozumie się jedyne lub przeważające źródło utrzymania. Rozróżnia się następujące źródła utrzymania:

1. Źródła zarobkowe

- praca najemna;
- praca na własny rachunek w indywidualnym gospodarstwie rolnym, poza indywidualnym gospodarstwem rolnym lub wykonywanie wolnego zawodu.

2. Źródła niezarobkowe

- świadczenia z ubezpieczeń społecznych (w tym emerytury, renty);
- pozostałe świadczenia społeczne (w tym świadczenia rodzinne, zasiłki dla bezrobotnych, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia, alimenty wypłacane z Funduszu Alimentacyjnego);
- dochody z tytułu własności (odsetki od lokat, obligacji, bonów lokacyjnych, udzielonych pożyczek, udział w zyskach przedsiębiorstw);
- dochody z wynajmu nieruchomości (domów mieszkalnych i mieszkań, garaży oraz ziemi);
- pozostałe dochody (w tym otrzymywane dary od członków innych gospodarstw domowych);
- inne przychody (np. sprzedaż majątku, korzystanie z oszczędności, zaciągnięte pożyczki).

3. Pozostawanie na utrzymaniu

Przyporządkowuje się je osobie, która nie posiada własnego źródła utrzymania (zarobkowego lub niezarobkowego), jest natomiast utrzymywana przez pozostałych członków gospodarstwa domowego.

Liczbę jednostek konsumpcyjnych obliczono stosując następujące wagie, określające zapotrzebowanie osoby fizycznej na wartości kaloryczne spożywanych pokarmów w zależności od płci i wieku:

– dzieci w wieku:	– mężczyźni w wieku:		
poniżej 1 roku	– 0,25	14–17 lat	– 0,85
1 rok	– 0,30	18 lat i więcej	– 1,00
2 lata	– 0,40		
3–7 lat	– 0,50	– kobiety w wieku:	
8–11 lat	– 0,60	14–17 lat	– 0,75
12–13 lat	– 0,70	18 lat i więcej	– 0,85

Jednostki ekwiwalentne są to parametry pozwalające porównywać ze sobą sytuację materialną gospodarstw domowych różniących się wielkością i strukturą demograficzną. Obrazują one wpływ, jaki na koszty utrzymania gospodarstwa domowego ma jego skład demograficzny. W prezentowanych tabelach zastosowana została tzw. zmodyfikowana skala ekwiwalentności OECD obliczona w sposób następujący: 1 – dla pierwszej osoby dorosłej w gospodarstwie, 0,5 – dla każdego następnego członka gospodarstwa domowego w wieku 14 lat lub więcej, 0,3 – dla każdego dziecka w wieku poniżej 14 lat.

Spożycie ilościowe artykułów żywnościowych w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej, kredytowej lub na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne). Za moment spożycia artykułów żywnościowych przyjmuje się moment ich pozyskania przez gospodarstwo domowe.

Dane o spożyciu ilościowym nie obejmują artykułów spożywczych konsumowanych w placówkach gastronomicznych (placówki żywienia przyczładowego, bary, restauracje itp.).

Do osób pracujących zalicza się pracowników najemnych, pracujących na własny rachunek w indywidualnym gospodarstwie rolnym i poza indywidualnym gospodarstwem rolnym lub wykonywanie wolnego zawodu (łącznie z pomagającymi członkami rodzin).

Pracownik najemny jest to osoba fizyczna zatrudniona przez pracodawcę, niezależnie od rodzaju zawartej między nimi umowy.

Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach robotniczych i pokrewnych (robotnicy) to osoby zatrudnione na stanowiskach, na których wykonywane są:

- czynności (operacje) składające się na proces technologiczny wytwarzania produktów lub świadczenie usług (robotnicy bezpośrednio produkcyjni), jak również stanowiska, na których wykonywane są prace pomocnicze i obsługa w zakresie niezbędnym dla sprawnego przebiegu procesów produkcyjnych (robotnicy pośrednio produkcyjni, żołnierze szeregowi);
- czynności mające charakter obsługi, na które składają się procesy w sferze cyrkulacji: transporcie, łączności, handlu i in., jak również w sferze usług społecznych (pracownicy na stanowiskach pokrewnych robotniczym).

Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach nierobotniczych to osoby zatrudnione na stanowiskach nieokreślonych jako robotnicze, bez względu na wyuczony zawód. Są to stanowiska kierownicze oraz specjalistyczne, samodzielne lub wykonawcze niemające charakteru kierowniczego, lecz wymagające specjalistycznego przygotowania do zawodu na poziomie wyższym albo średnim zawodowym lub wysokiego poziomu umiejętności twórczych i artystycznych, jak również stanowiska, na których wykonywane są czynności pomocnicze (o charakterze manipulacyjnym) biurowe i gospodarcze, wspomagające działalność prowadzoną na wyżej wymienionych stanowiskach.

Użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie jest osoba pracująca w użytkowanych przez siebie, na własny rachunek gospodarstwie rolnym, która kieruje pracą członków swojego gospodarstwa domowego, pomagających jej w użytkowaniu gospodarstwa rolnego, a także decyduje o kierunku produkcji tego gospodarstwa rolnego – niezależnie od tego czy jest właścicielem lub dzierżawcą gospodarstwa czy użytkownikiem z innego tytułu.

Za pomagającą w gospodarstwie rolnym uznaje się osobę będącą członkiem badanego gospodarstwa domowego, która stale i bez umownego wynagrodzenia pomaga użytkownikowi gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie w prowadzeniu tego gospodarstwa.

Do pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie bądź wykonujących wolny zawód zalicza się właścicieli lub współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami rodzin) zakładów wytwórczych lub usługowych, tj. jednostek prywatnych prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie, jak również osoby wykonujące wolne zawody.

Za osobę pozostającą na utrzymaniu uważa się osobę, która nie posiada własnego źródła utrzymania, natomiast jest utrzymywana przez członków gospodarstwa domowego.

Dziecko na utrzymaniu to osoba w wieku 0–14 lat (włącznie) będąca w składzie gospodarstwa domowego lub osoba w wieku 15–25 lat, o ile nie posiada własnego źródła utrzymania, nie pozostaje w związku małżeńskim lub związku nieformalnym lub nie posiada własnych dzieci.

Osoba odniesienia to osoba, która ukończyła 16 lat i osiąga stały w dłuższym okresie, najwyższy dochód spośród wszystkich członków gospodarstwa domowego.

Typ biologiczny gospodarstwa domowego jest określony na podstawie stopnia pokrewieństwa członków gospodarstwa domowego w stosunku do osoby odniesienia.

Grupa kwintylowa – gospodarstwo domowe zalicza się do odpowiedniej grupy kwintylowej na podstawie wysokości dochodu rozporządzalnego na osobę w tym gospodarstwie. W tym celu sporządza się listę członków wszystkich gospodarstw domowych, uszeregowanych według wzrastającego dochodu rozporządzalnego na osobę przy uwzględnieniu stosowanych w badaniu wag, a następnie dzieli się ją na 5 równych części co do liczby osób ważonych. Pierwszą (I) grupę kwintylową stanowi 20% osób o najniższych dochodach, a grupę piątą (V) – 20% osób o najwyższych dochodach.

Mediana (zwana też wartością środkową) jest to wartość cechy przypisanej osobom będącym w składzie gospodarstw domowych w szeregu uporządkowanym rosnącym co do wartości badanej cechy, poniżej i powyżej której znajduje się jednakowa ważona liczba osób.

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przyjmująca wartość pomiędzy „0” a „1” (lub jeśli przemnożymy przez 100 – pomiędzy „0” a „100”). Współczynnik ten osiąga wartość „0” (rozkład jednorodny), gdy wszystkie osoby mają ten sam dochód, natomiast wartość „1”, gdy wszystkie osoby poza jedną mają dochód zerowy. Im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie.

Błędy losowe i nielosowe

Błędem nazywamy różnicę między wielkością uzyskaną z badania a wartością prawdziwą. Błędy występujące w badaniach statystycznych ogólnie dzielimy na losowe i nielosowe.

Błędy losowe występują tylko w badaniach opartych na próbie. Występują one, ponieważ w badaniu reprezentacyjnym na podstawie próby wnioskuje się o całej populacji. Otrzymane z tej próby wyniki po uogólnieniu na całą zbiorowość mogą dać wyniki różniące się od wyników, jakie można by uzyskać z badania pełnego. Dlatego też po przeprowadzeniu badania określa się stopień precyzji otrzymanych wyników, a dokładniej sprawdza się, w jakim stopniu uzyskane oceny parametrów reprezentują całą zbiorowość. Miarą błędu losowego jest odchylenie standardowe estymatora. Wartości tego odchylenia nie da się dokładnie obliczyć, ale można je oszacować. W badaniu budżetów gospodarstw domowych do oszacowania odchylenia standardowego estymatorów stosuje się metodę zrównoważonych półprób replikacyjnych.

Ocena odchylenia standardowego estymatora jest w niniejszej publikacji nazywana bezwzględnym błędem szacunku (s).

Względny błąd szacunku (v), to iloraz bezwzględnego błędu szacunku przez wartość estymatora wyrażony w procentach.

Błędy nielosowe nie są związane z losowaniem i powstają z różnych innych przyczyn na wszystkich etapach badania.

Źródła błędów nielosowych można podzielić na:

- błędy operatu (w tym braki numerów telefonów przypisanych do wylosowanych adresów);
- błędy pomiaru (np.: błędy w kwestionariuszu, niezrozumiała instrukcja, niewłaściwy dobór ankietatorów, błędy opracowania wyników);
- błędy odpowiedzi (np.: brak informacji lub niechęć respondenta do udzielania prawdziwych odpowiedzi).

Realizacja badania

Poważnym zagadnieniem w badaniu budżetów gospodarstw domowych jest problem niepodjęcia badania przez gospodarstwa wylosowane do badania. Brak informacji od gospodarstw domowych może – jeśli występuje w dużej skali – wpłynąć na jakość uzyskanych wyników.

W badaniach reprezentacyjnych jest sprawą niezmiernie ważną, aby gospodarstwa wylosowane według przyjętego schematu udzielili odpowiedzi. Ponieważ część gospodarstw domowych z różnych powodów nie uczestniczy w badaniu, przyjęto metodę zamiany (substytucji) gospodarstw wylosowanych z próby zasadniczej, nieodejmujących badania. Gospodarstwo z próby rezerwowej, które "wchodzi" do badania w miejsce gospodarstwa nieprzystępującego do badania, nie musi być gospodarstwem o podobnych cechach społeczno-demograficznych charakteryzujących gospodarstwo odmawiające (np. inny skład osobowy, inne źródło utrzymania), gdyż jest to gospodarstwo wybrane losowo.

Losowy sposób zamiany gospodarstw domowych polega na tym, że z uporządkowanego losowo ciągu mieszkań, w przypadku braku odpowiedzi, dobierane są kolejne mieszkania. Postępowanie takie prowadzi się tak długo, aż gospodarstwa domowe z dwóch mieszkań w danej jps, co najmniej po jednym w każdym mieszkaniu, zgodzą się uczestniczyć w badaniu. W teorii prawdopodobieństwa tego typu postępowanie nazywa się losowaniem sekwencyjnym. Istotne jest tutaj ścisłe przestrzeganie losowo ustalonego porządku przy korzystaniu z rezerwowej próby mieszkań.

Ten sposób losowania pozwala zrealizować wielkość próby możliwie bliską wielkości zamierzanej⁴⁶.

Wskaźnik kompletności (realizacji badania)

Wskaźnikiem kompletności lub wskaźnikiem realizacji badania nazywamy wyrażony w procentach stosunek liczby gospodarstw, które zostały zbadane, do liczby wszystkich wylosowanych i dobranych gospodarstw (próba zasadnicza i gospodarstwa dobrane z próby rezerwowej), które należą do badanej populacji.

Wskaźnik realizacji zamierzonej wielkości próby

Wskaźnikiem realizacji zamierzonej wielkości próby nazywamy wyrażony w procentach stosunek liczby gospodarstw domowych, które zostały zbadane, do liczby mieszkań wylosowanych do próby zasadniczej. Wskaźnik ten wynosiłby 100%, gdyby dla każdego wylosowanego mieszkania z próby zasadniczej zostało zbadane jedno gospodarstwo domowe z próby zasadniczej lub dobrane z próby rezerwowej. Wskaźnik realizacji zamierzonej wielkości próby jest mniejszy niż 100% jeśli gospodarstwa domowe podejmujące badanie przerywają je w czasie miesiąca badania lub nie udzielają wywiadu kwartalnego oraz w przypadku gdy pomimo wykorzystania próby rezerwowej nie udaje się zwerbować gospodarstwa domowego do badania.

Przyczyny niepodjęcia badania

W badaniu budżetów gospodarstw domowych analizowane są przyczyny niepodjęcia badania przez gospodarstwa domowe. Przyczyny te możemy generalnie podzielić na obiektywne i subiektywne. Do przyczyn obiektywnych zaliczamy: brak nawiązania kontaktu, niemożność udziału w badaniu ze względu na wiek bądź chorobę, nieobecność w domu, zmianę miejsca zamieszkania.

Przez przyczyny subiektywne rozumiemy odmowy, a więc przyczyny takie jak: niechęć bądź brak czasu do prowadzenia przez rodzinę systematycznych zapisów. Oznacza to, że wylosowane gospodarstwo

⁴⁶ W 2021 r. w związku z trudnościami w realizacji badania spowodowanymi pandemią COVID-19 badanie zrealizowano dla ok. 91% zamierzonej wielkości próby.

potencjalnie mogłyby wziąć udział w badaniu, nie zaistniały bowiem żadne wypadki losowe, które uniemożliwiają prowadzenie zapisów, lecz gospodarstwo z powodów czysto subiektywnych nie chce uczestniczyć w badaniu.

Na potrzeby badania budżetów gospodarstw domowych przypadki braku zgody na realizację badania przez gospodarstwa domowe zostały sklasyfikowane następująco:

- gospodarstwa domowe mające przystąpić do badania po raz pierwszy, lecz niepodejmujące uczestnictwa w nim;
- gospodarstwa domowe prowadzące zapisy w analogicznym miesiącu poprzedniego roku i nieprzystępujące do prowadzenia zapisów w miesiącu badania w danym roku;
- gospodarstwa domowe biorące udział w badaniu i przerywające prowadzenie zapisów w trakcie miesiąca;
- gospodarstwa domowe badane w danym miesiącu, a nieudzielające wywiadu kwartalnego.

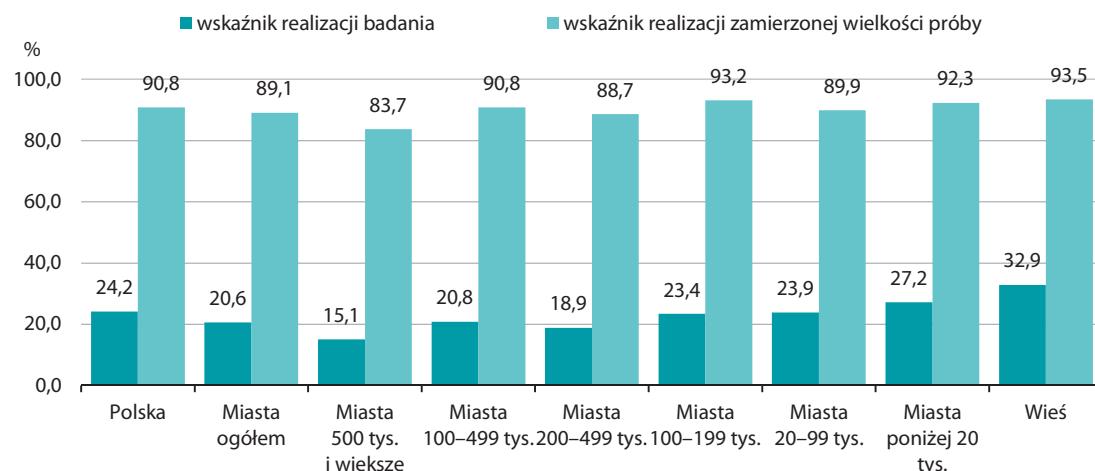
W 2021 roku wskaźnik kompletności badania budżetów gospodarstw domowych (dla próby zasadniczej i wykorzystanych adresów z próby rezerwowej) wyniósł 24,2% (w 2020 r. 25,3%). Spadek wartości wskaźnika wynikał częściowo z trudności w realizacji badania spowodowanych przez pandemię COVID-19 (werbunek gospodarstw domowych metodą telefoniczną, wyższy wskaźnik przerwania badania). W strukturze zbadanych gospodarstw domowych 27,2% stanowiły gospodarstwa zamieszkujące mieszkania wylosowane z „próby zasadniczej”, a 72,8% gospodarstwa domowe zamieszkujące mieszkania dobrane z tzw. „próby rezerwowej”. Wskaźnik realizacji zamierzonej wielkości próby wyniósł w 2021 r. 90,8% (w 2020 r. 89,2%).

Spośród gospodarstw domowych wylosowanych bądź dobranych do badania po raz pierwszy, przystąpiło do badania 15,1% gospodarstw domowych, a kontynuowało badanie (uczestniczyło w badaniu po raz drugi) 87,7% gospodarstw domowych spośród gospodarstw domowych badanych w analogicznym okresie roku poprzedniego (w 2020 r. było to odpowiednio 18,5% i 85,9%).

Gospodarstwa domowe, które przerwały badanie w trakcie miesiąca badania lub po kwartale stanowiły 2,4% ogółu wylosowanych lub dobranych do badania gospodarstw domowych.

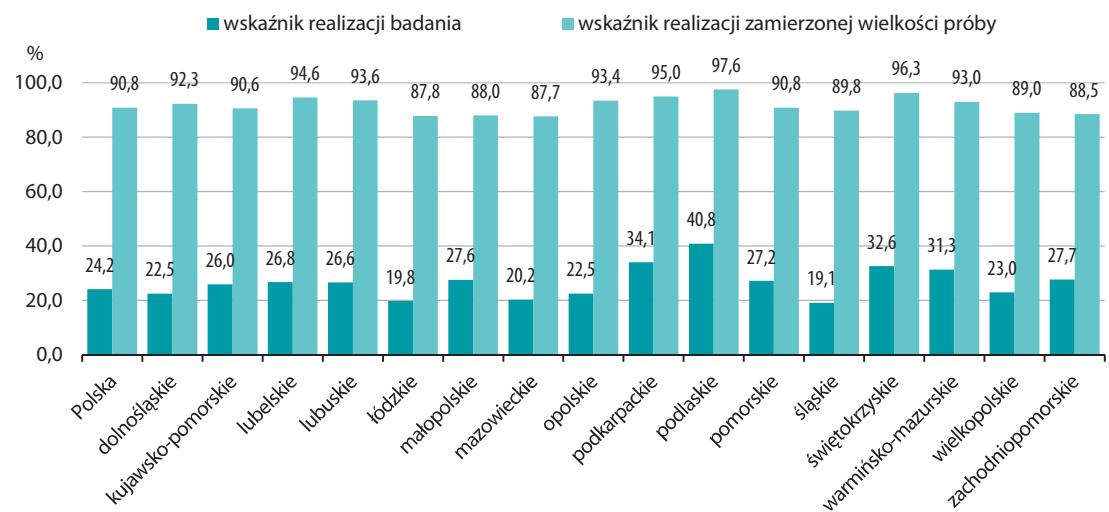
Wskaźnik kompletności był wyższy na terenach wiejskich (32,9%), niż w miastach (20,6%). Wskaźnik ten istotnie maleje wraz ze wzrostem wielkości miasta według liczby mieszkańców i w miastach o liczbie mieszkańców co najmniej 500 tysięcy osiągnął poziom 15,1%. Na terenach wiejskich zrealizowano 93,5% zamierzonej wielkości próby, a w miastach 89,1% (w największych miastach 83,7%).

Wykres 52. Wskaźnik realizacji badania i realizacji zamierzonej wielkości próby według klasy miejscowości zamieszkania respondentów w 2021 r.

Najniższy wskaźnik realizacji badania odnotowano w województwach śląskim (19,1%) i łódzkim (19,8%), natomiast najwyższe w województwach: podlaskim (40,8%) i podkarpackim (34,1%). Wskaźnik realizacji zamierzonej wielkości próby był najwyższy w województwach mazowieckim (87,7%) i łódzkim (87,8%), a najwyższy w województwie podlaskim (97,6%).

Wykres 53. Wskaźnik realizacji badania i realizacji zamierzonej wielkości próby według województw w 2021 r.

Wśród gospodarstw domowych niepodejmujących badania główną przyczyną był „brak dostępu do mieszkania” (43,2%). Do przyczyny tej zaliczano sytuacje braku numeru telefonu, który umożliwiałby jedyną dostępną formę kontaktu z gospodarstwem domowym w okresach zaostrzenia ograniczeń związanych z pandemią COVID-19 (w 2021 r. werbunek osobisty był prowadzony w bardzo ograniczonym zakresie). Przyczyna ta była najczęściej występującą w grupie gospodarstw domowych badanych po raz pierwszy (43,8%), a mniejsze znaczenie miała wśród gospodarstw domowych badanych w analogicznym okresie roku poprzedniego (4,9%).

Drugą istotną przyczyną niepodejmowania badania były odmowy (35,4%). Stanowiły one najczęstszą przyczyną niepodjęcia badania wśród gospodarstw domowych badanych w analogicznym okresie roku poprzedniego (62,6%) i drugą z kolej przyczynie niepodjęcia badania przez gospodarstwa domowe badane po raz pierwszy (35,0%).

Ponadto gospodarstwa domowe odmawiające udziału w badaniu jako przyczynę podawały: niechęć do wszystkich badań statystycznych (32,1%), brak czasu (24,5%), niechęć do badań budżetów (22,5%), uciążliwość zapisów (9,1%), bądź inne przyczyny (11,8%).

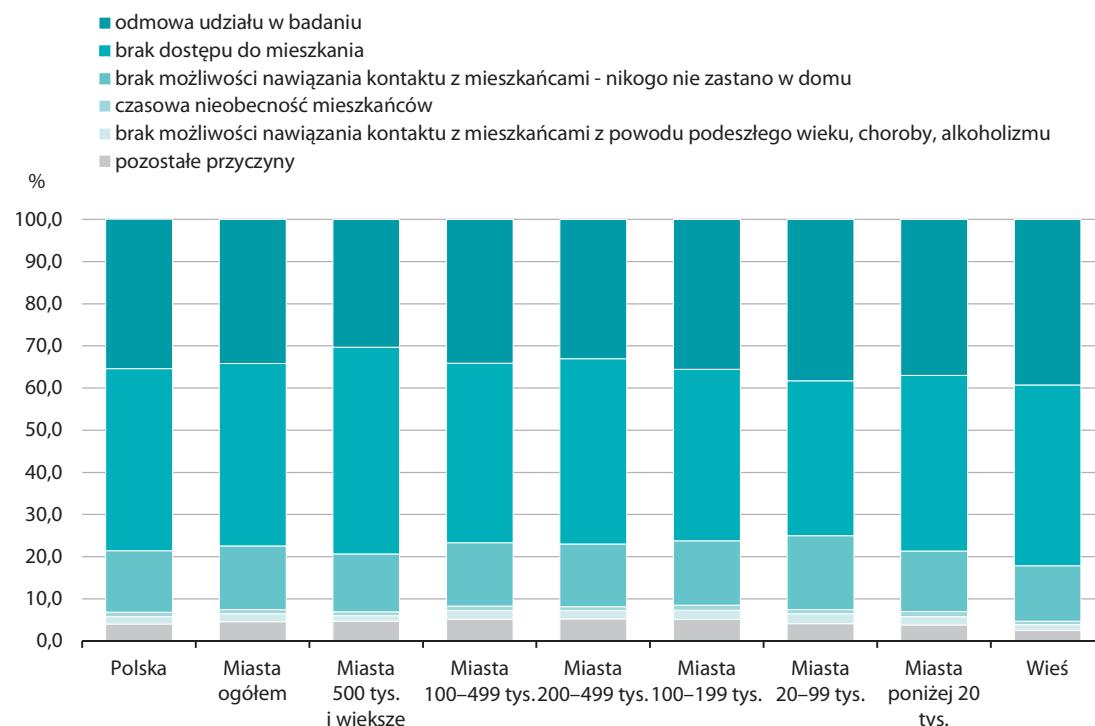
Kolejna przyczyna – „brak możliwości nawiązania kontaktu z mieszkańcami – nikogo nie zastano w domu” dotyczyła 14,6% gospodarstw domowych niepodejmujących badania. Przyczyna ta obejmuje sytuacje, gdy pomimo ponawianych prób ankieter nie nawiązał kontaktu z żadną z osób zamieszkujących wylosowane mieszkanie – np. nikt nie otwierał drzwi lub nikt nie odbierał telefonu.

Tablica zawiera wskaźniki przyczyn niepodjęcia badania w 2021 r.

Przyczyny niepodjęcia badania	Gospodarstwa domowe		
	ogółem	badane po raz pierwszy	badane w analogicznym okresie roku poprzedniego
	w odsetkach		
Ogółem przyczyny	100,0	100,0	100,0
odmowa udziału w badaniu	35,4	35,0	62,6
brak możliwości nawiązania kontaktu z mieszkańcami – nikogo nie zastano w domu	14,6	14,7	10,8
brak dostępu do mieszkania	43,2	43,8	4,9
brak badanego gospodarstwa domowego – rozpad gospodarstwa, zmiana miejsca zamieszkania	0,1	x	6,6
czasowa nieobecność mieszkańców	1,0	0,9	4,2
brak możliwości nawiązania kontaktu z mieszkańcami z powodu podeszłego wieku, choroby, alkoholizmu	1,7	1,7	3,9
inne	4,0	4,0	6,9

W miastach i na wsi najczęstszą przyczyną niepodjęcia badania był brak dostępu do mieszkania – odpowiednio 43,3% i 42,9%. Odmowy występowały częściej wśród gospodarstw domowych na wsi (39,2%), niż w miastach (34,1%).

Wykres 54. Odsetek gospodarstw domowych, które nie przystąpiły do badania w 2021 r. według przyczyn niepodjęcia badania i klasy miejscowości zamieszkania

Uwagi końcowe

Wykorzystując wyniki badania budżetów gospodarstw domowych do analiz ekonomicznych w skali kraju należy pamiętać, że:

- jak wykazuje praktyka badań reprezentacyjnych, bazujących na oświadczeniach osób badanych (zatrudnionych w Polsce, jak i w innych krajach), ich wyniki są obarczone błędami o charakterze nielosowym; dotyczy to zwłaszcza dochodów i niektórych rodzajów wydatków; zaniedbane są szczególnie takie pozycje, jak: dochody, wydatki na alkohol, tytoń, wyroby cukiernicze, żywienie w placówkach gastronomicznych;
- niektóre rozwiązania metodologiczne przyjęte w badaniu budżetów gospodarstw domowych różnią się od rozwiązań stosowanych w rachunkach narodowych, odnoszących się do sektora gospodarstw domowych oraz innych badań; dotyczy to przede wszystkim:
 - a. podmiotu badania – badanie budżetów gospodarstw domowych nie obejmuje gospodarstw zbiorowych, wchodzących w skład sektora gospodarstw domowych w rachunkach narodowych;
 - b. przyjętych definicji: dochodu do dyspozycji, spożycia indywidualnego z dochodów osobistych i wydatków na towary i usługi konsumpcyjne; dochód do dyspozycji w rachunkach narodowych w przeciwieństwie do kategorii o tej samej nazwie w badaniu budżetów gospodarstw domowych obejmuje kwoty przeznaczone na akumulację w działalności rolniczej i pozarolniczej; dochód do dyspozycji oraz spożycie indywidualne w rachunkach narodowych obejmują czynse umowne, które nie są uwzględnione w badaniu budżetów gospodarstw domowych;
 - c. nie uwzględnia się w badaniu budżetów gospodarstw domowych spożycia indywidualnego z funduszy świadczeń społecznych w naturze (np.: wartości usług edukacji i wychowania, ochrony zdrowia i opieki socjalnej) przekazywanego przez instytucje rządowe, samorządowe i niekomercyjne nieodpłatnie na rzecz gospodarstw domowych;
 - d. sposobu wyceny spożycia naturalnego – w badaniu budżetów gospodarstw domowych do wyceny wartości spożycia naturalnego przyjmowane są ceny detaliczne, natomiast w rachunkach narodowych – ceny skupu;
 - e. spożycia poszczególnych artykułów żywnościowych – dane z badania budżetów gospodarstw domowych dotyczące spożycia ilościowego, w przeciwieństwie do danych makroekonomicznych, nie obejmują artykułów żywnościowych spożytych przez gospodarstwa domowe w placówkach gastronomicznych;
 - f. wyniki badania gospodarstw domowych oparte są wyłącznie na oświadczeniach respondentów, Rachunki Narodowe są opracowaniem wtórnym opartym na różnych źródłach danych i szacunkach.

Wszystkie te czynniki powodują występowanie różnic między wynikami badania budżetów gospodarstw domowych a danymi makroekonomicznymi. Dlatego też wyniki badania budżetów gospodarstw domowych powinny być wykorzystywane bezpośrednio przede wszystkim do analiz zróżnicowania wzajemnego oraz struktury wydatków, dochodów i spożycia przez gospodarstwa domowe, w zależności od cech społeczno-demograficznych i innych stosowanych przekrejów (np. według województw, klas miejscowości zamieszkania, grup kwintylowych).

Methodological notes

The survey objective

The Household Budget Survey (HBS) plays an important role in the analysis of the living standards of the population. It is the basic source of information on the outgoings, quantitative food consumption, receipts and other aspects of the living conditions of particular groups of the population.

The Household Budget Survey provides detailed information on:

- the level and structure of expenditure as well as sources of goods and services;
- the consumption level of basic food products according to quantity, but also energetic value and nutrients;
- prices at which households purchase selected goods and services;
- the level and sources of income;
- households' equipment with durable goods;
- dwelling conditions;
- subjective evaluation of the material condition of households;
- the demographic and social structure of households, i.e. the number of household members, their age, sex, education, disability and economic activity.

The data obtained from the Household Budget Survey allows for the analysis of the living conditions of the population, evaluation of the impact of various factors on the living conditions of the main population groups and their differentiation.

The results of the Household Budget Survey are as follows:

- the analysis of the living conditions level and differentiation for the main socio-economic groups of households and the reasons for this differentiation;
- the analysis of the living conditions level and differentiation for the main socio-economic groups of households according to the dynamic approach;
- the creation of weights for the calculation of consumer price indices on goods and services and thus indirectly for the validation of pensions, retirement pays and other social benefits;
- setting the minimum wage level;
- the estimation of households' tax burden and auxiliary analysis for the determination of social benefits;
- natural consumption analysis;
- the estimation of households' consumption;
- economic poverty measurement and a shortage zone;
- energy poverty measurement;
- studying nominal and real income levels and changes observed for particular groups of households;
- detailed surveys of the consumer market, forecasts and other economic analysis;
- sociological and other kinds of monographic studies.

Survey method

The Household Budget Survey is based on the representative method which allows for the generalisation of the results to the whole population of households within a margin of an error.

The monthly rotation of households implemented since 1993 assumes that every month of the year a different group of households participates in the survey. Each household participating in the survey provides information on expenditure, quantitative consumption and income for a period of one month.

Since 2005 households in the Household Budget Survey have been classified according to five basic socio-economic groups of the population. There are:

- employees' households – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is income from hired work in either the public or private sector. Additional sources of income for this group of households may include retirement pension, other types of pension or any unearned income, self-employment in a private farm in agriculture and out of a private farm in agriculture or free profession. The income gained from the additional sources is lower than the income from hired work;
- farmers' households – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is income from the use of private farm in agriculture. Additional sources of maintenance for this group of households may include retirement pension, other types of pension or any other unearned income, hired work, self-employment or free profession. The income gained from additional sources is lower than that from the private farm in agriculture;
- households of the self-employed – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is self-employment (other than private farm in agriculture) or free profession. Additional sources of maintenance may include hired work, a private farm in agriculture, retirement pension, another type of pension or any other unearned income. The income gained from additional sources is lower than that obtained from self-employment other than private farm in agriculture;
- households of retirees and pensioners – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is retirement pension or any other type of pension. Additional sources of maintenance may include other than pension unearned income (e.g. income from property, family benefits with supplements, gifts), hired work, self-employment in a private farm in agriculture and out of a private farm in agriculture or free profession. The income gained from additional sources is lower than that from retirement pensions and other types of pension;
- households living on unearned sources – households whose exclusive or main (prevailing) source of maintenance is provided by unearned income other than retirement pension or another type of pension, such as unemployment benefits, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Welfare, housing subsidies, family benefits with supplements to them, child-raising benefit "Family 500+", alimonies, donations, income from property or income from hiring (leasing) houses and buildings not related to own business activity. Additional sources of maintenance can be provided by hired work, retirement pension or another type of pension, self-employment, free profession or a private farm in agriculture. The income gained from additional sources is lower than that from unearned sources other than retirement pensions or another type of pensions. Due to the small number of households in this group and its high internal differentiation, the data for households living on unearned sources are not published.

Presented results do not contain any figures referring to households who live in collective homes, like students' hostels, social welfare homes (the so called collective households) as well as households of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

Sample selection method

The adopted sampling scheme was a geographically stratified and two-stage one with different selection probability at the first stage. The primary sampling units (PSU) were statistical regions or set of statistical regions⁴⁷ and those for the second stage were dwellings.

The first stage sampling frame was based on the records of statistical regions designed for the National Census purposes and updated annually by the changes resulting from the administrative division of the country as well as construction of new and dismantle of old houses. The sampling frame keeps in record information about every statistical region concerning address characteristics as well as the numbers of dwellings. The minimum number of addresses that primary sampling unit should consist of depends on class of locality and it is: 540 for Warsaw, 440 for other cities with at least 500 thousand residents, 240 for the rest of cities and towns and 160 for rural areas. That is why small statistical regions were combined with the neighbouring ones. In total, about 30 000 PSU were set up.

Due to the gradual reduction of the sample size for the Household Budget Survey and the modification of the sampling scheme, in 2021, the Household Budget Survey used two subsamples of different sizes and selected according to a different scheme:

In 2020 two subsamples, consisting of 783 PSU each were used, i.e.:

- subsample 1 – selected in 2019 for the surveys in 2020–2021 and counting 783 PSU (i.e. 18 792 dwellings yearly);
- subsample 2 – selected in 2020 for the surveys in 2021–2022 and counting 634 PSU (i.e. 15 216 dwellings yearly).

Scheme of selection of subsample 1

Prior to sample selection, the primary sampling units were stratified. Cities above 100 thousand residents usually constituted separate strata. In Warsaw, Cracov, Łódź, Poznań and Wrocław strata were created by combining neighbouring districts. In smaller cities (two types of cities: below 20 thousand and between 20 and 100 thousand residents) and in rural areas the strata were composed basing on subregions (NTS 3 nomenclature). The number of strata ranged from 5 in the Opolskie and Świętokrzyskie Voivodships to 27 in Mazowieckie and Śląskie Voivodships. 206 strata were created, including 66 rural and 26 strata described as wealthier. The wealthier strata were distinguished on the basis of information on the level of personal income tax per capita in gminas⁴⁸ comprising these strata. Approximately 1.2 times more units were allocated to more wealthy strata than would result from the proportional allocation. The rest of units were allocated proportionally to the number of dwellings in less wealthy strata. In this way, 675 PSU were allocated. Starting from the year 2005, for the more precise results concerning farmers' households, the number of PSU in rural areas were increased by 50%. Therefore the sample of 108 rural PSU was drawn and divided in proportion to the number of dwellings in rural strata. Starting with 2017 year a modification of the allocation of additional rural units was introduced. The number of allocated units are widely disseminated not only to the size of the strata, but also to the farmers fraction in the strata.

⁴⁷ Since 2015 called 'the area survey points' (asp).

⁴⁸ Local Data Bank, domain: Public Finance.

Scheme of selection of subsample 2

To reduce the negative effects of reducing of subsample 2 size, a changed sampling scheme was used (from 2022, both subsamples will be selected according to an analogous scheme):

1. The method of allocating PSU between voivodships was changed from proportional to square root in order to preserve the possibility of publishing the results for voivodships⁴⁹ (by reducing the relative error for the smallest voivodships). The changes in the allocation consisted of:
 - a) allocation proportional to the square root of the number of dwellings in the regions, taking into account the division of the Mazowieckie voivodship into the regions: "Mazowiecki regionalny" and "Warszawski stołeczny", as well as Śląskie Voicodship division into Górnoułańsko-Zagłębiowska Metropolis and the remaining part;
 - b) within each region (including Śląskie Voivodeship as a whole) on an allocation proportional to the number of dwellings in the stratum.
2. Strata were corrected for better identification and oversampling in more agricultural and wealthier strata. Instead of the previous 206 strata, 217 strata were created. The changes in stratification involved the division of some rural strata into two parts: more and less agricultural, and the division of some strata according to the average tax income of gminas from PIT per capita.
3. Oversampling was applied in strata defined as more agricultural and wealthier in order to improve the precision of results for farmers' households and households from the upper end of the income distribution.

The table given below presents the number of selected primary sampling units by voivodship.

Voivodship	Total		Urban areas		Rural areal	
	subsample 1	subsample 2	subsample 1	subsample 2	subsample 1	subsample 2
POLAND	783	634	469	409	314	225
Dolnośląskie	64	46	44	33	20	13
Kujawsko-pomorskie	38	32	23	21	15	11
Lubelskie	43	35	18	17	25	18
Lubuskie	19	24	11	17	8	7
Łódzkie	51	42	32	29	19	13
Małopolskie	71	45	37	27	34	18
Mazowieckie	127	87	85	59	42	28
Opolskie	21	23	11	14	10	9
Podkarpackie	38	31	15	13	23	18
Podlaskie	23	27	12	16	11	11
Pomorskie	46	38	31	26	15	12
Śląskie	86	74	65	60	21	14
Świętokrzyskie	25	24	10	12	15	12
Warmińsko-mazurskie	31	28	17	17	14	11
Wielkopolskie	67	47	37	27	30	20
Zachodniopomorskie	33	31	21	21	12	10

⁴⁹ And in the case of the Mazowieckie and Śląskie voivodships - also for their internal division into two parts, respectively 'Mazowiecki regionalny', 'Warszawski stołeczny' as well as 'Górnoułańsko-Zagłębiowska Metropolis' and the remaining part of Śląskie voivodship.

The second stage sampling frame was based on the registers of dwellings in the selected primary sampling units, prepared on the base of TERYT. The selection of dwellings was done in accordance with the following rules:

1. the adopted model is full rotation with a monthly replacement of the sample;
2. for each month 2 dwellings per PSU are selected and all the households from these dwellings participate in the survey;
3. every selected dwelling participates in the survey in the same month of the two consecutive years, i.e. 2020 and 2021 for subsample 1 as well as 2021 and 2022 for subsample 2;
4. for every dwelling in PSU a reserve sample of dwellings is selected in order to replace dwellings inhabited by households not participating in the survey. The dwellings from the reserve sample are surveyed in the sequence of drawing as a replacement of not participating ones. The size of the reserve sample depends on class of locality where the PSU is located.

Following the above guideline, 24 dwellings were selected to so-called "basic sample" (2 for each month) and two reserve samples with a number of dwellings depending on class of locality: 250 dwellings for Warsaw, 200 dwellings for cities with at least 500 thousand residents, 100 dwellings for other cities and 60 dwellings for rural areas⁵⁰.

Because of non-participation of part of households there could be a difference between a structure of the surveyed sample and that of selected one revealed by the socio-demographic traits.

Due to the limitations caused by the COVID-19 pandemic, the number of households surveyed amounted to approximately 91% of the intended sample size. Therefore, an additional step in weight correction was applied. The weights were divided by the response rate broken down by voivodship and class of locality size⁵¹.

The weights were then adjusted by taking into account the structure of households by the number of people in a household (six size groups) and place of residence (urban or rural area) from the National Census of Population and Housing 2011.

Survey organisation

The Household Budget Survey is conducted in the field by statistical offices. However, the responsibility for the survey content and coordination lies with the Statistics Poland, Social Surveys Department in co-operation with Statistic Office in Łódź which specializes in living condition statistic.

In 2021 there were 2834 dwellings surveyed every month (1566 in subsample 1 and 1268 in subsample 2) and thus it was planned to achieve the results for the whole year from households inhabiting 34008 dwellings⁵². Actual number of surveyed households was 30867.

⁵⁰ Due to difficulties in recruiting households caused by the COVID-19 pandemic, selected reserve samples were increased during the year.

⁵¹ There are six classes of locality size: cities 500 thousand and over, cities 200-500 thousand, towns 100-200 thousand, towns 20-100 thousand, towns below 20 thousand, rural areas.

⁵² The given number applies to the units for which the annual results should be provided, if one household was included in the study in each selected dwelling.

The table given below presents the numbers of households as well as selected dwellings surveyed in particular voivodships (regions):

Voivodship	Selected dwellings	Surveyed households	Voivodship	Selected dwellings	Selected dwellings
POLAND	34008	30867			
Dolnośląskie	2640	2437	Podkarpackie	1656	1574
Kujawsko-Pomorskie	1680	1522	Podlaskie	1200	1171
Lubelskie	1872	1771	Pomorskie	2016	1831
Lubuskie	1032	966	Śląskie	3840	3449
Łódzkie	2232	1959	Świętokrzyskie	1176	1132
Małopolskie	2784	2451	Warmińsko-Mazurskie	1416	1317
Mazowieckie	5136	4506	Wielkopolskie	2736	2435
Opolskie	1056	986	Zachodniopomorskie	1536	1360

Since 2018 the HBS is conducted by interviewers as a Computer Assisted Personal Interview (CAPI method) and the notes in the household budget diary are made by surveyed households in paper booklet or in on-line one available through Internet browser (CAII method) or collect receipts/bills. In 2021, the organizational changes introduced to the survey in 2020 due to the COVID-19 pandemic were still in force: collecting information from respondents during a telephone interview and telephone recruitment of households to the survey.

Interviewers who perform the HBS are employees of statistical offices in voivodships. The main tasks are as follows:

- to recruit households every month in selected dwellings to participate in the survey and conducting preliminary interview on the socio-demographic characteristics of the household⁵³;
- to visit each taking notes in the paper diary household at least four times in a month (there is a two-weeks cycle of keeping notes by family)⁵⁴;
- to visit each taking notes in the internet diary household at least two times in a month and supervise family's notes in diary⁵⁵;
- to provide surveyed households (regardless of the method of diary filling) with instructions on how to fill in the diary and to explain the records that raise doubts;
- to interview the households at the end of the month for economic activity and respondents' opinions on the households living conditions⁵⁶;
- to compile and analyse the information collected in the diaries and questionnaires;
- to register in the internet diary paper diaries or collected receipts/bills received from respondents and check the calculations and the logical content for all questionnaires;
- to make "The monthly household's budget" for each household participating in the survey;
- to conduct a quarterly interview with surveyed households regarding rare expenditure incurred during the quarter by all households participating in the survey and in the case of households with the so-called a "new" subsample (selected for the 2021-2022 survey) – equipping households with some durable goods and real estate⁵⁷.

⁵³ In 2021 recruitment and preliminary interviews were largely conducted with using the telephone method.

⁵⁴ In 2021, these visits were largely replaced by telephone contacts.

⁵⁵ In 2021, these visits were largely replaced by telephone contacts.

⁵⁶ In 2021 those interviews were largely conducted with using the telephone method.

⁵⁷ In 2021, due to the telephone interviews, for the "outgoing" subsample (selected for the 2020-2021 survey), the part of the interview regarding the household wealth was abandoned. The remainder of the quarterly interview was largely conducted using the telephone method.

Sources of data on receipts and outgoings

The main source of information on receipts and outgoings (monetary and non-monetary) of each household participating in the survey is "Household Budget Diary" filled in by the household in paper, collected receipts/bills or electronic version. Family that fills the paper diary takes notes during the 1st half of a month and then hands over to the interviewer for analysis and elaboration. During the 2nd half of the same month the household keeps records of its receipts and outgoings in the next diary. An alternative form is for the family to collect receipts and write to paper diary only those items which are not included in the receipts. Family working with the internet diary takes notes during the surveyed month and the interviewer analyses, on an ongoing basis during the month of the survey, and evolves obtained information through internet application. In 2021, due to the special situation caused by the COVID-19 pandemic, it was allowed to provide information on receipts and outgoings for the entire month in total, after the end of the surveyed month (instead of separately every 2 weeks).

Each family records in its diary all the household-related outgoings, such as purchase of goods and services, charges associated with the use of the apartment/house, repayment of credits and loans, payment of instalments in cash for the goods purchased, making savings deposits, purchase of securities, gifts and alimonies, insurance fees, tax payments, loans granted and value of products (services) received free-of-charge (gifts). Household also records income obtained from outside by the household in the surveyed month as well as from a private farm in agriculture or self-employment, which were allocated to satisfy household's needs.

The household also records the values of all products collected from private farm in agriculture or self-employment to satisfy household's needs as well as goods produced in private farm in agriculture and transferred outside the household. The diary also includes expenditure connected with running private farm in agriculture.

Basic concepts, principles of calculation and grouping

The survey unit **is** a one-person or multi-person **household**.

One-person **household** is defined as a self-sufficient person i.e. not sharing his/her income with any other person, whether living alone or not.

Multi-person **household** is defined as a group of persons living together and sharing their incomes and expenditures. The size of a household is understood as a number of persons included in the household.

Household budget is a systematic, classification-based statement of household's receipts and outgoings (in cash and in kind) covering a given period.

Net receipts include all the values entering the household excluding personal income tax prepayments made on behalf of a tax payer by tax-remitter and social security and health insurance premiums. Net receipts consist of household's available income and the savings items on the receipt side.

Net outgoings include all the values flowing out of the household excluding personal income tax prepayments made on behalf of a tax payer by tax-remitter and social security and health insurance premiums. Net receipts consist of expenditures and savings items on the outgoing side.

Household's available income is defined as a sum of household's current incomes from various sources reduced by prepayments on personal income tax made on behalf of a tax payer by tax-remitter (this is the case with income from hired work and social security benefits and other social benefits) by tax on income from property, taxes paid by self-employed persons, including those in free professions and individual farmers and by social security and health insurance premiums. The available income covers both income in cash and in kind, including natural consumption (consumer goods and services taken to satisfy household's needs from self-employment – in and outside farming) as well as goods and services received free of charge.

Available income is allocated to expenditures and savings increase.

The available income comprises:

- income from hired work;
- income from a private farm in agriculture;
- income from self-employment other than a private farm in agriculture, from free profession;
- income from property;
- income from rental of a property or land;
- social insurance benefits (of which retirement pensions and pensions);
- other social benefits (of which family benefits);
- other income (including gifts and alimonies).

Income from hired work covers all the incomes gained from hired employment, including:

- remuneration for work;
- sick leave payments (received at the time of employment contract duration), compensatory and nursing benefits;
- non-cash incomes (granted by the employer), such as value of services resulting from a flat or car admitted by the employer for private use, subsidies to public transport cards;
- receipts from a company social benefit fund;
- compensation paid to retired or dismissed persons.

Income from hired work comprises incomes from all the workplaces of a household member, irrespective of the employment duration and type of contract.

Income from a private farm in agriculture is measured as a difference between the value of sale of agricultural production (including natural consumption), supplement connected with use of private farm in agriculture and current investment in the farming production and farm-related tax.

Private farms in agriculture include:

- private farms exceeding 1 ha of agricultural land, tended by farmers on their own or rented land;
- private farms up to 1 ha (inclusive) of agricultural land (including company plots);
- livestock owners who do not possess agricultural land.

Definition of private farm in agriculture is not an equivalent of the definition used in the Statistical Yearbook of the Republic of Poland (chapter Agriculture, Hunting and Forestry). Classification to farmer group, in the Household Budget Survey, is based only on the predominant income of survived household gained from individual private farm (quantity of production is not taken directly into account).

Income from self-employment includes the part of income from business activity (excluding a private farm in agriculture) and free profession or a standstill benefit for self-employed persons granted in 2021 in connection to the COVID-19 pandemic, which was allocated to purchasing consumer goods and services and to housing investments (e.g. building a house or buying a flat) and savings to satisfy household's needs. The income from self-employment can be in cash or in kind (natural consumption).

Income from property comprises the value of interest from deposits, deposit bills, bonds, loans granted, shares in company profits.

Income from rental of a property or land covers gross income (receipts minus inputs) gained from hiring dwellings, garages and other building constructions not related to own business activity as well as income from land leasing.

Social security benefits comprise benefits received by the insured persons and their families on the basis of insurance in social security funds. This includes retirement pensions, early retirement pays for transferred farm, disability types of benefits (pensions for inability to work, training or granted to individual farmers), family pensions, rehabilitation benefits, maternity, funeral and sick leave benefits (after expiration of the employment contract). Social security benefits include also retirement and other pensions granted to former soldiers and former uniformed service personnel as well as members of their families by the respective ministries.

Other social benefits⁵⁸ include those financed by the State Budget or by the local governments as well as from special funds but also goods and services received from non-profit institutions. They are first of all family benefits, supplements to family benefits, child-raising benefit 'Family 500+', benefit "Good start" (300+), nursing benefits and nursing allowances, housing subsidies, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Welfare, welfare pension, scholarships as well as unemployment benefits, Labour Fund based benefits, solidarity allowance for persons who, as a result of the COVID-19 pandemic, have lost their jobs or their contracts have expired and preretirement benefits and allowances.

Other income includes indemnities paid by insurance companies, gifts and alimonies received from other households, winnings in gambling and lotteries and other kinds of income.

Disposable income is understood as available income reduced by remaining expenditures. Disposable income is allocated to purchasing consumer goods and services and savings increase.

Savings items on the receipt side comprise:

- deposits withdrawn, including sale of securities;
- loans and credits taken up;
- return of loans in cash granted to private persons;
- sale of assets in kind (real estate, durables used in a farm);
- sale of consumer goods in use (including durable goods).

Expenditures comprise expenditures on consumer goods and services⁵⁹ and other expenditures.

Expenditures on consumer goods and services are allocated to satisfying household's needs. They include products purchased by cash, also using debt or credit card, on credit, received free of charge and natural consumption (consumer goods and services taken from individual farm or own economic activity to satisfy household's needs). Consumer goods comprise non-durable goods (e.g. food, beverages or medicines), semi-durable goods (e.g. clothes, books, toys) and durable goods (e.g. cars, washing machines, refrigerators, television sets).

Other expenditures include:

- gifts donated to other households and non-commercial institutions;
- certain taxes, such as tax on legacy and donations, tax on real estates, fees for perpetual use of the land;
- prepayments of personal income tax and social security contributions paid directly by the tax payer;
- other kinds of expenditures not allocated directly to consumption, including sums lost in gambling and lotteries, losses of cash and bails.

Saving items on the outgoing side comprise:

- deposits made, including purchase of securities;
- loan and credit repayments;
- loans in cash granted to private persons;
- purchase, renovation and modernisation of assets in kind (such as real estate, fixed assets used in the private farm in agriculture).

Sources of maintenance of household members are defined as sources from which cash and non-cash resources are derived. They are estimated on the basis of incomes (receipts) of household members if they are of permanent or repetitive nature.

The main (basic) source of maintenance is defined as the only or prevailing source of maintenance.

The following types of sources of maintenances can be distinguished:

1. Earned sources

- hired job;
- self-employment in a private farm in agriculture and out of a private farm in agriculture or free profession.

⁵⁸ Until 2008 – "Social assistance benefits"; 2009–2010 – "Other social benefits".

⁵⁹ Classification of expenditures on consumer goods and services bases on COICOP/HBS (Classification of Individual Consumption by Purpose for Household Budget Surveys).

2. Unearned sources

- social security benefits (including retirement and other pensions);
- other social benefits (including family benefits, unemployment benefits, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Welfare, scholarships, alimonies paid from Alimony Fund);
- income from property (interest on deposits, bonds, deposit bills, loans granted, shares in company profits);
- income from rental of property (such as flats, houses, garages or land);
- other income (including gifts received from other households);
- other receipts (sale of assets, savings withdrawn, loans taken up).

3. Being a dependent

This refers to a person who does not have her/his own source of maintenance (either earned or unearned) and is maintained by other members of the household.

The number of consumption units was estimated with the use of the following weights determining individual person's demand for the calorific values of the food consumed depending on sex and age:

– Children aged:		– Males aged:	
under 1 year	– 0.25	14–17 years	– 0.85
1 year	– 0.30	18 and over	– 1.00
2 years	– 0.40		
3–7 years	– 0.50	– Females aged:	
8–11 years	– 0.60	14–17 years	– 0.75
12–13 years	– 0.70	18 and over	– 0.85

Equivalent units are making possible to compare material situation of households differing in size and demographic structure. They show the influence of demographic composition of households on cost of maintenance. Enclosed table shows modified OECD equivalent scale calculated in following way: 1 for the first adult person in household, 0.5 for each next member of household – 14 years or more, 0.3 – for every child under 14 years.

The consumption of foodstuffs in households covers the products purchased for cash, also using debt or credit card, on credit, received free of charge and taken from the private farm in agriculture or own business activity (natural consumption). The moment of consumption of foodstuffs is defined as the moment of gaining them by the household.

The data on quantitative consumption does not cover food consumed in catering services (cafeterias at workplaces, bars, restaurants etc.).

Employed persons include hired workers, self-employed in a private farm in agriculture and out of a private farm in agriculture or free profession (together with helping family members).

Hired worker is a person employed by the employer regardless of the type of contract between them.

Employees performing manual and related jobs (blue collar workers) are the workers employed to perform:

- tasks (operations) comprised by the production technology of manufacturing products or providing services (direct production workers) as well as auxiliary works and services in the range indispensable for the effective production process (indirect production workers, private soldiers);
- tasks of service nature including the area of circulation processes: transport, telecommunications, trade and others, as well as social services area (workers performing manual-related jobs).

Employees performing non-manual jobs are people performing jobs not determined as manual, irrespective of their vocation trained. Here belong managerial posts as well as specialist, independent or executive ones of non-managerial nature but requiring special training at the higher or intermediate vocational level or high creative or artistic skills as well as posts designed for auxiliary (manipulation-type) office and administration works, assisting the former ones.

Private farm user in agriculture is a person working on his/her account on the farm he/she runs and co-ordinating the work of helping household members as well as taking decisions on the production profile of the farm, whether being the farm owner, tenant or user on a different basis.

Helping person in private farm in agriculture is a household member who permanently helps the private farm user in agriculture to run the farm with no stipulated payment.

The category of self-employed or working in free professions includes: owners or joint owners (including helping family members) of manufacturing and service establishments i.e. private businesses excluding private farms in agriculture, or persons working in free professions.

Dependent is a person who has no source of maintenance of his/her own and is supported by other household members.

Dependent child – a person at the age of 0–14 years (completed) belonging to the household or a person at the age of 15–25 years if he/she does not have his/her source of income and does not live in marriage (or in cohabitation) with another person or do not have their own children.

Reference person – a person at the age of 16 and over who gains the highest, permanent in the longer time, income of all the household members.

Biological type of household is determined on the basis of kinship degree of household members to the reference person.

A household is classified into a given quintile group on the basis of per capita available income in that household. Thus members of all the households in the survey are listed according to the increasing per capita available income using the weights applied in the survey and divided into five groups, equal in number of the weighted persons. The first quintile (I) consists of 20% of persons with the lowest incomes, while the fifth quintile (V) – 20% of persons with the highest incomes.

Median (also called as medium value) is a value of feature ascribed to household members in ascending order, above and below each there are the same weighted number of persons.

Gini coefficient – indicator of income concentration. It receives values between 0 and 1 (or if multiplied by 100 – between "0" and "100"). The indicator is equal to "0" if all persons have the same income and equal to "1" if all persons except one have zero income. The larger is value of the indicator, the larger are income inequalities.

Random and non-random errors

An error is the difference between the value obtained in a survey and the real value. Errors occurring in statistical surveys can in general be divided into random and non-random errors.

Random errors can occur in sample-based surveys. They take place because in a representative sample survey we draw conclusions on the whole population based on the sample. Results obtained from the sample, after being generalised to cover the whole population, can yield results that are different from those acquired by way of a full-scope survey. Therefore, after conducting a survey, the degree of precision of the results is determined, and, to be more precise, the extent to which the achieved parameters represent the whole population is evaluated. Random errors are measured within the standard deviation of the estimator. It cannot be calculated precisely, but it can be estimated. In order to estimate the standard deviation of the estimator, balanced repeated replication is applied in the Household Budget Survey.

The assessment of the standard deviation of the estimator is referred to in this publication as the absolute error of estimation (s).

The relative error of estimation (v) is the quotient of the absolute error of estimation divided by the value of the estimator, expressed as a percentage.

Non-random errors are not connected with sampling and can occur due to other reasons at all stages of the survey.

The sources of non-random errors can be divided into:

- sampling frame errors (including missing telephone numbers assigned to the randomly selected addresses⁶⁰);
- measurement errors (e.g. questionnaire errors, incomprehensible instructions, a poor selection of interviewers, results processing errors);
- response errors (e.g. no information or respondents' unwillingness to provide a genuine response).

Survey completion

Non-participation by the households selected for the Household Budget Survey is a significant problem. Lack of response from the selected households, if occurring on a large scale, might influence the quality of the results.

In representative sample surveys it is extremely important to receive response from all the households selected according to the adopted scheme. However, as some households opt out from the survey for various reasons, the replacement (substitution) of selected from the basic sample households not participating in the survey was introduced. Being randomly selected, the household from the reserve sample which replaces a non-participating one does not have to represent the same socio-demographic characteristics (e.g. it may have a different composition or source of maintenance).

The method of the random replacement of households – in the case of non-response – consists of the selection of households from a randomly arranged set. The procedure is carried out until households from two dwellings in each primary sampling units, with at least one household from a dwelling, agree to participate in the survey. In probability theory such a procedure is known as sequential sampling. In this case it is extremely important to use the spare sample of dwellings according to the random arrangement.

This sampling method allows obtaining a sample size as close as possible to the intended size⁶¹.

Completeness indicator (response rate)

The completeness indicator or survey-completion indicator is the ratio of the number of surveyed households to all the sampled and selected households (basic sample and households selected from the reserve sample) in a given population, expressed as a percentage.

Indicator of the implementation of the intended sample size

The indicator of the implementation of the intended sample size is the weighted ratio, expressed as a percentage, of the number of households surveyed to the number of dwellings selected for the basic sample. This indicator would amount to 100% if for each dwelling from the basic sample or selected from the reserve sample was surveyed one household from the basic sample or selected from the reserve sample. The indicator of the implementation of the intended sample size is lower than 100% if households undertaking the survey discontinue it during the survey month or do not provide quarterly interviews, and if, despite using a reserve sample, it is not possible to recruit households for the survey.

⁶⁰ The lack of an assigned telephone number concerned a total of approx. 26% of dwellings in the basic and reserve sample, in which an attempt to recruit was made.

⁶¹ In 2021, due to difficulties in the survey completion caused by the COVID-19 pandemic, the survey was completed in approx. 91% of the intended sample size.

Reasons for not participating in the survey

The HBS also analyses the reasons for households' not participating in the survey. These reasons can be divided into objective and subjective. The objective reasons include lack of contact, inability to participate in the survey because of age or illness, absence or change of address.

Subjective reasons are understood as refusals, caused by families' reluctance or lack of time to keep records consistently. This means that such households have the potential ability to participate in the survey since there are no circumstances making it impossible for the household to keep records, and it is only for purely subjective reasons that it does not want to participate in the survey.

For the purposes of the HBS, the instances of non-participation in the survey can be classified as follows:

- households entering the survey for the first time but not participating in it;
- households which participated in the survey in the corresponding month of the previous year but do not continue to participate in the month under survey in the current year;
- households participating in the survey which discontinue the keeping of records in the course of the month;
- households surveyed in a given month which did not submit the quarterly interview.

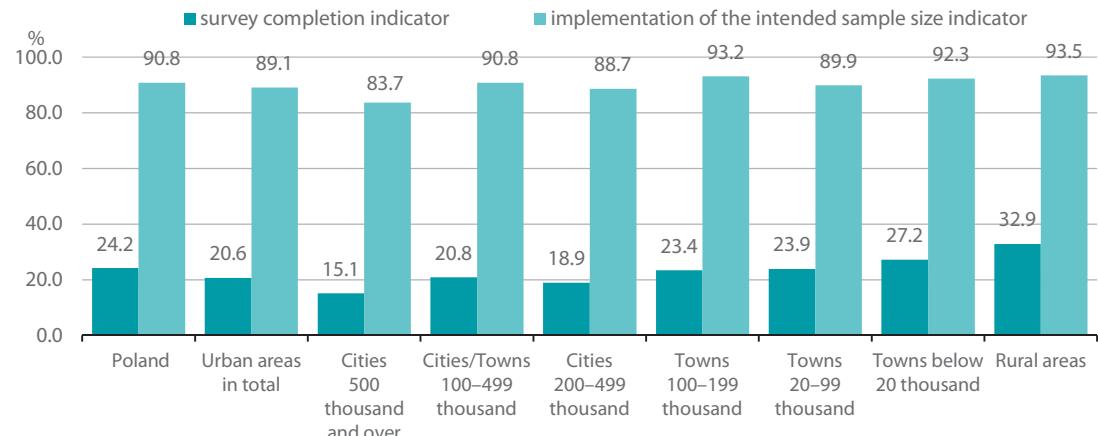
In 2021, the HBS response rate (for the basic sample and the addresses used from the reserve sample) amounted to 24.2% (in 2020 – 25.3%). The drop in the value of the indicator was partly due to the difficulties in the survey completion caused by the COVID-19 pandemic (recruitment of households by the telephone method, higher dropout rate). The structure of surveyed households consisted of 27.2% of households occupying dwellings selected from the "basic sample," and 72.8% of those drawn from the so-called "reserve sample". The indicator of implementation of the intended sample size amounted to 90.8% in 2021 (89.2% in 2020).

Among households sampled or drawn for the first time, 15.1% of them participated in the survey, while 87.7% of households which were surveyed in the corresponding month of the previous year participated in the survey for the second time (in 2021 it was 18.5% and 85.9% respectively).

Households that discontinue the survey during a survey month or after a quarter constitute 2.4% of households selected or drawn to the survey.

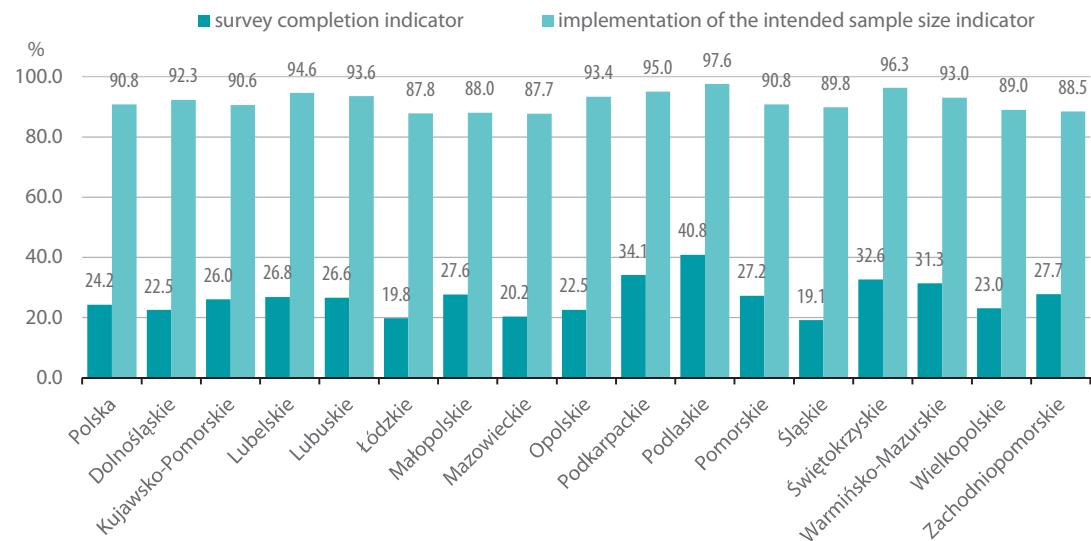
The completeness indicator was higher in rural areas (32.9%) than in urban areas (20.6%). This indicator decreases significantly with the increase in the locality size according to the number of inhabitants and in cities with a population of 500 thousand or more residents it reached the level of 15.1%. There was 93.5% of the intended sample size implemented in rural areas, and 89.1% in urban areas (83.7% in the largest cities).

Graph 52. The survey completion and implementation of the intended sample size indicators by class of locality of respondents in 2021

The lowest survey-completion indicator was recorded in Śląskie (19.1%) and Łódzkie (19.8%) Voivodship, while the highest in voivodships: Podlaskie (40.8%), and Podkarpackie (34.1%). Implementation of the intended sample size indicator was the lowest in voivodships: Mazowieckie (87.7%) and Łódzkie (87.8%), and the highest in Podlaskie Voivodship (97.6%).

Graph 53. The survey completion and implementation of the intended sample size indicators by voivodships in 2021

The main reason for non-participation in the survey was "lack of access to the house" (43.2%). This reason included the lack of a telephone number that would allow the only possible form of contact with the household during the periods of tightening restrictions related to the COVID-19 pandemic (in 2021, personal recruitment was conducted to a very limited extent). This reason of non-participating was the most common in the group of households surveyed for the first time (43.8%), and it was less important among the households surveyed in the same period of the previous year (4.9%).

The second important reason for non-participation in the survey were refusals (35.4%). They constituted the most common reason for non-participation among households surveyed in the corresponding period of the previous year (62.6%) and the second most important reason for household surveyed for the first time (35.0%).

Moreover, households refusing to participate in the survey were given as the reason: aversion to all statistical surveys (32.1%), lack of time (24.5%), aversion to budget surveys (22.5%), burdensome records (9.1%) or other reasons (11.8%).

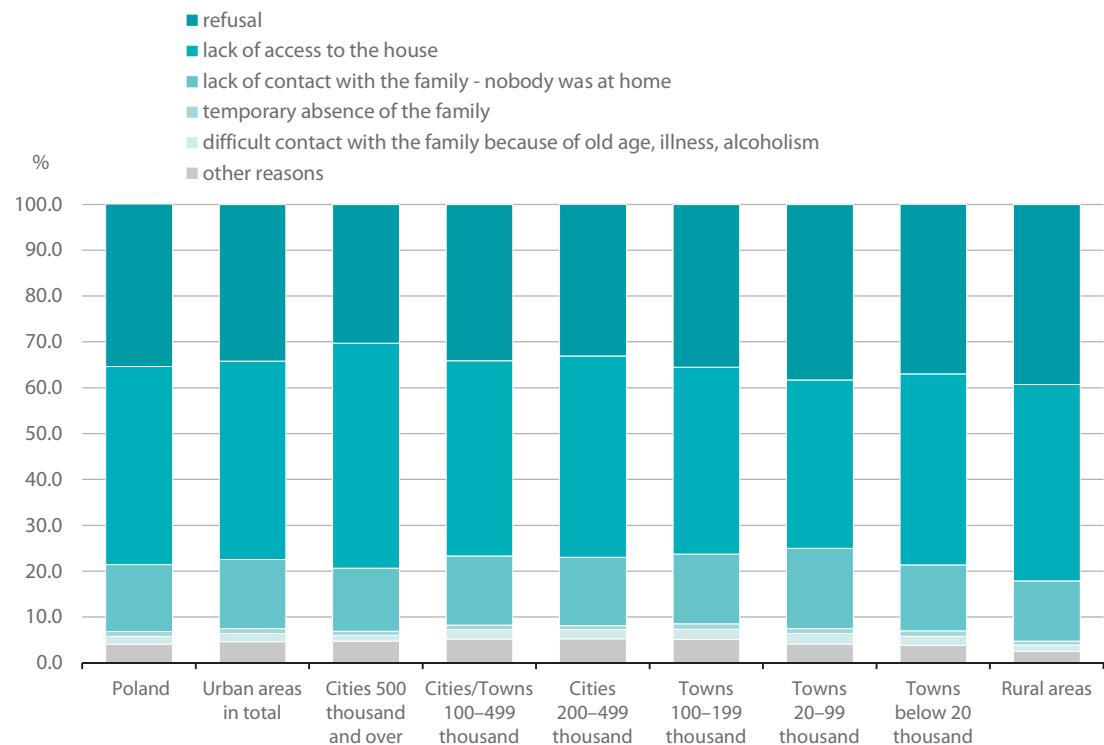
The next reason – "lack of contact with the family – nobody was at home" concerned 14.6% of households not taking the survey. This reason includes situations where, despite repeated attempts, the interviewer did not make contact with any of the people living in the selected dwelling - e.g. no one opened the door or no one answered the phone.

The table given below illustrates indicators of the reasons for non-participation in the survey in 2021:

Reasons for not participating in the survey	Households		
	total	surveyed for the first time	surveyed in the corresponding period of the previous year
	percent		
Total	100.0	100.0	100.0
refusal to participate	35.4	35.0	62.6
lack of contact with the family – nobody was at home	14.6	14.7	10.8
lack of access to the house	43.2	43.8	4.9
lack of surveyed household – household's breakdown, change of place of residence	0.1	x	6.6
temporary absence	1.0	0.9	4.2
difficult contact with the family (old age, illness, alcoholism)	1.7	1.7	3.9
other	4.0	4.0	6.9

In urban and rural areas the most common reason for not participating in the survey was "lack of access to the house" – 43.3% and 42.0% respectively. Refusals occurred more often in rural (39.2%) than in urban areas (34.1%).

Graph 54. The percentage of households that did not participate in the survey in 2021 by reasons for non-participation and class of locality

Final remarks

When using the HBS results for economic analysis at the national level, it is necessary to note the following factors:

- both Polish and foreign experience in the sample surveys, which are based on the declarations of survey participants, confirms that the results are burdened with non-random errors; this is especially true for income and some types of expenditures; the underestimated items include primarily income, expenditures on alcohol, tobacco, sweets and meals in catering services;
- some methodological solutions applied in the HBS differ from those used in the National Accounts in respect of the household sector and in some other statistical surveys. The above applies in particular to:
 - g. the subject of the survey – the HBS does not cover collective households included in one of the household sectors in national accounts;
 - h. the adopted definitions of: disposable income, individual consumption expenditure and expenditure on consumer goods and services – unlike disposable income in the HBS, the same category in national accounts comprises the amounts assigned to accumulation in the agricultural and non-agricultural business activities of households; disposable income and individual consumption in national accounts cover imputed rents, not taken into consideration in the HBS;
 - i. not including in the HBS the individual consumption from social benefit funds (e.g. the value of education-related services, healthcare and social care), granted free of charge by the central and local government, as well as non-profit institutions to households;
 - j. the estimation of natural consumption – in the HBS the value of self-produced goods is calculated at retail prices, while national accounts adopt procurement prices;
 - k. the consumption of particular food products – the data on quantitative consumption derived from the Household Budget Surveys, unlike macroeconomic data, do not account for foodstuffs consumed by households in catering establishments;
 - l. HBS results based only on respondents declaration. The National Accounts are secondary elaboration based on various data and estimation.

All the above factors reveal some divergences between the HBS results and the macroeconomic data. That is why the Household Budget Survey results directly should be primarily used for the analysis of relative differentiation and the structure of households' expenditure, income and consumption according to socio-demographic and other characteristics (e.g. by voivodship, class of locality, quintiles).

Tablice

Tables

Tablica 1. Dane ogólne o gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 1. General information on households by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolników of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		na stanowiskach in	razem total	robotni- czych manual labour posi- tions			razem total	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pen- sioners
Liczba zbadanych gospodarstw domowych Budgets surveyed	30867	15028	6388	8640	1095	2412	11624	10466	1158
Liczba osób ogółem Total number of persons	78726	44865	20497	24368	4054	7425	20408	18498	1910
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym Average number of persons in a household	2,55	2,99	3,21	2,82	3,70	3,08	1,76	1,77	1,65
Przeciętna liczba osób żywionych w gospodarstwie domowym Average number of feeded persons in a household	2,44	2,83	3,09	2,64	3,68	2,86	1,73	1,74	1,62
Przeciętna liczba jednostek konsumpcyjnych w gospodarstwie domowym Average number of consumption units in a household	2,18	2,50	2,71	2,34	3,17	2,56	1,59	1,61	1,46
Przeciętna liczba jednostek ekwiwalentnych w gospodarstwie domowym a) Average number of equivalent units in a household a)	1,70	1,87	1,99	1,79	2,23	1,90	1,37	1,38	1,31

a) Wyliczona w oparciu o zmodyfikowaną skalę ekwiwalentności OECD.

a) Calculated on the basis of modified OECD's equivalent scale.

Tablica 2. Dane ogólne o gospodarstwach domowych według grup kwintylowych

Table 2. General information on households by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Liczba zbadanych gospodarstw domowych Budgets surveyed	30867	4471	4922	6180	6991	8303
Liczba osób ogółem Total number of persons	78726	14521	14775	16046	16445	16939
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym Average number of persons in a household	2,55	3,25	3,00	2,60	2,35	2,04
Przeciętna liczba osób żywionych w gospodarstwie domowym Average number of feeded persons in a household	2,44	3,12	2,90	2,51	2,26	1,91
Przeciętna liczba jednostek konsumpcyjnych w gospodarstwie domowym Average number of consumption units in a household	2,18	2,69	2,51	2,22	2,05	1,80
Przeciętna liczba jednostek ekwiwalentnych w gospodarstwie domowym ^{a)} Average number of equivalent units in a household ^{a)}	1,70	1,98	1,88	1,72	1,62	1,48

a) Wyliczona w oparciu o zmodyfikowaną skalę ekwiwalentności OECD.

a) Calculated on the basis of modified OECD's equivalent scale.

Tablica 3. Dane ogólne o gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania

Table 3. General information on households by class of locality

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas							Wieś Rural areas	
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands							
			poniżej 20 less than 20	20–90	100–499			500 i więcej 500 and more		
					razem total	100– 199	200– 499			
Liczba zbadanych gospodarstw domowych Budgets surveyed	30867	18771	3501	5310	5579	2728	2851	4381	12096	
Liczba osób ogółem Total number of persons	78726	42469	8396	12238	12336	6045	6291	9499	36257	
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym Average number of persons in a household	2,55	2,26	2,40	2,30	2,21	2,22	2,21	2,17	3,00	
Przeciętna liczba osób żywionych w gospodarstwie domowym Average number of feeded persons in a household	2,44	2,13	2,31	2,20	2,08	2,10	2,07	1,98	2,92	
Przeciętna liczba jednostek konsumpcyjnych w gospodarstwie domowym Average number of consumption units in a household	2,18	1,93	2,06	1,98	1,89	1,90	1,89	1,84	2,56	
Przeciętna liczba jednostek ekwiwalentnych w gospodarstwie domowym ^{a)} Average number of equivalent units in a household ^{a)}	1,70	1,56	1,63	1,59	1,54	1,54	1,54	1,51	1,90	

a) Wyliczona w oparciu o zmodyfikowaną skalę ekwiwalentności OECD.

a) Calculated on the basis of modified OECD's equivalent scale.

Tablica 4. Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 4. Average monthly receipts per capita in households by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which								
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners			
		razem total	na stanowiskach in	na stanowiskach in			razem total	emery- tów of retirees	emery- tów of retirees	renci- stów of pensioners
Przychody netto Net receipts	2575,22	2547,75	2057,63	2947,92	2749,01	3031,34	2563,90	2607,38	2167,83	
w tym: of which:										
Dochód rozporządzalny Available income	2061,93	2047,66	1735,99	2302,12	2008,13	2486,74	2050,97	2096,28	1638,26	
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	2014,61	2005,09	1706,44	2248,92	1988,59	2443,33	1978,75	2022,23	1582,70	
w tym: of which:										
dochód z pracy najemnej income from hired work	1091,96	1650,55	1358,19	1889,24	213,91	408,28	175,36	180,74	126,39	
dochód z pracy na własny rachunek income from self-employment	206,62	33,85	15,27	49,02	20,61*	1754,43	21,04	21,86	.	
dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie income from private farm in agriculture	68,78	.	.	.	1413,82	.	3,57	3,85	.	
dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych income from social security benefits	493,38	148,92	152,13	146,30	186,16	108,65	1761,33	1808,66	1330,17	
w tym: of which:										
emerytury krajowe domestic retirement pensions	431,69	110,79	111,47	110,23	155,76	88,51	1606,71	1772,15	99,78	
renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe domestic disability pensions	27,57	17,45	20,81	14,70	21,10	7,71	66,11	23,11	457,83	
renty rodzinne krajowe domestic survivors pensions	26,12	12,65	12,69	12,61	.	5,02*	81,06	7,68	749,47	
dochód z pozostałych świadczeń społecznych income from other social benefits	156,91	171,26	176,53	166,97	156,16	178,96	44,73	37,56	110,08	
w tym świadczenie wychowawcze of which child-raising benefit	116,38	138,84	132,70	143,85	128,62	157,99	19,07	16,01	46,94	
pozostałe dochody other income	37,72	37,71	32,45	42,00	16,07	22,76	37,77	36,10	52,96	
w tym dary of which gifts	30,05	27,79	16,91	36,68	11,54	19,02	33,55	31,92	48,46	

Tablica 5. Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych

Table 5. Average monthly receipts per capita in households by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Góra granica grupy kwintylowej a) Upper limit of quantile group a)	-	1214,29	1675,00	2137,50	2800,00	x
Przychody netto Net receipts	2575,22	1371,14	1655,25	2136,51	2747,86	4982,68
w tym: of which:						
Dochód rozporządzalny Available income	2061,93	651,56	1392,48	1830,82	2351,31	4098,95
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	2014,61	629,06	1372,13	1796,95	2297,36	3992,58
w tym: of which:						
dochód z pracy najemnej income from hired work	1091,96	264,12	679,17	970,49	1304,91	2249,94
dochód z pracy na własny rachunek income from self-employment	206,62	41,28	102,38	113,75	163,18	615,37
dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie income from private farm in agriculture	68,78	-22,80	34,76	29,74	32,23	271,40
dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych income from social security benefits	493,38	135,92	339,37	527,29	693,68	773,08
w tym: of which:						
emerytury krajowe domestic retirement pensions	431,69	97,36	276,17	458,61	624,04	704,66
renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe domestic disability pensions	27,57	23,66	34,87	32,70	26,68	19,89
renty rodzinne krajowe domestic survivors pensions	26,12	10,33	20,36	28,13	33,00	38,89
dochód z pozostałych świadczeń społecznych income from other social benefits	156,91	211,00	208,81	156,69	120,32	87,22
w tym świadczenie wychowawcze of which child-raising benefit	116,38	155,53	150,55	112,96	89,70	72,82
pozostałe dochody other income	37,72	21,54	26,34	29,91	33,79	77,30
w tym dary of which gifts	30,05	18,85	22,88	25,63	29,47	53,59

a) Wyliczona w oparciu o dochód rozporządzalny.

a) Calculated on the basis of available income.

Tablica 6. Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania

Table 6. Average monthly receipts per capita in households by class of locality

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas								Wieś Rural areas	
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands								
			poniżej 20 less than 20	20–90	razem total	100– 199	200– 499	500 i więcej 500 and more			
Przychody netto Net receipts	2575,22	2833,87	2422,01	2600,99	2736,80	2620,53	2839,84	3659,70	2170,71		
w tym: of which:											
Dochód rozporządzalny Available income	2061,93	2259,32	1990,71	2066,42	2264,10	2204,44	2316,97	2770,21	1753,22		
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	2014,61	2201,25	1939,85	2021,69	2202,61	2144,34	2254,25	2691,41	1722,70		
w tym: of which:											
dochód z pracy najemnej income from hired work	1091,96	1233,91	1031,01	1117,34	1224,04	1178,62	1264,30	1596,87	869,96		
dochód z pracy na własny rachunek income from self-employment	206,62	245,43	164,17	154,30	244,78	225,29	262,06	446,80	145,94		
dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie income from private farm in agriculture	68,78	6,65	165,95		
dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych income from social security benefits	493,38	569,02	549,33	603,13	595,64	598,79	592,86	509,18	375,07		
w tym: of which:											
emerytury krajowe domestic retirement pensions	431,69	508,18	484,15	535,34	529,90	529,15	530,57	467,87	312,07		
renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe domestic disability pensions	27,57	25,14	26,60	29,86	26,18	28,04	24,53	16,08	31,36		
renty rodzinne krajowe domestic survivors pensions	26,12	28,32	31,37	30,36	33,54	37,83	29,74	16,30	22,67		
dochód z pozostałych świadczeń społecznych income from other social benefits	156,91	149,09	161,47	148,13	146,02	155,87	137,30	142,33	169,15		
w tym świadczenie wychowawcze of which child-raising benefit	116,38	113,24	113,06	110,58	111,28	113,52	109,29	119,42	121,30		
pozostałe dochody other income	37,72	45,67	56,90	33,64	44,64	38,35	50,21	52,49	25,29		
w tym dary of which gifts	30,05	37,27	30,83	30,11	40,53	33,27	46,97	49,11	18,75		

Tablica 7. Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 7. Average monthly outgoings per capita in households by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which								
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners			
		razem total	na stanowiskach in	robotni- czych manual labour posi- tions			razem total	emery- tów of retirees	renci- stów of pen- sioners	
Rozchody netto Net outgoings	2584,14	2559,09	2067,11	2960,77	2761,88	3059,19	2552,42	2599,73	2121,50	
w tym: of which:										
Wydatki Expenditures	1316,09	1289,97	1068,64	1470,67	942,38	1490,09	1443,84	1459,02	1305,53	
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	1268,76	1247,40	1039,09	1417,47	922,84	1446,69	1371,62	1384,98	1249,97	
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	347,37	329,87	306,63	348,85	304,66	351,51	414,43	416,48	395,76	
napoje alkoholowe, wyroby tyto- niowe i narkotyki alcoholic beverages, tobacco and narcotics	36,16	35,41	35,78	35,10	28,45	37,24	40,71	40,65	41,31	
odzież i obuwie clothing and footwear	57,95	63,87	47,06	77,61	41,01	82,66	36,45	37,19	29,73	
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii housing, water, electricity, gas and other fuels	249,61	229,11	201,82	251,39	179,71	245,01	331,97	334,79	306,33	
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego furnishing, household equipment and routine maintenance of the house	73,65	73,77	57,02	87,44	54,99	91,54	73,01	73,55	68,15	
zdrowie health	73,69	59,84	43,97	72,80	38,49	72,15	124,84	127,03	104,88	
transport transport	123,57	137,82	114,13	157,16	98,11	145,82	84,78	87,88	56,62	
łączność communication	62,98	62,94	59,27	65,93	47,41	65,18	66,84	67,29	62,78	

Tablica 7. Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (dok.)

Table 7. Average monthly outgoings per capita in households by socio-economic groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which								
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners			
		na stanowiskach in		razem total			razem total	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pen- sioners	
Towary i usługi konsumpcyjne (dok.) Consumer goods and services (cont.)										
rekreacja i kultura recreation and culture	79,55	81,70	51,65	106,23	39,30	120,78	67,20	68,36	56,67	.
edukacja education	14,92	17,67	8,35	25,29	3,22*	35,07	1,48	1,29		.
restauracje i hotele restaurants and hotels	54,13	57,40	32,76	77,53	14,43	90,51	38,45	38,41	38,83	
pozostałe towary i usługi miscellaneous goods and services	79,00	79,56	57,10	97,89	50,98	96,49	79,80	80,33	74,91	
kieszonkowe pocket-money	16,18	18,43	23,54	14,25	22,08	12,72	11,64	11,73	10,79*	
Pozostałe wydatki Other expenditures	47,33	42,57	29,55	53,20	19,54	43,40	72,22	74,04	55,56	
w tym dary przekazane innym go- spodarstwom domowym of which gifts donated to other households	27,52	24,60	15,83	31,76	15,09	24,01	42,88	44,38	29,22	

Tablica 8. Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych

Table 8. Average monthly outgoings per capita in households by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Górna granica grupy kwintylowej ^{a)} Upper limit of quantile group ^{a)}	-	1214,29	1675,00	2137,50	2800,00	x
Rozchody netto Net outgoings	2584,14	1392,35	1661,73	2151,91	2762,90	4968,97
w tym: of which:						
Wydatki Expenditures	1316,09	987,31	949,70	1153,02	1410,69	2085,17
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	1268,76	964,80	929,35	1119,15	1356,74	1978,80
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	347,37	287,08	296,52	334,36	373,30	446,33
napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki alcoholic beverages, tobacco and narcotics	36,16	27,04	26,17	31,42	39,14	57,19
odzież i obuwie clothing and footwear	57,95	43,38	38,85	49,51	58,76	99,56
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii housing, water, electricity, gas and other fuels	249,61	186,75	197,42	234,71	270,51	359,46
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego furnishing, household equipment and routine maintenance of the house	73,65	51,42	47,61	61,33	78,47	129,82
zdrowie health	73,69	45,69	49,24	65,86	82,85	125,21
transport transport	123,57	98,35	77,62	97,78	136,62	208,06
łączność communication	62,98	50,56	51,28	58,16	67,17	87,91
rekreacja i kultura recreation and culture	79,55	57,90	47,65	56,61	78,23	157,89
edukacja education	14,92	11,96	8,67	9,73	14,42	29,91
restauracje i hotele restaurants and hotels	54,13	38,22	26,86	36,74	52,13	117,11
pozostałe towary i usługi miscellaneous goods and services	79,00	57,52	49,17	65,66	82,15	140,92
kieszonkowe pocket-money	16,18	8,94	12,30	17,28	23,00	19,43
Pozostałe wydatki Other expenditures	47,33	22,50	20,36	33,87	53,95	106,37
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym of which gifts donated to other households	27,52	10,38	9,13	17,15	32,29	68,96

a) Wyliczona w oparciu o dochód rozporządzalny.

a) Calculated on the basis of available income.

Tablica 9. Przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania

Table 9. Average monthly outgoings per capita in households by class of locality

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	razem total	Miasta Urban areas					Wieś Rural areas	
			o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands						
			poniżej 20 less than 20	20–90	razem total	100–499	500 i więcej 500 and more		
Rozchody netto Net outgoings w tym: of which:	2584,14	2835,95	2409,63	2559,49	2803,81	2640,97	2948,14	3655,17	2190,30
Wydatki Expenditures	1316,09	1450,84	1269,03	1312,00	1487,67	1406,91	1559,24	1766,79	1105,34
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	1268,76	1392,77	1218,17	1267,27	1426,18	1346,81	1496,52	1687,99	1074,82
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	347,37	363,03	347,26	352,16	369,02	357,49	379,24	385,43	322,89
napoje alkoholowe, wyroby tyto- niowe i narkotyki alcoholic beverages, tobacco and narcotics	36,16	38,52	36,11	35,90	40,47	38,33	42,36	42,00	32,47
odzież i obuwie clothing and footwear	57,95	64,43	57,09	56,04	66,38	62,19	70,10	80,39	47,82
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii housing, water, electricity, gas and other fuels	249,61	280,30	249,30	261,62	293,52	278,36	306,96	318,95	201,61
wypożyczenie mieszkania i prowa- dzenie gospodarstwa domowego furnishing, household equipment and routine maintenance of the house	73,65	80,40	69,39	69,23	86,08	79,75	91,68	99,03	63,10
zdrowie health	73,69	86,12	73,55	77,15	85,47	76,97	93,00	111,02	54,26
transport transport	123,57	124,53	111,50	112,29	127,03	122,27	131,25	150,43	122,07
łączność communication	62,98	69,56	62,01	68,69	71,86	69,51	73,94	75,11	52,69
rekreacja i kultura recreation and culture	79,55	94,31	70,89	79,11	90,70	83,66	96,94	141,57	56,47
edukacja education	14,92	19,69	11,06	12,28	16,80	12,16	20,91	41,46	7,45
restauracje i hotele restaurants and hotels	54,13	67,96	43,11	50,23	71,38	65,97	76,18	111,42	32,49
pozostałe towary i usługi miscellaneous goods and services	79,00	90,83	72,77	77,60	93,80	86,53	100,24	122,30	60,49
kieszonkowe pocket-money	16,18	13,10	14,13	14,97	13,67	13,63	13,71	8,87	21,01
Pozostałe wydatki Other expenditures	47,33	58,07	50,86	44,73	61,49	60,10	62,72	78,80	30,52
w tym dary przekazane innym go- spodarstwom domowym of which gifts donated to other households	27,52	31,17	31,93	24,29	32,90	33,83	32,08	37,62	21,82

Tablica 10. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 10. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households										
		w tym of which				rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners				
		pracowników of employees		na stanowiskach in								
		razem total	na stanowiskach in	robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions			razem total	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pen- sioners		
Pieczywo i produkty zbożowe w kg Bread and cereals in kg	5,17	4,83	4,95	4,73	5,55	4,48	6,44	6,42	6,59			
w tym: of which:												
ryż rice	0,14	0,13	0,12	0,14	0,11	0,14	0,17	0,18	0,15			
pieczywo bread	2,67	2,47	2,64	2,32	3,10	2,20	3,37	3,35	3,56			
makaroni i produkty makaronowe pasta and pasta products	0,41	0,40	0,39	0,40	0,37	0,40	0,47	0,47	0,53			
mąka flour	0,63	0,56	0,58	0,55	0,85	0,51	0,82	0,83	0,74			
pozostałe wyroby piekarskie other bakery products	1,05	1,00	0,97	1,02	0,87	0,95	1,31	1,31	1,30			
płatki śniadaniowe breakfast cereals	0,16	0,17	0,15	0,19	0,15	0,19	0,14	0,14	0,16			
Mięso w kg Meat in kg	4,97	4,51	4,97	4,14	5,35	4,12	6,62	6,62	6,69			
w tym: of which:												
mięso surowe raw meat	2,83	2,54	2,81	2,33	3,17	2,38	3,80	3,80	3,80			
w tym drób of which poultry	1,45	1,32	1,43	1,23	1,47	1,23	1,92	1,90	2,04			
wędliny i inne przetwory mięsne processed meat and other meat preparations	1,91	1,78	1,94	1,65	1,93	1,60	2,44	2,43	2,52			
Ryby i owoce morza ^{a)} w kg Fish and seafood ^{a)} in kg	0,28	0,24	0,21	0,27	0,24	0,29	0,41	0,42	0,36			
w tym ryby i owoce morza suszo- ne, wędzone lub solone of which dried, smoked or salted fish and seafood	0,10	0,08	0,07	0,09	0,09	0,09	0,16	0,16	0,14			

a) Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych.

a) Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products, excluding canned fish.

Tablica 10. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (cd.)

Table 10. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which								
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self-employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners			
		razem total	na stanowiskach in	niero- bot- niczych non-manual labour positions			razem total	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pensioners	
Mleko ^{b)} w l Milk ^{b)} in l	2,90	2,75	2,77	2,74	3,29	2,75	3,31	3,28	3,59	
Jogurty w kg Yogurt in kg	0,58	0,58	0,51	0,64	0,48	0,58	0,62	0,62	0,62	
Sery i twarożki w kg Cheese and curd in kg	0,97	0,93	0,82	1,03	0,77	0,98	1,14	1,15	1,05	
twarożki curd	0,49	0,45	0,38	0,50	0,39	0,46	0,67	0,68	0,59	
sery dojrzewające i topione ripening and melted cheese	0,48	0,49	0,44	0,53	0,37	0,52	0,47	0,47	0,47	
Śmietana w l Cream in l	0,35	0,31	0,32	0,30	0,39	0,30	0,49	0,49	0,47	
Jaja w szt. Eggs in units	10,80	9,77	9,73	9,79	11,75	9,63	14,23	14,23	14,24	
Oleje i tłuszcze w kg Oils and fats in kg	1,02	0,92	0,98	0,88	1,05	0,85	1,38	1,39	1,35	
tłuszcze zwierzęce animal fats	0,39	0,34	0,31	0,36	0,35	0,35	0,56	0,57	0,46	
w tym masło of which butter	0,32	0,29	0,25	0,32	0,27	0,31	0,44	0,45	0,36	
tłuszcze roślinne vegetable fats	0,63	0,59	0,67	0,52	0,70	0,50	0,82	0,81	0,90	

b) Bez zagęszczonego i w proszku.

b) Excluding condensed and powdered milk.

Tablica 10. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (cd.)

Table 10. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which		pracowników of employees		rolników of farmers		emerytów i rencistów of retirees and pensioners	
		razem total	na stanowiskach in	robotni- cznych manual labour positions	nierobotni- cznych non-manual labour positions	pracują- cych na własny rachunek of the self-employed	razem total	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pensioners
Owoce w kg Fruit in kg	3,95	3,62	3,10	4,04	2,96	4,06	5,21	5,26	4,77
owoce świeże lub chłodzone fresh or chilled fruit	3,70	3,37	2,91	3,74	2,81	3,76	4,94	4,98	4,55
w tym: of which:									
owoce cytrusowe i banany citrus fruit and bananas	1,54	1,44	1,28	1,58	1,16	1,57	1,93	1,94	1,89
jabłka apples	0,93	0,80	0,72	0,87	0,80	0,84	1,41	1,41	1,34
owoce jagodowe berries	0,43	0,39	0,32	0,46	0,32	0,45	0,59	0,60	0,48
owoce suszone, mrożone, orzechy, przetwory owocowe dried, frozen fruit, nuts, processed fruit	0,25	0,25	0,19	0,30	0,15	0,30	0,27	0,28	0,22
Warzywa w kg Vegetables in kg	7,43	6,74	6,73	6,74	7,86	6,54	9,83	9,87	9,50
w tym: of which:									
ziemniaki potatoes	2,47	2,19	2,43	1,99	3,33	1,82	3,38	3,38	3,38
warzywa świeże lub chłodzone fresh or chilled vegetables	3,67	3,30	3,11	3,45	3,67	3,45	4,95	4,99	4,61
w tym: of which:									
kapusta cabbage	0,36	0,31	0,35	0,27	0,42	0,29	0,54	0,55	0,49
pomidory tomatoes	0,77	0,70	0,63	0,75	0,63	0,75	1,03	1,04	0,95
ogórki cucumbers	0,43	0,40	0,39	0,40	0,66	0,38	0,52	0,52	0,52
buraki beetroots	0,15	0,13	0,13	0,12	0,22	0,12	0,23	0,23	0,20
marchew carrots	0,42	0,37	0,36	0,37	0,49	0,37	0,56	0,56	0,55

Tablica 10. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (dok.)

Table 10. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households										
		w tym of which		pracowników of employees		rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self-employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners				
		na stanowiskach in		razem total	robotni- czycznych manual labour pos- tions			razem total	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pen- sioners		
		na stanowiskach in	in									
Warzywa (dok.) Vegetables (cont.)												
warzywa i grzyby mrożone frozen vegetables and mushrooms	0,18	0,17	0,15	0,18	0,10	0,19	0,22	0,22	0,21			
warzywa suszone i pozostałe prze- twory warzywne ^{c)} dried vegetables and other pro- cessed vegetables ^{c)}	1,10	1,07	1,03	1,10	0,77	1,06	1,28	1,27	1,29			
Cukier, dżem, miód, czekolada i inne wyroby cukiernicze w kg Sugar, jam, honey, chocolate and confectionery in kg	1,65	1,52	1,55	1,49	2,10	1,43	2,04	2,05	1,89			
w tym: of which:												
cukier sugar	0,75	0,64	0,73	0,57	1,23	0,56	1,04	1,05	0,89			
czekolada chocolate	0,21	0,20	0,19	0,21	0,21	0,19	0,25	0,25	0,25			
wyroby cukiernicze confectionery	0,28	0,27	0,28	0,27	0,28	0,27	0,30	0,29	0,32			
Kawa, herbata i kakao w kg Coffee, tea and cocoa in kg	0,25	0,23	0,23	0,23	0,23	0,22	0,35	0,34	0,35			
w tym: of which:												
kawa coffee	0,19	0,17	0,18	0,17	0,17	0,17	0,26	0,26	0,28			
herbata tea	0,05	0,04	0,04	0,05	0,04	0,04	0,07	0,07	0,06			
Wody mineralne i źródlane w l Mineral and spring waters in l	5,93	5,94	5,66	6,17	4,91	5,88	6,34	6,42	5,63			
Soki owocowe i warzywne w l Fruit and vegetable juices in l	1,14	1,21	1,07	1,33	0,97	1,27	0,96	0,96	0,98			

c) Łącznie z ziarnami roślin strączkowych.

c) Including pulses grains.

Tablica 11. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych

Table 11. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Pieczywo i produkty zbożowe w kg Bread and cereals in kg	5,17	4,61	5,00	5,25	5,37	5,63
w tym: of which:						
ryż rice	0,14	0,12	0,13	0,14	0,15	0,17
pieczywo bread	2,67	2,45	2,62	2,71	2,76	2,79
makarony i produkty makaronowe pasta and pasta products	0,41	0,36	0,39	0,42	0,42	0,47
Mąka flour	0,63	0,57	0,63	0,65	0,63	0,66
pozostałe wyroby piekarskie other bakery products	1,05	0,87	0,95	1,06	1,13	1,24
płatki śniadaniowe breakfast cereals	0,16	0,15	0,17	0,15	0,16	0,19
Mięso w kg Meat in kg	4,97	4,31	4,78	5,10	5,33	5,31
w tym: of which:						
mięso surowe raw meat	2,83	2,46	2,73	2,90	3,03	3,01
w tym drób of which poultry	1,45	1,27	1,40	1,47	1,55	1,54
wędliny i inne przetwory mięsne processed meat and other meat preparations	1,91	1,68	1,82	1,94	2,04	2,08
Ryby i owoce morza ^{a)} w kg Fish and seafood ^{a)} in kg	0,28	0,20	0,22	0,28	0,32	0,39
w tym ryby i owoce morza suszone, wędzone lub soleone of which dried, smoked or salted fish and seafood	0,10	0,06	0,08	0,10	0,12	0,14
Mleko ^{b)} w l Milk ^{b)} in l	2,90	2,72	2,95	2,84	2,95	3,04
Jogurty w kg Yogurt in kg	0,58	0,48	0,51	0,56	0,62	0,74
Sery i twarożki w kg Cheese and curd in kg	0,97	0,78	0,81	0,93	1,05	1,26
twarożki curd	0,49	0,37	0,40	0,47	0,55	0,66
sery dojrzewające i topione ripening and melted cheese	0,48	0,41	0,42	0,46	0,50	0,60
Śmietana w l Cream in l	0,35	0,31	0,33	0,36	0,37	0,37
Jaja w szt. Eggs in units	10,80	9,52	10,09	10,69	11,37	12,36

a) Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych. b) Bez zagęszczonego i w proszku.

a) Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products, excluding canned fish. b) Excluding condensed and powdered milk.

Tablica 11. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych (cd.)

Table 11. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by quintile groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Oleje i tłuszcze w kg Oils and fats in kg	1,02	0,90	0,96	1,06	1,08	1,10
tłuszcze zwierzęce animal fats	0,39	0,31	0,32	0,39	0,44	0,47
w tym masło of which butter	0,32	0,25	0,26	0,32	0,37	0,41
tłuszcze roślinne vegetable fats	0,63	0,59	0,65	0,67	0,64	0,63
Owoce w kg Fruit in kg	3,95	3,05	3,20	3,79	4,37	5,37
owoce świeże lub chłodzone fresh or chilled fruit	3,70	2,86	3,02	3,57	4,09	4,97
w tym: of which:						
owoce cytrusowe i banany citrus fruit and bananas	1,54	1,21	1,26	1,49	1,72	2,03
jabłka apples	0,93	0,73	0,82	0,91	1,02	1,18
owoce jagodowe berries	0,43	0,33	0,34	0,41	0,48	0,62
owoce suszone, mrożone, orzechy, przetwory owocowe dried, frozen fruit, nuts, processed fruit	0,25	0,19	0,18	0,23	0,28	0,39
Warzywa w kg Vegetables in kg	7,43	6,53	6,71	7,27	8,00	8,64
w tym: of which:						
ziemniaki potatoes	2,47	2,36	2,43	2,53	2,59	2,43
warzywa świeże lub chłodzone fresh or chilled vegetables	3,67	3,10	3,18	3,51	4,01	4,57
w tym: of which:						
kapusta cabbage	0,36	0,33	0,35	0,35	0,41	0,36
pomidory tomatoes	0,77	0,61	0,64	0,74	0,85	1,00
ogórki cucumbers	0,43	0,40	0,42	0,42	0,43	0,50
buraki beetroots	0,15	0,15	0,14	0,14	0,16	0,16
marchew carrots	0,42	0,38	0,38	0,39	0,45	0,47
warzywa i grzyby mrożone frozen vegetables and mushrooms	0,18	0,14	0,15	0,17	0,20	0,24
warzywa suszone i pozostałe przetwory warzywne ^{c)} dried vegetables and other processed vegetables ^{c)}	1,10	0,92	0,95	1,05	1,19	1,37

c) Łącznie z ziarnami roślin strączkowych.

c) Including pulses grains.

Tablica 11. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup kwintylowych (dok.)

Table 11. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by quintile groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Cukier, dżem, miód, czekolada i inne wyroby cukiernicze w kg Sugar, jam, honey, chocolate and confectionery in kg	1,65	1,46	1,57	1,66	1,70	1,85
w tym: of which:						
cukier sugar	0,75	0,68	0,78	0,77	0,74	0,75
czekolada chocolate	0,21	0,18	0,18	0,20	0,22	0,27
wyroby cukiernicze confectionery	0,28	0,26	0,25	0,27	0,29	0,31
Kawa, herbata i kakao w kg Coffee, tea and cocoa in kg	0,25	0,21	0,22	0,25	0,27	0,32
w tym: of which:						
kawa coffee	0,19	0,16	0,17	0,19	0,21	0,25
herbata tea	0,05	0,04	0,04	0,05	0,05	0,07
Wody mineralne i źródlane w l Mineral and spring waters in l	5,93	4,94	5,16	5,79	6,50	7,29
Soki owocowe i warzywne w l Fruit and vegetable juices in l	1,14	0,99	1,00	1,09	1,17	1,46

c) Łącznie z ziarnami roślin strączkowych.

c) Including pulses grains.

Tablica 12. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania

Table 12. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas							Wieś Rural areas
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands						
			poniżej 20 less than 20	20–90	razem total	100–499	500 i więcej 500 and more		
Pieczywo i produkty zbożowe w kg Bread and cereals in kg	5,17	5,00	5,18	5,08	5,09	5,15	5,03	4,62	5,43
w tym: of which:									
ryż rice	0,14	0,14	0,13	0,15	0,14	0,16	0,13	0,16	0,13
pieczywo bread	2,67	2,51	2,66	2,58	2,59	2,67	2,52	2,18	2,91
makaroni i produkty makaronowe pasta and pasta products	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41	0,42	0,41	0,42	0,41
mąka flour	0,63	0,56	0,61	0,60	0,53	0,53	0,52	0,47	0,74
pozostałe wyroby piekarskie other bakery products	1,05	1,11	1,10	1,08	1,14	1,11	1,16	1,10	0,96
płatki śniadaniowe breakfast cereals	0,16	0,17	0,16	0,16	0,17	0,16	0,18	0,20	0,15
Mięso w kg Meat in kg	4,97	4,72	5,32	5,09	4,63	4,77	4,51	3,74	5,36
w tym: of which:									
mięso surowe raw meat	2,83	2,65	3,04	2,90	2,56	2,63	2,50	2,05	3,10
w tym drób of which poultry	1,45	1,38	1,56	1,48	1,34	1,38	1,30	1,13	1,55
wędliny i inne przetwory mięsne processed meat and other meat preparations	1,91	1,86	2,03	1,96	1,87	1,92	1,82	1,55	1,99
Ryby i owoce morza ^{a)} w kg Fish and seafood ^{a)} in kg	0,28	0,30	0,28	0,29	0,32	0,30	0,34	0,32	0,25
w tym ryby i owoce morza suszone, wędzone lub solone of which dried, smoked or salted fish and seafood	0,10	0,11	0,10	0,11	0,12	0,11	0,12	0,11	0,09
Mleko ^{b)} w l Milk ^{b)} in l	2,90	2,76	2,82	2,84	2,83	2,87	2,80	2,53	3,12
Jogurty w kg Yogurt in kg	0,58	0,62	0,58	0,59	0,64	0,61	0,68	0,67	0,52
Sery i twarogi w kg Cheese and curd in kg	0,97	1,04	0,96	1,00	1,06	1,01	1,10	1,16	0,85
twarogi curd	0,49	0,53	0,48	0,50	0,52	0,50	0,54	0,61	0,43
sery dojrzewające i topione ripening and melted cheese	0,48	0,51	0,48	0,50	0,54	0,51	0,56	0,55	0,42

a) Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych. b) Bez zagęszczonego i w proszku.

a) Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products, excluding canned fish. b) Excluding condensed and powdered milk.

Tablica 12. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania (cd.)

Table 12. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas							Wieś Rural areas	
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands							
			poniżej 20 less than 20	20–90	razem total	100– 199	200– 499	500 i więcej 500 and more		
Śmietana w l Cream in l	0,35	0,33	0,38	0,36	0,31	0,32	0,31	0,27	0,38	
Jaja w szt. Eggs in units	10,80	10,66	10,55	10,88	10,97	11,02	10,92	10,08	11,03	
Oleje i tłuszcze w kg Oils and fats in kg	1,02	0,99	1,04	1,06	1,00	1,02	0,98	0,84	1,07	
tłuszcze zwierzęce animal fats	0,39	0,41	0,39	0,42	0,42	0,43	0,42	0,38	0,35	
w tym masło of which butter	0,32	0,35	0,33	0,35	0,37	0,37	0,36	0,34	0,28	
tłuszcze roślinne vegetable fats	0,63	0,58	0,65	0,63	0,57	0,59	0,56	0,46	0,72	
Owoce w kg Fruit in kg	3,95	4,34	3,97	4,20	4,54	4,29	4,77	4,63	3,35	
owoce świeże lub chłodzone fresh or chilled fruit	3,70	4,04	3,72	3,93	4,22	3,99	4,43	4,28	3,16	
w tym: of which:										
owoce cytrusowe i banany citrus fruit and bananas	1,54	1,68	1,56	1,63	1,75	1,73	1,76	1,77	1,33	
jabłka apples	0,93	0,99	0,93	1,00	1,00	0,94	1,06	0,99	0,85	
owoce jagodowe berries	0,43	0,49	0,44	0,45	0,52	0,45	0,59	0,55	0,35	
owoce suszone, mrożone, orzechy, przetwory owocowe dried, frozen fruit, nuts, processed fruit	0,25	0,29	0,25	0,27	0,32	0,30	0,33	0,35	0,19	
Warzywa w kg Vegetables in kg	7,43	7,42	7,51	7,61	7,46	7,30	7,60	7,02	7,45	
w tym: of which:										
ziemniaki potatoes	2,47	2,29	2,52	2,60	2,21	2,24	2,19	1,75	2,75	
warzywa świeże lub chłodzone fresh or chilled vegetables	3,67	3,72	3,68	3,68	3,74	3,59	3,88	3,79	3,60	
w tym: of which:										
kapusta cabbage	0,36	0,32	0,38	0,36	0,31	0,32	0,30	0,22	0,42	

Tablica 12. Przeciętne miesięczne spożycie wybranych produktów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania (dok.)

Table 12. Average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas							Wieś Rural areas	
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands							
			poniżej 20 less than 20	20–90	razem total	100– 199	200– 499	500 i więcej 500 and more		
Warzywa (dok.) Vegetables (cont.)										
pomidory tomatoes	0,77	0,81	0,78	0,77	0,82	0,76	0,88	0,89	0,69	
ogórki cucumbers	0,43	0,39	0,41	0,39	0,39	0,38	0,40	0,37	0,49	
buraki beetroots	0,15	0,13	0,14	0,14	0,13	0,14	0,12	0,13	0,18	
marchew carrots	0,42	0,40	0,42	0,43	0,39	0,39	0,39	0,35	0,44	
warzywa i grzyby mrożone frozen vegetables and mushrooms	0,18	0,20	0,18	0,18	0,22	0,21	0,23	0,22	0,15	
warzywa suszone i pozostałe prze- twory warzywne ^{c)} dried vegetables and other pro- cessed vegetables ^{c)}	1,10	1,19	1,12	1,14	1,27	1,25	1,29	1,24	0,94	
Cukier, dżem, miód, czekolada i inne wyroby cukiernicze w kg Sugar, jam, honey, chocolate and confectionery in kg	1,65	1,55	1,63	1,64	1,54	1,51	1,56	1,35	1,80	
w tym: of which:										
cukier sugar	0,75	0,61	0,72	0,71	0,57	0,58	0,56	0,44	0,95	
czekolada chocolate	0,21	0,22	0,21	0,21	0,23	0,22	0,23	0,22	0,20	
wyroby cukiernicze confectionery	0,28	0,28	0,28	0,29	0,28	0,28	0,28	0,25	0,28	
Kawa, herbata i kakao w kg Coffee, tea and cocoa in kg	0,25	0,26	0,26	0,26	0,27	0,27	0,26	0,25	0,24	
w tym: of which:										
kawa coffee	0,19	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,18	0,19	
herbata tea	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,06	0,04	
Wody mineralne i źródlane w l Mineral and spring waters in l	5,93	6,18	6,06	6,39	6,29	6,51	6,09	5,89	5,55	
Soki owocowe i warzywne w l Fruit and vegetable juices in l	1,14	1,20	1,10	1,15	1,21	1,23	1,19	1,37	1,04	

c) Łącznie z ziarnami roślin strączkowych.

c) Including pulses grains.

Tablica 13. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według grup społeczno-ekonomicznych

Table 13. Households equipped with selected durable goods by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households										
		w tym of which				rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners				
		pracowników of employees		na stanowiskach in				emerytow of retirees				
		razem total	robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions				razem total	emery- tow of retirees	ren- ci- stów of pen- sioners		
Odbiornik telewizyjny Television set	95,9	94,8	97,8	92,7	99,0	93,1	98,0	98,0	98,2			
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej Satellite or cable television equipment	63,1	66,0	66,5	65,6	57,3	65,5	59,5	60,4	51,3			
Zestaw kina domowego Home theatre system	10,1	13,4	12,3	14,3	.	18,6	3,9	4,1	.			
Radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieża Radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system	59,8	56,8	60,6	54,1	73,2	55,3	64,6	64,8	62,0			
Komputer osobisty Personal computer	75,4	90,5	86,4	93,6	89,2	94,1	46,9	47,4	42,4			
w tym laptop, tablet of which laptop, tablet	66,5	80,6	75,2	84,6	78,8	87,3	38,9	39,5	33,7			
Urządzenie z dostępem do Internetu Device with access to the Internet	86,1	97,1	95,7	98,0	95,3	97,8	65,8	66,2	62,0			
Konsola do gier (np. Playstation, Wii, Xbox) Game console (eg. Playstation, Wii, Xbox)	13,9	20,0	19,5	20,3	14,6	25,3	1,9	1,9	.			
Drukarka Printer	37,7	47,8	40,6	53,0	53,2	70,7	13,3	13,6	10,7			
w tym drukarka wielofunkcyjna of which multifunction printer	27,5	35,1	29,8	38,9	38,4	53,0	9,1	9,3	7,9*			
Telefon stacjonarny Landline phone	12,0	7,8	7,9	7,6	18,6	7,5	19,5	20,1	13,7			

Tablica 13. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według grup społeczno-ekonomicznych (dok.)

Table 13. Households equipped with selected durable goods by socio-economic groups (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which								
		pracowników of employees		rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners				
		na stanowiskach in	in			razem total	niero- botni- czych manual labour posi- tions	niero- botni- czych non- manual labour posi- tions	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pen- sioners
Telefon komórkowy Mobile phone	98,6	99,7	99,8	99,6	99,5	99,2	96,6	96,6	96,2	
w tym smartfon of which smartphone	80,7	92,5	91,3	93,4	90,5	92,6	59,3	59,6	57,1	
Pralka automatyczna lub pralko- suszarka Automatic washing machine or washer-dryer	96,8	97,3	97,1	97,4	98,2	97,0	96,0	95,9	96,8	
Kuchenka elektryczna z płytą cera- miczną, indukcyjną Electric cooker with ceramic or in- duction cooktop	17,1	20,1	12,1	25,9	10,3*	36,2	9,2	9,4	6,7*	
Kuchenka mikrofalowa Microwave oven	63,8	70,9	74,0	68,7	74,2	72,6	50,3	50,9	44,9	
Zmywarka do naczyń Dishwasher	47,6	57,5	47,5	64,8	57,4	76,6	26,1	27,2	15,8	
Rower (bez dziecięcego) Bicycle (excl. children's)	62,0	68,8	71,2	67,0	87,9	73,8	46,8	46,8	46,1	
Motocykl, skuter, motorower Motorcycle, scooter, motorbike	3,7	4,5	5,5	3,8	9,0*	5,9	1,3	1,3		.
Samochód osobowy Passenger car	72,3	84,7	83,6	85,5	97,1	93,6	48,0	49,5	33,8	

Tablica 14. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według grup kwintylowych

Table 14. Households equipped with selected durable goods by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Odbiornik telewizyjny Television set	95,9	95,3	97,9	97,5	96,7	93,0
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej Satellite or cable television equipment	63,1	58,4	59,0	63,0	65,9	65,9
Zestaw kina domowego Home theatre system	10,1	8,4	8,7	8,8	10,0	12,9
Radio, radiomagnetoфон, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetoфон z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieża Radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system	59,8	56,4	63,3	61,7	60,9	57,1
Komputer osobisty Personal computer	75,4	80,1	71,6	66,5	72,9	84,3
w tym laptop, tablet of which laptop, tablet	66,5	69,1	63,3	58,6	63,9	75,5
Urządzenie z dostępem do Internetu Device with access to the Internet	86,1	89,4	82,2	79,0	85,3	92,7
Konsola do gier (np. Playstation, Wii, Xbox) Game console (eg. Playstation, Wii, Xbox)	13,9	15,2	16,6	13,5	13,7	12,0
Drukarka Printer	37,7	42,8	34,7	31,7	33,8	44,7
w tym drukarka wielofunkcyjna of which multifunction printer	27,5	28,2	25,6	23,9	25,1	33,1
Telefon stacjonarny Landline phone	12,0	11,2	11,3	13,5	13,6	10,4
Telefon komórkowy Mobile phone	98,6	99,0	98,5	97,6	98,4	99,3
w tym smartfon of which smartphone	80,7	84,9	78,0	73,3	79,4	87,1
Pralka automatyczna lub pralko-suszarka Automatic washing machine or washer-dryer	96,8	95,9	96,7	97,2	97,0	96,8
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną Electric cooker with ceramic or induction cooktop	17,1	17,0	11,2	13,3	16,1	24,8
Kuchenka mikrofalowa Microwave oven	63,8	65,5	64,9	61,8	63,7	63,8
Zmywarka do naczyń Dishwasher	47,6	47,1	42,0	42,2	47,3	56,2
Rower (bez dziecięcego) Bicycle (excl. children's)	62,0	68,0	66,9	58,7	61,0	58,8
Motocykl, skuter, motorower Motorcycle, scooter, motorbike	3,7	4,7	4,4	3,1	3,0	3,9
Samochód osobowy Passenger car	72,3	73,6	69,4	65,8	71,6	79,0

Tablica 15. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według klasy miejscowości zamieszkania

Table 15. Households equipped with selected durable goods by class of locality

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas							Wieś Rural areas	
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands							
			poniżej 20 less than 20	20–90	razem total	100–499	500 i więcej 500 and more			
Odbiornik telewizyjny Television set	95,9	94,7	97,4	97,8	95,0	96,1	94,1	87,4	98,4	
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej Satellite or cable television equipment	63,1	67,1	71,8	69,3	68,4	64,3	72,3	57,8	54,8	
Zestaw kina domowego Home theatre system	10,1	10,8	10,2	11,1	10,2	9,5	10,8	11,9	8,5	
Radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieża Radio, radio tape recorder, radio with compact disc player or radio tape recorder with compact disc player, stereo music system	59,8	55,6	58,1	63,0	53,4	55,1	51,9	45,8	68,4	
Komputer osobisty Personal computer	75,4	75,7	70,9	74,7	75,7	71,8	79,4	81,3	74,7	
w tym laptop, tablet of which laptop, tablet	66,5	66,9	63,4	66,6	66,2	61,9	70,2	71,3	65,6	
Urządzenie z dostępem do Internetu Device with access to the Internet	86,1	86,4	84,4	85,4	86,6	84,1	88,9	89,5	85,3	
Konsola do gier (np. Playstation, Wii, Xbox) Game console (eg. Playstation, Wii, Xbox)	13,9	13,6	16,1	14,5	11,3	9,0	13,5	13,4	14,6	
Drukarka Printer	37,7	36,5	38,0	36,9	33,9	30,6	36,9	38,4	40,0	
w tym drukarka wielofunkcyjna of which multifunction printer	27,5	26,2	29,5	26,2	23,5	19,7	27,0	26,9	30,1	
Telefon stacjonarny Landline phone	12,0	10,2	9,9	9,1	12,5	11,9	13,2	8,9	15,7	

Tablica 15. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania według klasy miejscowości zamieszkania (dok.)

Table 15. Households equipped with selected durable goods by class of locality (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas							Wieś Rural areas	
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands							
			poniżej 20 less than 20	20–90	razem total	100–499	500 i więcej 500 and more			
Telefon komórkowy Mobile phone	98,6	98,7	98,6	98,6	98,9	99,0	98,9	98,3	98,4	
w tym smartfon of which smartphone	80,7	80,3	79,9	78,0	80,2	75,9	84,1	83,9	81,7	
Pralka automatyczna lub pralko-suszarka Automatic washing machine or washer-dryer	96,8	96,7	97,6	97,5	96,7	95,6	97,7	94,6	97,0	
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną Electric cooker with ceramic or induction cooktop	17,1	18,7	15,0	16,9	16,9	13,1	20,4	26,9	13,8	
Kuchenka mikrofalowa Microwave oven	63,8	60,9	68,7	67,2	55,8	53,4	58,1	51,7	69,9	
Zmywarka do naczyń Dishwasher	47,6	46,5	45,4	48,7	42,5	37,3	47,4	50,0	49,8	
Rower (bez dziecięcego) Bicycle (excl. children's)	62,0	53,8	62,8	63,3	43,5	38,9	47,9	46,1	79,0	
Motocykl, skuter, motorower Motorcycle, scooter, motorbike	3,7	2,4	3,6	2,5	2,3	1,8*	2,8*	1,4*	6,5	
Samochód osobowy Passenger car	72,3	67,1	69,5	69,6	64,0	61,4	66,4	65,6	83,0	

Tablica 16. Stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne według grup społeczno-ekonomicznych

Table 16. Level of dwelling equipment in technical and sanitary installations by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which				rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners		
		pracowników of employees		na stanowiskach in				emery- tów of retirees	renci- stów of pensioners	
		na stanowiskach in	na stanowiskach in	robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions	razem total	pracują- cych na własny rachunek of the self- em- ployed	razem total	emery- tów of retirees	
Wodociąg Water supply	99,9	100,0	99,9	100,0	99,9	100,0	99,9	99,9	99,9	99,6
z sieci from a network	95,9	95,9	94,2	97,1	90,0	95,8	96,6	96,8	95,0	
ujęcie własne own intake	6,3	6,1	8,7	4,3	20,7	6,0	5,0	4,9	6,0	
Ustęp spłukiwany Flushing toilet	99,2	99,6	99,2	99,9	98,4	99,8	98,7	99,0	96,7	
Łazienka Bathroom	99,0	99,5	99,0	99,9	98,4	99,8	98,5	98,7	96,7	
Ciepła woda bieżąca Hot running water	99,4	99,8	99,5	100,0	98,6	100,0	99,1	99,2	97,9	
z sieci from a network	34,6	35,7	24,3	43,8	.	33,2	37,1	37,9	30,5	
ogrzewana lokalnie (piecyk, terma itp.) heated locally	64,8	64,0	75,1	56,2	98,1	66,8	61,9	61,3	67,4	
Gaz Gas	87,4	85,1	91,5	80,6	94,2	77,7	92,6	92,7	91,9	
z sieci from a network	56,7	55,3	46,3	61,6	9,8	57,5	63,9	65,4	51,1	
z butli from a cylinder	30,7	29,8	45,1	19,0	84,4	20,2	28,7	27,3	40,8	
Centralne ogrzewanie Central heating	88,1	89,1	87,3	90,4	91,0	87,5	87,5	87,9	84,5	
z sieci from a network	43,8	44,1	32,1	52,5	.	38,6	49,4	50,4	41,1	
lokalnie local	44,3	45,0	55,2	37,9	90,0	48,9	38,1	37,5	43,4	
Piece Stoves	11,7	10,8	12,6	9,5	9,0	12,3	12,4	12,0	15,4	
na opał solid fuels	7,4	6,6	9,6	4,5	8,3	5,0	8,1	7,6	12,5	
elektryczne lub gazowe electric or gas	4,4	4,2	2,9	5,1	.	7,3	4,3	4,5	2,9*	

Tablica 17. Stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne według grup kwintylowych

Table 17. Level of dwelling equipment in technical and sanitary installations by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Wodociąg Water supply	99,9	99,8	99,9	99,9	100,0	100,0
z sieci from a network	95,9	92,9	93,0	96,0	97,1	98,2
ujęcie własne own intake	6,3	9,7	10,1	6,1	4,9	3,0
Ustęp spłukiwany Flushing toilet	99,2	98,1	98,6	99,4	99,5	99,7
Łazienka Bathroom	99,0	97,9	98,4	99,2	99,4	99,7
Ciepła woda bieżąca Hot running water	99,4	98,4	99,0	99,5	99,8	99,9
z sieci from a network	34,6	26,1	22,6	32,3	38,2	46,1
ogrzewana lokalnie (piecyk, terma itp.) heated locally	64,8	72,4	76,4	67,2	61,6	53,8
Gaz Gas	87,4	85,8	92,2	90,3	89,4	81,5
z sieci from a network	56,7	42,1	46,8	58,4	63,6	64,6
z butli from a cylinder	30,7	43,7	45,4	31,9	25,8	16,8
Centralne ogrzewanie Central heating	88,1	84,5	84,9	88,8	89,7	90,5
z sieci from a network	43,8	31,4	30,7	43,2	48,6	55,9
lokalnie local	44,3	53,2	54,2	45,6	41,0	34,6
Piec Stoves	11,7	15,3	14,9	11,1	10,2	9,3
na opał solid fuels	7,4	11,0	11,3	7,2	6,2	3,8
elektryczne lub gazowe electric or gas	4,4	4,3	3,6	4,0	4,0	5,5

Tablica 18. Stopień wyposażenia mieszkań w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne według klasy miejscowości zamieszkania

Table 18. Level of dwelling equipment in technical and sanitary installations by class of locality

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas							Wieś Rural areas	
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands							
			poniżej 20 less than 20	20–90	razem total	100–499	200– 499	500 i więcej 500 and more		
Wodociąg Water supply	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9	99,8	
z sieci from a network	95,9	99,1	98,3	98,7	99,7	99,7	99,8	99,5	89,1	
ujęcie własne own intake	6,3	1,2	2,6	1,8	.	.	.	0,5*	16,6	
Ustęp spłukiwany Flushing toilet	99,2	99,6	99,7	99,6	99,5	99,4	99,6	99,5	98,4	
Łazienka Bathroom	99,0	99,3	99,4	99,4	99,4	99,5	99,3	99,2	98,4	
Ciepła woda bieżąca Hot running water	99,4	99,7	99,7	99,7	99,7	99,6	99,8	99,7	98,8	
z sieci from a network	34,6	49,7	28,9	42,4	54,5	43,8	63,9	70,6	3,4	
ogrzewana lokalnie (piecyk, terma itp.) heated locally	64,8	50,0	70,7	57,2	45,3	55,9	35,9	29,1	95,5	
Gaz Gas	87,4	85,9	90,6	90,5	87,2	89,2	85,4	74,8	90,5	
z sieci from a network	56,7	72,1	54,2	73,7	82,5	83,6	81,5	72,5	25,0	
z butli from a cylinder	30,7	13,9	36,4	16,8	4,7	5,6	3,9	2,2	65,5	
Centralne ogrzewanie Central heating	88,1	88,6	87,7	89,1	88,1	83,4	92,3	89,4	87,1	
z sieci from a network	43,8	62,8	40,1	58,8	70,5	63,4	76,7	77,8	4,6	
lokalnie local	44,3	25,8	47,6	30,3	17,6	19,9	15,6	11,7	82,5	
Piec Stoves	11,7	11,2	12,2	10,8	11,8	16,6	7,6	10,2	12,8	
na opał solid fuels	7,4	5,8	7,6	6,5	6,5	8,9	4,3	2,6	10,6	
elektryczne lub gazowe electric or gas	4,4	5,4	4,5	4,4	5,4	7,7	3,3	7,7	2,2	

Tablica 19. Charakterystyka mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe według grup społeczno-ekonomicznych

Table 19. Characteristic of dwellings occupied by households by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households										
		w tym of which				rolni- ków of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- em- ployed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners				
		pracowników of employees		na stanowiskach in				emerytow of retirees				
		razem total	robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions				razem total	emery- tow of retirees	renci- stow of pen- sioners		
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe w m ² Average usable floor area occupied by household in sq. m.	83,9	85,3	86,8	84,2	132,5	104,8	73,1	73,7	67,9			
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe na 1 osobę w m ² Average usable floor area occupied by 1 person in household in sq. m.	30,0	26,2	24,5	27,5	31,1	31,0	41,2	41,2	40,9			
Przeciętna liczba pokoi użytkowanych przez gospodarstwo domowe Average number of rooms occupied by household	3,2	3,3	3,3	3,3	4,5	3,8	2,9	2,9	2,7			
Przeciętna liczba osób na 1 pokój Average number of persons per 1 room	0,9	1,0	1,1	0,9	1,0	0,9	0,6	0,6	0,6			

Tablica 20. Charakterystyka mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe według grup kwintylowych

Table 20. Characteristic of dwellings occupied by households by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe w m ² Average usable floor area occupied by household in sq. m.	83,9	90,2	86,5	81,9	81,1	82,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe na 1 osobę w m ² Average usable floor area occupied by 1 person in household in sq. m.	30,0	24,7	25,5	29,1	32,1	38,5
Przeciętna liczba pokoi użytkowanych przez gospodarstwo domowe Average number of rooms occupied by household	3,2	3,4	3,3	3,2	3,2	3,2
Przeciętna liczba osób na 1 pokój Average number of persons per 1 room	0,9	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7

Tablica 21. Charakterystyka mieszkań użytkowanych przez gospodarstwa domowe według klasy miejscowości zamieszkania

Table 21. Characteristic of dwellings occupied by households by class of locality

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Miasta Urban areas							Wieś Rural areas
		razem total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands						
			poniżej 20 less than 20	20–90	razem total	100–499	500 i więcej 500 and more		
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe w m ² Average usable floor area occupied by household in sq. m.	83,9	70,3	81,8	73,3	64,2	64,9	63,7	64,4	112,0
Przeciętna powierzchnia użytkowa zajmowana przez gospodarstwo domowe na 1 osobę w m ² Average usable floor area occupied by 1 person in household in sq. m.	30,0	27,8	30,0	28,4	26,1	26,3	26,0	26,9	33,4
Przeciętna liczba pokoi użytkowanych przez gospodarstwo domowe Average number of rooms occupied by household	3,2	2,9	3,2	3,0	2,8	2,8	2,8	2,7	3,9
Przeciętna liczba osób na 1 pokój Average number of persons per 1 room	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9

Tablica 22. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 22. Subjective evaluation of material situation of households by socio-economic groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households							
		w tym of which							
		pracowników of employees			rolni- ków of farmers			emerytów i rencistów of retirees and pensioners	
		razem total	na stanowiskach in	robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions	pracu- jących na własny rachunek of the self- em- ployed	razem total	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pensioners
Ocena sytuacji materialnej przez gospodarstwo domowe Household's evaluation of material situation	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dobra Good	25,9	30,0	21,2	36,1	17,0	43,3	17,7	18,8	8,5
Raczej dobra Rather good	27,1	30,3	27,7	32,1	26,5	32,5	22,2	23,0	14,9
Przeciętna Average	41,8	37,3	47,3	30,2	53,1	23,0	51,9	51,0	59,5
Raczej zła Rather bad	4,2	2,1	3,2	1,4	2,7	1,0	7,0	6,1	14,4
Zła Bad	0,9	0,4	0,6	0,3	0,7	0,2	1,2	1,0	2,7

Tablica 23. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według grup kwintylowych
 Table 23. Subjective evaluation of material situation of households by quintile groups

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	Grupa kwintylowa Quintile group				
		I	II	III	IV	V
Ocena sytuacji materialnej przez gospodarstwo domowe Household's evaluation of material situation	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dobra Good	25,9	20,9	13,4	17,9	25,0	43,8
Raczej dobra Rather good	27,1	20,5	22,3	27,7	30,0	31,3
Przeciętna Average	41,8	45,1	56,8	49,8	42,4	23,8
Raczej zła Rather bad	4,2	10,6	6,4	4,0	2,3	0,9
Zła Bad	0,9	2,9	1,2	0,6	0,3	0,3

Tablica 24. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych według klasy miejscowości zamieszkania

Table 24. Subjective evaluation of material situation of households by class of locality

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Grand total	razem total	Miasta Urban areas					Wieś Rural areas	
			o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands						
			poniżej 20 less than 20	20–90	razem total	100–499	500 i więcej 500 and more		
Ocena sytuacji materialnej przez gospodarstwo domowe Household's evaluation of material situation	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Dobra Good	25,9	27,8	23,3	25,1	25,2	25,6	24,9	38,0	
Raczej dobra Rather good	27,1	27,3	27,2	28,6	28,2	26,4	29,7	24,6	
Przeciętna Average	41,8	39,9	44,9	41,4	41,2	42,0	40,4	32,5	
Raczej zła Rather bad	4,2	4,1	3,7	4,2	4,4	5,2	3,7	3,9	
Zła Bad	0,9	0,9	0,9	0,8	1,0	0,7	1,2	1,0	

Aneks

Annex

Precyza wyników badania^{a)} za 2021 r.

Precision of the survey results^{a)} in 2021

Tablica 25. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych przychodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 25. Absolute and relative errors of estimates of average monthly receipts per capita in households by socio-economic groups

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which			pracujących na własny rachunek of the self-employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners				
		pracowników of employees								
		razem total	na stanowiskach in	robotniczych manual labour positions	nierobotniczych non-manual labour positions					
Przychody netto Net receipts	średnia średnia średnia	2575,22 23,49 0,91	2547,75 29,69 1,17	2057,63 20,20 0,98	2947,92 49,81 1,69	2749,01 169,11 6,15	3031,34 78,42 2,59	2563,90 24,50 0,96	2607,38 20,81 0,80	2167,83 136,62 6,30
w tym: of which:										
Dochód rozporządzalny Available income	średnia średnia średnia	2061,93 15,77 0,76	2047,66 17,08 0,83	1735,99 16,74 0,96	2302,12 25,79 1,12	2008,13 137,81 6,86	2486,74 68,42 2,75	2050,97 14,24 0,69	2096,28 14,71 0,70	1638,26 36,20 2,21
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	średnia średnia średnia	2014,61 16,26 0,81	2005,09 17,42 0,87	1706,44 16,20 0,95	2248,92 26,52 1,18	1988,59 137,99 6,94	2443,33 68,69 2,81	1978,75 14,47 0,73	2022,23 15,12 0,75	1582,70 34,80 2,20
w tym: of which:										
dochód z pracy najemnej income from hired work	średnia średnia średnia	1091,96 9,53 0,87	1650,55 14,43 0,87	1358,19 12,45 0,92	1889,24 22,20 1,18	213,91 14,72 6,88	408,28 13,65 3,34	175,36 6,88 3,92	180,74 7,36 4,07	126,39 12,51 9,90
dochód z pracy na własny rachunek income from self-employment	średnia średnia średnia	206,62 7,65 3,70	33,85 1,84 5,44	15,27 1,51 9,87	49,02 3,05 6,21	20,61* 4,02 19,48	1754,43 61,10 3,48	21,04 1,84 8,75	21,86 1,99 9,12	.
dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie income from a private farm in agriculture	średnia średnia średnia	68,78 8,02 11,67	.	.	.	1413,82 138,26 9,78	.	3,57 1,60 44,87	3,85 1,73 44,81	.

a) Błąd wzajemny obliczony jest na podstawie liczb dokładnych (przed zaokrągleniem).

a) Relative error is calculated on the basis of precise figures (before rounding).

Tablica 25. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych przychodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (dok.)

Table 25. Absolute and relative errors of estimates of average monthly receipts per capita in households by socio-economic groups (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households									
		w tym of which									
		pracowników of employees			rolników of farmers	pracujących na własny rachunek of the self-employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners			emerytów of retirees	rencistów of pensioners
		razem total	na stanowiskach in	robotniczych manual labour positions			razem total	emerytów of retirees	rencistów of pensioners		
dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych income from social security benefits	ś s v	493,38 4,18 0,85	148,92 2,83 1,90	152,13 3,93 2,58	146,30 3,99 2,72	186,16 8,94 4,80	108,65 6,03 5,55	1761,33 13,37 0,76	1808,66 14,01 0,77	1330,17 35,25 2,65	
w tym: of which:											
emerytury krajowe domestic retirement pensions	ś s v	431,69 4,01 0,93	110,79 2,62 2,36	111,47 3,70 3,32	110,23 3,62 3,29	155,76 8,42 5,40	88,51 5,85 6,61	1606,71 12,55 0,78	1772,15 14,19 0,80	99,78 8,89 8,91	
renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe domestic disability pensions	ś s v	27,57 0,72 2,60	17,45 0,85 4,90	20,81 1,43 6,89	14,70 1,02 6,96	21,10 2,73 12,93	7,71 1,30 16,80	66,11 2,71 4,10	23,11 1,41 6,09	457,83 16,91 3,69	
renty rodzinne krajowe domestic survivors pensions	ś s v	26,12 0,85 3,27	12,65 0,79 6,23	12,69 1,15 9,03	12,61 1,05 8,31	.	5,02*	81,06 3,63 4,48	7,68 1,09 14,16	749,47 25,80 3,44	
dochód z pozostałych świadczeń społecznych income from other social benefits	ś s v	156,91 1,71 1,09	171,26 1,90 1,11	176,53 3,17 1,79	166,97 2,30 1,38	156,16 5,56 3,56	178,96 3,89 2,17	44,73 2,08 4,66	37,56 2,09 5,56	110,08 8,14 7,39	
w tym świadczenie wykrocze of which child-raising benefit	ś s v	116,38 1,00 0,86	138,84 1,10 0,79	132,70 1,63 1,23	143,85 1,51 1,05	128,62 4,46 3,47	157,99 2,86 1,81	19,07 1,34 7,04	16,01 1,38 8,63	46,94 4,84 10,31	
pozostałe dochody other income	ś s v	37,72 3,05 8,09	37,71 5,32 14,10	32,45 10,25 31,58	42,00 4,81 11,44	16,07 2,45 15,27	22,76 2,26 9,93	37,77 1,74 4,60	36,10 1,86 5,16	52,96 4,16 7,85	
w tym dary of which gifts	ś s v	30,05 1,68 5,58	27,79 2,65 9,54	16,91 0,93 5,53	36,68 4,74 12,92	11,54 1,69 14,62	19,02 1,74 9,16	33,55 1,72 5,14	31,92 1,86 5,83	48,46 4,04 8,35	

Tablica 26. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych przychodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania

Table 26. Absolute and relative errors of estimates of average monthly receipts per capita in households by class of locality

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miasta Urban areas o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands								Wieś Rural areas	
	Miasta razem Urban in total	poniżej 20 less than 20	20–99	100–499			500 i więcej 500 and more			
				razem total	100–199	200–499				
Przychody netto Net income	średnia	2833,87	2422,01	2600,99	2736,80	2620,53	2839,84	3659,70	2170,71	
	standardowa	34,25	46,13	47,99	57,05	64,18	91,02	110,43	27,75	
	warians	1,21	1,90	1,84	2,08	2,45	3,21	3,02	1,28	
w tym: of which:										
Dochód rozporządzalny Available income	średnia	2259,32	1990,71	2066,42	2264,10	2204,44	2316,97	2770,21	1753,22	
	standardowa	21,76	38,29	25,42	41,48	57,49	59,14	66,20	21,86	
	warians	0,96	1,92	1,23	1,83	2,61	2,55	2,39	1,25	
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	średnia	2201,25	1939,85	2021,69	2202,61	2144,34	2254,25	2691,41	1722,70	
	standardowa	22,39	37,51	25,50	43,27	58,59	62,83	69,80	22,72	
	warians	1,02	1,93	1,26	1,96	2,73	2,79	2,59	1,32	
w tym: of which:										
dochód z pracy najemnej income from hired work	średnia	1233,91	1031,01	1117,34	1224,04	1178,62	1264,30	1596,87	869,96	
	standardowa	13,70	23,40	20,93	22,87	22,30	38,17	43,52	10,80	
	warians	1,11	2,27	1,87	1,87	1,89	3,02	2,73	1,24	
dochód z pracy na własny rachunek income from self-employment	średnia	245,43	164,17	154,30	244,78	225,29	262,06	446,80	145,94	
	standardowa	11,79	14,91	12,30	26,11	42,93	31,21	37,21	6,44	
	warians	4,80	9,08	7,97	10,67	19,06	11,91	8,33	4,41	
dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie income from a private farm in agriculture	średnia	6,65	165,95	
	standardowa	2,91	19,56	
	warians	43,80	11,79	
dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych income from social security benefits	średnia	569,02	549,33	603,13	595,64	598,79	592,86	509,18	375,07	
	standardowa	5,94	17,15	14,91	11,47	15,91	16,42	14,20	4,62	
	warians	1,04	3,12	2,47	1,93	2,66	2,77	2,79	1,23	
w tym: of which:										
emerytury krajowe domestic retirement pensions	średnia	508,18	484,15	535,34	529,90	529,15	530,57	467,87	312,07	
	standardowa	5,78	16,87	14,59	11,29	14,81	16,78	13,75	4,22	
	warians	1,14	3,48	2,73	2,13	2,80	3,16	2,94	1,35	
renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe domestic disability pensions	średnia	25,14	26,60	29,86	26,18	28,04	24,53	16,08	31,36	
	standardowa	0,90	2,23	2,18	1,72	2,76	2,13	1,31	1,16	
	warians	3,60	8,39	7,30	6,56	9,85	8,67	8,17	3,71	

Tablica 26. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych przychodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania (dok.)

Table 26. Absolute and relative errors of estimates of average monthly receipts per capita in households by class of locality (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miasta Urban areas								Wieś Rural areas	
	Miasta razem Urban in total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands								
		ponizej 20 less than 20	20–99	100–499			500 i więcej 500 and more			
				razem total	100–199	200–499				
renty rodzinne krajowe domestic survivors pensions	bar	28,32	31,37	30,36	33,54	37,83	29,74	16,30	22,67	
	s	1,14	3,02	2,60	2,28	3,39	3,07	1,68	1,28	
	v	4,02	9,63	8,57	6,79	8,95	10,33	10,28	5,63	
dochód z pozostałych świadczeń społecznych income from other social benefits	bar	149,09	161,47	148,13	146,02	155,87	137,30	142,33	169,15	
	s	2,16	5,00	4,53	4,65	7,92	5,16	3,83	2,81	
	v	1,45	3,10	3,05	3,19	5,08	3,76	2,69	1,66	
w tym świadczenie wychowawcze of which child-raising benefit	bar	113,24	113,06	110,58	111,28	113,52	109,29	119,42	121,30	
	s	1,35	3,76	2,93	2,87	4,15	3,97	2,75	1,45	
	v	1,19	3,33	2,65	2,58	3,66	3,63	2,30	1,20	
pozostałe dochody other income	bar	45,67	56,90	33,64	44,64	38,35	50,21	52,49	25,29	
	s	4,96	21,78	2,31	3,68	5,35	5,08	10,86	0,97	
	v	10,87	38,27	6,86	8,25	13,96	10,13	20,69	3,82	
w tym dary of which gifts	bar	37,27	30,83	30,11	40,53	33,27	46,97	49,11	18,75	
	s	2,70	2,90	2,09	3,52	5,08	4,89	10,81	0,80	
	v	7,24	9,42	6,93	8,68	15,28	10,41	22,02	4,25	

Tablica 27. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych wydatków na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 27. Absolute and relative errors of estimates of average monthly expenditures on consumer goods and services per capita in households by socio-economic groups

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		pracowników of employees			rolników of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners			
		na stanowiskach in	razem total	niero- botni- cznych manual labour posi- tions			razem total	emery- tów of retirees	rencis- tów of pen- sioners	
\bar{x} – przeciętne miesięczne rozchody na 1 osobę w zł \bar{x} – average monthly outgoings per capita in PLN s – błąd bezwzględny w zł s – absolute error in PLN v – błąd względny w % v – relative error in %										
Rozchody netto Net outgoings	\bar{x} s v	2584,14 23,48 0,91	2559,09 28,61 1,12	2067,11 19,17 0,93	2960,77 48,04 1,62	2761,88 165,87 6,01	3059,19 80,96 2,65	2552,42 20,19 0,79	2599,73 20,43 0,79	2121,5 68,10 3,21
w tym: of which:										
Wydatki Expenditures	\bar{x} s v	1316,09 10,30 0,78	1289,97 12,00 0,93	1068,64 11,05 1,03	1470,67 17,79 1,21	942,38 22,54 2,39	1490,09 36,65 2,46	1443,84 11,73 0,81	1459,02 12,48 0,86	1305,53 28,11 2,15
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	\bar{x} s v	1268,76 9,80 0,77	1247,40 11,39 0,91	1039,09 10,71 1,03	1417,47 16,69 1,18	922,84 21,91 2,37	1446,69 35,78 2,47	1371,62 10,64 0,78	1384,98 11,29 0,82	1249,97 26,67 2,13
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	\bar{x} s v	347,37 1,60 0,46	329,87 1,88 0,57	306,63 2,43 0,79	348,85 2,36 0,68	304,66 5,41 1,77	351,51 3,96 1,13	414,43 2,52 0,61	416,48 2,64 0,63	395,76 7,59 1,92
napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki alcoholic beverages, tobacco and narcotics	\bar{x} s v	36,16 0,39 1,09	35,41 0,49 1,38	35,78 0,79 2,22	35,10 0,60 1,71	28,45 1,52 5,34	37,24 1,25 3,36	40,71 0,77 1,89	40,65 0,80 1,96	41,31 2,39 5,79
odzież i obuwie clothing and footwear	\bar{x} s v	57,95 0,84 1,46	63,87 1,10 1,72	47,06 1,09 2,32	77,61 1,64 2,11	41,01 2,19 5,33	82,66 3,15 3,81	36,45 0,76 2,08	37,19 0,81 2,17	29,73 1,89 6,37
użytkowanie mieszkania i nośniki energii housing, water, electricity, gas and other fuels	\bar{x} s v	249,61 2,16 0,87	229,11 2,62 1,15	201,82 2,79 1,38	251,39 3,92 1,56	179,71 9,47 5,27	245,01 4,89 2,00	331,97 3,32 1,00	334,79 3,50 1,04	306,33 9,75 3,18
wypożyczenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego furnishings, household equipment and routine maintenance of the house	\bar{x} s v	73,65 1,39 1,89	73,77 1,70 2,30	57,02 1,67 2,92	87,44 2,62 3,00	54,99 3,28 5,96	91,54 4,75 5,18	73,01 1,85 2,53	73,55 1,91 2,60	68,15 5,30 7,78
zdrowie health	\bar{x} s v	73,69 0,99 1,34	59,84 1,08 1,81	43,97 1,06 2,41	72,80 1,68 2,31	38,49 1,77 4,59	72,15 2,93 4,06	124,84 2,60 2,08	127,03 2,80 2,21	104,88 5,84 5,57
transport transport	\bar{x} s v	123,57 3,40 2,75	137,82 3,84 2,79	114,13 4,36 3,82	157,16 6,14 3,91	98,11 6,20 6,32	145,82 22,07 15,14	84,78 2,38 2,81	87,88 2,56 2,91	56,62 5,55 9,81

Tablica 27. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych wydatków na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (dok.)

Table 27. Absolute and relative errors of estimates of average monthly expenditures on consumer goods and services per capita in households by socio-economic groups (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households										
		pracowników of employees			rolników of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- employed	emerytów i rencistów of retirees and pensioners					
		razem total	na stanowiskach in				emerytow razem total	emery- tów of retirees	rencis- tów of pensioners			
			robotni- czycz manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions								
łączność communication	62,98 0,41 0,64	62,94 0,51 0,81	59,27 0,69 1,17	65,93 0,69 1,05	47,41 0,87 1,84	65,18 1,15 1,77	66,84 0,72 1,08	67,29 0,78 1,16	62,78 1,48 2,37			
rekreacja i kultura recreation and culture	79,55 1,66 2,09	81,70 1,86 2,28	51,65 1,18 2,29	106,23 3,02 2,84	39,30 2,67 6,80	120,78 9,29 7,69	67,20 1,48 2,20	68,36 1,57 2,29	56,67 3,44 6,07			
edukacja education	14,92 0,66 4,40	17,67 0,81 4,56	8,35 0,59 7,07	25,29 1,33 5,27	3,22* 0,74 22,80	35,07 3,85 10,98	1,48 0,31 21,10	1,29 0,32 24,51	.	.		
restauracje i hotele restaurants and hotels	54,13 1,10 2,04	57,40 1,36 2,37	32,76 1,23 3,76	77,53 2,16 2,78	14,43 1,53 10,63	90,51 4,26 4,71	38,45 1,27 3,29	38,41 1,35 3,51	38,83 3,45 8,88			
pozostałe towary i usługi miscellaneous goods and services	79,00 1,12 1,42	79,56 1,33 1,67	57,10 1,17 2,04	97,89 1,98 2,02	50,98 3,09 6,07	96,49 3,47 3,59	79,80 1,62 2,03	80,33 1,67 2,08	74,91 5,47 7,31			
kieszonkowe pocket-money	16,18 0,83 5,13	18,43 1,12 6,09	23,54 1,88 7,98	14,25 1,22 8,54	22,08 6,08 27,56	12,72 1,45 11,42	11,64 1,23 10,54	11,73 1,25 10,66	10,79* 3,58 33,18			
Pozostałe wydatki Other expenditures	47,33 1,46 3,08	42,57 2,11 4,97	29,55 1,61 5,43	53,20 3,58 6,73	19,54 2,69 13,77	43,40 2,45 5,65	72,22 2,31 3,20	74,04 2,51 3,39	55,56 3,86 6,95			
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym of which gifts donated to other households	27,52 1,32 4,80	24,60 1,95 7,94	15,83 1,12 7,09	31,76 3,40 10,70	15,09 2,43 16,13	24,01 2,07 8,61	42,88 2,20 5,13	44,38 2,39 5,40	29,22 3,25 11,11			

Tablica 28. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych rozchodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania

Table 28. Absolute and relative errors of estimates of average monthly outgoings per capita in households by class of locality

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miasta Urban areas									Wieś Rural areas	
	Miasta razem Urban in total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands									
		poniżej 20 less than 20	20–99	100–499			500 i więcej 500 and more				
				razem total	100–199	200–499					
Rozchody netto Net outgoings	ś s v	2835,95 33,94 1,20	2409,63 45,44 1,89	2559,49 38,25 1,49	2803,81 76,66 2,73	2640,97 68,82 2,61	2948,14 130,21 4,42	3655,17 98,19 2,69	2190,30 28,43 1,30		
w tym: of which:											
Wydatki Expenditures	ś s v	1450,84 13,80 0,95	1269,03 25,58 2,02	1312,00 22,73 1,73	1487,67 27,46 1,85	1406,91 33,59 2,39	1559,24 41,97 2,69	1766,79 36,88 2,09	1105,34 14,51 1,31		
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	ś s v	1392,77 13,16 0,95	1218,17 23,98 1,97	1267,27 21,74 1,72	1426,18 26,69 1,87	1346,81 31,71 2,35	1496,52 41,35 2,76	1687,99 34,88 2,07	1074,82 13,75 1,28		
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	ś s v	363,03 2,09 0,58	347,26 4,50 1,30	352,16 3,88 1,10	369,02 3,72 1,01	357,49 5,52 1,54	379,24 4,96 1,31	385,43 5,02 1,30	322,89 2,46 0,76		
napoje alkoholowe, wyroby tytoniowe i narkotyki alcoholic beverages, tobacco and narcotics	ś s v	38,52 0,53 1,39	36,11 1,36 3,75	35,90 0,99 2,75	40,47 0,99 2,45	38,33 1,40 3,66	42,36 1,40 3,30	42,00 1,10 2,61	32,47 0,57 1,75		
odzież i obuwie clothing and footwear	ś s v	64,43 1,19 1,85	57,09 2,58 4,53	56,04 1,91 3,40	66,38 2,25 3,39	62,19 2,84 4,57	70,10 3,40 4,85	80,39 3,08 3,83	47,82 1,08 2,25		
użytkowanie mieszkania i nośniki energii housing, water, electricity, gas and other fuels	ś s v	280,30 2,79 0,99	249,30 5,14 2,06	261,62 4,01 1,53	293,52 7,02 2,39	278,36 6,31 2,27	306,96 12,01 3,91	318,95 5,76 1,81	201,61 3,35 1,66		
wypożyczenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego furnishings, household equipment and routine maintenance of the house	ś s v	80,40 1,97 2,45	69,39 3,59 5,17	69,23 3,58 5,17	86,08 3,94 4,58	79,75 5,38 6,75	91,68 5,69 6,20	99,03 4,83 4,88	63,10 1,77 2,80		
zdrowie health	ś s v	86,12 1,39 1,61	73,55 2,95 4,01	77,15 2,48 3,22	85,47 2,20 2,58	76,97 2,52 3,28	93,00 3,48 3,74	111,02 3,65 3,29	54,26 1,28 2,36		
transport transport	ś s v	124,53 3,78 3,04	111,50 7,52 6,75	112,29 6,00 5,34	127,03 7,44 5,85	122,27 9,37 7,66	131,25 11,27 8,59	150,43 11,08 7,37	122,07 6,38 5,23		

Tablica 28. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnych miesięcznych rozchodów na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania (dok.)
Table 28. Absolute and relative errors of estimates of average monthly outgoings per capita in households by class of locality (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miasta Urban areas								
	Miasta razem Urban in total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands							Wieś Rural areas
		poniżej 20 less than 20	20–99	100–499			500 i więcej 500 and more		
				razem total	100–199	200–499			
łączność communication	– x s v	69,56 0,59 0,85	62,01 1,09 1,76	68,69 1,34 1,95	71,86 1,02 1,42	69,51 1,23 1,78	73,94 1,59 2,15	75,11 1,18 1,57	52,69 0,45 0,86
rekreacja i kultura recreation and culture	– x s v	94,31 2,51 2,66	70,89 2,99 4,22	79,11 5,48 6,93	90,70 3,68 4,05	83,66 5,37 6,42	96,94 5,01 5,16	141,57 6,54 4,62	56,47 1,52 2,69
edukacja education	– x s v	19,69 1,00 5,10	11,06 1,17 10,60	12,28 1,01 8,26	16,80 1,98 11,76	12,16 1,08 8,90	20,91 3,58 17,11	41,46 3,37 8,12	7,45 0,57 7,62
restauracje i hotele restaurants and hotels	– x s v	67,96 1,60 2,35	43,11 2,92 6,78	50,23 2,30 4,59	71,38 3,29 4,61	65,97 5,28 8,01	76,18 4,05 5,31	111,42 4,37 3,92	32,49 1,21 3,73
pozostałe towary i usługi miscellaneous goods and services	– x s v	90,83 1,61 1,78	72,77 3,01 4,14	77,60 2,52 3,25	93,80 2,89 3,08	86,53 3,61 4,17	100,24 4,40 4,39	122,30 4,59 3,75	60,49 1,33 2,20
kieszonkowe pocket-money	– x s v	13,10 0,87 6,62	14,13 1,83 12,95	14,97 1,95 13,01	13,67 1,80 13,13	13,63 2,38 17,48	13,71 2,65 19,30	8,87 1,27 14,27	21,01 1,63 7,78
Pozostałe wydatki Other expenditures	– x s v	58,07 1,54 2,65	50,86 4,31 8,48	44,73 1,76 3,94	61,49 2,33 3,79	60,10 3,80 6,32	62,72 2,83 4,51	78,80 4,42 5,60	30,52 2,87 9,39
w tym dary przekazane innym gospodarstwom domowym of which gifts donated to other households	– x s v	31,17 1,26 4,05	31,93 3,96 12,40	24,29 1,55 6,38	32,90 1,97 5,98	33,83 3,17 9,37	32,08 2,43 7,56	37,62 3,25 8,63	21,82 2,75 12,59

Tablica 29. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywieniowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych

Table 29. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households						
		w tym of which		of which				
		pracowników of employees		rolników of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- employed	emerytów i rentistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in			razem total	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pensioners
– ś – przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę								
– ś – average monthly consumption per capita								
s – błąd bezwzględny								
s – absolute error								
v – błąd względny w %								
v – relative error in %								
Pieczywo i produkty zbożowe w kg	ś	5,17	4,83	4,95	4,73	5,55	4,48	6,44
Bread and cereals in kg	s	0,03	0,03	0,05	0,04	0,12	0,06	0,05
	v	0,57	0,69	0,98	0,77	2,09	1,29	0,71
w tym: of which:								
ryż rice	ś	0,14	0,13	0,12	0,14	0,11	0,14	0,17
	s	-	-	-	-	0,01	-	0,01
	v	1,20	1,42	2,17	1,85	5,09	3,46	2,76
pieczywo bread	ś	2,67	2,47	2,64	2,32	3,10	2,20	3,37
	s	0,02	0,02	0,03	0,02	0,09	0,04	0,03
	v	0,78	0,94	1,30	1,00	2,95	1,88	0,87
makaron i produkty makaronowe	ś	0,41	0,40	0,39	0,40	0,37	0,40	0,47
	s	-	-	-	-	0,01	0,01	0,01
pasta and pasta products	v	0,69	0,88	1,21	1,16	3,37	1,96	1,26
mąka	ś	0,63	0,56	0,58	0,55	0,85	0,51	0,82
flour	s	0,01	0,01	0,01	0,01	0,05	0,02	0,01
	v	1,27	1,69	2,52	2,02	5,58	3,79	1,63
pozostałe wyroby piekarskie other bakery products	ś	1,05	1,00	0,97	1,02	0,87	0,95	1,31
	s	0,01	0,01	0,01	0,01	0,03	0,02	0,01
	v	0,69	0,88	1,37	1,05	3,22	1,81	1,02
płatki śniadaniowe breakfast cereals	ś	0,16	0,17	0,15	0,19	0,15	0,19	0,14
	s	-	-	-	-	0,01	0,01	-
	v	1,17	1,42	2,29	1,74	6,02	3,90	2,10
Mięso w kg	ś	4,97	4,51	4,97	4,14	5,35	4,12	6,62
Meat in kg	s	0,03	0,03	0,05	0,04	0,14	0,07	0,05
	v	0,62	0,77	1,04	0,93	2,70	1,75	0,76
w tym: of which:								
mięso surowe raw meat	ś	2,83	2,54	2,81	2,33	3,17	2,38	3,80
	s	0,02	0,02	0,03	0,03	0,12	0,05	0,03
	v	0,73	0,91	1,24	1,09	3,74	2,18	0,90
w tym drób of which poultry	ś	1,45	1,32	1,43	1,23	1,47	1,23	1,92
	s	0,01	0,01	0,02	0,01	0,05	0,03	0,02
	v	0,74	0,92	1,29	1,17	3,42	2,17	1,04
wędliny i inne przetwory mięsne processed meat and other meat preparations	ś	1,91	1,78	1,94	1,65	1,93	1,60	2,44
	s	0,01	0,01	0,02	0,02	0,05	0,03	0,02
	v	0,60	0,75	1,02	0,96	2,36	1,63	0,81
								0,85
								2,34

Tablica 29. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywieniowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (cd.)

Table 29. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which		rolników of farmers	pracują- cych na własny rachunek of the self- em- ployed	emerytów i rentistów of retirees and pensioners				
		pracowników of employees								
		razem total	na stanowiskach in			razem total	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pen- sioners		
			robotni- czych manual labour posi- tions	niero- bot- niczych non- manual labour posi- tions						
Ryby i owoce morza ^{a)} w kg Fish and seafood ^{a)} in kg	\bar{x} s v	0,28 - 1,00	0,24 - 1,44	0,21 - 2,09	0,27 - 1,86	0,24 0,01 4,86	0,29 0,01 3,18	0,41 0,01 1,53	0,42 0,01 1,57	0,36 0,02 5,82
w tym ryby i owoce morza su- szzone, wędzone lub solone of which dried, smoked or salted fish and seafood	\bar{x} s v	0,10 - 1,26	0,08 - 1,97	0,07 - 2,57	0,09 - 2,77	0,09 0,01 6,25	0,09 - 3,65	0,16 - 1,74	0,16 - 1,80	0,14 0,01 5,67
Mleko ^{b)} w l Milk ^{b)} in l	\bar{x} s v	2,90 0,02 0,78	2,75 0,03 0,99	2,77 0,04 1,51	2,74 0,03 1,22	3,29 0,11 3,29	2,75 0,06 2,18	3,31 0,04 1,15	3,28 0,04 1,19	3,59 0,13 3,63
Jogurty w kg Yogurt in kg	\bar{x} s v	0,58 - 0,83	0,58 0,01 1,06	0,51 0,01 1,72	0,64 0,01 1,33	0,48 0,02 4,28	0,58 0,01 2,32	0,62 0,01 1,35	0,62 0,01 1,41	0,62 0,03 4,35
Sery i twarogi w kg Cheese and curd in kg	\bar{x} s v	0,97 0,01 0,63	0,93 0,01 0,77	0,82 0,01 1,14	1,03 0,01 0,93	0,77 0,02 2,72	0,98 0,02 1,64	1,14 0,01 0,88	1,15 0,01 0,90	1,05 0,03 3,20
twarogi curd	\bar{x} s v	0,49 - 0,75	0,45 - 0,97	0,38 0,01 1,48	0,50 0,01 1,17	0,39 0,01 3,44	0,46 0,01 2,17	0,67 0,01 1,07	0,68 0,01 1,10	0,59 0,02 3,86
sery dojrzewające i topione ripening and melted cheese	\bar{x} s v	0,48 - 0,65	0,49 - 0,81	0,44 0,01 1,21	0,53 0,01 0,96	0,37 0,01 2,96	0,52 0,01 1,68	0,47 - 1,02	0,47 - 1,05	0,47 0,02 3,57
Śmietana w l Cream in l	\bar{x} s v	0,35 - 0,80	0,31 - 1,06	0,32 - 1,54	0,30 - 1,28	0,39 0,01 3,39	0,30 0,01 2,29	0,49 0,01 1,11	0,49 0,01 1,14	0,47 0,02 3,85
Jaja w szt. Eggs in units	\bar{x} s v	10,80 0,09 0,86	9,77 0,11 1,09	9,73 0,14 1,41	9,79 0,13 1,31	11,75 0,32 2,75	9,63 0,22 2,28	14,23 0,14 1,00	14,23 0,15 1,04	14,24 0,41 2,91

a) Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych.
b) Bez zagęszczonego i w proszku.

a) Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products, excluding canned fish.
b) Excluding condensed and powdered milk.

Tablica 29. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywieniowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (cd.)

Table 29. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households						
		w tym		of which				
		pracowników of employees		rolników of farmers	pracują- cych na własny rachu- nek of the self- em- ployed	emerytów i rentistów of retirees and pensioners		
		razem total	na stanowiskach in			razem total	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pen- sioners
– x – przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę								
– x – average monthly consumption per capita								
s – błąd bezwzględny								
s – absolute error								
v – błąd względny w %								
v – relative error in %								
Oleje i tłuszcze w kg	– x s v	1,02 0,01 0,64	0,92 0,01 0,85	0,98 0,01 1,19	0,88 0,01 1,04	1,05 0,02 2,35	0,85 0,02 1,81	1,38 0,01 0,89
Oils and fats in kg								
tłuszcze zwierzęce animal fats	– x s v	0,39 – 0,74	0,34 – 0,97	0,31 0,01 1,63	0,36 – 1,14	0,35 0,01 3,49	0,35 0,01 2,01	0,56 0,01 1,02
animal fats								
w tym masło of which butter	– x s v	0,32 – 0,73	0,29 – 0,93	0,25 – 1,54	0,32 – 1,12	0,27 0,01 3,58	0,31 0,01 1,92	0,44 – 1,05
of which butter								
tłuszcze roślinne vegetable fats	– x s v	0,63 – 0,73	0,59 0,01 0,99	0,67 0,01 1,34	0,52 0,01 1,28	0,70 0,02 2,70	0,50 0,01 2,38	0,82 0,01 1,06
vegetable fats								
Owoce w kg	– x s v	3,95 0,03 0,74	3,62 0,03 0,92	3,10 0,04 1,35	4,04 0,04 1,09	2,96 0,09 3,15	4,06 0,07 1,79	5,21 0,05 1,01
Fruit in kg								
owoce świeże lub chłodzone fresh or chilled fruit	– x s v	3,70 0,03 0,75	3,37 0,03 0,93	2,91 0,04 1,34	3,74 0,04 1,12	2,81 0,09 3,32	3,76 0,07 1,82	4,94 0,05 1,02
fresh or chilled fruit								
w tym: of which:								
owoce cytrusowe i banany citrus fruit and bananas	– x s v	1,54 0,01 0,75	1,44 0,01 0,97	1,28 0,02 1,43	1,58 0,02 1,19	1,16 0,04 3,52	1,57 0,04 2,24	1,93 0,02 1,13
citrus fruit and bananas								
jabłka apples	– x s v	0,93 0,01 0,90	0,80 0,01 1,16	0,72 0,01 1,73	0,87 0,01 1,48	0,80 0,05 6,11	0,84 0,02 2,62	1,41 0,02 1,21
apples								
owoce jagodowe berries	– x s v	0,43 0,01 1,40	0,39 0,01 1,86	0,32 0,01 2,89	0,46 0,01 2,41	0,32 0,03 10,10	0,45 0,02 3,92	0,59 0,01 1,99
berries								
owoce suszone, mrożone, orzechy, przetwory owocowe dried, frozen fruit, nuts, processed fruit	– x s v	0,25 – 1,19	0,25 – 1,61	0,19 0,01 3,07	0,30 0,01 1,76	0,15 0,01 5,69	0,30 0,01 3,08	0,27 0,01 1,87
dried, frozen fruit, nuts, processed fruit								

Tablica 29. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywieniowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (cd.)

Table 29. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which		rolników of farmers	pracują- cych na własny rachu- nek of the self- em- ployed	emerytów i rentistów of retirees and pensioners				
		pracowników of employees								
		razem total	na stanowiskach in			razem total	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pensioners		
robotni- czycz manual labour posi- tions	niero- botni- czycz non- manual labour posi- tions									
Warzywa w kg Vegetables in kg	\bar{x} s v	7,43 0,06 0,79	6,74 0,07 0,99	6,73 0,10 1,48	6,74 0,07 1,08	7,86 0,27 3,46	6,54 0,11 1,67	9,83 0,09 0,95	9,87 0,10 0,98	9,50 0,26 2,70
w tym: of which:										
ziemniaki potatoes	\bar{x} s v	2,47 0,03 1,22	2,19 0,04 1,69	2,43 0,06 2,43	1,99 0,04 2,00	3,33 0,14 4,07	1,82 0,05 2,85	3,38 0,05 1,37	3,38 0,05 1,43	3,38 0,12 3,64
warzywa świeże lub chłodzone fresh or chilled vegetables	\bar{x} s v	3,67 0,03 0,82	3,30 0,03 1,00	3,11 0,05 1,52	3,45 0,04 1,15	3,67 0,15 4,02	3,45 0,07 1,96	4,95 0,05 1,03	4,99 0,05 1,05	4,61 0,15 3,25
w tym: of which:										
kapusta cabbage	\bar{x} s v	0,36 -	0,31 0,01	0,35 0,01	0,27 0,01	0,42 0,03	0,29 0,01	0,54 0,01	0,55 0,01	0,49 0,03
pomidory tomatoes	\bar{x} s v	0,77 0,01 0,81	0,70 0,01 1,04	0,63 0,01 1,57	0,75 0,01 1,29	0,63 0,03	0,75 0,02	1,03 0,01	1,04 0,01	0,95 0,04
ogórki cucumbers	\bar{x} s v	0,43 0,01 1,73	0,40 0,01 2,09	0,39 0,01 3,18	0,40 0,01 2,67	0,66 0,07	0,38 0,01	0,52 0,01	0,52 0,01	0,52 0,04
buraki beetroots	\bar{x} s v	0,15 -	0,13 -	0,13 0,01	0,12 0,01	0,22 0,02	0,12 0,01	0,23 0,01	0,23 0,01	0,20 0,02
marchew carrots	\bar{x} s v	0,42 -	0,37 -	0,36 0,01	0,37 0,01	0,49 0,02	0,37 0,01	0,56 0,01	0,56 0,01	0,55 0,02
warzywa i grzyby mrożone frozen vegetables and mushrooms	\bar{x} s v	0,18 -	0,17 -	0,15 -	0,18 -	0,10 0,01	0,19 0,01	0,22 -	0,22 -	0,21 0,01
warzywa suszone i pozostałe przetwory warzywne ^{c)} dried vegetables and other processed vegetables ^{c)}	\bar{x} s v	1,10 0,01 0,72	1,07 0,01 0,89	1,03 0,01 1,32	1,10 0,01 1,12	0,77 0,03 3,30	1,06 0,02 1,85	1,28 0,01 1,12	1,27 0,02 1,18	1,29 0,04 3,18

c) Łącznie z ziarnami roślin strączkowych.

c) Including pulses grains.

Tablica 29. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywieniowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według grup społeczno-ekonomicznych (dok.)

Table 29. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by socio-economic groups (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Gospodarstwa domowe Households								
		w tym of which								
		pracowników of employees				rolników of farmers	emerytów i rentistów of retirees and pensioners			
		razem total	na stanowiskach in	robotni- czych manual labour posi- tions	niero- botni- czych non- manual labour posi- tions		razem total	emery- tów of retirees	ren- ci- stów of pensioners	
Cukier, dżem, miód, czekolada i inne wyroby cukiernicze w kg Sugar, jam, honey, chocolate and confectionery in kg	średnia średnia średnia	1,65 0,01 0,81	1,52 0,02 1,06	1,55 0,02 1,58	1,49 0,02 1,35	2,10 0,08 3,80	1,43 0,03 2,22	2,04 0,02 1,21	2,05 0,03 1,27	1,89 0,07 3,65
w tym: of which:										
cukier sugar	średnia średnia średnia	0,75 0,01 1,34	0,64 0,01 1,91	0,73 0,02 2,63	0,57 0,02 2,68	1,23 0,06 4,59	0,56 0,02 4,28	1,04 0,02 1,81	1,05 0,02 1,91	0,89 0,05 5,28
czekolada chocolate	średnia średnia średnia	0,21 - 0,92	0,20 - 1,12	0,19 - 1,62	0,21 - 1,47	0,21 0,01 6,82	0,19 0,01 2,83	0,25 - 1,44	0,25 - 1,49	0,25 0,01 3,96
wyroby cukiernicze confectionery	średnia średnia średnia	0,28 - 0,89	0,27 - 1,12	0,28 - 1,59	0,27 - 1,41	0,28 0,01 4,44	0,27 0,01 2,65	0,30 - 1,36	0,29 - 1,43	0,32 0,01 4,23
Kawa, herbata i kakao w kg Coffee, tea and cocoa in kg	średnia średnia średnia	0,25 - 0,75	0,23 - 0,98	0,23 - 1,37	0,23 - 1,33	0,23 0,01 3,26	0,22 0,01 2,45	0,35 - 1,08	0,34 - 1,12	0,35 0,01 3,44
w tym: of which:										
kawa coffee	średnia średnia średnia	0,19 - 0,79	0,17 - 1,06	0,18 - 1,50	0,17 - 1,43	0,17 0,01 3,77	0,17 - 2,90	0,26 - 1,21	0,26 - 1,25	0,28 0,01 3,90
herbata Tea	średnia średnia średnia	0,05 - 1,13	0,04 - 1,42	0,04 - 2,06	0,05 - 1,77	0,04 - 4,51	0,04 - 3,86	0,07 - 1,62	0,07 - 1,69	0,06 - 4,66
Wody mineralne i źródlane w l Mineral and spring waters in l	średnia średnia średnia	5,93 0,05 0,92	5,94 0,07 1,21	5,66 0,10 1,85	6,17 0,09 1,47	4,91 0,18 3,71	5,88 0,15 2,60	6,34 0,09 1,42	6,42 0,10 1,51	5,63 0,24 4,34
Soki owocowe i warzywne w l Fruit and vegetable juices in l	średnia średnia średnia	1,14 0,01 1,10	1,21 0,02 1,33	1,07 0,02 2,02	1,33 0,02 1,66	0,97 0,06 5,94	1,27 0,04 3,36	0,96 0,02 2,04	0,96 0,02 2,15	0,98 0,06 5,87

Tablica 30. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywieniowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania

Table 30. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION \bar{x} – przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę \bar{x} – average monthly consumption per capita s – błąd bezwzględny s – absolute error v – błąd wzajemny w % v – relative error in %	Miasta razem Urban in total	Miasta Urban areas o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands						Wieś Rural areas		
		poniżej 20 less than 20	20–99	100–499			razem total	100–199	200–499	
				razem total	100–199	200–499				
Pieczywo i produkty zbożowe w kg Bread and cereals in kg	\bar{x} s v	5,00 0,03 0,66	5,18 0,08 1,60	5,08 0,07 1,38	5,09 0,06 1,11	5,15 0,09 1,72	5,03 0,07 1,44	4,62 0,06 1,31	5,43 0,05 0,99	
w tym: of which:										
ryż rice	\bar{x} s v	0,14 - 1,57	0,13 - 3,74	0,15 0,01 4,13	0,14 - 2,74	0,16 0,01 4,43	0,13 - 3,08	0,16 - 2,64	0,13 - 1,84	
pieczywo bread	\bar{x} s v	2,51 0,02 0,86	2,66 0,05 1,98	2,58 0,05 1,85	2,59 0,04 1,38	2,67 0,06 2,18	2,52 0,04 1,73	2,18 0,04 1,78	2,91 0,04 1,38	
makaroni i produkty makaronowe pasta and pasta products	\bar{x} s v	0,41 - 0,86	0,41 0,01 2,14	0,41 0,01 1,71	0,41 0,01 1,61	0,42 0,01 2,35	0,41 0,01 2,21	0,42 0,01 1,71	0,41 - 1,15	
mąka flour	\bar{x} s v	0,56 0,01 1,68	0,61 0,03 4,14	0,60 0,02 3,65	0,53 0,02 3,01	0,53 0,02 4,43	0,52 0,02 4,11	0,47 0,02 3,28	0,74 0,01 1,90	
pozostałe wyroby piekarskie other bakery products	\bar{x} s v	1,11 0,01 0,89	1,10 0,02 2,22	1,08 0,02 1,69	1,14 0,02 1,61	1,11 0,03 2,47	1,16 0,02 2,11	1,10 0,02 1,66	0,96 0,01 1,10	
płatki śniadaniowe breakfast cereals	\bar{x} s v	0,17 - 1,47	0,16 0,01 4,01	0,16 - 2,81	0,17 0,01 3,06	0,16 0,01 3,85	0,18 0,01 4,53	0,20 0,01 2,95	0,15 - 1,92	
Mięso w kg Meat in kg	\bar{x} s v	4,72 0,04 0,79	5,32 0,10 1,83	5,09 0,07 1,41	4,63 0,06 1,35	4,77 0,09 1,91	4,51 0,09 1,89	3,74 0,07 1,91	5,36 0,05 1,00	
w tym: of which										
mięso surowe raw meat	\bar{x} s v	2,65 0,02 0,91	3,04 0,07 2,24	2,90 0,05 1,64	2,56 0,04 1,48	2,63 0,06 2,12	2,50 0,05 2,08	2,05 0,04 2,04	3,10 0,04 1,19	
w tym drób of which poultry	\bar{x} s v	1,38 0,01 0,93	1,56 0,03 2,18	1,48 0,03 1,82	1,34 0,02 1,51	1,38 0,03 2,19	1,30 0,03 2,08	1,13 0,02 1,95	1,55 0,02 1,20	
wędliny i inne przetwory mięsne processed meat and other meat preparations	\bar{x} s v	1,86 0,01 0,76	2,03 0,03 1,68	1,96 0,03 1,38	1,87 0,03 1,38	1,92 0,04 2,04	1,82 0,03 1,87	1,55 0,03 1,85	1,99 0,02 0,97	

Tablica 30. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywieniowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania (cd.)

Table 30. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miasta Urban areas							Wieś Rural areas	
	Miasta razem Urban in total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands				500 i więcej 500 and more			
		poniżej 20 less than 20	20–99	100–499	200– 499				
– przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę – average monthly consumption per capita									
s – błąd bezwzględny s – absolute error									
v – błąd względny w % v – relative error in %									
Ryby i owoce morza ^{a)} w kg	– x s v	0,30 0,01 1,26	0,28 0,01 3,47	0,29 0,01 2,52	0,32 0,01 2,20	0,30 0,01 2,95	0,34 0,01 3,16	0,32 0,01 2,57	
Fish and seafood ^{a)} in kg								0,25 – 1,61	
w tym ryby i owoce morza suszone, wędzone lub solone dried, smoked or salted fish and seafood	– x s v	0,11 – 1,65	0,10 – 4,45	0,11 – 4,20	0,12 – 2,58	0,11 – 3,75	0,12 – 3,54	0,11 – 2,62	
Mleko ^{b)} w l	– x s v	2,76 0,03 0,95	2,82 0,06 2,20	2,84 0,05 1,83	2,83 0,05 1,74	2,87 0,07 2,55	2,80 0,07 2,39	2,53 0,05 1,92	
Milk ^{b)} in l								3,12 0,04 1,32	
Jogurty w kg	– x s v	0,62 0,01 1,01	0,58 0,01 2,36	0,59 0,01 1,98	0,64 0,01 1,79	0,61 0,02 2,60	0,68 0,02 2,44	0,67 0,01 2,06	
Yogurt in kg								0,52 0,01 1,48	
Sery i twarogi w kg	– x s v	1,04 0,01 0,77	0,96 0,02 1,82	1,00 0,01 1,44	1,06 0,01 1,39	1,01 0,02 2,11	1,10 0,02 1,81	1,16 0,02 1,62	
Cheese and curd in kg								0,85 0,01 1,07	
twarogi curd	– x s v	0,53 – 0,95	0,48 0,01 2,29	0,50 0,01 1,73	0,52 0,01 1,82	0,50 0,01 2,68	0,54 0,01 2,45	0,61 0,01 1,95	
sery dojrzewające i topione ripening and melted cheese	– x s v	0,51 – 0,78	0,48 0,01 1,85	0,50 0,01 1,59	0,54 0,01 1,37	0,51 0,01 1,88	0,56 0,01 1,95	0,55 0,01 1,53	
sery dojrzewające i topione ripening and melted cheese								0,42 – 1,15	
Śmietana w l	– x s v	0,33 – 1,01	0,38 0,01 2,77	0,36 0,01 1,84	0,31 0,01 1,62	0,32 0,01 2,47	0,31 0,01 2,13	0,27 – 2,08	
Cream in l								0,38 – 1,26	
Jaja w szt.	– x s v	10,66 0,11 1,06	10,55 0,26 2,42	10,88 0,28 2,58	10,97 0,16 1,42	11,02 0,22 2,03	10,92 0,22 1,98	10,08 0,19 1,93	
Eggs in units								11,03 0,16 1,45	
Oleje i tłuszcze w kg	– x s v	0,99 0,01 0,80	1,04 0,02 1,89	1,06 0,02 1,50	1,00 0,01 1,27	1,02 0,02 1,89	0,98 0,02 1,71	0,84 0,02 1,84	
Oils and fats in kg								1,07 0,01 1,07	
tłuszcze zwierzęce animal fats	– x s v	0,41 – 0,90	0,39 0,01 2,35	0,42 0,01 1,86	0,42 0,01 1,58	0,43 0,01 2,52	0,42 0,01 1,97	0,38 – 1,32	
w tym masło of which butter	– x s v	0,35 – 0,88	0,33 0,01 2,48	0,35 0,01 1,90	0,37 0,01 1,60	0,37 0,01 2,50	0,36 0,01 2,03	0,34 0,01 1,64	
w tym masło of which butter								0,28 – 1,31	
tłuszcze roślinne vegetable fats	– x s v	0,58 0,01 0,92	0,65 0,01 2,25	0,63 0,01 1,67	0,57 0,01 1,46	0,59 0,01 2,16	0,56 0,01 1,98	0,46 0,01 2,25	
tłuszcze roślinne vegetable fats								0,72 0,01 1,15	

a) Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych.
b) Bez zagęszczonego i w proszku.

a) Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve food including coated food products, excluding canned fish. b) Excluding condensed and powdered milk.

Tablica 30. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywieniowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania (cd.)

Table 30. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miasta Urban areas									Wieś Rural areas	
	Miasta razem Urban in total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands					500 i więcej 500 and more				
		poniżej 20 less than 20	20–99	100–499							
– przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę – average monthly consumption per capita											
s – błąd bezwzględny s – absolute error											
v – błąd względny w % v – relative error in %											
Owoce w kg	–	4,34	3,97	4,20	4,54	4,29	4,77	4,63	3,35		
Fruit in kg	s	0,04	0,09	0,07	0,07	0,11	0,10	0,09	0,04		
	v	0,90	2,14	1,64	1,64	2,54	2,10	1,86	1,30		
owoce świeże lub chłodzone fresh or chilled fruit	–	4,04	3,72	3,93	4,22	3,99	4,43	4,28	3,16		
	s	0,04	0,08	0,06	0,07	0,10	0,09	0,08	0,04		
	v	0,91	2,17	1,63	1,66	2,59	2,13	1,90	1,32		
w tym: of which:											
owoce cytrusowe i banany citrus fruit and bananas	–	1,68	1,56	1,63	1,75	1,73	1,76	1,77	1,33		
	s	0,02	0,03	0,03	0,03	0,04	0,04	0,03	0,02		
	v	0,91	1,98	1,79	1,60	2,53	2,03	1,96	1,28		
jabłka apples	–	0,99	0,93	1,00	1,00	0,94	1,06	0,99	0,85		
	s	0,01	0,02	0,02	0,02	0,03	0,03	0,02	0,01		
	v	1,04	2,65	1,90	2,07	3,06	2,79	2,15	1,71		
owoce jagodowe berries	–	0,49	0,44	0,45	0,52	0,45	0,59	0,55	0,35		
	s	0,01	0,02	0,01	0,02	0,02	0,03	0,02	0,01		
	v	1,55	3,84	3,08	3,18	4,06	4,55	2,94	2,88		
owoce suszone, mrożone, orzechy, przetwory owocowe dried, frozen fruit, nuts, processed fruit	–	0,29	0,25	0,27	0,32	0,30	0,33	0,35	0,19		
	s	-	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01		
	v	1,48	3,21	3,79	2,44	3,32	3,47	2,53	1,83		
Warzywa w kg	–	7,42	7,51	7,61	7,46	7,30	7,60	7,02	7,45		
Vegetables in kg	s	0,07	0,18	0,14	0,11	0,16	0,14	0,12	0,10		
	v	0,93	2,41	1,83	1,43	2,25	1,83	1,77	1,41		
w tym: of which:											
ziemniaki potatoes	–	2,29	2,52	2,60	2,21	2,24	2,19	1,75	2,75		
	s	0,04	0,10	0,09	0,05	0,08	0,06	0,04	0,05		
	v	1,56	3,88	3,33	2,17	3,37	2,80	2,30	1,91		
warzywa świeże lub chłodzone fresh or chilled vegetables	–	3,72	3,68	3,68	3,74	3,59	3,88	3,79	3,60		
	s	0,04	0,09	0,07	0,06	0,10	0,08	0,08	0,05		
	v	0,97	2,47	1,78	1,64	2,66	2,01	2,03	1,46		
w tym: of which:											
kapusta cabbage	–	0,32	0,38	0,36	0,31	0,32	0,30	0,22	0,42		
	s	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01		
	v	1,63	3,71	3,78	2,93	3,56	4,59	3,18	2,18		
pomidory tomatoes	–	0,81	0,78	0,77	0,82	0,76	0,88	0,89	0,69		
	s	0,01	0,02	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02	0,01		
	v	1,02	2,54	1,83	1,75	2,48	2,40	2,32	1,36		
ogórki cucumbers	–	0,39	0,41	0,39	0,39	0,38	0,40	0,37	0,49		
	s	0,01	0,02	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01	0,02		
	v	1,66	4,41	2,84	3,16	3,50	5,01	3,38	3,26		
buraki beetroots	–	0,13	0,14	0,14	0,13	0,14	0,12	0,13	0,18		
	s	-	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01		
	v	2,50	7,00	5,19	4,73	7,19	6,13	5,23	4,10		

Tablica 30. Bezwzględne i względne błędy szacunków przeciętnego miesięcznego spożycia niektórych artykułów żywieniowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania (dok.)

Table 30. Absolute and relative errors of estimates of average monthly consumption of selected foodstuffs per capita in households by class of locality (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miasta Urban areas							Wieś Rural areas	
	Miasta razem Urban in total	o liczbie mieszkańców w tysiącach by size in thousands			100–499				
		poniżej 20 less than 20	20–99	razem total	100– 199		500 i więcej 500 and more		
					100– 199	200– 499			
– przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę – average monthly consumption per capita									
s – błąd bezwzględny s – absolute error									
v – błąd względny w % v – relative error in %									
Warzywa (dok.) Vegetables (cont.)									
marchew	–	0,40	0,42	0,43	0,39	0,39	0,39	0,35	
carrots	s	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	
	v	1,29	3,20	2,63	2,12	3,55	2,50	2,58	
warzywa i grzyby mrożone frozen vegetables and mushrooms	–	0,20	0,18	0,18	0,22	0,21	0,23	0,22	
	s	–	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	
	v	1,42	3,60	3,25	2,32	3,26	3,27	3,37	
warzywa suszone i pozostałe przetwory warzywne ^{c)} dried vegetables and other processed vegetables ^{c)}	–	1,19	1,12	1,14	1,27	1,25	1,29	1,24	
	s	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,02	
	v	0,88	2,12	1,74	1,42	2,00	2,00	1,85	
Cukier, dżem, miód, czekolada i inne wyroby cukiernicze w kg Sugar, jam, honey, chocolate and confectionery in kg	–	1,55	1,63	1,64	1,54	1,51	1,56	1,35	
	s	0,02	0,04	0,03	0,03	0,04	0,03	0,03	
	v	1,02	2,23	2,13	1,67	2,59	2,15	1,87	
w tym: of which:									
cukier	–	0,61	0,72	0,71	0,57	0,58	0,56	0,44	
sugar	s	0,01	0,04	0,03	0,02	0,03	0,03	0,01	
	v	1,92	4,97	4,08	3,16	4,37	4,54	3,04	
czekolada chocolate	–	0,22	0,21	0,21	0,23	0,22	0,23	0,22	
	s	–	0,01	–	–	0,01	0,01	0,01	
	v	1,12	2,79	2,18	1,79	2,51	2,53	2,60	
wyroby cukiernicze confectionery	–	0,28	0,28	0,29	0,28	0,28	0,28	0,25	
	s	–	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	
	v	1,13	2,86	2,12	1,94	3,04	2,49	2,13	
Kawa, herbata i kakao w kg Coffee, tea and cocoa in kg	–	0,26	0,26	0,26	0,27	0,27	0,26	0,25	
	s	–	0,01	–	–	0,01	0,01	0,01	
	v	0,95	2,29	1,79	1,62	2,39	2,21	2,08	
w tym: of which:									
kawa	–	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20	0,18	
coffee	s	–	0,01	–	–	–	–	–	
	v	1,02	2,48	2,03	1,70	2,35	2,44	2,46	
herbata	–	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,06	
tea	s	–	–	–	–	–	–	–	
	v	1,26	3,33	2,62	2,38	4,02	2,64	2,48	
Wody mineralne i źródlane w l Mineral and spring waters in l	–	6,18	6,06	6,39	6,29	6,51	6,09	5,89	
	s	0,07	0,15	0,16	0,12	0,17	0,17	0,14	
	v	1,17	2,55	2,58	1,88	2,54	2,76	2,38	
Soki owocowe i warzywne w l Fruit and vegetable juices in l	–	1,20	1,10	1,15	1,21	1,23	1,19	1,37	
	s	0,02	0,04	0,03	0,03	0,04	0,04	0,04	
	v	1,38	3,94	2,70	2,34	3,26	3,34	2,75	
								1,84	

c) Łącznie z ziarnami roślin strączkowych.

c) Including pulses grains.

Klasyfikacja wydatków na towary i usługi konsumpcyjne

WYDATKI NA TOWARY I USŁUGI KONSUMPCYJNE — kwoty przeznaczone na zaspokojenie różnorodnych potrzeb gospodarstwa domowego.

1. ŻYWNOŚĆ I NAPOJE BEZALKOHOLOWE

ŻYWNOŚĆ

Pieczywo i produkty zbożowe

Ryż, pieczywo, pozostałe wyroby piekarskie (np. pieczywo chrupkie, chleb tostowy, maca, krakersy, suchary, wyroby ciastkarskie), mąka, kasze i ziarna zbóż, pizze i inne półprodukty mączne (np. naleśniki, pierogi, z różnym farszem), makarony i produkty makaronowe, płatki śniadaniowe, pozostałe produkty zbożowe (np. mąka ziemniaczana, bułka tarta, żywność dietetyczna i odżywki na bazie produktów zbożowych).

Pieczywo — wszystkie gatunki i rodzaje, z wyjątkiem pieczywa chrupkiego, tostowego i pieczywa cukierniczego (rogale, bułeczki maślano, chałki, itp.).

Pozostałe wyroby piekarskie — pieczywo chrupkie, chleb tostowy, maca, wafle ryżowe, pieczywo cukiernicze (np. chałki, rogale, bułeczki maślano), wyroby ciastkarskie (np. z ciasta drożdżowego, francuskiego, parzonego, kruchego, biszkoptowego, z masy orzechowej, migdałowej, pieczywo cukiernicze trwałe (wafle, pierniczki), drożdżowe, tarty ze słodkim nadzieniem).

Makarony i produkty makaronowe — wszystkie gatunki i rodzaje makaronu, produkty makaronowe (np. gotowe dania przygotowane głównie z makaronu lub kuskus).

Mąka — wszystkie gatunki i rodzaje z wyjątkiem mąki ziemniaczanej, mąki z tapioki, sago.

Płatki śniadaniowe — kukurydziane, owsiane, jęczmienne, orkiszowe, musli, otręby, inne.

Mięso

Mięso surowe — wołowe, cielęce, wieprzowe (w tym boczek), baranie, jagnięce, kozie, końskie, z królików, z dzicyzny, inne; kości konsumpcyjne.

Drób — kury, koguty, kurczęta, pozostały drób (kaczki, gęsi, bażanty hodowlane, indyki, perliczki) bity i żywy przeznaczony do spożycia, kości konsumpcyjne.

Wędliny i inne przetwory mięsne — wędliny wysokogatunkowe wędzone i gotowane (np. szynka, polędwica, baleron, kiełbasy trwałe (myśliwska, salami, kabanosy), wędliny drobiowe, wędliny podrobowe (salceson, kaszanka, pasztetowa), pozostałe wędliny (np. parówki, zwyczajna, mielonka), konserwy mięsne, wyroby garmażeryjne takie jak tatar, flaki garmażeryjne, kotlety smażone, surowe kotlety panierowane, farsze, pasty, pasztety, pieczenie, szynka w galarecie, faszerowany drób, boczek faszerowany, golonka gotowana, inne wyroby kulinarne, (np. galaretki mięsne i mięsno-warzywne), pozostałe.

Podróby i przetwory podrobowe — wątroba, nogi, głowy, ogony, ozory, płuca, serca, nerki, żołądki, mózgówki, flaki, pozostałe — ze zwierząt rzeźnych, drobiu i dzicyzny, przetwory podrobowe (np. salceson, kaszanka, pasztetowa).

Ryby i owoce morza

Ryby morskie i słodkowodne, owoce morza, skorupiaki i inne zwierzęta słodkowodne świeże, chłodzone, mrożone, ryby i owoce morza suszone, wędzone lub solone, pozostałe przetwory z ryb i owoców morza (np. konserwy rybne, marynaty oraz pozostałe wyroby na bazie ryb i owoców morza np.: kotlety rybne panierowane, ryby z warzywami, w galarecie, po grecku).

Mleko, sery i jaja

Mleko świeże, zagęszczone i w proszku, jogurty, sery dojrzewające i topione, twarogi, śmietana, napoje i inne produkty mleczne, jaja.

Mleko — krowie oraz innych zwierząt, świeże, pasteryzowane, UHT, homogenizowane.

Mleko zagęszczone i w proszku — pełne i odtłuszczone.

Jogurty.

Twarogi — twarogi, twarożki (z wyjątkiem serków słodkich), bryndza, feta, pozostałe.

Sery dojrzewające i topione — sery twarde, półtwarde, topione, wędzone, pleśniowe, pozostałe.

Napoje mleczne i inne produkty mleczne — kefir, maślanka, desery mleczne (np. serki smakowe słodkie, desery twarogowe), mleko sojowe, kokosowe.

Śmietana.

Jaja — kurze i innych ptaków.

Oleje i tłuszcze

Tłuszcze zwierzęce — masło, słonina, smalec, lój, podgardle, pozostałe (surowe i topione).

Masło — świeże, topione, solone oraz zawierające dodatek oleju do 20%.

Tłuszcze roślinne — margaryna, masło roślinne, mieszanki masła i masła roślinnego, olej, oliwa, pozostałe.

Owoce

Owoce cytrusowe i banany, pozostałe owoce świeże, chłodzone, mrożone, owoce suszone, orzechy, przetwory owocowe.

Owoce cytrusowe i banany — owoce cytrusowe (np. cytryny, pomarańcze, mandarynki, grapefruity, inne), banany.

Pozostałe owoce świeże — jabłka, gruszki, śliwki, czereśnie, wiśnie, morele, brzoskwinie, owoce jagodowe, melony, arbuzы, figi, ananasy, mango, kiwi, winogrona, inne.

Owoce suszone, mrożone, orzechy, przetwory owocowe — owoce suszone, owoce mrożone, orzechy, również solone i prażone, migdały, nasiona, pestki jadalne (np. mak, siemię lniane, pestki dyni, słonecznika, chipsy owocowe, owoce marynowane, sałatki owocowe, żywność dietetyczna i odżywki, której głównym składnikiem są owoce).

Warzywa

Warzywa i grzyby świeże, chłodzone, mrożone, ziemniaki, warzywa i grzyby suszone, pozostałe przetwory warzywne i grzybowe.

Warzywa świeże lub chłodzone — sałata, kapusta, kalafiorowe (kalafior, brokuły), pomidory, ogórki, marchew, buraki, cebula, pozostałe warzywa i grzyby (pozostałe warzywa liściaste, łodygowe np. cykoria, szpinak, koperek, szczypiorek), dynia, papryka, kalarepa, cukinia, groszek zielony w strąkach, kukurydza, pozostałe warzywa korzeniowe i bulwiaste (np. rzodkiewka, seler, por, szparagi), grzyby, pozostałe. Warzywa i grzyby mrożone.

Warzywa suszone i pozostałe przetwory warzywne — kapusta kwaszona, pozostałe przetwory warzywne i grzybowe (warzywa kwaszone, solone, marynaty, koncentraty, przecierki, sałatki i surówki, susz warzywny, grzybowy, suszone ziarna roślin strączkowych np. groch łuskany, fasola, bób, soczewica, soja, pozostałe), żywność dietetyczna i odżywki, których głównym składnikiem są warzywa), przetwory ziemniaczane (np.: puree ziemniaczane, frytki, knedle, kopytka, pyzy), chipsy (ziemniaczane, warzywne).

Cukier, dżem, miód, czekolada i wyroby cukiernicze

Cukier, dżemy, marmolady, powidła, kompoty, miód naturalny i sztuczny, czekolada, wyroby cukiernicze, lody jadalne, sztuczne substytuty cukru.

Cukier — kryształ, rafinowany, puder, w kostkach, glukoza.

Wyroby cukiernicze — cukierki nieczekoladowe, wyroby czekoladopodobne i w polewie kakaowej, toffi, pastylki, batony wieloskładnikowe typu snickers, mars, corny, pozostałe wyroby cukiernicze (marmolady-

ki, galaretki, marcepany, chałwa), kremy czekoladowe typu „Nutella”, orzechy lukrowane i w czekoladzie, guma do żucia, pozostałe.

Wyroby żywnościovne, gdzie indziej nieskasyfikowane

Sosy przyprawowe i inne (np. musztarda, majonez, ketchup, ocet), sól, przyprawy korzenne i zioła kulinarne (np. cynamon, imbir, goździki, jarzynka, vegeta, ziele angielskie, wanilia), homogenizowana żywność dla dzieci, gotowe dania zakonserwowane, posiłki świeże wieloskładnikowe lub mrożone (np. gołąbki, fasolka po bretońsku, leczno, bigos, zupy, kanapki, hot-dogi, hamburgery, zapiekanki, produkty sojowe z wyjątkiem mleka sojowego), inne artykuły żywnościovne gdzie indziej nieskasyfikowane (drożdże, żywność dietetyczna specjalnego przeznaczenia np. odżywki dla sportowców, napoje izotoniczne, dieta Cambridge, koncentraty (np. koncentraty: zup, drugich dań, sosów do potraw, deserów, śmietanka do kawy w proszku), gotowe desery z wyjątkiem deserów mlecznych, inne artykuły żywnościovne np. kwas cytrynowy, pektyna, żelatyna, barwniki spożywcze), pozostałe.

NAPOJE BEZALKOHOLOWE

Kawa, herbata, kakao i czekolada w proszku, wody mineralne, źródlane, napoje bezalkoholowe gazowane (np. lemoniada, oranżada, coca-cola), koncentraty do sporządzania napojów w płynie i w proszku, soki owocowe, warzywne.

Kawa — naturalna palona i ekstrakty kawy naturalnej, kawa zbożowa, substytuty kawy.

Herbata — naturalna, herbata zawierająca dodatki zapachowe i smakowe, herbaty owocowe i ziołowe, rozpuszczalne.

Kakao i czekolada w proszku.

Wody mineralne i źródlane — wody źródlane, mineralne gazowane i niegazowane.

Soki owocowe — soki pitne i zagęszczone.

Soki warzywne i owocowo-warzywne — soki pitne i zagęszczone.

2. NAPOJE ALKOHOLOWE, WYROBY TYTONIOWE I NARKOTYKI

Napoje alkoholowe

Napoje spirytusowe, likiery, wina, piwa — bez skonsumowanych i zakupionych „na wynos” w placówkach gastronomicznych.

Napoje spirytusowe, likiery — spirytus, wódki, likiery, miody pitne, pozostałe napoje alkoholowe o wysokiej zawartości alkoholu.

Piwo — wszystkie rodzaje piwa, napoje na bazie piwa, piwo bezalkoholowe.

Wyroby tytoniowe

Wyroby tytoniowe: papierosy, cygara, tabaka, tytoń.

3. ODZIEŻ I OBUWIE

Materiały bieliźniarskie i odzieżowe, odzież (zarówno do użytku codziennego jak również do uprawiania sportu, turystyki): okrycia, ubiory gotowe, sztyte na miarę, bielizna osobista, wyroby pończosznicze, nakrycia głowy, artykuły galanteryjne, pasmanteria, wyroby włókiennicze, usługi krawieckie i odzieżowe, usługi pralnicze, obuwie, części obuwia i usługi obuwnicze.

Odzież i materiały odzieżowe

Materiały odzieżowe, ubiory (męskie, damskie, dziecięce) z dowolnych materiałów (w tym ze skóry, z futer naturalnych, tworzyw sztucznych i gumy), bielizna osobista, wyroby pończosznicze, akcesoria odzieżowe i inne artykuły galanteryjne, pasmanteria i wyroby włókiennicze, usługi związane z odzieżą, czyszczenie, farbowanie, pranie, naprawa odzieży, wypożyczanie odzieży.

Obuwie

Obuwie męskie, damskie, dziecięce skórzane, skóropodobne, tekstylne, z tworzyw sztucznych, gumowe, akcesoria obuwnicze (np. obcasy, zelówki), usługi obuwnicze, wypożyczanie obuwia.

4. UŻYTKOWANIE MIESZKANIA LUB DOMU I NOŚNIKI ENERGII

Opłaty za najem mieszkania, materiały i usługi związane z konserwacją mieszkania lub domu i inne usługi związane z zamieszkiwaniem (zaopatrywanie w wodę, usługi kanalizacyjne, wywóz nieczystości, koszty zarządzania i administracji nieruchomością, pozostałe usługi związane z zamieszkiwaniem), nośniki energii.

Opłaty na rzecz właścicieli oraz inne usługi związane z zamieszkiwaniem

Opłaty (odstępne) na rzecz właściciela lub głównego użytkownika poniesione przez najemcę lub podnajemcę za użytkowanie domu (pierwszego, drugiego lub kolejnych), garażu lub miejsca do parkowania związane z pierwszym, drugim lub kolejnymi domami; wywóz nieczystości; koszty zarządu i administracji nieruchomością (opłaty eksploatacyjne); pozostałe usługi związane z zamieszkiwaniem (utrzymanie w czystości klatek schodowych i innych urządzeń wspólnego użytkowania, konserwacja wind, anteny zbiorczej, domofonu itp.).

Zimna woda łącznie z usługami kanalizacyjnymi — dostarczanie zimnej wody łącznie z usługami kanalizacyjnymi.

Nośniki energii

Energia elektryczna i gaz — opłaty za zużycie energii elektrycznej dla celów oświetleniowych i grzewczych, opłaty za zużycie gazu ziemnego oraz za napełnienie butli gazowych dla potrzeb gospodarstwa domowego. Energia cieplna — centralne ogrzewanie i ciepła woda.

Opał — paliwa płynne (oleje opałowe, nafta), węgiel kamienny, koks, drewno opałowe, pozostałe artykuły opałowe (węgiel brunatny, torf, trociny), pozostałe.

5. WYPOSAŻENIE MIESZKANIA I PROWADZENIE GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Meble, artykuły dekoracyjne, sprzęt oświetleniowy, dywany, wykładziny podłogowe i ich naprawa, artykuły włókiennicze, sprzęt gospodarstwa domowego, wyroby szklane, zastawa stołowa oraz inne artykuły kuchenne i domowe, narzędzia i sprzęt do domu i ogrodu przydomowego, inne artykuły użytku domowego oraz usługi związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego (środki czyszczące i konserwujące, pozostałe nietrwałe artykuły użytku domowego, wynagrodzenia pracowników zatrudnionych na stałe przez badane gospodarstwo domowe, czyszczenie, farbowanie artykułów włókienniczych gospodarstwa domowego, wynajem mebli, sprzętu i artykułów wyposażenia mieszkania, pozostałe usługi związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego (np. sprzątanie mieszkania, dezynsekcja, szycie na zamówienie zaślon, firanki, itp.).

Meble do mieszkania lub domu — meble i elementy meblarskie,półwyroby meblarskie (np. skrzynie do kanap i tapczanów, materace, wkłady do łóżek), obudowy stolarskie na kaloryfery, piecyki, kominki, lodówki; meble łazienkowe, kabiny prysznicowe, pozostałe.

Dywany i wykładziny dywanowe — dywany, chodniki, wykładziny dywanowe.

Artykuły włókiennicze — firanki, serwety, tkaniny pościelowe, stołowe, ręcznikowe, bielizna stołowa (obrusy) i pościelowa, ręczniki, koce, inne, naprawa artykułów włókienniczych.

Urządzenia gospodarstwa domowego

Chłodziarki, zamrażarki, urządzenia do mycia naczyń, prania i suszarki (pralki i suszarki, wirówki, zmywarki do naczyń, maszyny do maglowania, pozostałe), kuchenki, urządzenia grzewcze i wentylacyjne, sprzęt czyszczący, maszyny do szycia i dziewiarskie, pozostały sprzęt trwałego użytku (sejfy), urządzenia do przygotowywania i przetwarzania żywności, pozostały elektryczny sprzęt gospodarstwa domowego (np. ekspresy, młynki do kawy, czajniki elektryczne, żelazka), instalacje i naprawy sprzętu gospodarstwa domowego.

Wyroby szklane, zastawa stołowa i artykuły użytku domowego

Wyroby szklane, zastawa stołowa, sztućce, srebro stołowe, niewielki sprzęt i artykuły użytku domowego, (np. żaluzje, drabiny, kosze na śmieci), naprawy artykułów.

Środki czyszczące i konserwujące — pasty, proszki, płatki i płyny do prania, krochmal, środki chemiczne do prania i wywabiania plam, farby do tkanin, środki do pielęgnacji i konserwacji obuwia, artykułów gabinetowych skórzanych, tekstylnych, pozostałe.

6. ZDROWIE

Wyroby medyczno-farmaceutyczne, urządzenia i sprzęt medyczny

Leki, surowice, szczepionki, zielarskie produkty farmaceutyczne, zioła,tran, urządzenia i sprzęt terapeutyczny (np. okulary optyczne, protezy kończyn, protezy zębów, obuwie ortopedyczne) oraz pozostałe wyroby medyczne, (np. materiały chirurgiczne i opatrunkowe, aparaty słuchowe, termometry, smoczki), pozostałe.

Usługi ambulatoryjne i inne usługi i związane ze zdrowiem

Opłaty za: porady lekarskie, wykonanie zabiegów chirurgicznych, zdjęć rentgenowskich, EKG, USG, echogramów, usługi dentystyczne i protezowni dentystycznych, analizy laboratoryjne, robienie zastrzyków, wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych, opiekę nad chorymi, usługi pogotowia ratunkowego, medycyna niekonwencjonalna, pozostałe.

Usługi szpitalne i sanatoryjne

Opłaty za usługi świadczone osobom przebywającym w szpitalu: opłaty administracyjne związane z leczeniem szpitalnym, zakwaterowanie, wyżywienie osób przebywających w szpitalu, porady lekarskie, wykonywanie zabiegów chirurgicznych, badań medycznych, zdjęć rentgenowskich, zabiegi pielęgnacyjne, usługi dentystyczne, optyczne, kręgarskie, opłaty związane z leczeniem sanatoryjnym, w zakładach rehabilitacyjnych, pozostałe.

7. TRANSPORT

Środki transportu (samochody osobowe nowe i używane, pojazdy motorowe jednośladowe, rowery, pojazdy ciągnione przez zwierzęta), eksploatacja prywatnych środków transportu, usługi transportowe.

Eksplotacja prywatnych środków transportu

Części zapasowe i akcesoria do środków transportu, paliwo, smary, oleje, płyny, konserwacja i naprawy środków transportu, opłaty za użytkowanie garażu (nie związane z pierwszym i kolejnymi domami), wynajem garażu, opłaty za parking, kursy prawa jazdy, wynajem środków transportu (bez kierowcy), pozostałe.

Usługi transportowe

Opłaty za przejazd i przewozy bagażu: koleją, autobusami, taksówkami, samolotami, statkami morskimi i śródlądowymi, środkami komunikacji miejskiej, pozostałe usługi transportowe: opłaty za przewozy kolejami górkami, przewóz zakupionych towarów, przeprowadzki, pozostałe.

8. ŁĄCZNOŚĆ

Usługi pocztowe: doręczanie listów, paczek, zakup znaczków i kart pocztowych (z wyjątkiem zakupionych do celów kolekcjonerskich); sprzęt telekomunikacyjny: zakup aparatów telefonicznych, radiotelefonicznych, telefaxów; usługi telekomunikacyjne.

Usługi telekomunikacyjne

Opłaty za rozmowy telefoniczne z telefonów stacjonarnych, komórkowych, opłaty za instalacje telefoniczne, opłaty za Internet, pozostałe usługi telekomunikacyjne: opłaty za rozmowy z automatów publicznych, rozmowy z hoteli, restauracji, zakup kart telefonicznych.

9. REKREACJA I KULTURA

Sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny, sprzęt trwałego użytku związany z rekreacją i kulturą (np. samochody z częścią mieszkalną, przyczepy kempingowe, samoloty, szybowce, lotnie, balony, łodzie, konie, kuce, kajaki, deski surfingowe, sprzęt do nurkowania, sprzęt do gry w golfa, sprzęt kultury-styczny, bilard), instrumenty muzyczne.

Sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny

Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku i obrazu (m.in. odbiorniki radiofoniczne, magnetofony i radiomagnetofony, odtwarzacze płyt kompaktowych, zestawy sprzętu do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku, gramofony, dyktafony, mikrofony, kolumny, słuchawki, wzmacniacze, anteny, odbiorniki telewizyjne, magnetowidły i odtwarzacze wideo), przenośne odtwarzacze dźwięku i obrazu (np. MP3, MP4), instalacja telewizji kablowej, anten satelitarnych, sprzęt fotograficzny i kinematograficzny, przyrządy optyczne (mikroskopy, teleskopy, kompasy), sprzęt informatyczny (komputery osobiste, modemy, drukarki, monitory), oprogramowanie, kalkulatory, maszyny do pisania, nośniki informacji (kasety magnetofonowe i wideo, płyty kompaktowe, DVD, dyskietki, dyski zewnętrzne, karty pamięci, filmy i taśmy do kamery, materiały fotograficzne), naprawa i konserwacja artykułów.

Pozostały sprzęt związany z rekreacją, artykuły ogrodnicze i zwierzęta domowe

Gry, zabawki, artykuły kolekcjonerskie, dewocjonalia, wyposażenie sportowe, kempingowe (piórki, rakiety tenisowe i badmintonowe, akcesoria lekkoatletyczne, gimnastyczne, sprzęt do gier sportowych, sprzęt narciarski, saneczkarski, łyżwiarski, żeglarski, wioślarski, wędkarski, pływacki, turystyczny: butle gazowe turystyczne, namioty, śpiwory, materace, osprzęt myśliwski łącznie z amunicją, piecyki, rożna i inne urządzenia kempingowe, obuwie wykorzystywane wyłącznie do celów sportowych lub turystycznych, pozostałe), naprawa wyposażenia sportowego, kempingowego, artykuły ogrodnicze do domu i ogrodu przydomowego (sadzonki, ziemia, naturalne i sztuczne kwiaty, nawozy, nasiona, doniczki, skrzynki na kwiaty), zwierzęta domowe (karma, lekarstwa, akcesoria), usługi związane ze zwierzętami domowymi (leczenie zwierząt, usługi kosmetyczne).

Usługi związane z rekreacją i kulturą

Opłaty za wstęp: do kina, teatru, opery, na koncert, do muzeum, galerii, cyrku, ogrodu zoologicznego, parku narodowego, opłaty związane z działalnością kulturalną, sportową i rekreacyjną (korzystanie z basenów, lodowisk, siłowni, wypożyczanie koni, sprzętu sportowego i turystycznego, wypożyczanie sprzętu zaspakajającego potrzeby kulturalne, opłaty za radio i telewizję, pozostałe usługi związane z działalnością kulturalną (np. wynajem muzyków, wykonywanie zdjęć i inne usługi fotograficzne i filmowe), udział w grach hazardowych, pozostałe).

Opłaty za radio i telewizję — abonament RTV, opłaty za radio i telewizję sieciową, kablową, cyfrową.

Czasopisma, gazety, książki oraz artykuły piśmienne, kreślarskie, malarskie

Czasopisma, gazety, książki naukowe, beletrystyczne, podręczniki, encyklopedie, atlasy, słowniki, wydawnictwa albumowe, gazety i czasopisma: tygodniki, miesięczniki, wydawnictwa periodyczne łącznie z opłatą za prenumeratę, oprawa książek i zakup e-książek, druki różne: wizytówki, reprodukcje, obrazy na papierze, płótnie, mapy, plakaty, pocztówki, artykuły piśmienne, malarskie, kreślarskie, globusy, pozostałe.

Turystyka zorganizowana

Turystyka zorganizowana w kraju, za granicą: opłaty za wycieczki zorganizowane, wczasy, obozy, zimowiska, kolonie dla dzieci i młodzieży.

10. EDUKACJA

Szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły zasadnicze, średnie zawodowe, licea ogólnokształcące, szkoły policealne, szkolnictwo wyższe, edukacja nie zdefiniowana poziomem nauczania (zawodowe kursy doskonalące, inne kursy) –opłaty za naukę w szkołach publicznych, prywatnych, społecznych. Opłaty za przedszkole.

Przedszkola — opłaty za przedszkole.

Szkoły wyższe — opłaty za naukę w szkołach wyższych.

11. RESTAURACJE I HOTELE

Restauracje, kawiarnie, bary, stołówki, bufety, uliczne punkty gastronomiczne, (automaty sprzedajowe); zakwaterowanie (hotele, kwatery prywatne, schroniska, domy wypoczynkowe, internaty, akademiki, kempingi, pozostałe).

Gastronomia

Wydatki w placówkach żywienia zbiorowego: restauracjach, kawiarniach, herbacianach, barach i punktach gastronomicznych łącznie z posiłkami gotowymi kupionymi na wynos, produktami do bezpośredniej konsumpcji sprzedawanymi np. z automatów (kanapki, przekąski, kawa), napiwki, wydatki na żywienie w stołówkach: pracowniczych, szkolnych, uniwersyteckich, bufetach.

12. POZOSTAŁE WYDATKI NA TOWARY I USŁUGI

Higiena osobista, artykuły użytku osobistego, opieka społeczna, ubezpieczenia, pozostałe usługi wcześniej nie wyszczególnione: usługi finansowe świadczone przez banki i inne instytucje, usługi doradztwa ubezpieczeniowego i finansowego, usługi administracyjne, usługi prawnicze i księgowe, usługi pogrzebowe i cmentarne, pozostałe opłaty i usługi (np. usługi poligraficzne, usługi agencji pośrednictwa pracy, usługi agencji towarzyskich, biur matrymonialnych, pozostałe).

Higiena osobista

Usługi w zakresie higieny osobistej, przyrządy elektryczne i inne artykuły do higieny osobistej: przyrządy do strzyżenia, suszenia i pielęgnacji włosów, golenia, do pielęgnacji rąk i twarzy, szczotki do: włosów, paznokci, zębów, środki kosmetyczne i higieniczne, artykuły papierniczo-higieniczne, naprawa urządzeń do higieny osobistej, pozostałe.

Usługi fryzjerskie, kosmetyczne i pielęgnacyjne — usługi salonów fryzjerskich, usługi kosmetyczne i pielęgnacyjne (zabiegi kosmetyczne, sauny, solarium, masaż niemedyczny), pozostałe.

Środki kosmetyczne i higieniczne — szminki, produkty do makijażu, lakiery i płyny do włosów, paznokci, perfumy, mydła toaletowe, szampony do włosów, pasty do zębów, inne środki do mycia, pozostałe.

Artykuły papierniczo-higieniczne i pozostałe — papier toaletowy, chusteczki higieniczne papierowe, ręczniki papierowe, pieluchy jednorazowe, pozostałe.

Artykuły użytku osobistego, gdzie indziej niesklasyfikowane

Bijuteria, zegary, zegarki, artykuły podróźne i galanteryjne: walizki, torby podróżne, torebki, plecaki, portfele, artykuły związane z paleniem tytoniu (np. fajki, papierośnice, zapalniczki), artykuły dla niemowląt: wózki, nosidełka, foteliki dla niemowląt, artykuły cmentarne, pozostałe: okulary przeciwsloneczne, parasole, laski, termometry zaokienne i pokojowe, broń biała, gazowa, naprawa artykułów, usługi złotnicze, jubilerskie, pozostałe.

Opieka społeczna

Prywatna i publiczna pomoc i opieka społeczna — usługi świadczone dla osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych, rodzin wymagających stałej lub czasowej opieki (usługi te zawierają pomoc w domu, opiekę dzienną, opiekę rehabilitacyjną), opieka nad dziećmi poza domem, opłata za żłobek, pozostałe usługi w zakresie opieki socjalnej: doradztwo, poradnictwo, posiłki dla biednych, pozostałe.

Ubezpieczenia

Ubezpieczenia na życie, ubezpieczenia związane z mieszkaniem i zamieszkiwaniem, prywatne ubezpieczenia związane ze zdrowiem, ubezpieczenia związane z transportem, pozostałe ubezpieczenia: od odpowiedzialności cywilnej, od szkód wyrządzonych innym osobom, ich życiu, zdrowiu lub mieniu, ubezpieczenie garażu, działki, pozostałe.

Ubezpieczenia na życie — ubezpieczenie na życie łącznie z wariantami dodatkowych ubezpieczeń.

Ubezpieczenia związane z mieszkaniem i zamieszkiwaniem — ubezpieczenia mieszkania (głównie jego wyposażenia), ubezpieczenia budynków, garażu, działki, inne.

Ubezpieczenia związane ze zdrowiem (prywatne) — ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i chorobowe.

Ubezpieczenia związane z transportem — ubezpieczenia środków transportu, OC, AC, NW kierowców i pasażerów, ubezpieczenie turystyczne.

Kieszonkowe

Kieszonkowe, jeżeli jest przeznaczone na konsumpcję (nie jest przeznaczone na oszczędności), a nie można wyszczególnić na zakup jakich artykułów i usług zostało przeznaczone.

Classification of expenditures on consumer goods and services

EXPENDITURES ON CONSUMER GOODS AND SERVICES — amount allocated to satisfying household's need.

1. FOOD AND NON-ALCOHOLIC BEVERAGES

FOOD

Bread and cereals

Rice, bread and other bakery products (e.g. crisp bread, toasted bread, rasks), flour, groats, pizzas, products based on flour (e.g. pancakes, dumplings with all kind of fillings), pasta and pasta products, breakfast cereals, other cereals (e.g. potato starch, breadcrumbs, dietary products based on cereals).

Bread — in all kinds, excluding pastry-cook products.

Other bakery products — pastry-cook products as crisp bread, toasted bread, rice wafers, cakes, tarts, pies, wafers.

Pasta and pasta products — in all forms, ready-to-eat pasta based dishes.

Flour — all kinds, excluding potato starch.

Breakfast cereals — cornflakes, oatflakes, muesli.

Meat

Raw meat — meat of beef, bovine, swine (including raw bacon), sheep, goat, horse, rabbit, boar, other, bones.

Poultry — hen, cock, chicken, other poultry (duck, goose, pheasant, turkey), bones.

Processed meat and other meat preparations — dried, boiled, salted or smoked meat in all kinds (e.g. ham, sausages, salami, bacon), canned meat, semi-finished food products — culinary products (pate, stuffings, fry cutlets stew, etc.) others.

Edible offal and offal preparations.

Fish and seafood

Fresh, chilled or frozen fish and seafood, dried, smoked or salted fish and seafood, other preserved or processed fish and seafood preparations, canned fish and seafood.

Milk, cheese, eggs

Fresh milk, preserved milk, yogurt, cheese and curd, cream, milk-based beverages and other similar milk-based products, eggs.

Milk — whole, from cows and other animals — low fat, fresh, pasteurized or sterilized milk.

Preserved milk — condensed, evaporated or powdered.

Yoghurt.

Curd — excluding sweet cottage cheese.

Ripening and melted cheese.

Milk-based beverages and other milk products — milk-based beverages and desserts, sweet cottage cheese, soya and coconut milk.

Cream.

Eggs — poultry eggs.

Oils and fats

Animal fats — butter, lard, other (raw and fuse).

Butter — raw, fuse, salted, butter containing up to 20 per cent oil.

Vegetable fats — margarine, oils, olive oil, peanut butter, other.

Fruit

Citrus fruit and bananas, other fruit (fresh, chilled or frozen), dry fruit, nuts, preserved fruit.

Citrus fruit and bananas — oranges, lemons, mandarins, grapefruits, bananas, others.

Other fresh fruit — apples, pears, plums, cherries, apricots, peaches, melons, watermelons, berries, figs, pineapple, mangos, grapes, others.

Dried, frozen fruit, nuts and processed fruit — dried and frozen fruit, nuts of which salted or roasted nuts, almonds, seeds, edible kernel (e.g. poppy-seed, kernel of pumpkin, sunflower); dried, pasteurized fruit, marinade fruit, fruit salads, dietary preparations and culinary ingredients based exclusively on fruit.

Vegetables

Vegetables and mushrooms fresh, chilled or frozen, potatoes, dried, preserved or processed vegetables and mushrooms.

Vegetables (fresh or chilled) — lettuce, leaf and stem vegetables (e.g. chicory, spinach, celery, parsley), cabbages (cabbage, broccoli, cauliflower), tomato, cucumber, pumpkin, paprika, kohlrabi, beans, sweet corn, potatoes, beetroot, carrot, onion, other root crops, non-starchy bulbs (e.g. radish, leek, asparagus), mushrooms, others.

Frozen vegetables and mushrooms.

Dried vegetables and other processed vegetables — dried vegetables and mushrooms, sauerkraut, sour vegetables, salted vegetables, pickle, vegetables salads, pulses grains (peas, beans, lentil, soy-bean, others), products of potatoes, dietary preparations and culinary ingredients based exclusively on vegetables.

Sugar, jam, honey, chocolate and confectionery

Sugar, jam, marmalade, compote, natural and artificial honey, chocolate, confectionery, ice cream, artificial sugar substitutes.

Sugar — unrefined or refined, powdered, crystallized or in lumps.

Confectionery — non-chocolate sweets, toffees, pastilles, multi-ingredient candy-bars, chewing gum, glucose, chocolate and frosting covered nuts, others.

Other food products n. e. c.

Condiment sauces (e.g. mustard, mayonnaise, ketchup, vinegar), salt, spices (e.g. cinnamon, ginger, pimento), homogenized baby food, fresh or frozen ready-to-eat dishes (e.g. stuffed cabbages, beans with meat, bigos, sandwich, hot dogs, hamburgers, soya substitutes except soya milk), other food products (e. g. baker's yeast, dietary preparations, diet supplement for sportsman, isotonic drinks, soup and others concentrate, powdered cream, ready-to-serve dessert (excluding milk-based dessert), lemon acid, pectin, gelatine, food dye, others.

Non – alcoholic beverages

Coffee, tea, cocoa and powdered chocolate, mineral waters, soft drinks (e.g. lemonades, colas), syrups and concentrates for the preparation of beverages, fruit and vegetables juices.

Coffee – natural, roasted, coffee extracts and essences, coffee substitutes.

Tea – natural, herbal tea, fruit tea, instant tea, other plant products for infusions.

Cocoa and powdered chocolate

Mineral and spring waters – mineral or spring waters – still or sparkling.

Fruit juices

Vegetable and fruit and vegetable juices

2. ALCOHOLIC BEVERAGES, TOBACCO AND NARCOTICS

Alcoholic beverages

Spirits, liqueurs, wine, beer – excludes alcoholic beverages sold for immediate consumption by hotels, restaurants, cafes.

Spirits and liqueurs – spirits, vodkas, liqueurs, meads, others.
Beer – all kinds of beer including low and non-alcoholic beer.

Tobacco

Tobacco: cigarettes, cigars, pipe tobacco.

3. CLOTHING AND FOOTWEAR

Fabrics of natural fibres, of man-made fibres and of mixtures of natural and man-made fibres, clothing (for everyday wear, for sport, tourism): garments ready to wear or made-to-measure, underwear, stockings, other articles of clothing and clothing accessories, tailors services, repair and hire of clothing, dry-cleaning, footwear and accessories for footwear, repair and hire of footwear.

Clothing and clothing materials

Fabrics of natural fibres, of man-made fibres and of mixtures of natural and man-made fibres, garments for: men, women, children in all materials including leather, plastics and rubber (overcoats, capes, rain-coats, jackets, trousers, costumes, waistcoats, shirts, blouses, pullovers, cardigans, skirts, dresses), underwear, pyjamas, socks, stockings, tights, other articles of clothing and clothing accessories, dry-cleaning, laundering and dyeing of garments, repair and hire of clothing.

Footwear

Footwear for men, women, children in all materials, parts of footwear (heels, soles), repair and hire of footwear.

4. HOUSING, WATER, ELECTRICITY, GAS AND OTHER FUELS

Rentals for housing, materials and services for the maintenance and repair of the dwelling, water supply and other services relating to the dwelling (water supply, sewerage collection, refuse collection, management and administration costs, other services relating to the dwelling), electricity, gas and other fuels.

Actual rentals for housing and other services connected with the dwelling

Payments (actual rentals) to the owner or main user effected by a tenant or subtenant for the occupation of a dwelling (the first, second or any other), garage or parking space related to the first, second or any other dwelling; refuse collection, management and administration costs; other services relating to the dwelling (cleaning staircases and other commonly used facilities, maintenance of lift, community aerial, interphone etc.).

Cold water supply including sewerage services – water supply, including sewerage services.

Electricity, gas and other

Electric power and gas – payment for consumption of electricity, gas (town gas and natural gas).

Heat energy – central heating and hot water.

Fuel – liquid fuels (petroleum, domestic heating oil), coal, coke, briquettes, firewood, other fuel (peat, sawdust), others.

5. FURNISHINGS, HOUSEHOLD EQUIPMENT AND ROUTINE MAINTENANCE OF THE HOUSE

Furniture, furnishings, decoration articles, lighting equipment, carpets and other floor coverings, repairs of furniture, furnishings and floor coverings, household textiles, household appliances, glassware, tableware and household utensils, tools and equipment for house and garden, goods and services for routine household maintenance (cleaning and maintenance products such as soaps, washing powders, detergents, others), other non-durable household articles, domestic services and home care services (e.g. the employment of paid staff in private service such as butlers, cooks, gardeners, disinfecting, fumigation and pest extermination).

Household furniture — furniture, furniture elements (e.g. chest of drawers, base-mattresses), covers for heater, chimney, refrigerators; bathrooms cabinets, others.

Carpets and other fitted carpets — carpets, linoleum and other such floor coverings.

Textiles — furnishing fabrics, curtains, bedlinen such as sheets, table and bathroom linen such as table-cloths, towels, blankets, others, repair of household equipment.

Household appliances

Refrigerators, freezers, washing machines, drying machines and dish washers, ironing and pressing machines, others, cookers, heaters, air-conditioners, cleaning equipment, sewing and knitting machines, other major household appliances such as safes, other electric household appliances (e.g. coffee mills, irons, tea kettle), repair of household appliances.

Glassware, tableware and household utensils

Glassware, tableware, cutlery, flatware, non-electric kitchen and domestic utensils, other small tools and miscellaneous accessories (e.g. blinds, ladders, waste baskets), repair of this articles.

Cleaning and maintenance products — washing powders, scouring powders, detergents, disinfectant bleaches, polishes, agents for routine household maintenance, others.

6. HEALTH

Medical products, appliances and equipment

Pharmaceutical products, serum and vaccines, herbs, cod liver, other medical products and therapeutic appliances and equipment (e.g. clinical thermometers, adhesive and non-adhesive bandages, corrective eye-glasses, orthopaedic braces and supports, orthopaedic footwear, surgical materials, hearing aids, dummies), others.

Out-patient services and health-related services

Consultations of physicians in general or specialist practice, services of surgeons, dental services, fitting costs of dentures, services of medical analysis laboratories and X-ray centres, services of medical auxiliaries (nurses and midwives), ambulance services other than hospital ambulance, paramedical services, others.

Hospital and sanatorium services

Services provided to hospitalized persons: administration, accommodation, food and drink, services of physicians in general or specialist practice, services of surgeons and of dentists, medical analysis, services of auxiliaries such as nurses, midwives, chiropractors, optometrists, X-ray centres, services of rehabilitation centres, sanatorium treatment, others.

7. TRANSPORT

Purchase of new and second hand motor cars, motor cycles, bicycles, animal drawn vehicles, operation of personal transport equipment, transport services, others.

Operation of private transport equipment

Spare parts and accessories of transport equipment, fuels and lubricants, maintenance and repairs of personal transport equipment, hire of garages or parking spaces not connected with the first and the second residences, driving lessons, hire of personal transport equipment without drivers, others.

Transport services

Transport of persons and luggage by railway (train, tram and underground), by road (bus, coach, taxi), by air, by sea and inland waterway, combined transport services, other purchased transport services (funicular, moving and storage of household goods), others.

8. COMMUNICATION

Postal services: payments for the delivery of letters, parcels, purchase of new postage stamps and postcards (excludes purchase of used or cancelled postage stamps for collecting purposes), telecommunications equipment: purchase of telephones, radio-telephones, telefax machines, telecommunications services.

Telephone and telefax services

Phone call charges for landline and mobile phones, installation costs of telephone equipment, Internet charges, other telephone and telefax services: telephone calls from a public line or from hotels, restaurants, buying telephone cards.

9. RECREATION AND CULTURE

Audio-visual, photographic and information processing equipment, other major durables for recreation and culture (camper vans, caravans and trailers, aeroplanes, microlights aircraft, gliders, hang-gliders and hot-air balloons, boats, horses, ponies, kayaks, wind-surfing boards, sea-diving equipment and golf carts, bodybuilding equipment, billiard tables), musical instruments.

Audio-visual, photographic and information processing equipment

Radio sets, tape recorders and radio-tape-recorder, CD, MP3 player, hi-fi stereo music system, gramophones, microphones, columns, earphones, tuners, aerials, television sets, video recorders and satellite aerials, photographic and cinematographic equipment, optical instruments (telescopes, compasses, binoculars, microscopes), data processing equipment (personal computers, modems, printers, monitors, calculators, typewriters, others), recording media (cassettes, pre-recorded tapes, video cassettes, CD record, diskettes, cartridges and discs for photographic and cinematographic use, photographic supplies, unexposed films), maintenance and repair of articles.

Other recreational items and equipment, gardens and pets

Games, toys, hobbies, devotional articles, equipment for sport, camping (balls, tennis and badminton rackets, athletic and gymnastic accessories, equipment for sport games, skis, ice skates, yachting, rowing, fishing, swimming, tourism equipment: gas-cylinder, tents, sleeping bags, mattresses, fire arms and ammunition for hunting, camping stoves and barbecues, game-specific footwear for tourism and sporting only, others), repair of recreational items, flowers and gardens (plants, soil, natural and artificial flowers, manures, seeds, pots, flower boxes), pets (pet foods, veterinary products, accessories), veterinary and other services for pets such as grooming and boarding.

Recreational and cultural services

Services provided by: cinemas, theatres, opera houses, concert halls, museums, art. galleries, circuses, zoological gardens, national parks, sporting, recreational and cultural services (swimming pools, ice rinks, hire of horses, hire of equipment and accessories for sport and recreation, hire of equipment for culture), television and radio broadcasting, other cultural services (services of musicians, services of photographers such as developing, portrait photography), games of chance, others.

Television and radio taxes — television and radio broadcasting, license fees for and subscriptions to television networks.

Newspapers, magazines, books and stationery

Newspapers, magazines, scientific and belletristic books, school-books, encyclopaedias, atlases, dictionaries, scrapbooks and albums, newspapers and periodicals: newspapers, magazines and others periodicals with fees for subscription, miscellaneous printed matter: catalogues, advertising materials, posters, greeting cards and visiting cards, announcement and message cards, picture postcards, maps, binding services and E-book downloads, stationery and drawing materials, globes, others.

Group tourism

Group tourism in the country, foreign: holiday, camps, winter quarters for children and young people.

10. EDUCATION

Primary, lower secondary, basic vocational, secondary vocational, secondary general, post-secondary vocational schools, tertiary education, education not definable by level (vocational trainings and other courses) – fees for educational services, other. Fees for nursery schools.

Nursery schools — fees for nursery school.

Tertiary education — fees for educational services.

11. RESTAURANTS AND HOTELS

Restaurants, cafes, bars, canteens, buffets, street kiosks and the like, automatic vending machines; accommodation (hotels, boarding houses, motels, camping and caravan sites), others.

Catering services

Catering services provided by: restaurants, cafes, tearooms, bars and in places providing recreational, cultural and sporting services, included are cooked dishes to take away, products dispensed ready for consumption by automatic vending machines (sandwiches, snack bars, coffee), tips, catering services of works canteens, office canteens and canteens in schools, universities.

12. MISCELLANEOUS GOODS AND SERVICES

Personal hygiene, personal use objects, social care, insurance, other services: financial services provided by banks and other institutions, financial and insurance advises, services of public administration, legal services and accountancy, funeral services, payment for the services of matrimonial agencies and marriage guidance counsellors, others.

Personal hygiene

Personal grooming establishment and hairdressing salons, electrical appliances and other articles and products for personal care: electric and non-electric razors and hair trimmers, hair dryers, articles for face and hand, brushes for hair, nail, toothbrushes, articles for personal hygiene, paper-based and other hygienic articles, repair of electrical or non-electrical appliances, others.

Hairdressing salons and personal grooming establishments — hairdressing salons and personal grooming establishments, others.

Articles for personal hygiene — toilet soaps, toothpaste, shampoo, other washing and cleaning agents includes special medicinal soaps.

Paper-based and other hygienic articles — toilet paper, paper tissues, kitchen towels, nappies and others.

Other personal effects

Jewellery, clocks and watches, travel goods and other carriers: suitcases, trunks, travel bags, hand bags, rucksacks, wallets, articles for smokers (e.g. pipes, lighters, cigarette cases), articles for babies: baby carriages, push-chairs, car beds and seats, funerary articles, miscellaneous personal articles: sun-glasses, umbrellas, fans, wall thermometers, cold, gas weapon, repair of such articles, jeweller services, others.

Social care

Private and public welfare, either wholly or in part, for the elderly, the disabled and the family. Such services include residential care, home help, services of crèches, childcare outside the home, other services connecting with social protection: counselling, guidance, day care and rehabilitation, meal-programs, others.

Insurance

Life insurance, insurance connected with the dwelling, insurance connected with housing, private insurance connected with health, insurance connected with transport, other insurance: charges for other insurance such as civil liability for injury or damage to third parties or their property not arising from the operation of personal transport equipment, insurance of garage, plot insurance, others.

Life insurance — life insurance policies including additional insurance variants.

Insurance connected with the dwelling and housing — dwelling insurance (mainly of durables), building insurance as well as insurance of garage, summer house and recreation plot insurance, other.

Insurance connected with health (private) — health and accident insurance.

Insurance connected with transport — insurance of personal transport means, civil liability, autocasco, accident insurance of drivers and passengers, travel insurance (including all kinds of accidents), insurance of garage or parking place not connected with housing.

Pocket-money

Pocket money particular intended for consumption (not for savings), when it is difficult to separate expenditures for consumer goods and services.

Dane przeglądowe za lata 2000–2021

Review data for the years 2000–2021

Tablica 31. Przeciętne miesięczne przychody na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem za lata 2000–2021

Table 31. Average monthly receipts per capita in households for the years 2000–2021

Wyszczególnienie Specification	Lata Years									
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	w złotych in PLN									
Dochód rozporządzalny Available income	610,51	761,46	1192,82	1386,16	1474,56	1598,13	1693,46	1819,14	1919,21	2061,93
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	588,63	731,84	1147,18	1337,87	1425,75	1548,87	1643,14	1768,65	1874,24	2014,61
w tym: of which:										
dochód z pracy najemnej income from hired work	290,99	350,39	636,56	757,89	778,01	831,94	889,99	941,65	1017,33	1091,96
dochód z pracy na własny rachunek income from self-employment	52,81	61,48	109,26	120,14	124,38	134,58	147,29	164,69	173,94	206,62
dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie income from private farm in agriculture	32,75	34,10	50,32	44,22	48,21	67,45	63,64	61,53	63,56	68,78
dochód ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych income from social security benefits	169,20	221,93	297,03	353,35	369,67	381,52	414,16	451,52	458,92	493,38
w tym: of which:										
emerytury krajowe domestic retirement pensions	105,55	156,61	232,34	280,62	298,23	310,23	345,54	380,67	392,38	431,69
renty z tytułu niezdolności do pracy krajowe domestic disability pensions	44,75	39,39	30,66	31,55	30,92	29,54	26,15	27,13	27,14	27,57
renty rodzinne krajowe domestic survivors pensions	16,58	23,69	28,01	30,73	30,81	30,23	30,61	31,01	28,13	26,12
dochód ze świadczeń pozostałych ^{a)} income from other social benefits ^{a)}	29,39	44,07	40,00	43,95	89,47	117,58	114,22	132,92	159,98	156,91
w tym zasiłki dla bezrobotnych krajowe of which domestic unemployment benefits	5,53	4,17	4,20	2,92	2,52	2,33	1,77	1,81	x	x
pozostałe dochody other income	33,68	46,86	55,27	59,76	59,15	59,67	56,80	58,44	37,60	37,72
w tym dary otrzymane od osób prywatnych na gospodarstwo domowe of which gifts received from private persons for households	28,70	41,99	47,64	54,98	53,88	55,39	50,07	47,72	32,53	30,05

a) Do roku 2008 — „ świadczenia z pomocy społecznej”

a) Up to 2008 — “social assistance benefits”

Tablica 32. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem za lata 2000–2021
 Table 32. Average monthly expenditures per capita in households for the years 2000–2021

Wyszczególnienie Specification	Lata Years									
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	w złotych in PLN									
Wydatki ^{a)} Expenditures ^{a)}	599,49	690,30	991,44	1091,19	1131,64	1176,44	1186,86	1251,73	1209,58	1316,09
Towary i usługi konsumpcyjne Consumer goods and services	577,62	660,67	945,80	1042,91	1082,83	1127,18	1136,54	1201,23	1164,61	1268,76
żywność i napoje bezalkoholowe food and non-alcoholic beverages	184,77	194,10	246,14	262,32	273,49	286,44	294,53	314,35	334,80	347,37
napoje alkoholowe, wyroby tyto- niowe i narkotyki alcoholic beverages, tobacco and narcotics	17,98	18,85	26,94	27,06	27,98	28,11	29,56	31,71	34,77	36,16
napoje alkoholowe alcoholic beverages	6,31	7,34	11,24	13,44	14,50	15,13	16,10	17,51	20,46	21,53
wyroby tytoniowe i narkotyki tobacco and narcotics	11,67	11,51	15,69	13,62	13,48	12,98	13,46	14,21	14,31	14,64
odzież i obuwie clothing and footwear	33,10	35,00	52,35	59,22	63,32	62,22	58,48	60,53	50,06	57,95
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii housing, water, electricity, gas and other fuels	107,21	135,64	199,88	219,48	221,35	229,92	217,44	224,93	227,37	249,61
w tym nośniki energii of which electricity, gas and other fuels	58,19	75,83	118,18	124,38	121,84	125,48	122,54	122,54	124,03	144,58
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego furnishing, household equipment and routine maintenance of the house	35,59	34,28	51,19	54,47	57,73	61,57	67,09	70,58	69,17	73,65
zdrowie health	26,63	34,72	47,42	57,61	60,52	64,81	59,42	64,30	64,03	73,69
transport transport	59,56	61,49	94,78	95,81	98,40	102,01	124,03	121,42	106,66	123,57
łączność ^{b)} communication ^{b)}	21,05	36,67	43,43	54,91	56,11	55,05	47,57	55,24	59,47	62,98
rekreacja i kultura ^{c)} recreation and culture ^{c)}	40,08	47,25	79,80	73,48	78,06	81,71	76,93	82,53	69,47	79,55
edukacja education	8,61	9,07	12,75	11,18	10,72	11,33	12,31	18,77	12,26	14,92
restauracje i hotele restaurants and hotels	8,41	12,80	22,93	45,36	49,31	53,69	58,90	61,41	46,48	54,13
pozostałe towary i usługi ^{a)} miscellaneous goods and services ^{a)}	29,60	34,22	51,63	64,34	68,03	71,63	71,95	77,52	74,38	79,00
w tym higiena osobista of which personal hygiene	14,57	18,19	29,09	33,00	34,80	36,15	36,96	40,29	39,72	42,40
kieszonkowe pocket-money	5,03	6,58	16,57	17,67	17,81	18,72	18,33	17,94	15,70	16,18
Pozostałe wydatki Other expenditures	21,87	29,62	45,64	48,28	48,81	49,26	50,32	50,49	44,97	47,33
w tym dary przekazane innym go- spodarstwom domowym of which gifts donated to other households	18,91	23,94	36,06	33,80	33,74	33,26	32,30	31,45	25,57	27,52

a) Od 2013 r. łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. b) Od 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. c) Od 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe.

a) Since 2013 including expenditures for life insurance. b) Since 2013 including expenditures for Internet services. c) Since 2013 excluding expenditures for Internet services.

Tablica 33. Przeciętne miesięczne spożycie na 1 osobę w gospodarstwach domowych ogółem za lata 2000–2021
 Table 33. Average monthly consumption per capita in households for the years 2000–2021

Wyszczególnienie Specification	Lata Years									
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ryż w kg Rice in kg	0,22	0,24	0,20	0,17	0,16	0,15	0,15	0,15	0,15	0,14
Pieczywo ^{a)} w kg Bread ^{a)} in kg	6,61	5,90	4,67	3,74	3,52	3,31	3,15	2,98	2,75	2,67
Mąka ^{b)} w kg Flour ^{b)} in kg	1,20	1,07	0,88	0,72	0,68	0,63	0,60	0,59	0,70	0,63
Mięso ^{c)} w kg Meat ^{c)} in kg	5,47	5,48	5,57	5,27	5,32	5,28	5,20	5,08	5,09	4,97
w tym: of which:										
mięso surowe (świeże, chłodzone, mrożone) ^{c)} raw meat (fresh, chilled, frozen) ^{c)}	2,87	3,14	3,09	3,02	3,04	3,00	2,96	2,87	2,90	2,83
w tym drób of which poultry	1,34	1,54	1,52	1,53	1,57	1,56	1,52	1,53	1,55	1,45
wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^{d)} processed meat and other meat preparations ^{d)}	2,25	2,21	2,35	2,00	2,03	2,04	2,00	1,97	1,96	1,91
Ryby i owoce morza ^{e)} w kg Fish and seafood ^{e)} in kg	0,43	0,42	0,45	0,33	0,32	0,29	0,28	0,27	0,27	0,28
Mleko ^{f)} w l Milk ^{f)} in l	5,39	4,43	3,51	3,15	3,08	2,99	2,94	2,87	3,06	2,90
Jogurty w l Yogurt in l	0,33	0,34	0,54	0,50	0,53	0,52	0,52	0,54	0,57	0,58
Sery i twarożki ^{g)} w kg Cheese and curd ^{g)} in kg	0,83	0,87	0,95	0,83	0,85	0,86	0,87	0,89	0,95	0,97
Jaja w szt. Eggs in units	14,62	15,16	12,81	11,76	11,64	11,42	11,09	10,99	11,04	10,80
Oleje i tłuszcze ^{h)} w kg Oils and fats ^{h)} in kg	1,56	1,53	1,35	1,15	1,13	1,11	1,07	1,05	1,08	1,02
w tym masło of which butter	0,31	0,31	0,27	0,26	0,28	0,26	0,25	0,28	0,32	0,32
Owoce w kg Fruit in kg	4,10	3,72	3,43	3,59	3,66	3,64	3,75	3,79	3,86	3,95
Warzywa in kg Vegetables in kg	13,27	12,42	9,95	8,68	8,59	8,24	7,92	7,61	7,72	7,43
w tym ziemniaki of which potatoes	7,82	6,68	4,83	3,69	3,48	3,16	2,97	2,75	2,68	2,47
Cukier w kg Sugar in kg	1,80	1,53	1,30	1,09	1,01	0,93	0,94	0,80	0,84	0,75
Wody mineralne w l Mineral water in l	1,11	2,13	3,85	4,57	4,91	5,16	5,70	5,78	5,83	5,93
Soki (owocowe i warzywne) w l Fruit and vegetable juices in l	0,79	1,00	1,07	0,94	0,97	0,97	0,99	1,04	1,11	1,14

a) Od 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i pieczywa cukierniczego. b) Od 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. c) Od 2013 r. łącznie z boczkiem surowym. Od 2008 r. łącznie z wyrobami garmazeryjnymi. d) Od 2013 r. bez przetworów podrobowych. e) Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych oraz od 2013 r. bez konserw rybnych. f) Bez zagęszczonego i w proszku. g) Od 2013 r. bez słodkich serków. h) Od 2013 r. bez boczku surowego.

a) Since 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. b) Since 2013 excluding potato flour. c) Since 2013 including raw bacon. Since 2008 including ready-to-serve food. d) Since 2013 excluding offal preparations. e) Excluding pickles, processed sea and fresh water food and fish, ready-to-serve food including coated food products and since 2013 without canned fish. f) Excluding condensed and powdered milk. g) Since 2013 excluding sweet cottage cheese. h) Since 2013 excluding raw bacon.

Tablica 34. Gospodarstwa domowe ogółem wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania za lata 2000–2021

Table 34. Households equipped with selected durable goods for the years 2000–2021

Wyszczególnienie Specification	Lata Years									
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	w %	in %								
Odbiornik telewizyjny Television set	98,8	98,2	98,4	96,8	96,4	95,2	96,4	95,9	95,6	95,9
Urządzenie do odbioru TV satelitarnej lub kablowej Satellite or cable television equipment	48,1	48,2	64,5	66,5	62,2	60,6	62,0	62,6	62,5	63,1
Zestaw kina domowego Home theatre system	x	x	17,1	13,0	11,7	10,8	12,2	12,0	10,7	10,1
Odtwarzacz DVD DVD recorder	x	22,9	54,2	37,7	31,4	26,3	x	x	x	x
Kamera wideo Video camera	3,8	6,2	10,4	8,8	7,9	7,0	x	x	x	x
Cyfrowy aparat fotograficzny Digital camera	x	x	49,6	48,8	44,6	40,1	x	x	x	x
Komputer osobisty Personal computer	14,3	38,6	64,9	74,2	75,2	75,9	74,1	72,8	76,6	75,4
z dostępem do Internetu with access to the Internet	5,1	22,5	59,6	72,8	74,0	74,8	x	x	x	x
w tym z dostępem szerokopasmowym of which broadband access	x	x	43,3	60,9	56,1	53,8	x	x	x	x
bez dostępu do Internetu without access to the Internet	9,5	16,7	7,4	3,1	2,0	1,7	x	x	x	x
Drukarka Printer	8,8	25,8	41,4	34,9	32,0	31,1	34,5	32,8	38,4	37,7
Telefon komórkowy Mobile phone	x	65,2	88,8	95,2	95,7	96,2	96,7	97,1	98,1	98,6
Automat pralniczy Automatic washing machine	70,9	79,8	89,8	95,5	95,8	96,3	95,1	94,8	95,1	96,8
Odkurzacz elektryczny Vacuum cleaner	92,4	93,0	95,0	94,2	93,9	94,1	x	x	x	x
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka lub zamrażarka Refrigerator, fridge-freezer or freezer	98,4	98,0	98,9	99,0	98,9	98,8	x	x	x	x
Kuchenka mikrofalowa Microwave oven	17,0	33,3	52,6	58,9	58,1	58,7	62,7	62,8	64,6	63,8
Robot kuchenny Kitchen robot	54,1	54,9	63,2	62,5	59,7	58,1	x	x	x	x
Zmywarka do naczyń Dishwasher	1,8	4,9	15,7	27,2	29,2	31,8	36,4	40,1	45,7	47,6
Rower Bicycle	60,1	62,4	64,3	62,2	62,5	60,7	61,6	61,4	61,0	62,0
Motocykl, skuter, motorower Motorcycle, scooter, motorbike	3,9	3,3	6,2	6,7	6,4	5,9	5,5	5,6	4,2	3,7
Samochód osobowy Passenger car	47,2	47,3	59,5	62,8	63,7	65,0	66,2	67,8	71,4	72,3

Tablica 35. **Współczynnik Giniego^{a)} za lata 2003–2021**Table 35. **Gini coefficient^{a)} for the years 2003–2021**

Wyszczególnienie Specification	Lata Years										
	2003	2004	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Polska Poland	0,343	0,344	0,345	0,342	0,322	0,304	0,298	0,299	0,301	0,313	0,319
Gospodarstwa domowe Households											
Pracowników Employees	0,364	0,371	0,371	0,347	0,327	0,307	0,293	0,301	0,301	0,307	0,320
Rolników Farmers	0,473	0,491	0,497	0,533	0,553	0,541	0,547	0,517	0,536	0,583	0,580
Pracujących na własny rachunek The self employed	0,408	0,403	0,397	0,375	0,373	0,346	0,340	0,355	0,365	0,387	0,391
Emerytów Retirees	0,252	0,243	0,241	0,249	0,233	0,224	0,223	0,222	0,223	0,235	0,270
Rencistów Pensioners	0,282	0,290	0,281	0,291	0,277	0,263	0,259	0,247	0,263	0,264	0,264
Miasta Urban	0,330	0,331	0,333	0,323	0,303	0,288	0,281	0,283	0,288	0,301	0,310
Wieś Rural	0,326	0,330	0,336	0,339	0,323	0,305	0,302	0,300	0,298	0,310	0,314

a) Współczynnik liczony jest na podstawie dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwie domowym. Gospodarstwom o dochodzie ujemnym przypisano wartość równą zero.

a) Coefficient is calculated on the base of available income per capita in household. Value zero is attributed to households with minus incomes.

Tablica 36. **Rozkład dochodu rozporządzalnego według grup decylowych w gospodarstwach domowych za lata 2005–2021**

Table 36. Available income distribution in households by decile groups for the years 2005–2021

Wyszczególnienie Specification	Lata Years								
	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Ogółem Total								
Pierwsza First	2,1	2,4	2,1	2,5	2,9	2,7	2,6	1,9	1,5
Druga Second	4,3	4,4	4,5	5,0	5,3	5,2	5,2	5,1	4,9
Trzecia Third	5,4	5,6	5,7	6,1	6,3	6,3	6,3	6,3	6,2
Czwarta Fourth	6,5	6,7	6,9	7,1	7,2	7,2	7,3	7,4	7,3
Piąta Fifth	7,7	7,7	8,0	8,2	8,2	8,2	8,3	8,4	8,3
Szósta Sixth	8,9	8,9	9,2	9,3	9,2	9,3	9,4	9,5	9,4
Siódma Seventh	10,4	10,4	10,6	10,6	10,4	10,5	10,6	10,6	10,6
Ósma Eight	12,5	12,2	12,4	12,3	12,0	12,0	12,1	12,2	12,2
Dziewiąta Ninth	15,5	15,1	15,1	14,8	14,6	14,6	14,5	14,6	14,6
Dziesiąta Tenth	26,6	26,6	25,5	24,0	23,9	24,0	23,7	24,1	24,9

Tablica 36. Rozkład dochodu rozporządzalnego według grup decylowych w gospodarstwach domowych za lata 2005–2021 (dok.)

Table 36. Available income distribution in households by decile groups for the years 2005–2021 (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Lata Years								
	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	Pracownicy Employees								
Pierwsza First	3,0	3,2	3,1	3,6	3,9	3,6	3,4	2,6	1,8
Druga Second	4,6	4,6	4,7	5,2	5,5	5,5	5,5	5,3	5,2
Trzecia Third	5,5	5,6	5,8	6,2	6,4	6,4	6,5	6,5	6,5
Czwarta Fourth	6,5	6,6	6,8	7,1	7,3	7,2	7,4	7,5	7,5
Piąta Fifth	7,4	7,6	7,9	8,1	8,2	8,1	8,3	8,5	8,5
Szósta Sixth	8,6	8,8	9,1	9,2	9,2	9,2	9,3	9,5	9,5
Siódma Seventh	10,0	10,2	10,4	10,4	10,4	10,4	10,5	10,7	10,8
Ósma Eight	12,0	12,1	12,3	12,1	11,9	12,0	12,0	12,2	12,2
Dziewiąta Ninth	15,2	15,2	15,1	14,7	14,5	14,5	14,4	14,7	14,6
Dziesiąta Tenth	27,3	26,1	24,8	23,4	22,7	23,1	22,6	22,6	23,3
	Emeryci i renciści Retirees and pensioners								
Pierwsza First	3,1	3,2	3,2	3,6	3,7	3,8	3,7	2,8	2,6
Druga Second	4,9	5,1	5,2	5,6	5,8	5,8	5,9	5,7	5,8
Trzecia Third	6,2	6,4	6,6	6,8	7,0	7,0	7,1	7,1	7,1
Czwarta Fourth	7,5	7,5	7,8	7,9	7,9	8,1	8,1	8,2	8,2
Piąta Fifth	8,6	8,6	8,9	8,9	8,9	9,0	9,0	9,1	9,1
Szósta Sixth	9,8	9,8	9,9	9,9	9,9	9,9	10,0	10,1	10,0
Siódma Seventh	11,3	11,0	11,0	11,0	10,9	10,9	10,9	11,1	11,1
Ósma Eight	12,8	12,3	12,4	12,3	12,3	12,1	12,2	12,3	12,4
Dziewiąta Ninth	14,9	14,5	14,5	14,3	14,2	14,0	14,0	14,1	14,3
Dziesiąta Tenth	21,0	21,5	20,5	19,8	19,4	19,4	18,9	19,4	19,4

Tablica 37. Zasięg ubóstwa w Polsce w latach 2000–2021^{a)}
Table 37. Poverty rates in Poland between 2000 and 2021^{a)}

Wyszczególnienie Specification	Lata Years									
	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej % of persons in households with expenditures below									
Granicy ubóstwa skrajnego ^{c)} (minimum egzystencji) Extreme poverty threshold ^{c)} (subsistence minimum)	8,1	12,3	5,8	6,5	4,9	4,3	5,4	4,2	5,2	4,2
Relatywnej granicy ubóstwa ^{d)} Relative poverty threshold ^{d)}	17,1	18,1	17,4	15,5	13,9	13,4	14,2	13,0	11,8	12,0
„Ustawowej” granicy ubóstwa ^{e)} Legal” poverty threshold ^{e)}	13,6	18,1	7,4	12,2	12,7	10,7	10,9	9,0	9,1	6,5

a) Szczegółowe rozwiązania metodologiczne zastosowane do obliczania wskaźników zasięgu ubóstwa na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych zostały zaprezentowane m.in. w opracowaniu sygnalnym „Zasięg ubóstwa ekonomiczne-go w Polsce w 2021 r.” oraz w publikacji „Ubóstwo w Polsce w latach 2019 i 2020” (dostępnych na stronie internetowej GUS).

b) Dane zostały przeważone strukturą gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzązą z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkani 2011, co powoduje różnice w stosunku do danych za rok 2010, publikowanych wcześniej a uogólnionych na podstawie wyników NSP 2002.

c) Wartość granicy ustalana na podstawie minimum egzystencji szacowanego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokajania potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka.

d) 50% średnich miesięcznych wydatków ustalanych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych.

e) Kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. W okresie od 2010 r. progi te były podwyższane w latach: 2012, 2015 i 2018.

a) Detailed methodological solutions applied to the calculation of poverty rates based on the results of the household budget survey have been presented e.g. in the news release "Economic poverty rates in Poland in 2021" and publication 'Poverty in Poland in 2019 and 2020" (available on the website of Statistics Poland).

b) Data were weighted by the household structure by the number of persons and place of residence from the national Population and Housing Census 2011, which resulted in differences in data for 2010 that were published earlier and generalized based on the results of NSP 2002.

c) The value of the threshold is set on the basis of the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies. The subsistence minimum determines the level of the satisfaction of needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development.

d) 50% of the mean monthly expenditures determined at the level of all households.

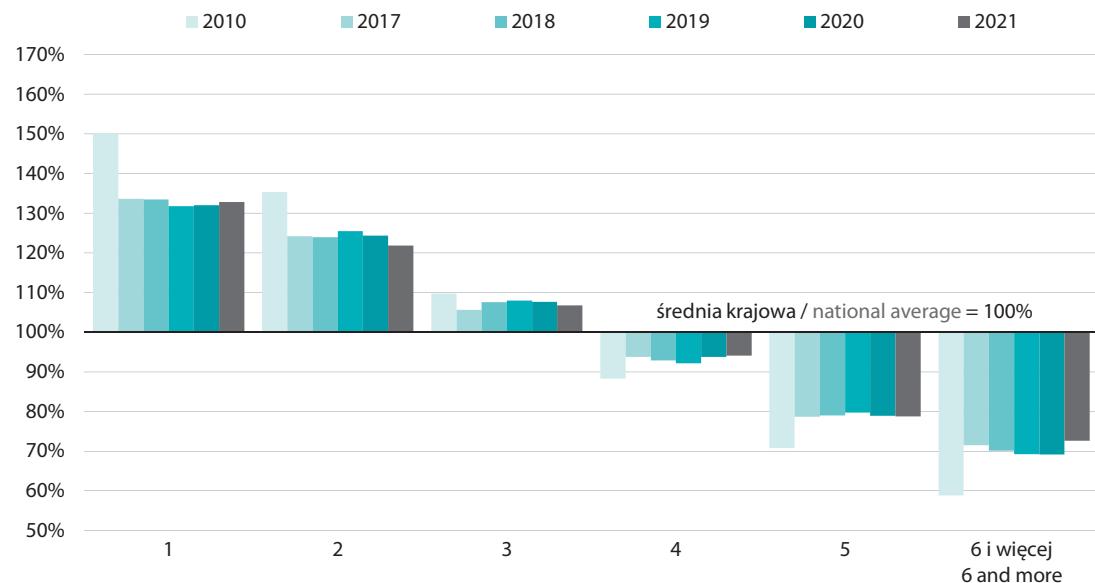
e) The amount which, according to the Law on Social Assistance, provides eligibility for a monetary benefit from social assistance system. Since 2010, these thresholds were raised in years: 2012, 2015, 2018.

Wykresy

Graphs

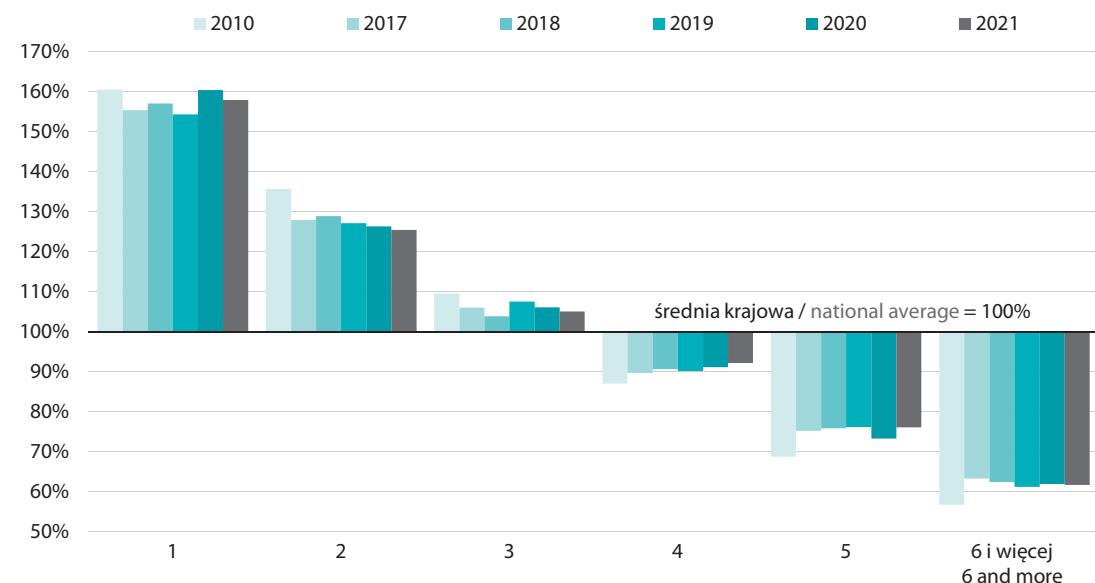
Wykres 55. Relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę według liczby osób w gospodarstwie domowym do średniej krajowej w latach 2010, 2016–2021

Graph 55. Ratio of average monthly available income per capita by number of persons in a household to the national average in 2010, 2016–2021

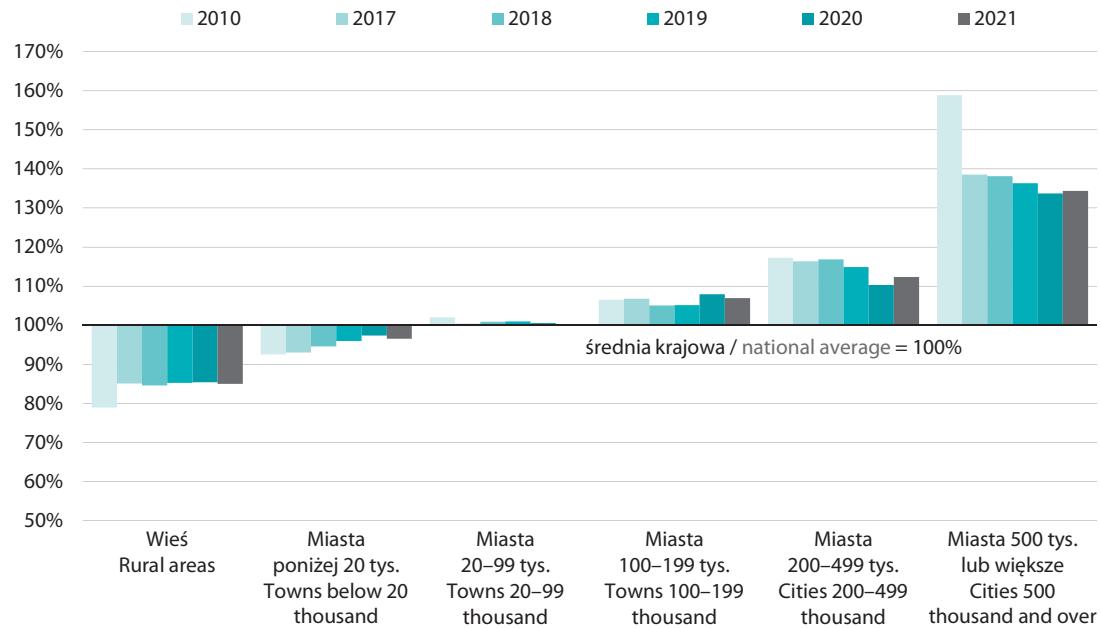
Wykres 56. Relacja przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę według liczby osób w gospodarstwie domowym do średniej krajowej w latach 2010, 2016–2021

Graph 56. Ratio of average monthly expenditure per capita by number of persons in a household to the national average in 2010, 2016–2021

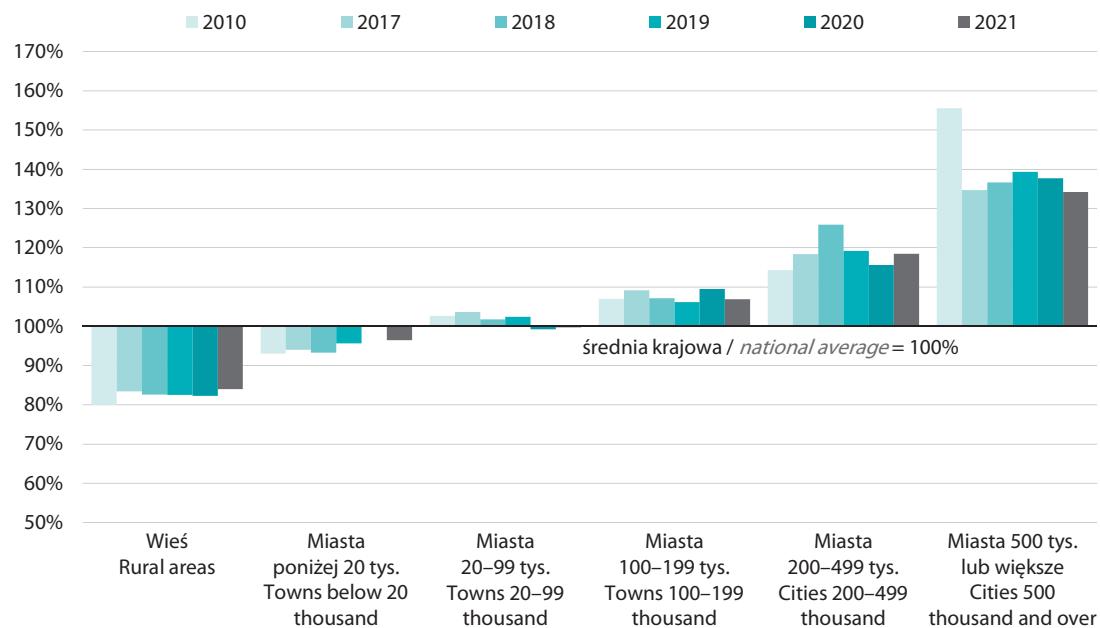
Wykres 57. Relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania do średniej krajowej w latach 2010, 2016–2021

Graph 57. Ratio of average monthly available income per capita in households by class of locality to the national average in 2010, 2016–2021

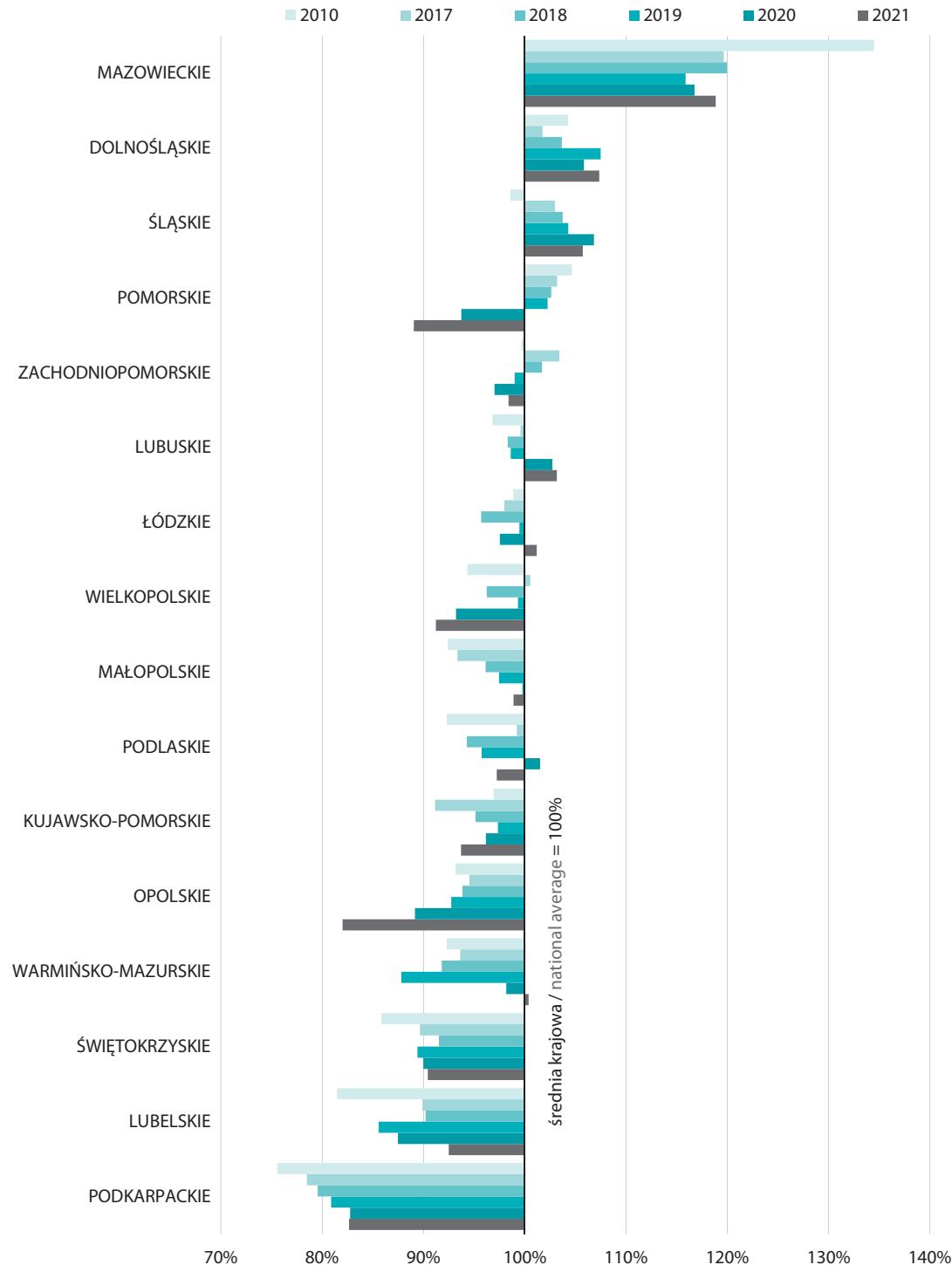
Wykres 58. Relacja przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych według klasy miejscowości zamieszkania do średniej krajowej w latach 2010, 2016–2021

Graph 58. Ratio of average monthly expenditure per capita in households by class of locality to the national average in 2010, 2016–2021

Wykres 59. Relacja przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych według województw do średniej krajowej w latach 2010, 2016–2021

Graph 59. Ratio of average monthly available income per capita in households by voivodships to the national average in 2010, 2016–2021

Wykres 60. Relacja przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych według województw do średniej krajowej w latach 2010, 2016–2021

Graph 60. Ratio of average monthly expenditure per capita in households by voivodships to the national average in 2010, 2016–2021

